

JAARVERSLAG & JAARREKENING 2022

JUNI 2023

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 2022 in vogelvlucht	3
Voorwoord	3
Leeswijzer	4
Samenstelling van het bestuur	5
Bestuurlijke samenvatting	7
Hoofdstuk 2 Programma's	19
1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	19
Toelichting algemene dekkingsmiddelen	25
2 Openbare orde en veiligheid	26
3 Beheer openbare ruimte	29
4 Economische zaken	33
5 Onderwijs en vrije tijd	35
6 Inkomensondersteuning	40
7 Sociaal domein	42
8 Duurzaamheid en milieu	47
9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	49
Hoofdstuk 3 Paragrafen	55
1 Lokale heffingen	55
2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	58
3 Onderhoud kapitaalgoederen	76
4 Financiering	84
5 Bedrijfsvoering	87
6 Verbonden partijen	92
7 Grondbeleid	108
8 Duurzaamheid	115
Hoofdstuk 4 Balans	117
Balans per 31 december 2022	120
Toelichting op de balans	124
Gebeurtenissen na balansdatum	135
Reserves en voorzieningen (inclusief algemene reserve vrij besteedbaar)	136
Hoofdstuk 5 Baten en lasten inclusief toelichting	143
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	143
Toelichting afwijking op totale personeelslasten	144
Incidentele baten en lasten	168
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	174
Onvoorzien	175
Algemene dekkingsmiddelen	175
Wet normering topinkomens	176
EMU saldo	179
Specifieke uitkeringen (SISA)	180
Taakvelden	195
Controleverklaring	197
Bijlagen	206
1 Kerngegevens	206
2 Voortgang investeringen	207
3 Ontwikkeling van de begroting 2022	215
4 Gemeentefonds	219
5 Verantwoording fractieondersteuning 2022	220
6 Beleidsindicatoren meerjarig	222
7 Subsidies	241
8 Afkortingenlijst	242

Hoofdstuk 1 2022 in vogelvlucht

Voorwoord

Een positieve afsluiting van een veelbewogen jaar

In 2022 waren gemeenteraadsverkiezingen. Met het coalitiedocument “Veel te doen in Dalfsen” als basis voor de periode tot 2026.

In het voorjaar hadden we in Nederland nog de naweeën van de corona pandemie. De maatregelen en belemmeringen werden op geheven en we wendden weer aan een open samenleving. Tegelijkertijd kregen we weer te maken met ontwikkelingen op het wereld toneel met een grote impact op de Dalfser gemeenschap. Met de name de oorlog in Oekraïne en de daarmee gepaard gaande vluchtelingenstroom uit de Oekraïne stelde ons voor vraagstukken op de korte en nu ook de langere termijn.

Naast het realiseren van onderdak was er ook de zorg voor voorzieningen, zoals onderwijs en dagbesteding. Ook nu zagen we weer veel initiatieven ontstaan en een gemeenschap die samen met elkaar deze ontheemden opving en volop steun gaf op meerdere vlakken. Samen met onze inwoners zijn we erin geslaagd op korte termijn onderdak en andere voorzieningen te realiseren. We zien een betrokken samenleving die in deze tijden samen met elkaar deze uitdagingen tegemoet treedt.

In 2022 voerden we het overgrote deel van wat we hadden voorgenomen uit. Tegelijkertijd lukte het ons ook om in te spelen op de steeds veranderende omstandigheden. Wij sluiten dit jaar af met een positief resultaat. Zowel in cijfers, als in activiteiten.

We bieden deze jaarstukken met trots aan en leggen hiermee verantwoording af over onze inzet in 2022.

Leeswijzer

In deze leeswijzer beschrijven wij voor u de opbouw van de jaarrekening 2022.

Hoofdstuk 1:

De bestuurlijke samenvatting. Hierin wordt op hoofdlijnen het resultaat over 2022 verklaard en de beleidsmatige verantwoording gegeven.

Hoofdstuk 2:

Per programma wordt aangegeven welke prestaties we hebben gerealiseerd en welke niet. Wanneer er nog acties uit voorgaande jaren open stonden dan wordt hier een update over gegeven.

Net als in de 1ste en 2de bestuursrapportage maken we ook bij de jaarrekening gebruik van het stoplichtmodel.

- prestatie is volledig gerealiseerd. Deze prestaties worden niet nader toegelicht
  - prestatie is niet of gedeeltelijk gerealiseerd. Deze prestaties zijn voorzien van een toelichting.
- Voor een prestatie die in enkele jaren gerealiseerd wordt, komt het voor dat deze nog niet is afgerond, maar voor het jaar 2022 wel gerealiseerd (dus groen) is.

Onder het kopje 'Wat heeft het gekost?' wordt een tabel gepresenteerd met de financiële resultaten over het jaar 2022. In hoofdstuk 5 geven we een uitgebreide verschillenanalyse per programma vergezeld door verschillende financiële tabellen en grafieken. Onder programma 1, in hoofdstuk 5, is een centrale toelichting op de personeelslasten opgenomen. Deze verschillen worden binnen de andere programma's daarom niet toegelicht. Daardoor, en doordat we werken met afrondingen op 1.000-tallen kunnen zich verschillen voordoen in de presentaties per programma. Per programma zijn ook de verplichte kengetallen opgenomen. Hierbij zijn de meest recente gegevens opgenomen die via www.Waarstaatjegemeente.nl worden gepubliceerd.

Hoofdstuk 3:

In hoofdstuk 3 is, naast de voorgeschreven paragrafen in het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies' (BBV), ook de paragraaf duurzaamheid opgenomen. De paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede door alle programma's van het jaarverslag, waarbij wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. Er wordt aangesloten bij de opzet van de paragrafen in de programmabegroting 2022 - 2025.

Vanaf hoofdstuk 4 begint de jaarrekening. Dit is het onderdeel waarop de accountant toetst. De controleverklaring van de accountant wordt u separaat toegezonden.

Hoofdstuk 4:

Dit hoofdstuk bevat de balans en een toelichting hierop inclusief reserves en voorzieningen.

Hoofdstuk 5:

In dit hoofdstuk vindt u onder meer het overzicht baten en lasten, verschillenanalyses per programma, incidentele baten en lasten, overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen. Dit alles, waar nodig, aangevuld met een toelichting.

Het gerealiseerde resultaat (dus na verrekening met eventuele reserves) is in feite het 'echte' saldo van een programma. Om vooral op hoofdlijnen te rapporteren lichten we per beleidsveld alleen de verschillen, voor zowel de baten als de lasten, groter dan € 50.000 toe. De totale afwijking komt niet altijd exact overeen met de toegelichte afwijking. Het verschil tussen de toegelichte- en totale afwijking is niet groot en kan worden uitgelegd als overige afwijking.

Daarnaast zijn hier de verplichte onderdelen Wet normering topinkomens, Single information Single audit (SiSa)verantwoording en het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen.

Hoofdstuk 6:

In het laatste hoofdstuk zijn de bijlagen opgenomen. De bijlagen bestaan onder andere uit de kerngegevens en voortgang op de investeringen.

Samenstelling van het bestuur

De Gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente en vormt de vertegenwoordiging van de bevolking van de gemeente Dalfsen. De raad stelt de kaders vast waarbinnen het gemeentebestuur moet opereren en controleert dat bestuur. De raad heeft in de gemeente Dalfsen 21 leden. De zetels in de raad zijn als volgt verdeeld over de diverse politieke partijen:

Zetelverdeling	2022-2026
Gemeentebelangen	8
CDA	6
ChristenUnie	3
Partij van de Arbeid	2
D66	1
VVD	1
Totaal	21

Gemeentebelangen

Inge Haarman, Jelle Hekman, Mariëtte Holterman, Gerard Jutten, Ingrid Kappert, Herman Kleine Koerkamp, Wim van Lenthe en Jolande Upper.

CDA

Bert Ruitenbergh, Luc Diepman, Roel Kouwen, Wim Prinsse, Miriam Veldkamp en Anouk Zwakenberg.

ChristenUnie

Rietje Lassche-Visscher, Dick van Gelder en Dick Homans

PvdA

Leander Broere en Ton de Vries.

D66

Bernard Smalbraak.

VVD

Gerrit Jan Veldhuis.

De gemeenteraad wordt bijgestaan door de griffier, drs. J. Leegwater.

het College van Burgemeester en Wethouders

Het gemeentebestuur wordt gevormd door het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Het college van B&W vormt het dagelijks bestuur en de gemeenteraad het algemeen bestuur. De gemeenteraad is het hoogste bestuurlijke orgaan en stelt de kaders voor het beleid vast, stelt de financiële middelen voor de uitvoer van de programma's vast en heeft een controlerende rol ten opzichte van het college van B&W. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de raadsbesluiten en heeft daarnaast een aantal eigenstandige taken.

Het college bestaat uit de burgemeester, mevrouw Erica van Lente en vier wethouders, de heer André Schuurman, de heer Jan Uitslag, mevrouw Betsy Ramerman, en de heer Ruud van Leeuwen. De gemeentesecretaris/algemeen directeur Henry van der Woude is bij de vergaderingen van B&W aanwezig als secretaris en adviseur.

Het college vergadert iedere week op dinsdag. Ieder lid van het college van B&W is verantwoordelijk voor een aantal specifieke beleidsterreinen (portefeuilles) van de gemeente.

Portefeuilleverdeling college van B&W

Burgemeester drs. E. van Lente

Kabinet en representatie, Dienstverlening, Algemene bestuurlijke aangelegenheden, Openbare orde en veiligheid, Bestuurszaken en communicatie, Privaatrechtelijke en juridische zaken, Personeel en organisatie, Strategische beleidsvorming, Intergemeentelijke en regionale samenwerking, Bedrijfsvoering en Digitalisering.

Gebiedswethouder Dalfsen/ Locoburgemeester A. Schuurman

Portefeuillehouder Wonen

Duurzaamheid (inclusief milieu, afval en energietransitie), Integrale handhaving, Ruimtelijke ontwikkeling, Volkshuisvesting, Monumenten en Archeologie, Verstedelijkingsstrategie (Regio Zwolle), Bestuurlijke vernieuwing, Inwonerbetrokkenheid. Project Centrumplan Dalfsen.

Gebiedswethouder Nieuwleusen drs. J.W. Uitslag

Portefeuillehouder Leven

Welzijn, Jeugd(hulp), Inclusie, WMO, Sport, Sportaccommodaties (beheer), Kulturhusen, Cultuur, Maatschappelijk werk, Volksgezondheid, Onderwijs en educatie, Stikstof, Evenementenbeleid, Project Ruimte voor de Vecht.

Gebiedswethouder Platteland, Hoonhorst en Oudleusen A.J. Ramerman

Portefeuillehouder Werken

Economische ontwikkeling, Agrarische ontwikkeling en platteland vernieuwing, Recreatie en toerisme, Werkgelegenheid en participatie, Werkvoorzieningschappen, Verkeer en vervoer, Groen/ blauwe diensten.

Gebiedswethouder Lemelerveld drs. R.W.J. van Leeuwen

Portefeuillehouder Financiën

Financiën, Planning en control, Klimaatadaptatie, Beheer en onderhoud openbare ruimte (groen en grijs), Beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen, Grondexploitatie, Nieuwe bedrijventerreinen, Lelystad Airport, Water (inclusief Hoogwaterbeschermingsprogramma), Aandeelhoudersrol.

Bestuurlijke samenvatting

Inleiding

2022 kenmerkte zich als een bewogen jaar. Terwijl de coronapandemie in het begin van het jaar nog zijn stempel drukte, werden we met de oorlog in Oekraïne geconfronteerd met een volgende crisis. In 2022 werden de coronamaatregelen langzaam versoepeld na een harde lockdown. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. Mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne kregen we ook te maken met vraagstukken rond stikstof, energie, klimaat en vluchtelingen, waardoor de prijzen stegen voor met name brandstof, boodschappen en energie.

Hoewel afgelopen jaar zich deels kenmerkt als een jaar waarin ontwikkelingen ons leken te overkomen, is het dan ook zeker belangrijk om te noemen dat veel dingen goed gingen en konden worden afgerond. We bleken flexibel en wendbaar te zijn, te zien aan hoe snel er gehandeld kon worden bij crises, mede dankzij inzet van de ambtelijke organisatie. Denk aan het inrichten van noodopvang voor Oekraïners, het organiseren van de uitbetaling van de energietoeslag aan minima en de geslaagde organisatie van gemeenteraadsverkiezingen. Ondanks de daarmee gepaard gaande druk lieten we zien ook over slagkracht te beschikken.

De turbulente wereld vraagt veel van onze burgers en ondernemers. We maken ons zorgen. Juist nu houden we daarom vast aan ons motto "We werken aan een wendbare, veerkrachtige samenleving en bieden een vangnet voor wie dat nodig heeft". De uitdaging is en blijft om goed in te spelen op de crises en tegelijk toekomstbestendig vorm te geven aan diverse transitie zoals bijvoorbeeld wonen en klimaat.

De schaarste is voelbaar, zoals het gebrek aan woonruimte en energie. Mede dankzij de inzet van onze inwoners hebben we huisvesting geboden aan vluchtelingen. Naast de opgave voor het opvangen van vluchtelingen, is er ook de vraag om betaalbare woningen voor starters en huisvesting voor statushouders. We werkten aan het versnellen van de woningbouw door onderzoek naar gebruik van flexwoningen en ontwikkeling van nieuwbouwlocaties in alle kernen. Hiertoe is ook een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend met de woningcorporaties en huurdersorganisaties.

Ook is er zorg en aandacht voor de agrarische sector. Klimaat en stikstof zijn onderwerpen die hoog op de agenda in 2022 stonden. De kabinetsplannen over de reductie van stikstof hebben ook in onze gemeente de nodige onrust gegeven. Door een luisterend oor tijdens de protesten en als gesprekspartner werken we aan helderheid over de doelstellingen en impact voor Dalfsen. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (waarin de stikstofreductie is opgenomen) zal hier direct op van invloed zijn. We vinden het belangrijk om (agrarische) ondernemers ruimte en mogelijkheden te bieden om de noodzakelijke transitie te kunnen maken.

De noodzaak voor verduurzaming en het versnellen van de energietransitie blijft hoog op de agenda staan. Daarom zijn acties in gang gezet om ook het landelijke Klimaatakkoord in onze gemeente te implementeren. Ook hierbij zijn onze inwoners en ondernemers onmisbaar.

Dan waren in maart 2022 ook de gemeenteraadsverkiezingen. Deze lieten lichte verschuivingen binnen het politieke landschap zien waardoor het college met één lid werd uitgebreid voor de nieuwe periode van 4 jaar. Het coalitieakkoord Veel te doen in Dalfsen vormt hierbij de basis voor de periode tot 2026.

Bovenstaande maakt ook dat we het belangrijk vinden dat we elkaar kunnen blijven ontmoeten voor saamhorigheid en ook inwonerbetrokkenheid. Wij zoeken daarom ook nadrukkelijk de verbinding met de samenleving, ook voor de hierboven genoemde thema's als platteland en wonen.

Al deze ontwikkelingen vragen een flexibele inzet van onze organisatie. Ook afgelopen jaar zagen we nog steeds krapte en veel beweging op de arbeidsmarkt. Vacatures zijn en blijven moeilijk vervulbaar, waarbij steeds meer wordt ingezet op werving van competenties en skills naast vakinhoudelijke kennis of diploma's. Waar mogelijk hebben we in het kader van de organisatieontwikkeling met projectgroepen opvolging gegeven om als wendbare organisatie steeds aan te blijven sluiten op veranderingen in de samenleving. Medewerkers zijn bijvoorbeeld (tijdelijk) op andere taken ingezet. Zo hebben we met projectgroepen wonen, mens en ondersteuning de uitdaging van de vluchtelingencrisis opgepakt. Daarnaast is een taskforce (energie)armoede ingesteld om inwoners,

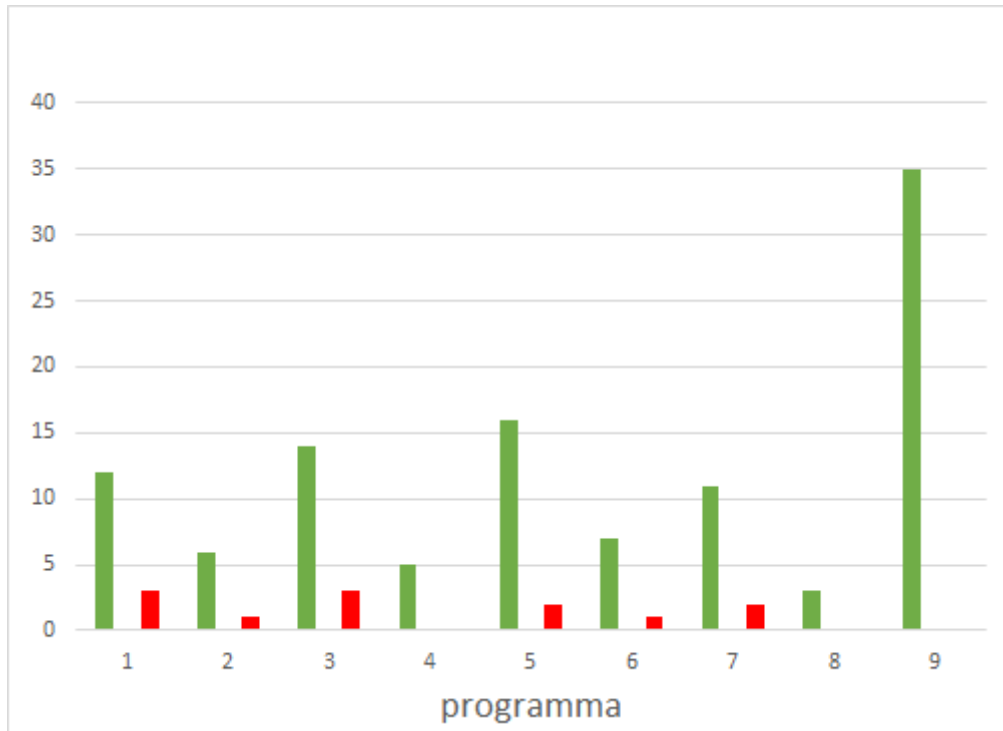
ondernemers en maatschappelijke organisaties en verenigingen te helpen, die als gevolg van de energiecrisis en de inflatie in de problemen komen.

We hebben veel bereikt. Prestaties zijn voor 90% gehaald. Door andere inzet van middelen of het niet kunnen uitvoeren (bijvoorbeeld door te weinig capaciteit) eindigt 2022 positief. Zo zijn er verschillende budgetoverhevelingen. 2022 laat verder o.a. een voordeel zien door een hogere algemene uitkering. Al met al weer een weerbarstig begrotingsjaar.

Totaal overzicht prestaties

De genoemde slagkracht van onze gemeente uit zich ook in de behaalde prestaties. In onderstaande tabel staat per programma de realisatie van de in de begroting 2022 voorgenomen prestaties.

Van de 121 benoemde prestaties in de begroting realiseerden we er:

- 109 voor 100%
- 3 voor 75%
- 4 voor 50%
- 4 voor 25%
- en 1 prestatie is nog niet opgepakt.

Daarmee realiseerden we 90% van onze voorgenomen prestaties. De prestaties die we in 2022 niet (volledig) realiseerden, lichten we per programma toe en verwachten dat we deze prestaties in 2023 af te ronden.

Financieel resultaat 2022

We zien op een breed terrein voor-en nadelen op de verschillende programma's. Samen met incidentele meevallers het doorlopen van activiteiten naar 2023 sluit de jaarrekening 2022 met een voordelig resultaat van € 6.505.000.

In dit resultaat zijn de mutaties op de reserves verwerkt.

Het volgende overzicht geeft het resultaat per programma weer:

	Begroting 2022	Begroting 2022	Realisatie 2022	Verschil Begroting
	Begrotingsboek	Na wijzigingen		(Na wijz.) - Realisatie
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bestuur, ondersteuning & alg. dekkingsm.	35.243	42.039	43.348	1.309
Openbare orde en veiligheid	-2.482	-2.459	-2.448	11
Beheer openbare ruimte	-5.168	-5.637	-6.026	-389
Economische zaken	-213	-200	-155	45
Onderwijs en vrije tijd	-5.079	-6.215	-6.168	47
Inkomensondersteuning	-2.059	-3.052	-2.925	127
Sociaal domein	-21.730	-22.383	-20.219	2.165
Duurzaamheid en milieu	-288	-1.208	-513	695
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-1.058	-1.413	-792	621
Saldo van baten en lasten	-2.834	-527	4.103	4.631
Stortingen in reserves	-520	-2.826	-8.226	-5.399
Onttrekkingen aan reserves	1.973	6.364	10.627	4.264
Resultaat	-1.381	3.010	6.505	3.495

Ten opzichte van de 2e bestuursrapportage rapporteren we een voordeel van € 3,5 miljoen. Dit resultaat is opgebouwd uit verschillende voor- en nadelen. Grofweg kunnen we het saldo opdelen in de volgende posten:

- Algemene uitkering, voordelig € 0,6 miljoen;
- Budgetoverheveling van 2022 naar 2023 als gevolg van doorlopende activiteiten voordelig € 1,1 miljoen
- Opvang Oekraïne (voordelig totaal € 0,8 miljoen)
- Sociaal domein, voordelig € 0,8 miljoen;
- Overige financiële bijzonderheden:
  - Inkomensondersteuning - Energietoeslag
De tegemoetkoming energielasten is aan meer inwoners uitbetaald dan verwacht. In de begroting is rekening gehouden met 750 verstrekkings, uiteindelijk is de tegemoetkoming in 2022 aan 964 inwoners toegekend. De rijksbijdrage voor de tegemoetkoming energielasten komt via de algemene uitkering naar de gemeente.

Algemene uitkering

Het resultaat op de algemene uitkering 2022 is € 628.000 voordelig. Dit is het verschil tussen de primaire begroting na wijziging en de realisatie einde verslagjaar. Voor het grootste deel veroorzaakt door wijzigingen in de bedragen die per verdeelmaatstaf worden ontvangen (€ 600.000).

Budgetoverheveling

Een aantal projecten en activiteiten konden we niet afronden in 2022. De oorzaken zijn verschillend, zoals marktomstandigheden voor wat betreft materiaal en personeel en bijvoorbeeld het opnieuw uitstellen van de invoering van de Omgevingswet. Per saldo heeft dit een resultaat-effect van € 1,1 miljoen. We stellen voor deze budgetten opnieuw te ramen in 2023. De verzoeken tot overheveling lichten we in de paragraaf hierna toe.

Oekraïne

Voor de dekking van lasten als gevolg van de gemeentelijk en particuliere opvang noodhulp Oekraïne heeft het Rijk een specifieke uitkering vastgesteld. Daarnaast worden de lasten van de verstrekking van leefgeld aan ontvremden in de particuliere opvang volledig vergoed door het Rijk. Door de efficiënte wijze van uitvoering van de opvang noodhulp Oekraïne is de rijksvergoeding ruimschoots voldoende gebleken ter dekking van de lasten.

Sociaal domein

We zien verschillende voor- en nadelen binnen het sociaal domein ten opzichte van de begroting. Gedurende het jaar hebben bijstellingen plaatsgevonden. Ten opzichte van de bijgestelde ramingen zien we totaliteit we binnen de beschikbare budgetten zijn gebleven.

WMO

Het meest opvallende is de maatwerkvoorziening dienstverlening 18+ Beschermd Wonen / Beschermd Thuis. Dit voordeel (€ 764.000) wordt veroorzaakt door vrijval financiële middelen beschermd wonen en maatschappelijke opvang vanuit jaren 2021 (definitieve afrekening) en 2022 het deels vrijvallen van financiële middelen beschermd thuis 2022. Daarnaast zijn minder cliënten ingestroomd bij de experimenten beschermd thuis door met name onvoldoende beschikbare passende woningen of onvoldoende doorstroombmogelijkheden beschermd wonen.

Participatie

Er zijn in 2022 meer bijstandsgerechtigden (tijdelijk) gedetacheerd. Dit veroorzaakt hogere lasten. Daarnaast is er een nieuwe groep bij beschermd werk, met een (veel) lagere loonwaarde, wat leidt tot lagere opbrengsten dan geraamd.

We geven een toelichting per programma op de financiële afwijkingen in hoofdstuk 5, Baten en lasten inclusief toelichting.

Financiële positie

De ontwikkeling van de reserves, schuldenlast en het jaarrekeningresultaat is terug te zien in de financiële kengetallen. In onderstaande tabel zijn deze weergegeven, waarbij we aansluiten bij de signaleringswaarden van de VNG. Voor elk kengetal worden drie categorieën onderscheiden: 'Minst risicovol' (in groen), 'Neutraal' (in geel) en 'Meest risicovol' (in oranje).

Financiële kengetallen	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto schuld quote	18%	15%	7%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	11%	9%	2%
Solvabiliteitsratio	54%	54%	57%
Grondexploitatie	8%	8%	4%
Structurele exploitatieruimte	2,38%	-2,10%	6,27%
Belastingcapaciteit	91%	99%	101%

De kengetallen laten zien dat de gemeente Dalfsen in 2022 een goede financiële positie heeft. De schuldquote is de verhouding tussen schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen, gedaald. De solvabiliteitsratio is gestegen en geeft aan dat wij goed in staat zijn om financiële risico's op te vangen. Het kengetal grondexploitatie is verbeterd door een daling van de voorraden waardoor de risico's zijn verlaagd. En de structurele exploitatieruimte, de mate waarin structurele lasten worden gedekt door structurele baten is eveneens gestegen.

Reserves

In de volgende tabel is het verloop van de reserves op hoofdlijnen weergegeven per 31-1-2022. Het saldo per 31-12-2022 is € 41,3 miljoen, waarbij het jaarrekeningresultaat niet is toegerekend.

Reserves x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Algemene reserves	14.211	14.480	12.734
Bestemmingsreserves	24.925	23.022	28.575
totaal	39.136	37.501	41.309
<i>resultaat</i>	<i>3.929</i>		<i>6.505</i>

Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van de algemene reserve naar de bestemmingsreserves door het reserveren van middelen voor grote projecten. Via het afkomen van de algemene reserve vrij besteedbaar wordt uitvoering gegeven aan het amendement.

Onze ambitie is een ratio weerstandsvermogen met een score van minimaal 2 (uitstekend). Op basis van de berekende risico's en de reservepositie komt de ratio weerstandsvermogen voor 2022 uit op 4,4 (met een waarderingscijfer A). Hiermee is de gemeente Dalfsen heel goed in staat om financiële gevolgen op te vangen van onverwachte en onvoorziene gebeurtenissen.

Voorstellen tot budgetoverheveling

Binnen het kader van de financiële verordening is er de mogelijkheid incidentele middelen over te hevelen naar het volgend boekjaar als de activiteiten nog niet (volledig) zijn afgerond. Bij het opstellen van de jaarrekening 2022 bleek in een aantal gevallen een incidenteel beschikbaar budget niet of niet volledig besteed en dat de werkzaamheden nog niet zijn afgerond.

Het college is bevoegd deze budgetten, die voldoen aan voorwaarden in de financiële verordening, over te hevelen naar een volgend jaar. Deze budgetten zijn opgenomen in tabel A. Wij vragen u om deze te bekrachtigen met het vaststellen van de jaarrekening.

Daarnaast legt ons college drie situaties aan uw raad voor die niet voldoen aan de voorwaarden uit de verordening maar waarvan ons college het toch belangrijk vindt dat het restantbudget opnieuw wordt geraamd in 2023. Deze is opgenomen in tabel B met daarbij tevens de reden aangegeven.

Budgetoverheveling A (voldoet aan de voorwaarden)

**	Omschrijving	Lasten	Baten	Reserve	Saldo
A01	Pilot Inwonerbetrokkenheid	35.000			35.000
A02	Uitwerking omgevingsvisie 1.0 Burg Backxlaan	50.000			50.000
A03	Actualisatie Visie op Dienstverlening	20.000			20.000
A04	Digitaliseringswetten (WOO en WMEBV)	25.000			25.000
A05	Organisatie ontwikkeling	72.000			72.000
A06	Meldingen Openbare Ruimte (implementatiebudget € 10.000 (2021) en € 5.000 (2022))	15.000		10.000	5.000
A07	Optimalisatie iFinancien	85.231		85.231	0
A08	Aanpassingen tbv lease auto BOA's	10.000			10.000
A09	Herinrichting Westerhof	115.716		115.716	0
A10	IHP extra personele capaciteit	35.740		35.740	0
A11	Pilot Beschermd Thuis	92.260		92.260	0
A12	Preventie voorveld	50.000			50.000
A13	POH-jeugd	27.000			27.000
A14	Nulmeting Plattelandsvisie	16.663			16.663
A15	Digitalisering MO	26.400			26.400
A16	Verduurzamen gemeentelijke panden	210.000			210.000
A17	Energie neutraal verbouwen	23.500			23.500
A18	Warmteplannen	142.870		142.870	0
A19	Bestrijden energiearmoede	422.393			422.393
A20	Nota economisch beleid	16.555		16.555	0
A21	Versterking toegang sociaal domein	150.000			150.000
A22	Extra re-integratiebudget JR21	122.000		122.000	0
	Budgetoverheveling A	1.763.328	0	620.372	1.142.956

A01 Pilot Inwonerbetrokkenheid

Voor de implementatie van het inwonerbetrokkenheidbeleid 'Met Elkaar – Samen Dalfsen mooier maken' is voor zowel 2022 als voor 2023 € 35.000 beschikbaar gesteld. In 2022 is het door hoge werkdruk (onder meer door corona-, vluchtelingen- en asielcrises) niet gelukt om met de pilots aan de slag te gaan. Nu in de begroting van 2023-2026 ruimte is gecreëerd voor het aanstellen van een participatie-expert is er in 2023 wél capaciteit om met de pilots en implementatie aan de slag te gaan. Daarom het verzoek om het budget van € 35.000 van 2022 over te hevelen naar 2023.

A02 Uitwerking omgevingsvisie 1.0 Burg. Backxlaan

Het budget voor de stedenbouwkundige visie op de Burgemeester Backxlaan is op dit moment nog niet gebruikt. Wisselingen in personele bezetting en onvoldoende capaciteit bij externe partijen om de visievorming in 2022 al te starten zijn hier debet aan. Inmiddels is de aanbesteding gestart en verwachten we in 2023 daadwerkelijk de visievorming te starten en het daarvoor bedoelde budget te gebruiken.

A03 Actualisatie Visie op dienstverlening

In november 2022 hebben we de raad meegenomen in de cijfers van onze dienstverlening in 2022. We hebben daarbij aangegeven dat we in 2023 bij u terugkomen voor een actualisatie van de Visie op Dienstverlening uit 2018. Hiervoor is het budget benodigd.

A04 Digitaliseringswetten (WOO en WMEBV)

In 2022 is gekeken naar een passende aanpak voor de implementatie van de wetten WOO en WMEBV, ook samen met andere SSC ONS partners. De verdere implementatie en uitvoering zal plaatsvinden in 2023.

A05 Organisatieontwikkeling

In 2022 is er besloten om een organisatie adviseur aan te trekken om een heldere koers voor de organisatie ontwikkeling op te zetten. Hierin is besloten om de gelden te reserveren en over te hevelen naar 2023 om de acties die hieruit voortvloeien mede te kunnen bekostigen.

A06 Meldingen Openbare ruimte (implementatiebudget)

Bij de jaarrekening 2021 is het implementatiebudget Meldingen Openbare Ruimte ad. € 10.000 (voor de 1e keer) overgeheveld. In 2022 is gebleken dat dit budget onvoldoende was en heeft er een bijstelling met € 5.000 plaatsgevonden bij de 2e bestuursrapportage 2022.

De verwachting is, dat dit project in het 1e halfjaar 2023 wordt afgerond.

Zie ook de toelichting bij de prestaties vanuit jaarrekening 2021 / programma 1.

A07 Optimalisatie iFinancien

We hebben gepland om verder te optimaliseren, maar door het grote verloop in 2022 hebben we ons moeten richten op de dagelijkse gang van zaken en willen deze optimalisering in de tweede helft van 2023, vanaf het 2e kwartaal weer oppakken.

A08 Aanpassingen tbv lease auto BOA's

Op basis van de 2e berap is 10.000 beschikbaar gesteld voor de aanpassingen van de BOA-leaseauto. De levering van de BOA-auto is doorgeschoven naar 2023. De middelen voor aanpassing van de BOA-auto willen we daarvoor ook doorschuiven naar 2023.

A09 Herinrichting Westerhof

De realisatie van de herinrichting van de Westerhof is gestart en vindt gefaseerd plaats. De uitvoeringsfase, het realiseren van het project is in de derde kwartaal 2022 gestart en eindigt in de tweede kwartaal 2023. Reden van uitloop is dat nutspartijen in 2022 hun kabels en leidingen hebben vervangen. De verwachting is dat het beschikbare gestelde budget in 2023 wordt besteed en dat we een overschrijding hebben van ongeveer € 30.000. De reden van deze overschrijding heeft te maken met stijgende kosten en marktomstandigheden in de uitvoeringsfase.

A10 IHP extra personele capaciteit

Ten behoeve van externe ondersteuning en personele vervanging voor projecten uit het IHP- primair onderwijs in de periode 2022 t/m 2024 is een totaal budget beschikbaar van € 230.000. Dit is in ongeveer gelijke jaarbudgetten verdeel (€ 70.000, € 80.000 en € 80.000). Inzet vindt plaats indien en wanneer de werkzaamheden dat vereisen. Behoeftte aan ondersteuning en vervanging is variabel gedurende looptijd van project.

A11 Pilot Beschermd Thuis

De decentralisatie beschermd wonen zou ingevoerd worden per 1-1-2023. Hierdoor was de verwachting dat geen extra geld nodig zouden hebben. De decentralisatie is uitgesteld naar 2024, en dit betekent dat we nog geen geld beschikbaar hebben. De zorg moet wel gecontinueerd worden i.v.m. lopende contracten en lopende indicaties aan cliënten. Voorstel is daarom om dit resterende

budget nog eenmalig over te hevelen naar 2023, zodat we ook in 2023 budget hebben om dit product te blijven uitvoeren.

A12 Preventie voorveld

Traject toegang voorveld en implementatie preventiebeleid (door voorveld) heeft vertraging opgelopen. Afronding van dit traject moet nog plaatsvinden in 2023. Voorstel is om dit budget daarom over te hevelen naar 2023 om verder te gaan met de uitvoering van dit project en de behorende koste te kunnen dekken.

A13 POH-jeugd

De pilot POH-jeugd GGZ is gestart per juli 2022 en heeft de looptijd van één jaar. Vandaar het verzoek om het resterende gedeelte van 2022 over te hevelen naar 2023.

A14 Nulmeting Plattelandsvisie

We zijn in 2022 gestart met de nulmeting en hebben daar een inkooptraject voor doorlopen. Er is meer tijd genomen om een geschikt bureau te vinden waardoor we inhoudelijk later hebben kunnen starten dan gepland. De eerste facturen verwachten wij in 2023. Daarom willen we dit budget nu gaan overhevelen naar 2023. Verdere uitwerking vindt plaats in 2023.

A15 Digitalisering MO

De digitalisering heeft vertraging opgelopen omdat de data geanonimiseerd moeten worden vanuit security oogpunt waardoor extra stappen moeten gezet. In combinatie met personeelstekorten bij de leverancier betekent dit dat we dit verder gaan oppakken in 2023.

A16 Verduurzamen gemeentelijke gebouwen

Medio 2022 heeft de gemeente Dalfsen extra duurzaamheidsbudget ontvangen voor het uitvoeren van de taken vanuit het Klimaatakkoord. Besloten is deze middelen te gebruiken voor het verduurzamen van onze eigen gebouwen (opslag Stokte, werf Nieuwleusen en Dalfsen). Daarvoor is een plan uitgewerkt en in voorbereiding. Een vergunningsprocedure en tekorten aan materialen zorgen voor vertragingen. De realisatie is in 2023.

A17 Energie neutraal verbouwen

Wij ontvangen een 100% kostendekkende provinciale subsidie voor het regionale meerjarenproject energieneutraal verbouwen voor woningeigenaren. Voor 2022 was €93.000 begroot maar dit budget is niet geheel besteed. Oorzaak hiervoor is stagnatie van de adviesvraag (drukte bouwwereld en de coronamaatregelen). Voor 2023 zijn extra acties uitgewerkt om het project in 2023 geheel te voltooien binnen het budget.

A18 Warmteplannen

Bij uitvoering is gekozen om niet te starten met onderzoek, maar met participatietraject. In 2022 zijn dan ook vooral kosten voor dat proces gemaakt. In 2023 zullen we naar verwachting of alsnog het in 2022 begrote haalbaarheidsonderzoek naar collectieve warmte uitvoeren, of de energieadviseur inzetten voor de individuele begeleiding van bewoners (in Polhaar en Dalfsen Centrum, maar ook gemeentebreed).

A19 Bestrijden energiearmoede

Betreft eenmalig Rijksbudget voor bestrijden van energiearmoede. Looptijd is tot en met 31 december 2023 (mogelijk 2024, nog niet formeel bevestigd). Budget is geheel op 2022 geboekt, maar doorlooptijd vergt overheveling.

A20 Nota economische beleid

Na vaststelling van de kadernota eind 2022 zal de uitwerking van de kadernota richting een economisch beleidsplan in 2023 plaatsvinden. Planning is om deze in oktober 2023 aan de raad voor te leggen.

A21 Versterken toegang sociaal domein

Versterking van de toegang is onderdeel van het programma Grip op sociaal domein en preventie. Verwacht werd dat de voorveldpartijen medio 2022 tot afspraken zouden komen over het uitvoeringsplan preventie. Versterking van de toegang zou daarop volgens starten. Omdat het formuleren van de afspraken in het voorveld geheel 2022 in beslag heeft genomen kan pas in 2023

gestart worden met het onderdeel Versterking van de toegang. Het daarvoor specifiek bestemde budget is niet ingezet, maar blijft noodzakelijk voor de uitvoering.

A22 Extra reïntegratiebudget JR21

Om een impuls te geven aan de doorstroom en uitstroom van cliënten in de Participatiewet is in 2022 eenmalig een bedrag van € 150.000 toegevoegd aan het re-integratiebudget. Doel is dit bedrag in 2022, 2023 en waar mogelijk in 2024 in te zetten voor extra re-integratie activiteiten en inzet op het uitkeringenbestand. In 2022 is hiervan € 28.000 ingezet. De activiteiten worden in 2023 voortgezet. Verzoek is daarom om het restant budget, zoals gepland, over te hevelen naar 2023.

Budgetoverheveling B (voldoet niet aan de voorwaarden)

**	Omschrijving	Lasten	Baten	Reserve	Saldo
B01	Pilot Integrale Beveiligingsplannen	75.461		75.461	0
B02	Startbudget Omgevingswet	203.700		203.700	0
B03	Planvorming N340	9.000			9.000
	Budgetoverheveling B	288.161	0	279.161	9.000

B01 Pilot Integrale Beveiligingsplannen

In 2019 is een subsidie door BZK verstrekt voor het versterken van integrale beveiliging. Het restant van de subsidie wordt in 2023 besteed aan:

- Het borgen van integrale beveiliging middels een traject geleid door AON/COT.
- Het vernieuwen van het druppel- en alarmsysteem. Door leveringsproblemen zijn de werkzaamheden nog niet gestart in 2022. In 2023 wordt dit opgepakt in het kader van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

Het restant van het budget wordt voor bovenstaande twee onderwerpen ingezet.

B02 Startbudget Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is weer uitgesteld. Datum inwerkingtreding is nu 1 juli 2023, maar het is niet uit te sluiten dat dit 1 januari 2024 wordt. Er zijn nog steeds werkzaamheden die moeten worden verricht in de aanloop naar de inwerkingtreding van de wet. Onder andere het maken van een omgevingsplan. Zodra de wet in werking treedt moet de gemeente klaar zijn om wijzigingen van het omgevingsplan in procedure te brengen. Hierbij wordt de gemeente begeleid door een extern adviesbureau. Ook zijn er nog steeds aanpassingen aan de software nodig. Om de kennis van de organisatie op peil te houden c.q. te brengen, blijft de behoefte aan scholing en cursussen.

B03 Planvorming N340

Uit de planvorming N340 is nog een restantbudget over van ongeveer € 9.000. Normaal gesproken zou dit kunnen vrijvallen, maar wij zijn aan het onderzoeken of het restant ingezet kan worden voor de ondersteuning van het project Hoevenweg (omgeving Sjaloom/ LMB Prins). Deze uitvoering staat gepland voor de zomer 2023.

Voorstel tot vrijval en opheffen reserves (claims)

Op basis van de financiële verordening is het mogelijk de incidentele budgetten maximaal 2x over te hevelen naar het volgende begrotingsjaar. Voor inzicht en transparantie is daarom bij het vaststellen van de jaarrekening 2019 door uw raad een bestemmingsreserve "budgetoverheveling" ingesteld. Als administratieve uitwerking daarvan worden in de jaarrekening 2022 de claims die nog op andere reserves liggen overgebracht naar deze nieuwe reserve. Het betreft hier verschuivingen binnen reserves of het laten vervallen van claims binnen die reserves. Dergelijke verschuivingen hebben daardoor geen direct budgettair effect. We benoemen deze verschuivingen echter vanwege de formele bevoegdheid van uw raad om te beschikken over de reserves, ook als het gaat om verschuivingen binnen de reserves.

In de paragraaf hiervoor zijn de voorstellen tot budgetoverheveling kort toegelicht.

Overhevelingen

Voorgesteld wordt:

1. Een bedrag van € 157.740 over te hevelen van de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar (ARVB) naar de Reserve Budgetoverheveling, volgens onderstaande specificatie.
2. Een bedrag van € 88.482 over te hevelen van de Reserve Budgetoverheveling naar de ARVB, volgens onderstaande specificatie.
3. Een bedrag van € 37.089 over te hevelen vanuit de ARVB naar de reserve noodfonds energiecrisis.

Vrijval claims vanuit Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	
IHP 2022-2038 jaarschijf 2022, raad 20-12-2021. Begroot € 70k	35.740
JR 2021 res bestemm.tbv arbeidspart.€ 150k, raad 20-6-2022)	122.000
Totaal --> overhevelen naar Reserve Budgetoverheveling	157.740

Vrijval claims vanuit Reserve Budgetoverheveling	
Ombouw toiletgroep (begroot € 10.000)	4.282
DNA van Dalfsen (begroot € 68.000)	6.200
Bijdrage Shared Service Centrum Ons, security roadmap	41.000
Actieplan Corona SD (geen uitgaven)	37.000
Totaal --> overhevelen naar Alg.Res.Vrij Besteedbaar	88.482

Vrijval claims binnen Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	
Amendement energie armoede (raad 4-11-2021). Begroot € 40k	37.089
Totaal --> overhevelen naar Res.noodfonds energiecrisis	37.089

Vrijval (claims)

Voorgesteld wordt:

1. De claim van € 26.423 mbt budget IBOR op de ARVB te laten vervallen.

Alle reserves zijn bij het opstellen van de jaarrekening geanalyseerd. Onderstaande claim kan vrijvallen binnen de ARVB, omdat de lasten lager zijn uitgevallen in 2022 dan begroot. Het bedrag blijft beschikbaar binnen de ARVB.

Vrijval claims binnen Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	
Budget IBOR jaarschijf 2022 (begr € 28.250)	26.423
Totaal vrijval claims in 2022	26.423

Opheffen reserves

Voorgesteld wordt:

1. De reserve Corona noodfonds op te heffen per 31 december 2022 en het saldo ad. € 262.449 toe te voegen aan ARVB.

Voor achterliggende informatie wordt verwezen naar hoofdstuk 4, Balans, onderdeel Reserves en Voorzieningen.

Hoofdstuk 2 Programma's

1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving van het programma

Het programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden).

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben ook een sterke relatie met de beleidsvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Lente	Bestuur Burgerzaken Overhead (personeel, huisvesting, automatisering)
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Algemene baten en lasten Overhead (planning en control) Algemene uitkering Belastingen en heffingen Overige gebouwen en gronden Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	Eigen gegevens	7,9	n.b.	n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	Eigen gegevens	7,3	n.b.	n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	Eigen gegevens	€ 725	n.b.	n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen	2022	Eigen gegevens	14%	n.b.	n.b.
Overhead	% van totale lasten	2022	Eigen gegevens	11%	n.b.	n.b.

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
1.4	Bestuur			
1.4.1	Bestuur			
	In 2022 wordt een nieuwe raad geïnstalleerd. Dat vraagt om duidelijke overdrachtsdocumenten, ondersteuning bij de vorming van een nieuw college en een adequaat inwerkprogramma.	✓	100%	✓
	De Rekenkamercommissie evalueert haar werkzaamheden en doet een voorzet voor de vorming van een nieuwe Rekenkamercommissie.	✓	100%	✓

1.5	Burgerzaken			
1.5.1	Burgerzaken			
	Meer sturing geven aan het gebruik van de beschikbare online kanalen. We hanteren daarbij het uitgangspunt "digitaal waar mogelijk en maatwerk waar het moet". Heel concreet: als een inwoner belt voor een afspraak om een verhuizing door te geven, dan onderzoekt de medewerker in het KCC of deze inwoner de aangifte wellicht ook online kan doen en helpt de inwoner daarbij als dat nodig is.	✓	100%	✓
	De applicatie I-Burgerzaken verder ontwikkelen en benutten.	✓	100%	✓

1.6	Overhead			
1.6.1	Samen verder reizen			
	Ontwikkeling "Route naar de toekomst": Deze ontwikkeling bestaat uit twee sporen: a. Lerend organiseren en b. Lerend ontwikkelen. Hierbij maken we verbinding met de ontwikkelingen met Bestuurlijke vernieuwing, Opgavegericht werken en de implementatie van de Omgevingswet met integraal en gebiedsgericht werken.	✓	100%	✓
	Ontwikkeling 'Hybride Werken': We willen plaats- en tijdonafhankelijk werken stimuleren. Werken waar het werk op dat moment nodig is, zodat we nog flexibeler samen werken met onze inwoners, ondernemers en overige partners. Daarmee willen we ook het gemeentehuis anders gaan gebruiken dan nu het geval is. Meer gebruiken als ontmoetingsplek, samenkomst, sparrings-ruimte i.p.v. alleen als werkplek. Daarvoor hebben we een nieuw kantoorconcept en technische middelen nodig, die ruimte creëren en een flexibelere en toegankelijker manier van werken mogelijk maken.	✗	50%	✓
	Ontwikkeling 'Digitale Dienstverlening': Door het ontwikkelen en versterken van de interne en externe digitale dienstverlening worden wij makkelijker, toegankelijker en klantgerichter naar inwoners, ondernemers, overige partners maar ook naar onze eigen medewerkers toe. We bieden hen daarmee de mogelijkheid om o.a. zelfstandig digitaal aanvragen te doen, meldingen door te geven en/of lopende zaken te volgen of te registreren.	✓	100%	✓

Ontwikkeling "Goed Werkgeverschap": Als organisatie en werkgever willen we meer aansluiten op de behoefte van de nieuwe generatie werknemers. De krappe dynamische arbeidsmarkt vraagt om deze aansluitingen en tegelijkertijd willen we werken aan aantrekkelijk werkgeverschap voor nu en in de toekomst om kwalitatief goed personeel te krijgen en te behouden.	✓	100%	✓
---	---	------	---

1.6.2	Communicatiebeleid			
	In 2022 voeren we het ontwikkelde participatiebeleid 2021 uit.	✗	25%	✓
	De Raadcommunicatie kan een verdieping krijgen wanneer het raadcommunicatiebeleid in 2022 kan worden ingezet.	✓	100%	✓
	In de organisatie bewustwording behouden en vergroten over effectief communiceren (o.a. Factor C).	✓	100%	✓

1.6.3	Dienstverlening			
	We voeren de activiteiten uit het beleidsplan Dienstverlening uit.	✓	100%	✓

1.6.4	Financieel beleid			
	Bij aanpassing van structurele lasten stellen wij (voorstellen met) structurele dekking voor.	✓	100%	✓

1.6	Overhead			
1.6.1	Samen verder reizen			
Prestatie	Ontwikkeling 'Hybride Werken': We willen plaats- en tijdonafhankelijk werken stimuleren. Werken waar het werk op dat moment nodig is, zodat we nog flexibeler samen werken met onze inwoners, ondernemers en overige partners. Daarmee willen we ook het gemeentehuis anders gaan gebruiken dan nu het geval is. Meer gebruiken als ontmoetingsplek, samenkomst, sparrings-ruimte i.p.v. alleen als werkplek. Daarvoor hebben we een nieuw kantoorconcept en technische middelen nodig, die ruimte creëren en een flexibelere en toegankelijker manier van werken mogelijk maken.			
Toelichting:	Wegens ziekte is er vertraging opgelopen. Het onderzoek is nog in volle gang. De verwachting is dat in het 1e kwartaal 2023 het plan van aanpak er ligt.			
Maatregel:	n.v.t.			

1.6.2	Communicatiebeleid			
Prestatie	In 2022 voeren we het ontwikkelde participatiebeleid 2021 uit.			
Toelichting:	In 2022 is de implementatie van het inwonerbetrokkenheidsbeleid niet goed tot stand gekomen. Zowel richting medewerkers als het actief ermee aan de slag gaan. Met het aanstellen van een participatie-expert in 2023 wordt inwonerbetrokkenheid ingebed in de organisatie. Ondersteuning, training en coaching door een participatie expert helpt medewerkers om het beleid goed uit te kunnen voeren. Zo kan de uitvoering geleerd worden in de praktijk en worden projecten goed ingericht voor participatie. We stellen voor het beschikbaar gestelde budget ad. € 35.000 over te hevelen naar 2023.			
Maatregel:	n.v.t.			

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
1.4	Bestuur			
1.4.1	Bestuur			
De Rekenkamercommissie zal onderzoeken uitvoeren op basis van het door de commissie opgestelde onderzoeksprogramma.				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
1.6	Overhead			
1.6.2	Dienstverlening			
Uitvoering geven aan de in het beleidsplan Dienstverlening opgenomen activiteiten voor de jaarschijf 2021.				
Voortgang jaarrekening		✗	75%	✓

1.6	Overhead			
1.6.2	Dienstverlening			
Prestatie	Uitvoering geven aan de in het beleidsplan Dienstverlening opgenomen activiteiten voor de jaarschijf 2021.			
Toelichting:	Diverse projecten zijn inmiddels afgerond met uitzondering van project Meldingen Openbare Ruimte. Inmiddels is ook dit project in een ver gevorderd stadium en de verwachting is, dat deze in het 1e halfjaar 2023 wordt afgerond. We stellen voor het beschikbaar gestelde budget van € 15.000 over te hevelen naar 2023.			
Maatregel:	n.v.t.			

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Waardering communicatie van de gemeente	Burgerpanel	6,7 (2015)	7	*
* Het burgerpanel is in 2022 niet ingezet, om die reden kan er ook geen cijfer worden afgegeven.				
Beoordeling participatie bij totstandkoming beleid	Burgerpanel	6,4 (2015)	7	*
* Het burgerpanel is in 2022 niet ingezet, om die reden kan er ook geen cijfer worden afgegeven.				
Betrokkenheid inwoners bij gemeenteraad	Burgerpanel	16% zeer 44% matig 35% geen (2015)	> 50% matig (betrokkenheid vergroten met 20%)	*
* Het burgerpanel is in 2022 niet ingezet, om die reden kan er ook geen cijfer worden afgegeven.				
Burgerpeiling: waardering alle inspanningen van de gemeente	https://www.waarstaatjegemeente.nl/	7,08 (2019)	-	**
** Er is in 2022 geen peiling uitgevoerd. De peiling wordt eens in de 4 jaar uitgevoerd. De eerstvolgende peiling volgt in 2023.				
Dekking uit reserves voor structurele exploitatielasten (m.u.v. kapitaallasten)	Begroting	0,6% (2019)	0,3%	0,03%
*** hieruit blijkt dat we nagenoeg alle structurele lasten dekken met structurele baten				

Verbonden partijen

GBLT

Gemeente Dalfsen neemt deel in GBLT. GBLT draagt zorg voor een efficiënte en effectieve heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ).

Shared Service Centrum Ons

Sinds 2020 participeert de gemeente Dalfsen in het SSC Ons. Andere partners zijn de provincie Overijssel en de gemeenten Zwolle, Kampen, Westerveld en sinds 2021 ook de gemeente Zwartewaterland. De samenwerking betreft automatisering, inkoop en contractmanagement en de personeels- en salarisadministratie.

Het doel van het SSC Ons is het efficiënt en kwalitatief hoogwaardig faciliteren van de deelnemende organisaties en deze daarmee in staat te stellen zich te focussen op hun kerntaken, dat wil zeggen de primaire dienstverlening van de gemeente.

Het SSC Ons heeft zich in het jaar 2022 ingezet om de bedrijfsvoering verder te optimaliseren en meer inhoud te geven aan rationalisatie en harmonisatie. Daarnaast is geïnvesteerd in digitale veiligheid.

Deelnemingen

De gemeente Dalfsen heeft een aandelenbelang in diverse vennootschappen, te weten: N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Vitens N.V., Wadinko N.V., Enexis Holding N.V. Daarnaast zijn er nog een tweetal deelnemingen in vennootschappen die zijn ingesteld voor een goede afwikkeling bij de verkoop van de aandelen Essent. Dit zijn: CSV Amsterdam B.V. en Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V..

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Overige verbonden partijen

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Alle Nederlandse gemeenten zijn aangesloten bij de VNG. De Vereniging heeft als doel om samen te werken aan een krachtige overheid en het vormen van een sterk netwerk voor kennisontwikkeling en onderlinge kennisdeling.

Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord Nederland (VEGANN)

De gemeente Dalfsen is aangesloten bij deze vereniging om zo haar financiële belangen te behartigen samen met die van de Noordelijke gemeenten voor zover die voortvloeien uit hun aandeelhouderschap in Enexis Holding N.V..

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2022		Begroting 2022	Rekening	Saldo
	2021	Primitief	Na wijzigingen	2022	2022
Lasten	-13.569	-13.920	-18.192	-15.207	2.985
Baten	50.534	50.544	57.221	58.555	1.334
Saldo van lasten en baten	36.965	36.624	39.029	43.348	4.319
Stortingen in reserves	-1.137	-500	-1.591	-5.904	-4.312
Onttrekkingen aan reserves	2.263	1.083	2.743	7.879	5.136
Resultaat	38.091	37.207	40.181	45.323	5.142

Onderdeel 1A Bestuur

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2022 Primitief	Begroting 2022 Na wijzigingen	Rekening 2022	Saldo 2022
Bestuur	-1.851	-1.710	-1.071	639
Burgerzaken	-962	-961	-1.005	-44
Saldo van lasten en baten	-2.814	-2.671	-2.075	595
Resultaat	-2.814	-2.671	-2.075	595

Onderdeel 1B Ondersteuning

Uitsplitsing naar taakvelden	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2022 Primitief	Begroting 2022 Na wijzigingen	Rekening 2022	Saldo 2022
Overhead	-8.763	-10.254	-10.243	12
Overige gebouwen en gronden	-202	-211	-180	30
Saldo van lasten en baten	-8.965	-10.465	-10.423	42
Mutatie reserves	583	1.152	1.975	823
Resultaat	-8.382	-9.313	-8.448	865

Onderdeel 1C Algemene dekkingsmiddelen

Uitsplitsing naar taakvelden	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2022 Primitief	Begroting 2022 Na wijzigingen	Rekening 2022	Saldo 2022
Algemene baten en lasten	-1.884	-345	-352	-7
Algemene uitkering	41.972	48.578	49.206	628
Belastingen en heffingen	6.933	6.941	6.992	51
Saldo van lasten en baten	47.021	55.175	55.846	672
Resultaat	47.021	55.175	55.846	672

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht algemene dekkingsmiddelen bevat naast het saldo financieringsfunctie (de treasury activiteiten) de overige algemene dekkingsmiddelen, de algemene uitkering en de niet gebonden belastingen en heffingen.

Over de afwijkingen is, indien van toepassing, een toelichting opgenomen in hoofdstuk 5, programma 1, bij de desbetreffende beleidsvelden.

1.1 Algemene baten en lasten

Algemene baten en lasten	Begr 2022 na wijz	Rekening 2022	Saldo 2022
Treasury activiteiten	347.000	343.000	4.000
Overige baten en lasten	-692.000	-734.000	42.000
Totaal	-345.000	-391.000	46.000

1.2 Algemene uitkering

Algemene Uitkering	Begr 2022 na wijz	Rekening 2022	Saldo 2022
Algemene Uitkering	48.578.000	49.206.000	-628.000
Totaal	48.578.000	49.206.000	-628.000

Op een totaal van € 49,2 miljoen komt de algemene uitkering 2022 per saldo € 628.000 hoger uit dan begroot na wijziging (gevolg effecten mei- en septembercirculaire 2022) € 48,6 miljoen.

Als onderdeel van de bestemming van het resultaat van de jaarrekening, wordt voorgesteld het in december 2022 ontvangen bedrag van € 484.000 voor het versneld uitkeren van de energietoeslag lage inkomens 2023 (1e tranche) beschikbaar te stellen in 2023.

In hoofdstuk 6, bijlage 5, is een specificatie opgenomen van de verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie 2022.

1.3 Belastingen en heffingen

Belastingopbrengsten (bedragen x € 1.000)	Begr 2022 na wijz	Rekening 2022	Saldo 2022
OZB opbrengsten	6.990	7.005	-15
Toeristenbelasting	191	208	-17
Hondenbelasting	142	150	-8
Precariobelasting	6	10	-3
Kosten heffing*	-388	-380	-8
Totaal	6.941	6.993	-51

De niet gebonden belastingen en heffingen worden verder toegelicht in de paragraaf Lokale Heffingen.

*Het rekeningcijfer is gebaseerd op de (nog niet vastgestelde) jaarrekening 2022 van GBLT.

2 Openbare orde en veiligheid

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het integrale veiligheidsbeleid waarin de gemeente een regierol vervult ten opzichte van politie, justitie, ketenpartners en burgers. Samen met deze en andere partners op het gebied van veiligheid wordt aan het integrale veiligheidsbeleid uitvoering gegeven. Dit betreft zowel de sociale veiligheid (bv. jeugdoverlast, huiselijk geweld etc.) als ook de fysieke veiligheid (rampenbestrijding en crisisbeheersing, verkeersveiligheid etc.). Er wordt actief ingespeeld op nieuwe trends en ontwikkelingen in het veiligheidsdomein.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Lente	Openbare orde en veiligheid
Portefeuillehouder Uitslag	Evenementen
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutaties reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren (12-17 jaar)	2021	Bureau Halt	9	8	7
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2021	CBS	0,5	1,8	1
Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	2021	CBS	3,4	6	4,8
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2021	CBS	1,2	4,3	3,1
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2021	CBS	0,5	1,3	1,1

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
2.1	Openbare orde en veiligheid			
2.1.1	Integrale veiligheid			
	Brede voorlichting via diverse beschikbare kanalen, sociale media, burgernet etc.	✓	100%	✓
	In ons Uitvoeringsprogramma 2020 - 2021 stelden we concrete maatregelen vast, die we ook in 2022 uitvoeren.	✓	100%	✓
	In 2022 is een nieuwe veiligheidsanalyse (Veiligheidsmonitor en politiecijfers) beschikbaar, waarmee we kunnen vaststellen of de gestelde doelstellingen zijn behaald.	✓	100%	✓
	Nauwe samenwerking met politie, o.a. donkere dagen offensief.	✓	100%	✓
	Creëren bewustwording bij weggebruikers, o.a. door plaatsen snelheidsdisplays en diverse educatie en voorlichtingsprojecten.	✓	100%	✓

Opnemen van de Wet aanpak woonoverlast in de APV van de gemeente, nadat hiertoe de noodzakelijke voorliggende stappen (escalatieladder) zijn doorlopen, o.a. (wenselijkheid tot) de inzet van buurtbemiddeling.	✓	100%	✓
---	---	------	---

2.1.2	Evenementenbeleid		
Opstellen 'nota evenementenbeleid' en ter vaststelling aanbieden aan de gemeenteraad in 2022.	✗	25%	✗

2.1	Openbare orde en veiligheid
2.1.2	Evenementenbeleid
Prestatie	Opstellen 'nota evenementenbeleid' en ter vaststelling aanbieden aan de gemeenteraad in 2022.
Toelichting:	Voor het opstellen van evenementenbeleid wordt een externe partij ingeschakeld. Door hobbels in de aanbesteding heeft de verdere uitvoering vertraging opgelopen. Naar verwachting wordt het evenementenbeleid in 2023, in twee stappen (mei opiniërend, september besluitvormend), vastgesteld
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Aantal woninginbraken	politiecijfers	40 stuks (2017)	25	31
Aanpak woonoverlast (percentage veel overlast)	*Veiligheidsmonitor	24% (2017)	20%	30%
Bovenstaand percentage van 24% (nulmeting) betrof "buurtoverlast komt wel eens voor" en betreft dus niet "veel overlast" zoals het er nu staat. Dit percentage is wel enigszins gestegen naar 30%. Percentage "veel overlast/beetje overlast" was in 2017 12%, is dat in 2022 ook weer.				
Te hard rijden (percentage veel overlast)	*Veiligheidsmonitor	61% (2017)	55%	59%

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland. De veiligheidsregio IJsselland werkt als brandweer en Ghor (Ghor staat voor: Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio) intensief samen met politie, gemeenten en andere ketenpartners in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening	Begroting 2022	Begroting 2022	Rekening	Saldo
	2021	Primitief	Na wijzigingen	2022	2022
Lasten	-2.594	-2.594	-2.693	-2.705	-12
Baten	198	112	234	257	23
Saldo van lasten en baten	-2.396	-2.482	-2.459	-2.448	11
Storingsen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	35	35	35	35	0
Resultaat	-2.361	-2.447	-2.424	-2.413	11

3 Beheer openbare ruimte

Omschrijving van het programma

Het programma omvat de zorg voor het beheer en de aanleg van alle voorzieningen in de openbare ruimte, zoals openbaar groen, speelplaatsen, volkstuinen, wegen, civiele kunstwerken en openbare verlichting en het gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid (verkeersveiligheid).

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Openbaar groen
Portefeuillehouder Ramerman	Verkeer en vervoer
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
-----------	---------	---------	------	---------	-----------	--------------------------

Geen verplichte indicatoren voor dit programma

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
3.1	Openbaar groen			
3.1.1	Openbaar groen			
	Gewenste onderhoudskwaliteit realiseren.	✓	100%	✓
	Uitvoering van taken en werkzaamheden zodanig inrichten dat de gemeente Dalfsen haar 'goud' certificaat van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer blijft behouden. (in bezit sinds 2010).	✗	75%	✗
	Twee keer per jaar meten van de onderhoudskwaliteit van alle in het IBOR genoemde kapitaalgoed volgens de beeldsystematiek van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW).	✓	100%	✓
3.2	Verkeer en vervoer			
3.2.1	Verharding			
	Gewenste onderhoudskwaliteit realiseren.	✓	100%	✓
	2x per jaar meten van de beeldkwaliteit volgens de beeldsystematiek van het CROW.	✓	100%	✓
	Uitvoering van taken en werkzaamheden zodanig inrichten dat de gemeente Dalfsen haar 'goud' certificaat van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer blijft behouden. (in bezit sinds 2010).	✓	100%	✓
3.2.2	Gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid			
	In 2022 is een groot deel van de uitvoering van de (snel-)fietsroute Dalfsen - Ommen gereed, waaronder het gedeelte binnen bebouwde kom van Dalfsen (Ankummer Es-Langkamp) en het deel in Oudleusen (Parallelstraat).	✗	75%	✓

In 2022 is het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) opgesteld.	✓	100%	✓
---	---	------	---

3.2.3	Verkeersveiligheid			
In 2022 passen we Oosteinde in Nieuwleusen aan.	✓	100%	✓	

3.2.4	Openbare verlichting			
Over 5 jaar is het energieverbruik van de openbare verlichting met 3% verminderd ten opzichte van 2020.	✓	100%	✓	
In 2025 zijn verouderde gloeilampen zo veel mogelijk vervangen door LED-lampen.	✓	100%	✓	
Inkoop voor 100% duurzame energiebronnen.	✓	100%	✓	
Materialen van ingekochte masten en armaturen voor 100% recyclebaar	✓	100%	✓	
Het hanteren van een standaard dim-regime voor avond- en nachturen.	✓	100%	✓	
De aankomende jaren gaan wij experimenteren met het dynamisch verlichten.	✓	100%	✓	

3.1	Openbaar groen
3.1.1	Openbaar groen
Prestatie	Uitvoering van taken en werkzaamheden zodanig inrichten dat de gemeente Dalfsen haar 'goud' certificaat van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer blijft behouden. (in bezit sinds 2010).
Toelichting:	Vanwege het nieuwe auditbureau was de audit pas in januari 2023. Bij de audit waren nog 4 restpunten, die moeten nog worden aangeleverd
Maatregel:	n.v.t.

3.2	Verkeer en vervoer
3.2.2	Gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid
Prestatie	In 2022 is een groot deel van de uitvoering van de (snel-)fietsroute Dalfsen - Ommen gereed, waaronder het gedeelte binnen bebouwde kom van Dalfsen (Ankummer Es-Langkamp) en het deel in Oudleusen (Parallelstraat).
Toelichting:	Vorbereidingen voor de route in Dalfsen en Oudleusen zijn in volle gang. Uitvoering volgt in Q3 van 2023.
Maatregel:	n.v.t.

3.2.4	Openbare verlichting
Prestatie	Materialen van ingekochte masten en armaturen voor 100% recyclebaar
Toelichting:	
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
3.2	Verkeer en vervoer			
3.2.2	Gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid			
In 2021 starten we, nadat er een visie is ontwikkeld op de ontsluitingsstructuur voor Nieuwleusen met een verkenning voor het verbeteren van de inrichting van de Burgemeester Backxlaan.				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
3.2.3	Verkeersveiligheid			
In 2021 gaan we de kruising Buldersweg - Prinses Beatrixlaan verbeteren.				
Voortgang jaarrekening		✗	50%	✓

3.2	Verkeer en vervoer
3.2.3	Verkeersveiligheid
Prestatie	In 2021 gaan we de kruising Buldersweg - Prinses Beatrixlaan verbeteren.
Toelichting:	Vanwege klachten en ongevallen zijn maatregelen voor de kruising al voor 2021 verkend op basis van de huidige status van beide wegen en van het kruispunt. De korte termijn maatregelen zijn meteen uitgevoerd, zoals het aanbrengen van een stopbord met stopstreep, verkeersdrempels en rood-witte attentieborden. Daarnaast zijn de kruispunten van de Buldersweg met de Westerveen en Zandspeur gereconstrueerd. In 2023 wordt een visie op de ontsluitingsstructuur van Nieuwleusen opgesteld. Na overleg met Plaatselijk Belang Nieuwleusen is afgesproken om te wachten op de visie. Eventuele keuzes voor de status van het kruispunt en de wegen zijn bepalend voor de uiteindelijke maatregelen.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm*	Schouw	100% (2016)	100%	100 %
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm B/C*	Schouw	100% (2016)	100%	100%
Uitvoering project uit uitvoeringsprogramma, jaarlijks 1 project	Eigen gegevens	-	1	1
In 2022 is de verkeersveiligheidsanalyse van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) uitgevoerd.				
Aanpak onveilige situaties, jaarlijks één project	Eigen gegevens	-	1	1
Oosteinde is uitgevoerd				

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening	Begroting 2022	Begroting 2022	Rekening	Saldo
	2021	Primitief	Na wijzigingen	2022	2022
Lasten	-5.729	-5.469	-5.937	-6.422	-485
Baten	441	301	301	396	96
Saldo van lasten en baten	-5.288	-5.168	-5.637	-6.026	-389
Stortingen in reserves	-13	-20	-252	-264	-11
Onttrekkingen aan reserves	107	250	650	368	-282
Resultaat	-5.194	-4.938	-5.239	-5.921	-682

4 Economische zaken

Omschrijving van het programma

De ambitie van het economische beleid in Dalfsen is het behouden van een vitale economie die inwoners van de gemeente voldoende werkgelegenheid biedt, in aansluiting op hetgeen de regio doet en biedt. Programma 4 omvat alle activiteiten die bijdragen aan bovenstaand doel en heeft betrekking op bedrijfsterreinen, bedrijfsvestigingen en ambulante handel.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Ramerman	Economie
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Grondexploitatie bedrijven Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Funciemenging	%	2021	CBS BAG/LISA	52,8%	53,3%	49,6%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jaar)	2021	LISA	168,1	165,1	158,5

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
4.1	Economie			
4.1.1	Economie			
	Het onderhouden van goede contacten met ondernemers via bijvoorbeeld een bedrijfscontactavond, bijwonen van vergaderingen van ondernemersverenigingen/industriële clubs en bedrijfsbezoeken door ons College.	✓	100%	✓
	Lokale initiatieven (waar mogelijk) faciliteren via bedrijvenloket en bedrijfscontactfunctionaris.	✓	100%	✓
	Leveren van input voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan vanuit het beleidsveld economie en bijbehorende ontwikkelingen.	✓	100%	✓
	Opstellen economische beleidsnota met uitvoeringsagenda.	✓	100%	✓
	Zorgen voor voldoende vestigingslocaties voor ondernemers	✓	100%	✓

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Geen indicatoren voor dit programma				

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening	Begroting 2022	Begroting 2022	Rekening	Saldo
	2021	Primitief	Na wijzigingen	2022	2022
Lasten	-687	-221	-217	-585	-368
Baten	434	9	17	430	412
Saldo van lasten en baten	-253	-213	-200	-155	45
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	147	40	40	23	-17
Resultaat	-107	-173	-160	-132	28

5 Onderwijs en vrije tijd

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie en volwasseneneducatie. Ook leefbaarheid en vrije tijd vallen binnen dit programma. We zetten in op goede voorzieningen in de gemeente wat de leefbaarheid bevordert. Het gaat hierbij niet alleen om fysieke voorzieningen, maar ook de kracht van de samenleving is een belangrijk uitgangspunt. Sport en sportbeleving, cultuur en ook recreatie en toerisme zijn belangrijke pijlers op het gebied van onderwijs en vrije tijd.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Cultuur Kulturhuizen Onderwijs Sport
Portefeuillehouder Ramerman	Recreatie en toerisme
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5-18 jr	2021	DUO/Ingrado	2,6	2,7	2
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5-18 jr	2021	DUO/Ingrado	13	20	18
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	2021	DUO/Ingrado	1,1	1,9	1,6
Niet-sporters	%	2020	Gezondheidsmonitor (CBS, RIVM, GGD)	48,8%	49,3%	50,8%

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
5.1	Cultuur			
5.1.1	Cultuurbeleid			
	We ondersteunen minimaal drie nieuwe initiatieven vanuit de subsidieregeling 'initiatieven vanuit de samenleving'.	✓	100%	✓
	Een uitvoeringsplan Cultuur is opgesteld.	✗	25%	✓

5.1.2	Bibliotheekbeleid			
	Het bibliotheekbeleid loopt tot en met 2022. Het nieuwe preventiebeleid vormt vanaf 2022 het kader waarbinnen de doelstellingen en prestaties van de bibliotheek worden vastgesteld. In 2022 stellen we hiervoor doelstellingen en prestaties op voor 2023 en verder.	✓	100%	✓

5.2	Kulturhusen			
5.2.1	Kulturhusen			
	De ontwikkelmeter verder implementeren en blijven in gesprek met de besturen en participanten van de kulturhusen.	✓	100%	✓

5.3	Onderwijs			
5.3.1	Onderwijs			
	Projectplanning opstellen voor de diverse projecten huisvesting basisonderwijs.	✓	100%	✓

5.3.2	Peuteropvang en VVE			
	We gaan ten minste 1 keer per jaar met partners ((voor)scholen en JGZ) in gesprek over de doelgroepdefinitie, het (non-)bereik, toeleiding naar VVE, doorlopende lijn en resultaatafspraken	✓	100%	✓
	We monitoren de resultaten van het voor- en vroegschoolse educatieaanbod voor VVE-doelgroepkinderen volgens de afspraken in het convenant resultaatafspraken 2021	✓	100%	✓

5.4	Recreatie en toerisme			
5.4.1	Recreatie en toerisme			
	Binnen Ruimte voor de Vecht invulling geven aan het onderdeel vrijetijdseconomie.	✓	100%	✓
	Leveren van input voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan vanuit het beleidsveld vrijetijdseconomie en bijbehorende ontwikkelingen.	✓	100%	✓
	Participeren in het samenwerkingsverband Vechtdal Vrijetijdseconomie.	✓	100%	✓
	De Visie Vechtdal uitwerken naar een programma met projecten.	✓	100%	✓

5.5	Sport			
5.5.1	Sport			
	Jaarlijks wordt er een kennismakingsdag voor 65+ sport georganiseerd in de verschillende kernen, inclusief afname van fit-testen.	✓	100%	✓
	Jaarlijks worden basisschoolleerlingen gescreend op motorische ontwikkeling en algemene fitheid.	✓	100%	✓
	Bewegen en sporten is één van de aandachtsgebieden in de integrale uitvraag van de MDT's.	✓	100%	✓
	We ondersteunen sportaanbieders en sportverenigingen met een flexibele sportcarrousel 30+ (Sports4you).	✓	100%	✓

5.1	Cultuur
5.1.1	Cultuurbeleid
Prestatie	Een uitvoeringsplan Cultuur is opgesteld.
Toelichting:	Het uitvoeringsplan Cultuur is onderdeel van het preventiebeleid. Waarbij uitwerking plaats vindt in 2023.
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
5.3	Onderwijs			
5.3.1	Onderwijs			
Actualisatie Verordening onderwijshuisvesting gemeente Dalfsen				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
5.4	Recreatie en toerisme			
5.4.1	Recreatie en toerisme			
Onderzoek naar de mogelijkheden van extra ligplaatsen voor de recreatievaart aan de Vecht.				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
5.5	Sport			
5.5.1	Sport			
Er starten in 2021 trainingen voor mensen in de bijstand waarbij het verbeteren van de 'fysieke gezondheid' prioriteit heeft.				
Voortgang jaarrekening		✗	25%	✓

5.4	Recreatie en toerisme
5.4.1	Recreatie en toerisme
Prestatie	Onderzoek naar de mogelijkheden van extra ligplaatsen voor de recreatievaart aan de Vecht.
Toelichting:	In het samenwerkingsverband Ruimte voor de Vecht zijn we betrokken bij onderzoek en de aanpak van 'Varen op de Vecht'. Dit draagt bij aan inzicht in de behoefte en mogelijkheden voor extra ligplaatsen. Met ingang van 2022 wordt ervaring opgedaan met bootverhuur bij het Waterfront.
Maatregel:	De bevindingen worden meegenomen in de verkenning voor ontwikkeling van de haven die in 2023 start.
5.5	Sport
5.5.1	Sport
Prestatie	Er starten in 2021 trainingen voor mensen in de bijstand waarbij het verbeteren van de 'fysieke gezondheid' prioriteit heeft.
Toelichting:	Dit betreft groepstrainingen. Het bestand is dusdanig gewijzigd dat individueel of meer maatwerk noodzakelijk is, waardoor groepstraining dit jaar niet mogelijk was.
Maatregel:	Wel vond o.a. groepstraining aan Oekraïners en statushouders plaats.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Het aantal doorverwijzingen vanuit de keukentafelgesprekken naar beweeg en sportactiviteiten in het voorliggend veld neemt jaarlijks toe	-	0 (2019)	10	15
Dit wordt niet bijgehouden, maar betreft een inschatting.				
Er vindt uitstroom plaats van het aantal jeugdigen dat na projecten gericht op motorische ontwikkeling doorstroomt naar het reguliere beweeg- en sportaanbod.	-	0 (2019)	3	3
Het aantal statushouders dat deelneemt aan het reguliere beweeg- en sportaanbod neemt jaarlijks toe.	-	0 (2019)	10	10
Dit wordt niet bijgehouden, maar betreft een inschatting.				
Het aantal deelnemers dat een stap vooruitgaat op de participatieladders als gevolg van de trainingen neemt jaarlijks toe.	-	0 (2019)	6	0
Dit betreft groepstrainingen waarbij het verbeteren van de 'fysieke gezondheid' prioriteit heeft. Zoals aangegeven is het bestand dusdanig gewijzigd dat individueel of meer maatwerk noodzakelijk is, waardoor deze groepstraining niet heeft plaatsgevonden. Wel vond andersoortige groepstraining aan statushouders en Oekraïners plaats.				
Het aantal ouderen dat deelneemt aan het kennismakingsaanbod neemt jaarlijks toe.	-	0 (2019)	40	niet bekend
Dit wordt niet bijgehouden omdat het wordt georganiseerd door externe partners o.a. in kulturhusen.				
Het aandeel volwassenen (21-45) dat deelneemt aan georganiseerde sport bij een vereniging neemt in vier jaar tijd toe met 5%.	-	2.522 (peiling 2017)	2.648	niet bekend
De gevraagde gegevens zijn niet beschikbaar. Elke 4 jaar voert de GGD een gezondheidsmonitor volwassenen (18-65 jaar) uit met o.a. een vraag over lidmaatschap van een sportvereniging. Uit de volwassenenmonitor 2020 (bekend 2021) blijkt dit 36% te zijn.				
VVE voorzieningen voldoen aan alle gemeentelijke kwaliteitseisen	Eigen gegevens	80% (2020)	100%	100%
Bereik van doelgroepeuters	Registratie GGD	85% (2020)	95%	90%
Voortgang doelgroepeuters	Eigen gegevens	2022	-	nog niet alle gegevens
De gegevens voor de 0-meting over het schooljaar 2021/2022 zijn bijna allemaal binnen. Deze volgen in de prestaties en indicatoren uit de P&C cyclus van 2023.				
Aantal werkzame personen in de sector	LISA	882 (2018)	860	900 (2021)
970 (2017) , 1010 (2018), 1070 (2019), 1060 (2020), 900 (2021) Het aantal banen heeft betrekking op het totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten.				
Aantal overnachtingen (dagrecreatie niet meetbaar)	Eigen gegevens	199.021 (2019)	199.000	206.586 (2021)
186.529 (2020) De actuele cijfers over 2022 verwachten we in mei 2023 van het GBLT te ontvangen				

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2022		Begroting 2022	Rekening	Saldo
	2021	Primitief	Na wijzigingen	2022	2022
Lasten	-6.257	-5.868	-7.025	-7.055	-30
Baten	1.226	790	810	887	77
Saldo van lasten en baten	-5.031	-5.079	-6.215	-6.168	47
Storingen in reserves	-90	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	1.355	533	950	908	-42
Resultaat	-3.766	-4.546	-5.265	-5.260	5

6 Inkomensondersteuning

Omschrijving van het programma

Het programma omvat bijstandsverlening, minimabeleid, schuldhulpverlening en vreemdelingen/inburgering nieuwkomers. Allen gericht op inkomensondersteuning.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Inkomen Integratie vergunninghouders
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Personen met een bijstandsuitkeringen	Aantal per 10.000 inwoners	2021	CBS	170,4	431,2	278,2

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
6.1	Inkomen			
6.1.1	Kindregeling			
	In de webshop zorgen we voor een gevarieerd aanbod van producten, diensten en activiteiten.	✓	100%	✓

6.1.2	Schuldhulpverlening			
	Indien mogelijk gebruik maken van adviesrecht voor kantonrechters.	✗	0%	✗
	Contacten met verwijzende instanties intensiveren om in zo vroeg mogelijk stadium handelend te kunnen optreden om het aantal bewindvoeringen zoveel mogelijk te beperken.	✓	100%	✓
	Nieuwe vormen van budgetbeheer voortzetten als alternatief voor bewindvoering, dit is bijvoorbeeld het product "Budgetbeheer Plus". Met dit instrument worden vaste lasten betaald en ontvangt cliënt een vast bedrag per week voor overige uitgaven.	✓	100%	✓
	Vroegsignalering door inzage in betalingsachterstanden.	✓	100%	✓

6.2	Integratie vergunninghouders			
6.2.1	Integratie vergunninghouders			
	Inzetten op de 'ondertussengroep' conform bestuurlijke afspraken VNG-Rijk.	✓	100%	✓
	Uitvoering geven aan de wet inburgering conform uitvoeringsplan Inburgering.	✓	75%	✓
	Inzetten op voldoende mogelijkheden tot participatie (taalstages, vrijwilligerswerk, etc.).	✓	100%	✓

6.1	Inkomen
6.1.2	Schuldhulpverlening
Prestatie	Indien mogelijk gebruik maken van adviesrecht voor kantonrechters.
Toelichting:	Het maken van procesafspraken was gepland voor laatste kwartaal 2022. Vanwege beperkte personele capaciteit (onvoorzien) zijn deze niet tot stand gekomen.
Maatregel:	De procesafspraken worden in eerste helft 2023 gemaakt.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Taakstelling en realisatie te huisvesten statushouders	Eigen gegevens	103% (2020)	95 - 100%	100%
Dankzij de inspanningen van de woningstichting en door het inzetten van de Hotel en Accommodatie Regeling (in Hof van Dalftsen) is het gelukt de taakstelling van 2022 te behalen en de achterstand uit 2021 weg te werken.				
Percentage statushouders dat na een half jaar participeert*	Eigen gegevens	60% (2019)	70%	onbekend
Doordat de nieuwe wet inburgering in werking is getreden, we voor deze wet op een andere manier registreren en we in 2022 mensen uit de oude én de nieuwe wet hebben begeleid, zijn er voor deze indicator geen betrouwbare cijfers op te leveren. Bij de begroting 2024 stellen we nieuwe indicatoren op passend bij de nieuwe wet inburgering.				
Aantal kinderen dat een bestelling heeft gedaan via de webshop	Eigen administratie	224 (2018)	230	234
Aantal huishoudens met bewindvoering	Eigen administratie	104 (2021)	102	78

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek

De gemeente Dalftsen neemt deel aan de regeling Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek. Het betreft een samenwerkingsverband met betrekking tot het voorkomen en het opsporen van fraude met de sociale zekerheidsregelingen die door de gemeenten worden uitgevoerd. De gemeente heeft hiertoe haar bevoegdheid, in het kader van opsporing en voorkomen van fraude op grond van de uit te voeren sociale zekerheidsregeling, overgedragen aan de gemeente Zwolle.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2022		Begroting 2022		Saldo 2022
	2021	Primitief	Na wijzigingen	Rekening 2022	
Lasten	-6.805	-6.457	-7.694	-9.120	-1.426
Baten	5.039	4.398	4.642	6.195	1.553
Saldo van lasten en baten	-1.766	-2.059	-3.052	-2.925	127
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	51	0	40	3	-37
Resultaat	-1.715	-2.059	-3.012	-2.922	90

7 Sociaal domein

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het sociale domein. Wat wetgeving betreft wordt met name gedoeld op de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet. Ook het jeugd- en jongerenwerk en het welzijnswerk zijn onderdeel van dit programma.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Jeugdzorg Lokale toegang Preventie Publieke gezondheid WMO
Portefeuillehouder Ramerman	Participatie
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Jongeren met delict voor rechter	% (12 t/m 21 jarigen)	2019	CBS	0%	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2021	CBS	2%	6%	4%
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	CBS	74,3%	70,4%	71%
Werkloze jongeren	%	2021	CBS	1%	2%	1%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	CBS	0,8%	1,1%	1,1%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2022	CBS	n.b.	0,3%	n.b.
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2022	CBS	520	640	n.b.
Banen	Aantal per 1.000 inwoners (15 - 64 jaar)	2021	CBS/LISA	755,4	805,5	704
Lopende re-integratie voorzieningen	per 10.000 inwoners (15 - 64 jaar)	2020	CBS	73,4	202	197,8
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	CBS	9,5%	10,7%	10,8%

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
7.1	Jeugdzorg			
7.1.1	Jeugdzorg			
	Uitvoering programmaplan Grip op sociaal domein, waarmee we via een aantal projecten meer inzicht krijgen in de uitgaven van de jeugdzorg en hoe we deze kunnen beïnvloeden. De projecten zijn gericht op: preventie jeugd, samenwerking onderwijs en jeugdhulp, samenwerking gecertificeerde instellingen, optimaliseren werkprocessen, jeugdigen in verblijf. De projecten vinden deels lokaal en deels regionaal plaats.	✓	100%	✓
7.2	Lokale toegang			
7.2.1	Lokale toegang			
	Het plan van aanpak toegang is uitgevoerd en de verbeterde toegangsorganisatie is ingericht.	✗	50%	✓
7.3	Participatie			
7.3.1	Participatie			
	Iedereen op traject (kan ook behandeling zijn).	✓	100%	✓
	In de subregio zijn de re-integratie instrumenten geharmoniseerd.	✓	100%	✓
	Leerlijnen (startend met de leerlijn Groen) zijn uitgewerkt.	✓	100%	✓
	Iedereen is ingedeeld in een categorie én subcategorie binnen Zorg, Meedoen en Werkfit.	✓	100%	✓
	Plan van aanpak voor alle cliënten met een Participatiewetuitkering.	✓	100%	✓
7.4	Preventie			
7.4.1	Preventie			
	Periodiek voortgang van de werkzaamheden van Saam monitoren en zo nodig bijsturen.	✓	100%	✓
7.6	WMO			
7.6.1	WMO			
	Doorontwikkelen indicatieloze voorzieningen dagbesteding.	✓	100%	✓
	Doorlopend trainen van consulenten in keukentafelgesprekken.	✓	100%	✓
	Monitoring nieuwe inkoop Hulp bij het Huishouden waarbij de focus ligt op de toegang bij de gemeente, flexibele inzet van de ondersteuning en wat een inwoner nog zelf kan (leren/regelen).	✓	100%	✗
	Doorontwikkelen beschermd wonen naar beschermd thuis (lokaal plan beschermd thuis).	✗	50%	✓

7.2	Lokale toegang
7.2.1	Lokale toegang
Prestatie	Het plan van aanpak toegang is uitgevoerd en de verbeterde toegangsorganisatie is ingericht.
Toelichting:	Versterking van de toegang is onderdeel van het programma Grip op sociaal domein en preventie. Verwacht werd dat de voorveldpartijen medio 2022 tot afspraken zouden komen over het uitvoeringsplan preventie. Versterking van de toegang zou daarop volgend starten. Omdat het formuleren van de afspraken in het voorveld geheel 2022 in beslag heeft genomen kan pas in 2023 gestart worden met het onderdeel Versterking van de toegang.
Maatregel:	het specifiek bestemde budget voor inrichting is niet ingezet in 2022. Voorgesteld dit beschikbaar te houden voor 2023 ten behoeve van de verbetering van de lokale toegang sociaal domein.

7.6	WMO
7.6.1	WMO
Prestatie	Monitoring nieuwe inkoop Hulp bij het Huishouden waarbij de focus ligt op de toegang bij de gemeente, flexibele inzet van de ondersteuning en wat een inwoner nog zelf kan (leren/regelen).
Toelichting:	In verband met het afschaffen van de algemene voorziening zijn in 2022 alle inwoners die gebruik maakten van Hulp bij het Huishouden opnieuw gescreend door de gemeente. Voorheen deden zorgaanbieders dit. Mede door deze screening is het aantal indicatie afgenomen, van ongeveer 750 naar ongeveer 680. Dit project heeft meer tijd gekost dan voorzien: hierdoor liepen oude indicaties langer door waar een hoger tarief aan was gekoppeld.
Maatregel:	n.v.t.

Prestatie	Doorontwikkelen beschermd wonen naar beschermd thuis (lokaal plan beschermd thuis).
Toelichting:	Het lokaal plan Beschermd Thuis is opgeleverd. 2023 wordt gebruikt voor implementatie van het lokaal plan met stakeholders.
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
7.6	WMO			
7.6.1	WMO			
Uitwerken concrete scenario's voor lokale vervoersoplossingen (o.a. realisatie vrijwilligersvervoer).				
Voortgang jaarrekening		✔	100%	✔

7.6	WMO
7.6.1	WMO
Prestatie	Uitwerken concrete scenario's voor lokale vervoersoplossingen (o.a. realisatie vrijwilligersvervoer).
Toelichting:	Er speelt een regionale ontwikkeling met betrekking tot de flexibele buurtbus. Uitgangspunt is om mee te liften op een provinciaal initiatief. We geven hiermee invulling aan lokale vervoersoplossingen. Dit betekent dat er geen concrete scenario's uitgewerkt worden, maar op een andere manier invulling geven hieraan. Daarnaast zien we een stabilisatie in het gebruik van het collectief vervoer.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Cliëntervaring of ondersteuning voldoet aan de hulpvraag	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	87% (2017)	89%	86%
Cliëntervaring met betrekking tot kwaliteit van geleverde ondersteuning	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	84% (2017)	93%	87%
Ervaren gezondheid	Gezondheidsmonitor GGD (4 jaarlijks)	86% (2021)	85%	n.v.t.
Doel 2: maximale participatie. Indicator: aantal mensen met traject	GWS4all	125 (2019)	220	212
Het aantal uitkeringen is ook in 2022 verder gedaald.				
Doel 3: 30% van de instroom is binnen 12 maanden weer uitgestroomd naar betaald werk	Eigen gegevens	35% (2019)	>30%	33
Doel 4: niet meer dan 25% zit langer dan 4 jaar in de uitkering	GWS4all	26% (2019)	25%	17%
De gemiddelde verblijfsduur in Dalfsen is 49 maanden. Landelijk is dit 70 maanden. Uitkeringsgerechtigden zitten in Dalfsen dus korter in de uitkering dan het landelijk gemiddelde.				
Doel 5: aantal personen met Beschut Werk*	GWS4all	1 (2019)	6	8

Verbonden partijen

GGD IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) IJsselland. De GGD bouwt voor gemeenten in IJsselland aan publieke gezondheid. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten en de zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen. Na aanvang van iedere bestuursperiode wordt door het Algemene Bestuur een nieuwe bestuursagenda voor de bestuursperiode opgesteld.

De beleidsdoelstellingen van de GGD zijn verwoord in de eens per vier jaar op te stellen regionale bestuursagenda. In januari 2019 is de (concept) agenda publieke gezondheid 2019/2023 "Beweging vanuit regie" verschenen. De beleidsagenda is gebaseerd op inzicht in de gezondheidssituatie van de inwoners van de regio, op gesignaleerde knelpunten, op ontwikkelingen in landelijk, regionaal en lokaal beleid, en verantwoordelijkheden van de gemeenten. De beleidsdoelstellingen in de strategische agenda zijn geformuleerd in vijf programmalijnen;

- 1 versterken publieke gezondheidszorg.
- 2 Jeugd en kansrijke start
- 3 Psychische gezondheid
- 4 gezonde leefomgeving
- 5 Preventieve gezondheidszorg voor ouderen.

In april 2023 wordt de nieuwe bestuursagenda publieke gezondheid 2023-2027 vastgesteld.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugdzorg IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ). De regeling is getroffen ter ondersteuning en uitvoering van de taken van de colleges in het kader van de Jeugdwet, in het bijzonder de inkoop, contractbeheer en monitoring van diensten in het kader van specialistische jeugdzorg. Het RSJ is, als bedrijfsvoering GR, niet bevoegd besluiten te nemen over het beleid voor de jeugdzorg. Dit is de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Stichting Dalfsen Werkt

Ons doel met de stichting is het tot stand brengen en in stand houden van de werkvoorziening voor Dalfsenaren met een arbeidsbeperking. Daarnaast zetten wij de stichting in als re-integratie instrument voor onze inwoners die aangewezen zijn op inkomensondersteuning.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2022		Begroting 2022	Rekening	Saldo
	2021	Primitief	Na wijzigingen	2022	2022
Lasten	-21.255	-22.549	-26.217	-24.870	1.347
Baten	1.306	819	3.833	4.651	818
Saldo van lasten en baten	-19.948	-21.730	-22.383	-20.219	2.165
Storings in reserves	-25	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	220	0	349	98	-251
Resultaat	-19.753	-21.730	-22.034	-20.121	1.914

8 Duurzaamheid en milieu

Omschrijving van het programma

Het programma omvat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van duurzaamheid, milieu, afvalverwijdering en -verwerking, water, riolering en waterzuivering en de begraafplaatsen.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Afval Begraafplaatsen Klimaat en duurzaamheid Milieu
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Riolering Klimaat en duurzaamheid (klimaatadaptatie) Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021	CBS	57 kg	169 kg	129 kg
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat	37,6%	26,9%	n.b.

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
8.1	Afval			
8.1	Afval			
	We testen en voeren regelmatig verbetervoorstellen in.	✓	100%	✓
	Daarnaast zijn wij actief betrokken bij de regionale circulaire initiatieven van Cirkelwaarde en WaardeRing.	✓	100%	✓
8.3	Klimaat en duurzaamheid			
8.3.1	Klimaat en duurzaamheid			
	Voor 2022 voeren we een aantal ontwikkelingen uit die zijn uitgewerkt in het uitvoeringsplan duurzaamheid 2021-2022. De belangrijkste ontwikkelingen zijn te vinden in de paragraaf Duurzaamheid.	✓	100%	✓

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Geen indicatoren voor dit programma				

Verbonden partijen

Omgevingsdienst IJsselland

Sinds 1 januari 2018 is de Omgevingsdienst IJsselland als gemeenschappelijke regeling operationeel. De Omgevingsdienst behartigt de individuele en gezamenlijke belangen van de deelnemers op het gebied van de fysieke leefomgeving (milieutaken) en ziet op de vergunningverlening, het toezicht op de naleving en de handhaving van de voorschriften zoals opgenomen in de relevante regelgeving.

ROVA

De ROVA heeft tot doel het bevorderen en/of het (doen) realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van de verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden. Ook is de vennootschap werkzaam op het gebied van inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende milieuvelden, in de ruimste zin van het woord.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2022		Begroting 2022	Rekening	Saldo
	2021	Primitief	Na wijzigingen	2022	2022
Lasten	-5.941	-5.848	-7.206	-6.140	1.065
Baten	5.596	5.560	5.998	5.628	-370
Saldo van lasten en baten	-344	-288	-1.208	-513	695
Stortingen in reserves	-202	0	-50	-50	0
Onttrekkingen aan reserves	238	0	329	186	-143
Resultaat	-308	-288	-929	-376	552

9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Omschrijving van het programma

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Hiermee wordt ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid zijn belangrijke uitgangspunten. Wij betrekken en stimuleren maatschappelijke partners bij het vormgeven en uitvoeren van ons beleid.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Monumenten en archeologie Ruimtelijke ordening Wonen en bouwen
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Grondexploitatie woningbouw Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	Basisregistratie adressen en gebouwen	8,9	8,9	8
Demografische druk	%	2022	CBS	82,5%	70,3%	79%
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2022	CBS	356	317	313
Gemeentelijke woonlasten éénpersoons-huishoudens	In Euro's	2022	COELO	793	823	n.b.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishoudens	In Euro's	2022	COELO	822	905	n.b.

Prestaties

	Prestaties 2022	Voortgang	%	Geld
9.2	Monumenten en archeologie			
9.2.1	Monumenten en archeologie			
	Waar nodig maatregelen treffen om mogelijke versterking van archeologische waarden te voorkomen of op te laten graven door gecertificeerde bureaus.	✓	100%	✓
	Het toetsen van locaties op de mogelijke aanwezigheid van archeologische resten op basis van de archeologische beleidskaart.	✓	100%	✓
	Het adviseren van monumenteneigenaren.	✓	100%	✓

9.3	Ruimtelijke ordening			
9.3.1	Omgevingswet			
	Opzetten van programma's en een Omgevingsplan.	✓	100%	✓
	Vaststellen Omgevingsvisie Dalfsen 1.0.	✓	100%	✓
	Uitvoering programmaplan implementatie Omgevingswet.	✓	100%	✓
	Werken volgens de nieuwe rollen van Casemanager, Ruimtecoach en Gebiedsmanager.	✓	100%	✓
	Plan van aanpak voor de transitiefase Omgevingsplan opleveren.	✓	100%	✓
	Uitvoeren plan van aanpak Organisatie, Cultuur en Opleiding.	✓	100%	✓
	Uitvoeren aanbevelingen project Dienstverlening (vanuit Programma Omgevingswet).	✓	100%	✓
	Uitvoeren van software upgrades om aan te kunnen sluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.	✓	100%	✓

9.3.2	Ruimtelijke ontwikkeling			
	Vaststellen bestemmingsplan en bouwrijp maken 't Febriek Zuid II (bedrijven, Lemelerveld).	✓	100%	✓
	Behandelen van aanvragen voor ontwikkelingen in het buitengebied.	✓	100%	✓
	Faciliteren van diverse inbreidingsplannen binnen de kernen.	✓	100%	✓
	Afronden Kanaalpark fase 1 (Lemelerveld) en verder werken aan uitwerking vervolgfases.	✓	100%	✓
	Vaststellen van een nieuwe Omgevingsvisie voor het gehele grondgebied van de gemeente Dalfsen.	✓	100%	✓
	Opstellen van een pilot Omgevingsplan (Oudleusen).	✓	100%	✓
	Afronding procedure en afhankelijk hiervan bouwrijp maken Oosterdalfsen Noord (wonen, Dalfsen).	✓	100%	✓
	Actualiseren van het bestemmingsplan voor de kernen (verwerken afwijkingen en wijzigingen).	✓	100%	✓
	Verder werken aan de uitwerking van het Centrumplan Dalfsen fase 1 (Klimaatwinkelstraat).	✓	100%	✓
	Opstellen van een visie op de ontwikkelingen rondom de Burgemeester Backxlaan (Nieuwleusen).	✓	100%	✓

9.3.3	Gebiedsontwikkeling			
	Verleggen van de focus van nieuwe investeringen naar benutten van gedane investeringen.	✓	100%	✓
	Meedenken vanuit de gemeente in gebiedsprocessen van de provincie en het waterschap.	✓	100%	✓
	Meedenken in meekoppelkansen voor een aantrekkelijke inrichting van de Vecht, onder andere in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het waterschap.	✓	100%	✓
	Gebruik maken van de ontwikkelkansen vanuit Leader+.	✓	100%	✓

9.3.4	Landschaps- en groenbeleid			
	Via Stichting Groen Blauwe Diensten Overijssel bestaande contracten voor langjarig landschapsbeheer onderhouden en wanneer er door beëindiging financieel ruimte is in het fonds nieuwe contracten afsluiten.	✓	100%	✓
	Landschapsontwikkeling als thema meenemen in de Omgevingsvisie.	✓	100%	✓

9.4	Wonen en bouwen			
9.4.1	Wonen en bouwen			
	Meewerken aan initiatieven voor de bouw van seniorenwoningen op inbreidingslocaties nabij de centra	✓	100%	✓
	Voortzetten van projecten vanuit Collectief particulier opdrachtgeverschap	✓	100%	✓
	Prestatieafspraken maken met beide woningcorporaties; waaronder het in stand houden van voldoende sociale huurwoningen.	✓	100%	✓
	Uitvoering geven aan de Woonvisie (vastgesteld in november 2019).	✓	100%	✓
	Uitvoering geven aan het beleid voor Tiny houses.	✓	100%	✓
	Verlenen van startersleningen.	✓	100%	✓

9.4.2	Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)			
	Eind 2020/begin 2021 een nieuw VTH beleidsplan 2021-2025 opstellen/actualiseren en hierin de Omgevingswet als belangrijke ontwikkeling meenemen.	✓	100%	✓
	Uitvoering geven aan het VTH beleidsplan 2017 - 2021.	✓	100%	✓

9.3	Ruimtelijke ordening			
9.3.1	Omgevingswet			
Prestatie	Opzetten van programma's en een Omgevingsplan.			
Toelichting:	Opzetten van programma's Gelet op de ambtelijke capaciteit zijn we hier nog niet aan toegekomen. De prioriteit ligt bij het opstellen van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Gelet op het uitstellen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft dit ook geen prioriteit. Als een beleidsstuk zich hiervoor leent, willen we wel gaan experimenteren met programma's. Opstellen van een Omgevingsplan Sinds half 2021 zijn we begonnen met het opstellen van een Omgevingsplan. In eerste instantie als pilot voor de kern Nieuwleusen. Maar omdat de meeste artikelen uit het bestemmingsplan Kernen toch aan de orde komen in dit plan, is er voor gekozen om niet meer specifiek de kern Oudleusen op te pakken. Er ligt een casco voor het Omgevingsplan en samen met Rho (stedenbouwkundig bureau en onze adviseur) zijn bijna alle artikelen van het bestemmingsplan Kernen (als basis wordt de meest actuele versie van het bestemmingsplan gebruikt) in dit casco gezet. Dus daarbij zijn feitelijk alle kernen al meegenomen in het op te stellen Omgevingsplan. Maar daarna moeten we het bestemmingsplan Buitengebied en het bestemmingsplan Recreatieterreinen nog op nemen in het Omgevingsplan.			
Maatregel:	n.v.t.			

Prestatie	Vaststellen Omgevingsvisie Dalfsen 1.0.
Toelichting:	Vastgesteld in februari 2022
Maatregel:	n.v.t.

9.3.2	Ruimtelijke ontwikkeling
--------------	---------------------------------

Prestatie	Vaststellen bestemmingsplan en bouwrijp maken 't Febriek Zuid II (bedrijven, Lemelerveld).
------------------	--

Toelichting:	Het bestemmingsplan 't Febriek Zuid II wordt naar verwachting vastgesteld door de raad in maart 2023. Het college van burgemeester en wethouders doet de raad hiervoor een voorstel. Zodra het bestemmingsplan is vastgesteld, kan de procedure voor het aanbesteden van het bouwrijp maken van het plangebied worden opgestart. Er zijn echter zienswijzen ingediend bij de raad tegen het ontwerp van het bestemmingsplan 't Febriek Zuid II. Het is op dit moment niet bekend of degenen die een zienswijze hebben ingediend ook een beroepschrift gaan indienen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in Den Haag als de raad de zienswijzen al dan niet gegrond verklaard. Een procedure bij de Raad van State gaat langere tijd duren. Er wordt pas begonnen met het opstarten van de procedure aanbesteden bouwrijp maken als het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden. De gemeenteraad heeft een voorbereidingskrediet van € 150.000 beschikbaar gesteld. Verder is een grondexploitatieopzet opgesteld voor dit bestemmingsplan waaruit blijkt dat het saldo positief is. In de grondexploitatieopzet is gerekend met een bedrag van € 550.000,- aan plankosten. Dat betekent dat het voorbereidingskrediet wordt overschreden. Dat is echter geen probleem gelet op het positieve saldo van de grondexploitatieopzet waarin dit voorbereidingskrediet inclusief de overschrijding is meegenomen. De grondexploitatieopzet wordt naar verwachting in maart 2023 tegelijkertijd vastgesteld met het bestemmingsplan 't Febriek Zuid II.
---------------------	---

Maatregel:	n.v.t.
-------------------	--------

Prestatie	Faciliteren van diverse inbreidingsplannen binnen de kernen.
------------------	--

Toelichting:	Door de eenheid Ruimtelijke Ontwikkeling worden diverse inbreidingslocaties behandeld. Sommige procedures hiervan zijn in 2022 afgerond en sommige zijn doorgeschoven naar 2023, omdat er bijvoorbeeld zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerp van de bestemmingsplanherziening en de behandeling hiervan kost tijd of omdat de ontwikkelaar heeft aangegeven de procedure tijdelijk te willen stoppen. De kosten van een bestemmingsplanprocedure voor een inbreidingslocatie worden in rekening gebracht bij de ontwikkelaar.
---------------------	--

Maatregel:	n.v.t.
-------------------	--------

Prestatie	Afronden Kanaalpark fase 1 (Lemelerveld) en verder werken aan uitwerking vervolgfases.
------------------	--

Toelichting:	Afronden Kanaalpark fase IDe afronding zit tegen de 100% aan. De provincie is in 2022 akkoord gegaan met het wijzigen van de subsidievoorwaarden voor de toegekende subsidie "leefbare kernen". In 2022 is het vlonderterras bij Het Anker geplaatst en in gebruik genomen. In 2022 is ook een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het realiseren van een taludtrap aan de kant van Kanaalpark. Als dit is gerealiseerd kan aan de provincie worden gevraagd om het resterende bedrag van € 37.500 over te maken en kan dit project worden afgesloten. VervolgfasesBelangrijkste vervolgfase is het project Kerkenhoek (het gebied achter de RK Kerk in Lemelerveld). Het Oversticht heeft voor de invulling van dit gebied een aantal scenario's/denkrichtingen gemaakt. Deze zijn in december 2022 ook gepresenteerd aan een deel van het college. Op dit moment kan hier geen vervolg aan worden vergeven. We moeten eerst afwachten welke besluiten over de huisvesting van de scholen in Lemelerveld wordt genomen.
---------------------	--

Maatregel:	n.v.t.
-------------------	--------

Prestatie	Opstellen van een pilot Omgevingsplan (Oudleusen).
Toelichting:	Sinds half 2021 zijn we begonnen met het opstellen van een Omgevingsplan. In eerste instantie als pilot voor de kern Nieuwleusen. Maar omdat de meeste artikelen uit het bestemmingsplan Kernen toch aan de orde komen in dit plan, is er voor gekozen om niet meer specifiek de kern Oudleusen op te pakken. Er ligt een casco voor het Omgevingsplan en samen met Rho (stedenbouwkundig bureau en onze adviseur) zijn bijna alle artikelen van het bestemmingsplan Kernen (als basis wordt de meest actuele versie van het bestemmingsplan gebruikt) in dit casco gezet. Dus daarbij zijn feitelijk alle kernen al meegenomen in het op te stellen Omgevingsplan. Maar daarna moeten we het bestemmingsplan Buitengebied en het bestemmingsplan Recreatieterreinen nog op nemen in het Omgevingsplan.
Maatregel:	n.v.t.
Prestatie	Afronding procedure en afhankelijk hiervan bouwrijp maken Oosterdalfsen Noord (wonen, Dalfsen).
Toelichting:	Op 26 september 2022 is het stedenbouwkundig plan Oosterdalfsen Noord vastgesteld door de raad. Op basis van dit stedenbouwkundig plan wordt het bestemmingsplan Oosterdalfsen Noord opgesteld. Het was de bedoeling om het ontwerp van dit bestemmingsplan ook al in het najaar van 2022 ter inzage te leggen vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023. De inwerkingtreding hiervan is echter uitgesteld tot 1 juli 2023 en naar verwachting wordt de inwerkingtreding opnieuw uitgesteld. Er is dus meer tijd om het bestemmingsplan op te stellen en bovendien heeft de raad aangegeven dat er bij het voorstel om het bestemmingsplan Oosterdalfsen Noord vast te stellen duidelijkheid moet worden gegeven hoe wordt omgegaan met het afwikkelen van het verkeer op de wegen die om het plangebied heen liggen in relatie met de verkeersafwikkeling van de Rondweg/Koesteeg en de Vechtbrug. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar deze verkeersafwikkeling in het betreffende gebied. De procedure is dus nog niet afgerond en er kan nog niet worden begonnen met het bouwrijp maken.
Maatregel:	n.v.t.
Prestatie	Actualiseren van het bestemmingsplan voor de kernen (verwerken afwijkingen en wijzigingen).
Toelichting:	Het voorontwerp van het geactualiseerde bestemmingsplan voor de kernen heeft in 2022 ter inzage gelegen. Tijdens de periode van terinzagelegging zijn meerdere reacties ingediend. Het behandelen hiervan heeft meer tijd gekost dan verwacht. Bovendien zijn er toch meer ambtelijke wijzigingen verwerkt dan verwacht. Daarom is het ontwerpplan niet in 2022 ter inzage gelegd, maar gaat dat gebeuren in 2023.
Maatregel:	n.v.t.
Prestatie	Opstellen van een visie op de ontwikkelingen rondom de Burgemeester Backxlaan (Nieuwleusen).
Toelichting:	Het proces loopt. Iets minder snel als gepland maar er zit voortgang in. Er is een bureau geselecteerd het proces te begeleiden. De offerte van dit bureau wordt op korte termijn verwacht. Daarna zal het proces verder worden ingericht. Voor de zomer 2023 moet het participatietraject doorlopen zijn. De visie zelf wordt in het najaar 2023 opgeleverd. Behandeling staat gepland in de raad van november 2023.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2022	Stand december 2022
Onderhoud van bestaande en nieuw af te sluiten contracten streekeigen waardevolle landschapselementen	SGBDO*	52,3 ha (2013)	72 ha	nb
Voortgang implementatie Omgevingswet	Eigen gegevens	2016	75%	75%
Percentage van het grondgebied belegd met actuele bestemmingsplannen*	Eigen gegevens	100%	100%	100%
Twee actuele Structuurvisies voor het totale grondgebied van de gemeente (1 voor de kernen en 1 voor het buitengebied)	Eigen gegevens	1 (2022)	1	1
Aantal nieuwe startersleningen	Eigen gegevens	6 (2020)	7	15
Aantal nieuwe verblijfsobjecten met woonfunctie	CBS / Eigen gegevens	167 (2020)	75	174

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening 2021	Begroting 2022 Primitief	Begroting 2022 Na wijzigingen	Rekening 2022	Saldo 2022
Lasten	-2.224	-6.750	-7.335	-10.409	-3.074
Baten	1.744	5.692	5.922	9.617	3.695
Saldo van lasten en baten	-480	-1.058	-1.413	-792	621
Stortingen in reserves	-1.037	0	-933	-2.009	-1.076
Onttrekkingen aan reserves	559	33	1.228	1.128	-101
Resultaat	-957	-1.026	-1.118	-1.673	-555

Hoofdstuk 3 Paragrafen

1 Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze worden vooral door de inwoners opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (Onroerend Zaakbelasting en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeenten diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven.

Het beleid met betrekking tot de tarieven van alle heffingen en daarmee de opbrengsten van de verschillende heffingen, is dat deze zoveel mogelijk kostendekkend moeten zijn. De tarieven worden verhoogd met de inflatiecorrectie. Deze inflatiecorrectie bedroeg voor 2022 1,6%. Bij het voorstel bij de belastingverordeningen 2022 is op onderstaande onderdelen hiervan afgeweken:

Afvalstoffenheffing

Door de stijgende kosten van afvalverwerking is het vastrecht voor 2022 verhoogd met € 10 naar € 210 per perceel per belastingjaar.

Begraafrechten

Als gevolg van de ombuigingen zijn de tarieven met 1.60% extra verhoogd. Daarnaast is lid 3.4 Kaarsenstandaard urnennis toegevoegd aan de verordening met een tarief van € 66,05.

Leges

De tarieven van de gehele legesverordening zijn in verband met de kostendekkendheid in 2021 met 26,5% verhoogd. In 2022 zijn de leges trendmatig verhoogd met 1.60 %.

Precariobelasting

De maatregelen in het kader van de COVID-19 pandemie hebben met name de horecaondernemers hard getroffen. Daarom is het tarief precariobelasting voor terrassen is op € 0 gezet.

Rioolheffing

De tarieven zijn gelijk gebleven aan 2021 omdat deze dekkend zijn voor de huidige en toekomstige lasten.

Toeristenbelasting

De tarieven 2022 zijn gelijk gebleven aan de tarieven 2021.

Gemeentelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)

De gemeente Dalfsen is aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling GBLT. GBLT heeft de uitvoering van de wet WOZ en het heffen en innen van de gemeentelijke belastingen overgenomen. Daarnaast voert GBLT ook de kwijtschelding uit voor zowel de gemeente als waterschap. In de paragraaf verbonden partijen vindt u meer informatie over het GBLT als verbonden partij.

Kwijtscheldingsbeleid

Het is mogelijk om volledige dan wel gedeeltelijke kwijtschelding te verkrijgen voor de Onroerend Zaakbelasting (OZB), hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat kwijtschelding slechts mogelijk is voor het vastrecht. Bij de hondenbelasting is alleen bij de belasting voor een eerste hond kwijtschelding mogelijk. Voor de rioolheffing geldt dat bij de belasting gebruikersdeel per jaar, bij een hoeveelheid afgevoerd afvalwater van 0 m³ tot en met 500 m³, kwijtschelding kan worden verleend.

Bij de beoordeling van de verzoeken om kwijtschelding hanteert GBLT de zogenaamde 100% norm. Inwoners die twee jaar of langer zijn aangewezen op een bijstandsuitkering krijgen automatisch

kwijtschelding. Op basis van melding door de gemeente verleent GBLT aan deze mensen automatisch kwijtschelding.

In totaliteit is er in 2022 een bedrag van € 64.000 (2021 € 59.000) aan kwijtschelding verleend.

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

Soort heffing (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022
Afval *	2.898	2.898	2.956
Begraven *	296	296	294
Hondenbelasting	142	142	150
Marktgeden *	6	15	15
Precariobelasting	28	6	10
Rioolheffing *	1.465	1.465	1.540
Toeristenbelasting	200	191	208
OZB eigenaren	5.884	5.889	5.902
OZB gebruikers	1.083	1.101	1.103
Legesverordening I, II en III *	1.810	2.027	2.221
Totaal	13.812	14.030	14.399

Campergelden

De campergelden zijn niet in het overzicht opgenomen gezien de geringe omvang van de opbrengsten (lager dan € 1.000).

* De gemeentelijke heffingen zijn in drie soorten te onderscheiden: belastingen, rechten en (bestemmings)heffingen. Voor zowel de rechten als de heffingen geldt dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Deze heffingen en rechten worden toegelicht bij het onderdeel 'Overzicht kostendekkendheid'.

Wet Waardering Onroerende Zaken

In de ontvangen brief van de Waarderingskamer in januari 2021 is vermeld dat de WOZ waarden van woningen tussen de waardepeildatum 1 januari 2020 en 1 januari 2021 gemiddeld met 8,6 % gestegen. De WOZ waarden van de overige onroerende zaken zijn in diezelfde periode gedaald met 1,0 %.

De ontwikkeling van de WOZ-waarden bij de woningen laat een duidelijke groei zien die in lijn ligt met de marktontwikkelingen. De waardeontwikkeling van de niet woningen laat een dalende trend zien. De dalende trend is nog het gevolg van de corona crisis waardoor er sprake is van onzekerheden over de economische ontwikkelingen.

De uitvoering van de Wet WOZ wordt gecontroleerd door de Waarderingskamer. In het rapport van bevindingen wordt de weergave van de inspectie weergegeven. Het eindoordeel bestaat uit een viertal oordeelcategorieën te weten:

1. De uitvoering verloopt goed
2. De uitvoering is voldoende
3. De uitvoering moet op onderdelen verbeterd worden
4. De uitvoering moet dringend verbeterd worden.

De Waarderingskamer beoordeelt de kwaliteit van de WOZ-taxaties als goed. De waarderingskamer heeft ingestemd met bekend maken WOZ-waarden voor 2022 (waardepeildatum 1 januari 2021).

Overzicht kostendekkendheidverhoging

Deze paragraaf bevat een overzicht op hoofdlijnen van de verschillende heffingen. Wettelijk geldt het algemene uitgangspunt dat de begrote tarieven op maximaal kostendekkendheid niveau mag worden doorberekend. In het jaarverslag volgt hierover de verantwoording, waarbij inzicht gegeven wordt op gerealiseerde baten en lasten en welke kostendekkendheid hieruit voortvloeit.

De doelbelastingen afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn vanwege hun omvang het meest in het oog springend. Jaarlijks wordt aan de hand van de kosten een berekening gemaakt van de hoogte van de benodigde opbrengsten. Bij beide belastingen wordt gewerkt met een voorziening. Voor de diverse legessoorten mogen maximaal kostendekkende tarieven worden gevraagd.

In onderstaande opstelling is, op basis van werkelijke cijfers, het overzicht van de mate van kostendekkendheid van de volgende heffingen opgenomen:

*Overzicht kostendekkendheid 2022
(bedragen x € 1.000)*

Soort heffing	Lasten taakveld	Apparaatskosten	Overhead	BCF/BTW	Kwijtschelding	Storting voor-ziening	Baten Heffing	Andere inkomsten	Kosten dekkendheid %	Begroot %
Afvalstoffenheffing	2.330	138	110	489	48	160	2.956	321	100%	98%
Lijkbezorging	69	188	31	15	-	7	294	2	95%	99%
Legesverordening	630	1.713	271	63	-	-	2.222	88	86%	80%
Marktgelden	7	10	5	1	-	-	15	-	65%	64%
Rioolheffing	580	224	219	200	15	345	1.540	27	95%	97%

Afvalstoffenheffing

De kostendekkendheid voor de afvalstoffenheffing was begroot op 98% waarbij rekening werd gehouden met een storting van € 450.000 in de voorziening afval. Door de kostenstijging van de afval verwerking werd er in 2022 een storting van € 160.000 in de voorziening afval gedaan.

zie ook de toelichting bij beleidsveld 8.1 afval, is er over 2021 sprake van een hoger positief exploitatiesaldo en wordt er in totaliteit € 160.000 in de voorziening egalisatie afval gestort.

Lijkbezorging

In 2022 zijn de baten € 2.000 hoger dan begroot. De uitgaven zijn € 12.000 hoger door onder andere de aanschaf van een kipper en bestratingsmateriaal. De toerekening van de overheadkosten is, conform de voorschriften, gelijk gesteld aan de andere heffingen wat een negatief effect geeft op de kostendekkendheid.

Legesverordening

Voor de leges in zijn algemeenheid geldt dat voor 2022 een trendmatige verhoging van 1,60% is doorgevoerd. De verordening en tarieventabel worden verder geactualiseerd op basis van recente wetwijzigingen en bedrijfsvoering. Binnen de titels van de legesverordening wordt gestreefd naar een kostendekkendheid van 100%.

Marktgelden

De marktgelden loopt in 2022 gelijk aan de betreffende begroting.

Rioolheffing

De kostendekkendheid voor de afvalstoffenheffing was begroot op 97% waarbij rekening werd gehouden met een storting van € 245.000 in de voorziening riool. Doordat de baten in 2022 uiteindelijk € 110.000 hoger waren dan begroot is er in het 2022 een bedrag van € 335.000 gestort in de voorziening riool.

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2020 - 2023 is in april 2020 vastgesteld. Deze nota bevat het beleid dat de gemeente Dalfsen hanteert om haar risico's te managen en is de basis voor deze paragraaf weerstandsvermogen. Met dit beleid zijn kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement binnen de gemeente Dalfsen en worden zowel 'financiële' als 'niet-financiële/strategische risico's' in beeld gebracht.

Met het rapporteren over de strategische thema's/risico's willen we inzicht geven in risico's in brede zin. Welke risico's lopen we bij de uitvoering van de speerpunten van het gemeentelijke beleid en hoe en met welke beheersmaatregelen gaan we de realisatie van dit beleid mogelijk maken. Hierbij kan sprake zijn van enige overlap, waarbij strategische risico's tevens een groot financieel risico zijn. We brengen de top 10 financiële risico's afzonderlijk in beeld om een vertaling te kunnen maken naar het benodigde weerstandsvermogen.

In het beleidsdocument is de definitie van een risico als volgt verwoord:

“Risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis die het behalen van doelen kan belemmeren of vertragen”.

Dit betreft naast financiële ook niet-financiële risico's, zoals bestuurlijke en juridische risico's, imago- en frauderisico's. Deze hebben niet (altijd) direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

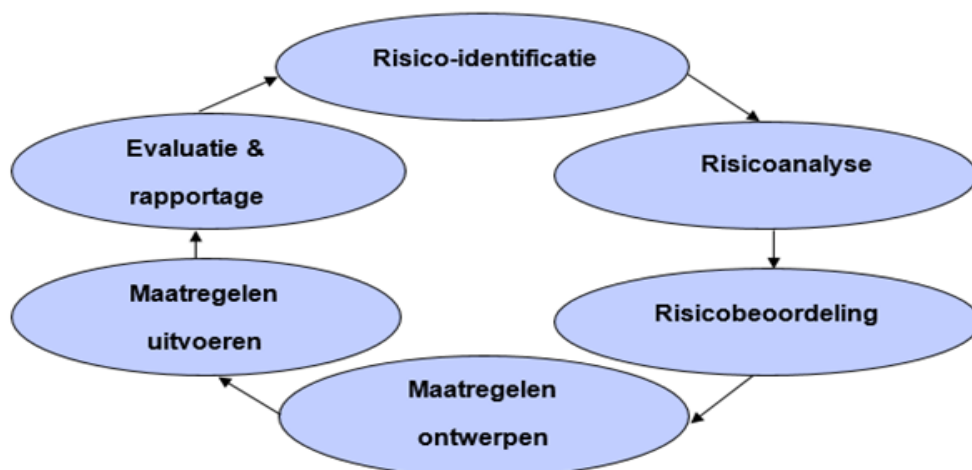
Uit de definitie van een risico volgt, dat een goede omschrijving van een risico de volgende elementen bevat:

- 1) Een kans op het optreden van een gebeurtenis ($p < 1$)
Het gaat hier dus om een mogelijke gebeurtenis. Als iets 100% zeker is, is het geen risico meer.
- 2) Behalen van doelen kan belemmeren of vertragen.
Het gevolg van het optreden van een risico kan heel breed zijn. Het kan zowel leiden tot financiële consequenties, maar ook tot het niet of niet meer volledig kunnen realiseren van het gewenste beleid.

Risicomanagementproces

Risicomanagement is het cyclische proces dat bestaat uit verschillende stappen met als doel de gevolgen van de risico's te voorkomen en de kans erop te verkleinen. Voor de totstandkoming van deze paragraaf is het volgende proces doorlopen. Allereerst is gemeentebreed een risico-inventarisatie uitgevoerd voor zowel de 'financiële' als 'niet-financiële' risico's.

Het risicomanagementproces bestaat schematisch uit de volgende stappen:

Toelichting op de verschillende stappen:

1. Risico-identificatie: het in kaart brengen van de risico's die samenhangen met de werkzaamheden en aandachtsgebieden;
2. Risicoanalyse: risico's kwantificeren; inschatten kans en gevolg;
3. Risicobeoordeling: alle risico's naast elkaar zetten en prioriteren;
4. Maatregelen ontwerpen: benoemen van beheersmaatregelen die helpen de individuele risico's te reduceren; verlagen van de kans en/of verlagen van het gevolg, waarbij altijd een kosten-baten analyse moet worden gemaakt met het doel risico's beheersbaar te houden;
5. Maatregelen uitvoeren: beheersmaatregelen uitvoeren teneinde risico's te reduceren en hieraan verantwoordelijkheden koppelen;
6. Evalueren en rapporteren: evalueren van (wijzigingen in) het risicoprofiel, evalueren van opgetreden risico's en van de effectiviteit van genomen beheersmaatregelen.

Niet-financiële risico's

De niet-financiële risico's, zoals bijvoorbeeld bestuurlijke, juridische, imago- en frauderisico's, hebben niet altijd direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

Uit de inventarisatie voor het begrotingsjaar 2023 zijn de onderstaande niet-financiële risico's in willekeurige volgorde in beeld gebracht.

De niet financiële risico's zijn benoemd volgens de volgende indeling:

- Thema (T) Geen inhoudsopgave items gevonden.
- Risicogebeurtenis (R)
- Oorzaak (O)
- Gevolg (G)
- Beheersmaatregel(en) (B)

Hieronder zijn de niet-financiële risico's opgenoemd volgens deze indeling.

T	Informatieveiligheid
R	<ul style="list-style-type: none"> hacken en gijzelen digitale omgeving onjuiste verwerking persoonsgegevens
O	<ul style="list-style-type: none"> oneigenlijk binnen dringen gemeentelijke digitale omgeving
	<ul style="list-style-type: none"> foutief handelen bij verwerking persoonsgegevens niet volgen afgesproken procedures verhoogde kwetsbaarheid door thuiswerken vanwege Corona
G	<ul style="list-style-type: none"> stil vallen reguliere werkzaamheden
	<ul style="list-style-type: none"> beschikbaar komen persoonsgegevens identiteitsfraude burger met financiële en/of maatschappelijke gevolgen opleggen boetes door autoriteit persoonsgegevens bij overtreden regels Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) imago schade
B	<ul style="list-style-type: none"> specifieke aandacht besteden aan bewustwording personeel m.b.t. informatieveiligheid en omgaan met privacy gevoelige gegevens up to date beveiliging systemen en netwerken (ook thuiswerken) binnen IC toetsen naleving vastgelegde procedures en richtlijnen omtrent informatiebeveiliging en melden datalekken met bijzondere interne controle specifieke aandacht schenken aan AVG structurele samenwerking privacy officer (PO), chief information security officer (CISO) en functionaris gegevensbescherming (FG) sluiten verwerkers-overeenkomsten

T	Wonen
R	<ul style="list-style-type: none"> niet tijdig kunnen voldoen aan de gevraagde woonbehoefte
O	<ul style="list-style-type: none"> onvoldoende uitgeefbare bouwlocaties of woningbouwtypen beschikbaar geen geldig bestemmingsplan voor woningbouw locaties bezwaar en beroep procedures wat leidt tot vertraging

G	<ul style="list-style-type: none"> • vertrek inwoners naar andere gemeente
	<ul style="list-style-type: none"> • vertraging uitgifte • geen uitvoering kunnen geven aan woonvisie (doelstelling woningproductie (aantal/type) blijft achter) • onvrede onder inwoners
B	<ul style="list-style-type: none"> • planmatig zorgen voor vroegtijdig aankoop en bouwrijp maken
	<ul style="list-style-type: none"> • zorgen actuele voor bestemmingsplannen (afgestemd op huidig en toekomstig gebruik) • in planning vroegtijdig rekening houden met (mogelijke aanvullende) onderzoeken • inhuur externen waardoor bestemmingsplanprocedures versneld/met voorrang in uitvoering kunnen worden genomen.

T	Ondermijning
R	<ul style="list-style-type: none"> • het onbedoeld en onbewust faciliteren van criminelen door bv. het verlenen van vergunningen en subsidies
O	<ul style="list-style-type: none"> • dienstverlenende instelling kan leiden tot misbruik door derden • beperken regeldruk maakt misbruik mogelijk • misbruik gemeentelijke dienstverlening door (geïnfiltreerde) eigen medewerkers en/of externen
G	<ul style="list-style-type: none"> • onbewust bijdragen aan verdere verspreiding of ondersteuning van criminele netwerken, witwassen, integriteitsschendingen etc.
B	<ul style="list-style-type: none"> • de huidige nauwe samenwerking met RIEC ON, politie, OM, de Vechtdal gemeenten, provincie en andere relevante partners voortzetten. • vergroten weerbaarheid door creëren van bewustwording door informatiesessies/bijeenkomsten te organiseren en (online) publicaties over het thema. • opzetten interne werkgroep ondermijning • een verruimde toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) onderzoeken. • bij vergunningaanvragen in het kader van de Alcoholwet en Omgevingsvergunningen voor zonneparken altijd een Bibob toets toepassen. • aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan van het RIEC (uitgevoerd najaar 2021) opvolgen. • intern integriteitsbeleid, waaronder ambtseed.

T	Burger c.q. overheidsparticipatie
R	<ul style="list-style-type: none"> • participatie ad hoc
O	<ul style="list-style-type: none"> • ontbreken kaders en regie
	<ul style="list-style-type: none"> • ontbreken ambtelijke capaciteit
G	<ul style="list-style-type: none"> • onvoldoende belangenafweging door college en raad mogelijk • minder efficiënte participatieprocessen • verschillende uitvoeringen door ontbreken kaders
B	<ul style="list-style-type: none"> • participatie meer prioriteit geven door kaders te bepalen en regie te bewerkstelligen • maken concrete werkafspraken en ambtelijke inzet

T	Omgevingswet
R	<ul style="list-style-type: none"> • niet tijdig functioneel gereed zijn van het Landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet incl. implementatie van benodigde software
O	<ul style="list-style-type: none"> • beperkte implementatietijd nieuwe software

G	<ul style="list-style-type: none"> • niet geautomatiseerd kunnen ontvangen en behandelen van aanvragen voor de omgevingsvergunning • niet digitaal kunnen maken, publiceren en wijzigen van een omgevingsplan • tijdige en correcte dienstverlening komt onder druk te staan • onduidelijkheid voor aanvragers • imagoschade
B	<ul style="list-style-type: none"> • regelmatige gesprekken met software leverancier over voortgang • nauw volgen landelijke ontwikkelingen • beschikbare software zo vroeg mogelijk in gebruik nemen

T	Omgevingswet
R	<ul style="list-style-type: none"> • niet of niet op tijd voldoen aan de minimale vereisten van de wet op de invoeringsdatum • werkprocessen onder de Omgevingswet niet op orde • gewenste cultuurverandering en werken vanuit andere rollen komt onvoldoende op gang, bestuur en medewerkers zijn onvoldoende voorbereid op gewijzigde rollen en processen
O	<ul style="list-style-type: none"> • vernieuwen alle werkprocessen en aanpassen aan de vereisten van de Omgevingswet • aanzienlijke inzet vanuit de lijnorganisatie gevraagd binnen bestaande formatie • langdurige proces van invoering belast lijnorganisatie
G	<ul style="list-style-type: none"> • vermindering niveau dienstverlening • niet binnen de wettelijke termijnen kunnen besluiten over aanvragen voor een omgevingsvergunning en/of aanpassen omgevingsplan
B	<ul style="list-style-type: none"> • sturen op planning programmaplan Omgevingswet en juiste prioritering werkzaamheden • zorgen voor voldoende beschikbaarheid personele inzet • organiseren opiniërende bijeenkomsten met college en raad om gewenste beleidslijn in beeld te brengen • twee keer per jaar voortgangsrapportages aan Raad, College, DT en met vermelding risico's

T	Corona gevolgen
R	<ul style="list-style-type: none"> • actieve virussen
O	<ul style="list-style-type: none"> • besmetting met Covid-19 virus • langdurig thuiswerken
G	<ul style="list-style-type: none"> • beperkte gemeentelijke dienstverlening
	<ul style="list-style-type: none"> • geheel of gedeeltelijk stilvallen bestuurlijk proces en uitvoering gemeentelijk beleid • uitval personeel • toename werkdruk
B	<ul style="list-style-type: none"> • faciliteren van voldoende en veilige contact mogelijkheden met inwoners en bedrijven, zowel fysiek als digitaal • zorgen voor zo veilige mogelijke werkomgeving • treffen voorzorgsmaatregelen • faciliteren thuiswerken en digitaal vergaderen extra aandacht en contact thuiswerkend personeel

T	Duurzaamheid
R	<ul style="list-style-type: none"> • in 2050 niet energie- neutraal zijn als gemeente en niet voldoen aan het aardgasvrij verwarmen van de gebouwde omgeving

O	<ul style="list-style-type: none"> · onvoldoende draagvlak bij inwoners · netcongestie · geen of onvoldoende landelijke ondersteuning · niet genoeg capaciteit om transitie uit te voeren
G	<ul style="list-style-type: none"> · vertraging energietransitie · minder draagvlak inwoners en ondernemers voor behalen van doelen
B	<ul style="list-style-type: none"> · draagvlak creëren door inwoners te betrekken · lokale projecten realiseren met meerwaarde voor inwoners · afstemming met netwerkbedrijven en overige stakeholders · alert zijn op ontwikkelingen

T	Bedrijfsvoering
R	<ul style="list-style-type: none"> · niet kunnen vervullen van vacatures · kwetsbaarheid ten aanzien van continuïteit van de bedrijfsvoering · de disbalans tussen beschikbare capaciteit en ambitie · het gelijktijdig opstarten van diverse organisatie brede processen
O	<ul style="list-style-type: none"> · werkdruk · verloop personeel · krappe c.q., overspannen arbeidsmarkt
G	<ul style="list-style-type: none"> · overbelasting en mogelijke uitval personeel · niet realiseren beleidsdoelstellingen · beperktere gemeentelijke dienstverlening · mogelijke claims door wijze van uitvoering
B	<ul style="list-style-type: none"> · uitstel werkzaamheden en/of aantrekken extra (tijdelijk) personeel · keuzes maken in ambities en werkzaamheden · instrumenten ontwikkelen ter bevordering van 'aantrekkelijk werkgeverschap'

Financiële risico's

De 'financiële' risico's gekwantificeerd door de kans en het gevolg in te schatten. Hierbij is gebruik gemaakt van 'referentiebeelden'. Voor de beoordeling van de kans dat een risico zich voordoet, zijn de volgende vijf klassen met de referentiebeelden gehanteerd:

Kans:

Klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Geldgevolg:

Klasse	Geldgevolg	
0	Geen geldgevolgen	
1	$x < € 35.000$	(< 0,05% van begroting)
2	$€ 35.000 < x > € 142.000$	(0,05 - 0,2% van begroting)
3	$€ 142.000 < x > € 355.000$	(0,2 - 0,5% van begroting)
4	$€ 355.000 < x > € 709.000$	(0,5 - 1% van begroting)
5	$x > € 709.000$	(> 1% van begroting)

Vervolgens is per risico de risicoscore bepaald. Dit is gedaan door van elk risico de bepaalde klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens de formule:

Risicoscore = klasse kans x klasse geldgevolg

De maximale risicoscore is: 5 x 5 =25. Dit levert een 'bruto-risico' op, namelijk: de omvang van het risico exclusief het effect van de beheersmaatregel.

Gelijktijdig met het in beeld brengen van de risico's zijn ook de beheersmaatregelen in beeld gebracht. Een beheersmaatregel is gericht op het voorkomen of reduceren van een risico dan wel het beperken van de impact op de organisatie.

In onderstaande tabel is een Risico top 10 opgenomen. Op basis van deze risico's wordt de berekening van het benodigde weerstandsvermogen gemaakt.

N.B. Het beleid en de risico's die samenhangen met de grondexploitatie zijn afzonderlijk benoemd in de paragraaf Grondbeleid.

Overzicht financiële risico's

Risico	Risico Score	Klasse Kans	Klasse geldgevolg
Ontwikkeling gemeentefonds	25	5	5
Open-einde-regelingen sociaal domein	25	5	5
Beperkte beschikbaarheid personeel	20	5	4
Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de AVG	12	4	3
Betrouwbaarheid informatievoorzieing	8	2	4
Exploitatierisico bij verbonden partijen	6	3	2
Claims en aansprakelijkheidsstellingen	6	2	3
Hoge inflatie	5	1	5
ICT kwetsbaarheid	5	5	1
Proces van inkoop en aanbestedingen	4	2	2

Ontwikkeling gemeentefonds

De gemeente is grotendeels afhankelijk van de algemene uitkering. Over de veelbesproken herverdeling van maatstaven is nu duidelijkheid gekomen en zorgt voor Dalfsen voor een zeer positief resultaat ten opzichte van andere gemeenten vanaf 2023. Wij hadden een klein nadeel verwacht maar dit blijkt een voordeel van € 27,= per inwoner te zijn. Vanaf 2026 wordt de normeringsmethode aangepast en vervalt de koppeling aan de rijksuitgaven waardoor voor dit jaar in deze begroting een hoger risico aangemerkt moet worden.

Ook over de extra middelen Jeugdzorg is meer duidelijkheid verschaft: het is nu toegestaan om 100% van de toezegging meerjarig in de begroting op te nemen; vanuit behoedzaamheid kiest de gemeente er alsnog voor om het eerder benoemde deel van 75% aan te houden zodat er een positief risico van 25% is.

De grootste onzekerheid zit echter in de sterk fluctuerende inkomsten van de algemene uitkering. Hierdoor is het als gemeente lastig om te bepalen wat de precieze inkomsten zijn vanuit het Rijk waardoor het moeilijk is een goede, sluitende begroting te maken.

Beheersmaatregelen

Via de periodieke circulaire van het ministerie, intergemeentelijke overleggen, VNG bijeenkomsten e.d. worden de ontwikkelingen van het gemeentefonds nauwlettend gevolgd en de begroting wordt hierop aangepast.

Oorzaak:

De gemeente is grotendeels afhankelijk van de algemene uitkering.

Gevolg:

Gelet op de omvang van de algemene uitkering, als onderdeel van de totale gemeentelijke inkomsten, hebben wijzigingen door het Rijk direct forse financiële impact op de gemeentelijke financiën.

Open-einde-regelingen sociaal domein

We kennen als gemeente diverse open-einde-regelingen binnen het sociaal domein, namelijk de regelingen die vallen onder de jeugdwet, Wmo 2015 en participatiewet (WWB). Het risico bestaat voor deze regelingen dat er een groter beroep op de regelingen wordt gedaan en dat het budget daardoor ontoereikend is.

Beheersmaatregelen

1. De gemeente kan - indien er sprake is van bijstandstekorten - een beroep doen op een vangnetregeling om grote tekorten te compenseren.
2. Per indicatie beoordelen of de gemeente verantwoordelijk is voor de gevraagde vergoeding.
3. Bij het stellen van indicaties vooraf duidelijke doelen stellen, deze evalueren, zo nodig bijstellen en bijsturen en dit periodiek monitoren.
4. We beoordelen onze huidige beleidsregels of we niet meer doen dan wat nodig is.
5. We zetten in op preventie en vroeg signalering, om de kosten op termijn zoveel mogelijk te beperken.
6. Met datagedreven werken zijn we bezig met het verzamelen van data en uitwerken en uitvoeren van maatregelen, waarvan we verwachten dat die de kosten in positieve zin beïnvloeden.

Oorzaak:

Is sprake van meerdere open-einde regelingen. Hierdoor hebben we als gemeente beperkte grip op de toestroom naar voorzieningen.

Gevolg:

Het beschikbare budget is ontoereikend om de lasten op te vangen met mogelijke overschrijding van het budget als gevolg.

Beperkte beschikbaarheid personeel

Als gevolg van de arbeidsmarktontwikkelingen is het voor verschillende functies/functiegroepen lastig om tijdig gekwalificeerd en betaalbaar personeel te werven. Daarnaast werkt schaarste op de arbeidsmarkt een hoger verloop en hogere salariskosten in de hand. Ook inhuur van personeel wordt steeds moeilijker en duurder.

Beheersmaatregelen

1. Opstellen notitie om concrete instrumenten te ontwikkelen ter bevordering van het 'aantrekkelijk werkgeverschap'.
2. We hebben raamovereenkomsten met uitzendbureaus om snel tijdelijk personeel aan te kunnen trekken.
3. We werken samen in de Talentenregio waarbij we de interne arbeidsmarkt voor elkaar hebben opengesteld.
4. Markttoelage.
5. Een op de arbeidsmarkt toegesneden wervingscampagne.

Oorzaak:

1. Krapte op arbeidsmarkt voor meerdere functies.
2. Verloop in bestaand personeelsbestand.

Gevolg:

De gemeente heeft moeite met het invullen van vacatures en vasthouden van personeel. Dit kan leiden tot het vaker in huren, uitbesteden of hogere salariskosten.

Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. De gemeente is verplicht elk datalek actief te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De AVG leidt tot meer verplichtingen bij het verwerken van persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens kan forse boetes opleggen indien de regels uit de AVG worden overtreden.

Beheersmaatregelen

1. De ICT omgeving is dusdanig ingericht en voorzien van een firewall en een twee stappen verificatie om onbevoegde toegang te voorkomen.
2. Er zijn procedures en richtlijnen vastgesteld omtrent informatiebeveiliging en het melden van datalekken.
3. Er is en wordt specifieke aandacht besteed aan de bewustwording mbt informatieveiligheid en het omgaan met privacy gevoelige gegevens onder het personeel.
4. Onafhankelijke positionering en intensieve samenwerking functionaris gegevensbescherming en Chief Information Security Officer op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming.
5. Binnen de verbijzonderde interne controles wordt specifieke aandacht geschonken aan de AVG.

Oorzaak:

1. Aanvallen van buitenaf via ransomware, malware en hackers.
2. Dagelijks worden een groot aantal privacygevoelige gegevens verwerkt.

Gevolg:

1. Er kunnen forse boetes worden opgelegd en afkoopsommen gevraagd worden.
2. Voor de burger kan identiteitsfraude grote financiële en maatschappelijke problemen opleveren.
3. De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld.
4. Gemeentelijke dienstverlening valt stil
5. Verlies van gegevens

Exploitatierisico bij verbonden partijen

Verbonden partijen vertegenwoordigen een financieel en een bestuurlijk belang. De grootste risico's loopt de gemeente bij de gemeenschappelijke regelingen.

Beheersmaatregelen

1. De verbonden partijen rapporteren periodiek over de risico's in de planning & control documenten. De beleidsmedewerker concerncontrol houdt hier toezicht op.
2. Door een aantal gemeenschappelijke regelingen wordt eigen weerstandsvermogen aangehouden zodat zij zelf deze risico's kunnen opvangen en/of tijdig kunnen bijsturen.

Oorzaak:

Binnen de verbonden partijen kan sprake zijn van deel-verantwoordelijkheid voor de exploitatie.

Gevolg:

Wij kunnen geconfronteerd worden met een exploitatietekort van een verbonden partij dat wij moeten aanzuiveren.

Betrouwbaarheid informatievoorziening

Er zijn veel gegevens beschikbaar maar deze zijn niet altijd op de juiste manier vastgelegd. Hieruit verkregen informatie is daardoor niet betrouwbaar of moeilijk te ontsluiten. Hierdoor ontbreekt goede stuurinformatie.

Beheersmaatregelen

1. Ontwikkelen van dashboards zodat overzichtelijk de juiste stuurinformatie beschikbaar is.
2. D.m.v. datagedreven werken gegevens verzamelen en beoordelen.

Oorzaak:

1. Onjuiste vastlegging van gegevens.
2. Dashboards zijn nog in ontwikkeling.
3. Stuurinformatie ontbreekt.

Gevolg:

Besluiten worden op onjuiste informatie gebaseerd.

Claims en aansprakelijkheidstellingen

De gemeente loopt bij de uitvoering van haar publieke taak risico's op claims door derden zoals aansprakelijkheidsstellingen en gerechtelijke procedures. Met name in de openbare ruimte is sprake van dit risico.

Beheersmaatregelen

1. De gemeente heeft een aansprakelijkheidsverzekering met een eigen risico van € 2.500 per gebeurtenis.
2. Verder vergroten van de bewustwording binnen de organisatie met betrekking tot risico's.

Oorzaak:

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij sprake is van (financiële) schade waarvoor de gemeente in beginsel aansprakelijk is, maar die buiten de dekking van de verzekering vallen.

Gevolg:

1. De gemeente kan worden verplicht tot het vergoeden van de financiële schade van de tegenpartij.
2. Imagoschade.

Proces van Inkoop en aanbestedingen

De gemeente koopt jaarlijks voor een bedrag van circa € 40 mln in. De inrichting van de inkoopfunctie is geborgd binnen de ambtelijke organisatie. Procedurefouten zijn niet uit te sluiten.

Beheersmaatregelen

1. Gebruik maken professionele inkopers via Shared Service Centrum ONS.
2. Voor inkoop personeel is in 2018 een (gezamenlijke) Europese aanbestedingen gedaan (Staffing, Driessen).
3. Het hele interne proces voor aantrekken personeel is opnieuw in beeld gebracht en vastgelegd, om te zorgen dat de juiste stappen worden gezet, inkoop is hierin meegenomen.
4. Jaarlijks vindt er een analyse plaats met betrekking tot inkopen boven de EU drempelwaarden door de medewerker Verbijzonderde Interne Controle (VIC).
5. In het controleprotocol is opgenomen dat alleen EU aanbestedingen meewegen in de fouttolerantie van de accountant.
6. Beperk aantal inkopers aanwijzen en deze structureel opleiden.

Oorzaak:

Jaarlijks is er sprake van een veelvoud aan inkoophandelingen door verschillende inkopers. Verder is de wetgeving complex.

Gevolg:

1. Gevolgde procedures kunnen door aanbestedende partijen worden afgekeurd.
2. Veroordeling tot het vergoeden van de financiële schade.
3. Achteraf kan blijken dat aanbesteding niet op een rechtmatige wijze heeft plaatsgevonden.

(Hoge) inflatie

Door de hoge inflatie stijgen allerlei lasten voor de gemeente. De hoogte hiervan laat zich niet voorspellen. Uitgaven kunnen hierdoor hoger uitvallen dan oorspronkelijk begroot.

Beheersmaatregelen

1. Voortdurend monitoren van prijsontwikkelingen om adequaat in te kunnen springen om tijdig verplichtingen/contracten aan te gaan.
2. Maken van (vaste) prijsafspraken waarbij het risico van prijsstijging bij de leverancier ligt.

Oorzaak:

Vanwege het snelle herstel van de economie na de corona pandemie en daardoor sterk toenemende vraag naar goederen en diensten stijgen de prijzen. Door schaarste op de energiemarkt zijn de prijzen voor energie gestegen. Dit drijft de inflatie verder op.

Gevolg:

1. (Sterk) stijgende prijzen
2. Budgetten zijn ontoereikend om kosten te dekken
3. Vermogenspositie gemeente neemt af.

ICT kwetsbaarheid

Punt van zorg op de langere termijn is de kwetsbaarheid in de personele bezetting op het gebied van ICT, die naar de toekomst toe, met toenemende complexiteit, veranderende eisen en toenemende schaarste van ICT-personeel, nijpend zal worden. Om de dienstverlening op peil te houden, zijn maatregelen nodig om de kwetsbaarheid te verminderen, zodat de dagelijkse dienstverlening niet onder druk komt te staan.

Beheersmaatregelen

1. Heldere afspraken met ICT-partners maken (ONS).
2. Tijdig nieuw en gekwalificeerd personeel aannemen.
3. Voortdurende monitoring van systemen om uitval te voorkomen.

Oorzaak:

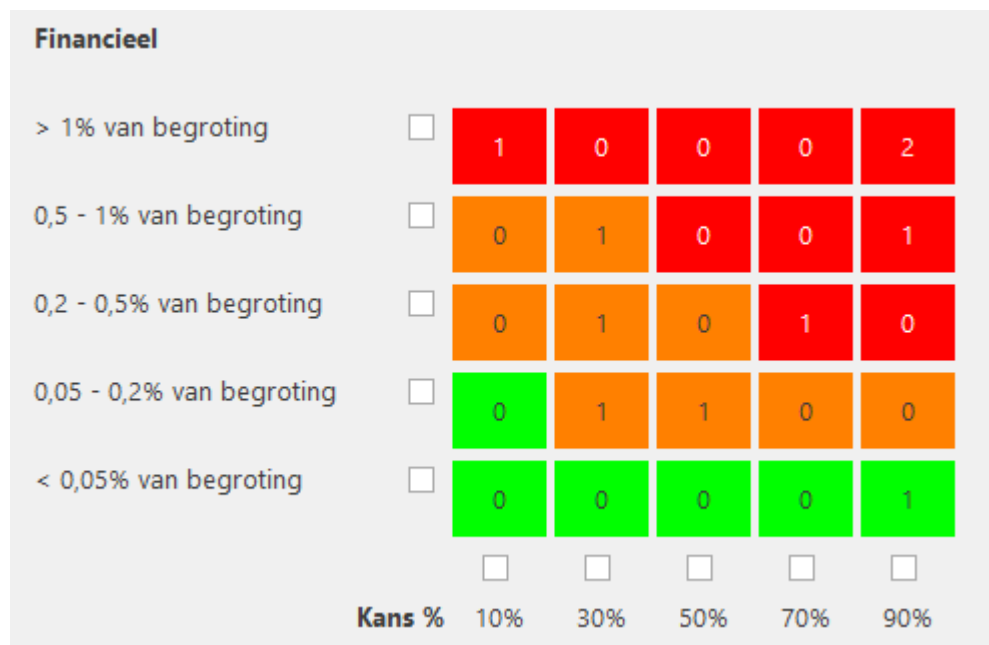
1. Toenemend gebruik en complexiteit van het vakgebied
2. Toename en verandering van eisen, zoals AVG en informatiebeveiliging
3. Toenemende schaarste ICT personeel

Gevolg:

1. Dagelijkse dienstverlening richting onze inwoners kan onder druk komen te staan
2. Continuïteit dagelijkse bedrijfsvoering kan in gevaar komen
3. Uitval van systemen

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's, van laag, midden en hoog. Per risicoscore wordt aangegeven hoeveel risico's zich in het betreffende vak bevinden. Hieronder zijn de 10 grootste risico's opgenomen in de risicokaart.

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht van het college. Het risico vormt dan nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is daarom van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

Risico's, zeker wanneer die door de organisatie zelf niet kunnen worden beïnvloed, dienen concernbreed periodiek gemonitord te worden. De financiële gevolgen van een (opgetreden) risico worden opgevangen met het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden, waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor financiële tegenvallers. Alleen reserves die alternatief aanwendbaar zijn worden meegenomen. Specifieke bestemmingsreserves rekenen we niet mee, omdat een onttrekking uit deze reserves direct van invloed is op de dekking van kosten in de exploitatie. Stille reserves worden eveneens niet meegenomen. Niet duidelijk is in hoeverre stille reserves op korte termijn liquide te maken zijn. In onderstaande tabel staan reserves waar geen claims op rusten.

In onderstaande tabel is de geraamde stand van de reserves per 31 december 2022 van de Jaarrekening 2022 opgenomen.

Vrij besteedbaar	
Algemene reserve vaste buffer	3.000.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	8.000.000
Reserve herstructurering openbaar groen	476.000
Reserve volkshuisvesting	2.117.000
Totaal	13.593.000

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de gehanteerde tarieven. Het Ministerie publiceert de artikel 12 tarieven jaarlijks bij de mei circulaire van het gemeentefonds.

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit is als volgt:

Soort	WOZ-waarde dec-22	Tarief Dalfsen	Tarief art. 12	Vershil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar woning	4.187.817.000	0,1068	0,17929	0,07249	3.036.000
eigenaar niet-woning	622.262.000	0,2300	0,17929	-0,05071	n.v.t.
gebruiker niet-woning	502.589.000	0,2211	0,17929	-0,04181	n.v.t.
				Totaal	3.036.000

Het eigen gemeentelijke tarief per 31-12-2022 voor zowel eigenaar als gebruiker niet-woning is hoger dan het zogenaamde artikel 12 tarief. Dit betekent dat er voor deze twee componenten geen sprake meer is van onbenutte belastingcapaciteit en deze zijn daarom niet meegenomen in de berekening.

Bij het berekenen van de onbenutte belastingcapaciteit zijn wij uitgegaan van de getaxeerde waarden per 31 december 2022 voor woningen en niet-woningen. Het tarief artikel 12 status is afkomstig uit de mei circulaire 2022.

Het totale verwachte weerstandsvermogen 2022 ziet er als volgt uit:

Incidentele weerstandscapaciteit	13.593.000
Structurele weerstandscapaciteit	3.036.000
Totaal	16.629.000

Benodigde weerstandscapaciteit

Het netto-risico op basis van de geïntariseerde risico's bedraagt € 4.928.500. In de in 2020 vastgestelde Nota Weerstandsvermogen is besloten om het risico te bepalen aan de hand van de Monte Carlo simulatie.

De Monte Carlo simulatie is een (statistische) benadering waarbij niet één keer, maar vele malen het proces wordt gesimuleerd waardoor de uitkomst meer representatief is (risicosimulatie). De Monte Carlo simulatie wordt vaak in wetenschappelijke toepassingen gebruikt. Bij de Monte Carlo analyse hanteren we de volgende uitgangspunten:

- rekenen met maximumbedrag ingeschatte geldgevolg;
- rekenen met een zekerheidspercentage van 90%, en;
- ronden de uitkomst af naar boven op een veelvoud van € 100.000.

De berekening van het benodigd weerstandsvermogen met de Monte Carlo simulatie komt voor 2022 uit op een bedrag van € 3.800.000.

Voor de incidentele weerstandscapaciteit is de algemene reserve vaste buffer beschikbaar waarvan de hoogte op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen (2019 – 2022) als volgt wordt bepaald:

De 'algemene reserve vaste buffer' is in het bijzonder ingesteld voor het afdekken van risico's. De reserve is uitsluitend bedoeld om in te zetten als daarvoor geen andere (reserve)middelen meer beschikbaar zijn. De reserve heeft dus een bufferfunctie. Jaarlijks wordt bij het vaststellen van de begroting de hoogte van de algemene reserve vaste buffer vastgesteld op dezelfde hoogte als de benodigde weerstandscapaciteit. Om jaarlijkse schommelingen te voorkomen wordt het minimum naar boven afgerond.

Dit betekent dat de algemene reserve vaste buffer per 1 januari 2023 vastgesteld moet worden op een bedrag van € 4.000.000. De stand van de algemene reserve vaste buffer bedraagt per 31 december 2022 € 3.000.000. Bij de begroting 2023 is de stand van de algemene reserve al verhoogd met € 500.000 ten laste van de algemene reserve. Omdat de stand van de algemene reserve vaste buffer alleen bij de begroting wordt aangepast blijft het bedrag per 31 december 2022 ongewijzigd.

Op basis van onderstaande tabel wordt de waardering van de ratio's gedaan. De raad heeft bij de vaststelling van de huidige Nota Weerstandsvermogen bepaald dat de ratio minimaal 2 = uitstekend moet zijn.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Indien de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld wordt door de benodigde weerstandscapaciteit uit de risicosimulatie ontstaat de ratio weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen	2022
Benodigde weerstandscapaciteit	3.800.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	16.629.000
Benodigd versus beschikbaar (ratio weerstandsvermogen)	4,4

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 4,4 waarderingscijfer A. Dit betekent dat de gemeente in zeer ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. De norm die wij voor ons zelf hebben gesteld komt op een score van 2 (uitstekend). In vergelijking met andere gemeenten scoren wij zeer hoog.

Ten opzichte van de ratio per 31 december 2021 van 6,3 is dit een daling van 1,9. Dit heeft te maken met 2 factoren:

- 1) De benodigde weerstandscapaciteit is € 1.000.000 hoger
- 2) De beschikbare weerstandscapaciteit is bijna € 900.000 lager.

Financiële kengetallen

In de paragraaf Weerstandsvermogen nemen we zes financiële kengetallen op. Door middel van deze kengetallen en hun beoordeling ontstaat er een beter beeld van de financiële positie van de gemeente.

De volgende zes financiële kengetallen worden onderkend:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Om de eerder genoemde kengetallen beter te kunnen duiden is bij de vaststelling van de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 - 2023 besloten om aan te sluiten bij de door de VNG gehanteerde signaleringswaarden. De VNG heeft een aantal signaleringswaarden ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan de kengetallen. Het betreft dus nadrukkelijk geen normering maar het dient als hulpmiddel om de afzonderlijke uitkomsten in beter perspectief te plaatsen. Voor elk kengetal worden drie categorieën onderscheiden: 'Minst risicovol' (in groen), 'Neutraal' (in geel) en 'Meest risicovol' (in oranje). Zie onderstaande tabel:

Kengetal	Hoe interpreteren	Signaleringswaarden		
		Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1. Netto schuldquote				
a. Zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	Van 90% t/m 130%	>130%
b. Met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	Van 90% t/m 130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	Hoe hoger het percentage hoe beter	>50%	Van 20% t/m 50%	<20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	<20%	Van 20% t/m 35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	>0%	0%	<0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	Van 95% t/m 105%	>105%

Bij de kengetallen wordt een toelichting opgenomen, op het moment dat er sprake is van een score "geel" of "oranje". Wanneer het op basis van de toelichting nodig is, wordt er gelijktijdig gerapporteerd over (te treffen) beheersmaatregelen.

Financiële kengetallen	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto schuld quote	18%	15%	7%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	11%	9%	2%
Solvabiliteitsratio	54%	54%	57%
Grondexploitatie	8%	8%	4%
Structurele exploitatieruimte	2,38%	-2,10%	6,27%
Belastingcapaciteit	91%	99%	101%

1. Netto schuldquote (gecorrigeerd)

Definitie:

De netto schuldquote geeft de verhouding weer tussen het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hierin is een nuancering op zijn plaats. Het kan namelijk voorkomen dat gemeenten veel geld doorlenen aan derden. Om die reden is de 'netto schuldquote gecorrigeerd' ontwikkeld. Hierin is het doorleeneffect geëlimineerd en geeft daarmee een zuiverder beeld van de positie van de gemeente weer.

bedragen x € 1.000		Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Vaste schulden	+	14.941	14.941	13.545
Netto vlottende schuld	+	5.197	5.000	3.539
Overlopende passiva	+	5.570	4.000	7.667
Financiële activa	-	0		
Uitzettingen	-	10.719	5.000	15.645
Liquide middelen	-	472	7.021	73
Overlopende activa	-	2.507	2.000	3.193
Totale baten		66.518	68.116	86.616
Netto schuldquote		18%	15%	7%

bedragen x € 1.000		Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Vaste schulden	+	14.941	14.941	13.545
Netto vlottende schuld	+	5.197	5.000	3.539
Overlopende passiva	+	5.570	4.000	7.667
Financiële activa	-	4.644	4.084	4.461
Uitzettingen	-	10.719	5.000	15.645
Liquide middelen	-	472	7.021	73
Overlopende activa	-	2.507	2.000	3.193
Totale baten		66.518	68.116	86.616
Netto schuldquote gecorrigeerd		11%	9%	2%

Beoordeling:

Dit kengetal laat zien dat de gemeente in verhouding veel eigen middelen heeft (ter vergelijking: een ratio van 60% is het gemiddelde van alle gemeenten). In 2022 zijn er extra inkomsten vanuit het gemeentefonds waardoor het percentage sterk is verbeterd ten opzichte van 2021. De rentelasten drukken beperkt op de exploitatie.

2. Solvabiliteitsratio

Definitie:

De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het percentage Eigen Vermogen ten opzichte van het balanstotaal.

bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Eigen vermogen	43.711	37.501	47.814
Balanstotaal	80.342	69.676	83.420
Solvabiliteitsratio	54%	54%	57%

Beoordeling:

Hoe hoger dit percentage, hoe beter de weerbaarheid is. De gemeente Dalfsen heeft een zeer solvabele vermogenspositie. De gemeente is goed in staat om financiële klappen en risico's op te vangen. Deze ratio laat zien dat we meer eigen vermogen dan vreemd vermogen bezitten.

3. Kengetal grondexploitatie

Definitie:

De boekwaarde van de voorraden grond zijn van belang, want deze waarden moeten meerjarig worden terugverdiend bij de verkoop. De ratio wordt berekend door de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie te delen door de totale baten van de programmabegroting of jaarrekening.

bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bouwgronden in exploitatie	5.344	5.122	3.295
Totale baten	66.518	68.116	86.616
Kengetal Grondexploitatie	8%	8%	4%

Beoordeling:

Dit kengetal laat zien wat de verhouding tussen de totale baten en de terug te verdienen bedragen aan bouwgronden is. Het lage percentage geeft aan dat de gemeente hier een heel laag risico loopt. In 2022 zijn er extra inkomsten vanuit het gemeentefonds waardoor het percentage sterk is verbeterd ten opzichte van 2021.

4. Structurele exploitatie ruimte

Definitie:

Om een flexibele begroting te kunnen bewerkstelligen is het zinvol de structurele baten hoger te laten zijn dan de structurele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Structurele lasten	61.961	69.712	75.493
Structurele baten	62.140	67.607	79.718
Structurele toevoegingen aan reserves	0	720	31
Structurele onttrekkingen aan reserves	1.403	1.394	1.237
Totale baten	66.518	68.116	86.616
Structurele exploitatieruimte	2,38%	-2,10%	6,27%

Beoordeling:

Hoe hoger dit percentage hoe beter. Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat de gemeente structurele lasten kan afdekken door structurele baten.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens

Definitie:

Het cijfer geeft inzicht hoe de belastingdruk zich in de gemeente verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo en 'waarstaatjegemeente.nl' publiceren deze gegevens.

bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
OZB last gezin gemiddelde WOZ waarde	355	374	421
Rioolheffing gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	133	133	133
Afvalstoffenheffing voor gezin	253	245	268
Totale woonlasten voor gezin bij gem. WOZ waarde	740	752	822
Woonlasten landelijk gemiddelde T-1	811	763	811
Woonlasten tov landelijk gemiddelde jaar ervoor	91%	99%	101%

Beoordeling:

De woonlasten in de gemeente Dalfsen liggen net iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Om de bedragen per huishouden te kunnen berekenen zijn voor gemeenten met tariefdifferentiatie aannames gemaakt omtrent de aangeboden hoeveelheid afval. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat diftar gemeenten minder afval inzamelen.

Samenvatting risicoprofiel

Ten opzichte van de begroting 2023 (de laatste inventarisatie van de risico's) is er geen sprake van wijzigingen in de top 10 van de financiële risico's. Er zijn alleen een tweetal risico's die een hogere financiële impact hebben gekregen ('beperkte beschikbaarheid personeel' en 'Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de AVG'). Ten opzichte van de jaarrekening 2021 zijn er een aantal wijzigingen. Het gaat om de wijzigingen op basis van een andere risico inschatting en/of een nieuw risico. Deze zijn: 'Ontwikkeling gemeentefonds', 'Corona virus', 'beperkte beschikbaarheid personeel', 'Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de AVG', 'Kosten voormalig personeel', 'Hoge inflatie' en ICT kwetsbaarheid.

Aanpassingen:

- De financiële impact van de herziening van de algemene uitkering is later ingeschat en wordt nu op 1 keer het maximale bedrag ingeschat.
- Door de ruimhartige rijksvergoedingen is het financiële risico van het Corona virus lager ingeschat en valt daarmee nu buiten de risico top-10.
- De totaalscore voor 'beperkte beschikbaarheid geschikt personeel' is, gelet op de huidige arbeidsmarkt, naar boven bijgesteld van 15 naar 20.
- De financiële impact van datalekken wordt steeds groter en is daarom voor een hoger bedrag meegenomen in de berekening van de risico's.
- Het risico van kosten voor voormalig personeel, is gelet op de huidige arbeidsmarkt, lager ingeschat en valt daarmee buiten de risico top-10.
- De onvoorspelbaarheid van de hoogte van de inflatie blijft een onzekerheid en is daarom als (financieel) risico meegenomen in de risico top-10.
- Door de grote afhankelijkheid van ICT neemt ook het risico toe dat als er een ICT-storing is de financiële impact hiervan toeneemt.

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 4,4 waarderingcijfer A. Dit betekent dat de gemeente in zeer ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. De norm die wij onszelf hebben gesteld komt op een score van 2 (uitstekend). In vergelijking met andere gemeenten scoren wij zeer hoog, dus positief.

Uit de nieuwe financiële kengetallen kunnen we concluderen dat onze schuldenpositie en solvabiliteitsratio goed te noemen zijn. Ten aanzien van de grondexploitaties zien we een daling van het kengetal grondexploitatie. Een daling van het kengetal is positief, de boekwaarde daalt en geeft dus minder financiële risico's. Het kengetal structurele exploitatieruimte kent een kleine stijging en laat zien dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken.

3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Binnen de gemeente is een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen als wegen, civiele kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water, openbaar groen, speelplaatsen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van cruciaal belang voor 'wonen, werken en leven' en huisvesting van de gemeentelijke diensten en instellingen. Het gewenste kwaliteitsniveau voor gebruik, inrichting en beheer is door de raad vastgesteld het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 'Buiten Voor Elkaar'. In deze paragraaf staat per kapitaalgoed de kwantitatieve indicatoren en de financiële consequenties beschreven.

Onderstaande figuur 1 geeft een samenvatting van de vastgestelde inrichtings- en onderhoudskwaliteit. De onderhoudskwaliteit wordt gemeten volgens de (beeld)kwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW (Publicatie 323).

Functiegebied	Onderhoud							
	groen	verharding	verlichting	spelen	meubilair	water	civiele kunstwerk	reiniging*
Dorpcentra	A	B/C	A	B	B	B	B	A/B
Hoofdinfrastructuur	A	B/C	B	B	B	B	B	A/B
Begraafplaatsen	A	B/C	B	B	B	B	B	A/B
Woonwijken	B	B/C	B	B	B	B	B	A/B
Bedrijventerreinen	B	B/C	B	B	B	B	B	A/B
Recreatie & Sport	B	B/C	B	B	B	B	B	A/B
Maatschappelijk & dienstverlening	B	B/C	B	B	B	B	B	A/B
Buitengebied	B	B/C	B	B	B	B	B	A/B

In deze paragraaf worden voor de kapitaalgoederen wegen, infrastructurele (civiele) kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water, openbaar groen en gebouwen achtereenvolgens aangegeven:

- Het beleidskader;
- Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren;
- Financiële consequenties beleidsdoel.

Wegen

Het beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van wegennet vindt plaats conform de kwaliteitsniveaus van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte

Met de vastgestelde onderhoudsniveau's wordt ingezet op het behoud van onze duurzame en veilige wegen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De omvang van het gemeentelijke wegennet bestaat naast bermen en bermsloten uit ongeveer 3 miljoen vierkante meter verhard oppervlak en ongeveer 0,22 miljoen vierkante meter onverharde en half verharde paden en rijbanen.

De onderhoudstoestand van wegen is onderverdeeld naar de volgende vier thema's: duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. De onderhoudstoestand wordt beoordeeld conform de beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte en aan de hand van de criteria voor rationeel wegbeheer van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek (CROW).

Voor duurzaamheid en veiligheid geldt het beeldkwaliteitsniveau B (voldoende – functioneel), die is vertaald vanuit het zogenoemde kwaliteitsniveau R voor rationeel wegbeheer, waarbij het percentage verharding onvoldoende ligt tussen 5-8%. Voor comfort en aanzien geldt het beeldkwaliteitsniveau C (Matig), waarbij het percentage verharding onvoldoende $\leq 7\%$.

Indicator	Bron	2016	2018	2020	2022
Veiligheid percentage verharding onvoldoende	Inspectie	4%	9%	2%	n.n.b.
Duurzaamheid percentage verharding onvoldoende	Inspectie	4%	9%	3%	n.n.b.
Comfort percentage verharding onvoldoende	Inspectie	4%	17%	2%	n.n.b.
Aanzien percentage verharding onvoldoende	Inspectie	7%	14%	3%	n.n.b.

Vanuit de twee-jaarlijkse inspectie van 2018 (waarin de technische onderhoudsstaat werd beoordeeld) waren de scoringspercentages met het predicaat 'onvoldoende' voor duurzaamheid, veiligheid en aanzien hoger dan in 2016. Medio 2020 is een nieuwe inspectieronde uitgevoerd. Deze laatste inspectieronde geeft een wat gunstiger beeld van de onderhoudstoestand. Enkele grotere wegrenovaties, zoals Broekhuizen, Vostersteeg, Jagtclusterallee en de Stationsstraat in Lemelerveld hebben hier aan bijgedragen. De percentages vanuit de inspectie 2022 zijn nog niet bekend.

Financiële consequenties beleidsdoel

De totale lasten/baten voor wegen (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 Beheer openbare ruimte en omvatten de verharde en onverharde wegen. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor groot onderhoud. Dit budget is exclusief het budget voor het reinigen van de openbare ruimte maar inclusief het budget voor bermen in het buitengebied.

Financiële consequenties beleidsdoel

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Regulier budget	248	279

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Groot onderhoud	788	1.079

Een verklaring van de verschillen is te lezen in hoofdstuk 5. Baten en lasten inclusief toelichting, programma beheer openbare ruimte, beleidsveld 3.2 verkeer en vervoer.

Infrastructurele kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)

Het beleidskader

Het beleid is uitgewerkt in het beheerplan civiele kunstwerken 2018 - 2022 als onderdeel van het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte. Door middel van het IBOR is het gewenste onderhoudsniveau en zijn de benodigde financiële middelen vastgelegd. Met het vastgestelde niveau wordt ingezet op het behoud van duurzame en veilige kunstwerken.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het areaal bestaat uit 60 objecten onderverdeeld 10 verkeersbruggen, 15 duikerbruggen, 25 fiets- en voetgangersbruggen, 3 tunnels, 6 kademuren en 1 overkluizing. Daarnaast heeft de gemeente circa 530 duikers in beheer.

In het beheerplan is vastgesteld om de civiele kunstwerken op een “redelijk” onderhoudsniveau te onderhouden (conditiescore 3 NEN 2767-4). Dit onderhoudsniveau komt overeen met het afgesproken beeldkwaliteitsscore “B” in het vastgestelde beleidsplan IBOR.

Financiële consequenties beleidsdoel

De totale lasten/baten voor civiele kunstwerken (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 beheer openbare ruimte. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor onderhoud.

x € 1.000	Begroting 2022	Rekening 2022
Regulier budget	8	9

x € 1.000	Begroting 2022	Rekening 2022
Onderhoud budget	48	72

De overschrijding van € 25.000 in 2022 wordt vooral veroorzaakt door de uitvoering van (aanvullende) inspecties en onderzoeken naar de onderhoudstoestand en draagkracht van een aantal bruggen.

Openbare verlichting

Het beleidskader

Het beleidskader voor de openbare verlichting is in de raadsvergadering van 26 april 2021 vastgelegd in het beleidsplan Licht en donkerte in de Openbare Ruimte. Er is in het beleidsplan vastgelegd waarom, waar en hoe openbare verlichting wordt toegepast evenals het kwaliteitsniveau en de financiële middelen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het openbare verlichtingsareaal in onze gemeente bestaat uit (afgerond): 7.000 lichtmasten, 7.000 armaturen, 560 LED-grondspots en 132 lichtbronnen in ANWB-bewegwijzering. Jaarlijks verbruikt de openbare verlichtingsinstallatie ca. 660.000 kWh elektrische energie.

De onderhoudstoestand wordt beoordeeld conform de beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW. Voor centrumgebieden geldt het beeldkwaliteitsniveau A en voor de overige functiegebieden geldt een beeldkwaliteitsniveau B.

Financiële consequenties

De totale lasten/baten voor openbare verlichting (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 beheer openbare ruimte. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor vervangingsonderhoud van masten en armaturen.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget, waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders.

De kosten voor openbare verlichting zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

x € 1.000	Begroting 2022	Gewijzigd in 2022	Rekening 2022
Regulier budget	285	395	296

Bovenstaande kosten hebben betrekking op het beheer en onderhoud van de aanwezige verlichtingspunten.

Mede door de oorlog in Oekraïne zijn de energieprijzen explosief gestegen. De tussentijdse verhoging van de begroting heeft de extra kosten gedekt, hDe kosten vielen mee en niet het gehele budget is gebruikt. De kosten van de aanleg van verlichtingspunten in nieuwe woonwijken, industrieterreinen, herinrichtingsplannen en inbreidingslocaties zijn hierin niet opgenomen. De kosten voor de aanleg van openbare verlichting in nieuwe woonwijken en industrieterreinen worden opgenomen en verantwoord in de grondexploitatie. De kosten voor de aanleg van openbare verlichting bij inbreidingen of grootschalige herinrichtingsplannen worden opgenomen in de desbetreffende exploitaties.

Riolering

Het beleidskader

Het gemeentelijk rioleringsplan is leidend voor het onderhoud van de gemeentelijke riolering. In het in 2021 vastgestelde plan staat het gewenste niveau van onderhoud, welke risico's we nemen en hoeveel geld daarvoor nodig is. De ambitie is om voor de omgeving een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk project en activiteit bijdraagt aan het verbeteren van de leefomgeving. Voor (het beheer van) de openbare ruimte is dit met het integraal beleidsplan openbare ruimte vertaald naar de volgende strategie: Samen met bewoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven ontwikkelen we en houden we de openbare ruimte duurzaam in stand tegen acceptabele maatschappelijke kosten. De benodigde (beheer) activiteiten dragen bij aan het verbeteren van de leefomgeving. Voor het verbeteren van de openbare ruimte wordt in eerste instantie gekeken naar de zes thema's: gezond, duurzaam, groen, beheerbaar, bruikbaar en veilig.

In het gemeentelijk rioleringsplan zijn daarvoor de volgende meerjarig beleidsdoelen opgenomen:

- Een klimaatrobuust Dalfsen in 2050
- Inwoners, bedrijven en partners in de regio stimuleren tot het treffen van klimaatadaptieve maatregelen.
- Zorgen voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater.
- Zorgen voor inzameling en verwerking van hemelwater (voor zover dit niet verlangd kan worden van de particulier).
- Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert.

Welke werkzaamheden wij uitvoeren voor het onderhoud van riolering staat in het gemeentelijk rioleringsplan.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Riolering bestaat uit diverse objecten zoals buizen, putten en pompen voor inzameling en transport van afvalwater, maar bijvoorbeeld ook wadi's voor de infiltratie van regenwater en drainage voor beheersing van de grondwaterstand. Globaal bestaat de riolering uit 178 kilometer vrijval riolering en 63 kilometer mechanische riolering. Er zijn meer dan 3.500 inspectieputten, 9.200 kolken, 35 gemalen en 290 pompunits.

In het gemeentelijke rioleringsplan is vastgelegd, aan welke voorwaarde(n) we willen voldoen en hoe de voorzieningen dan functioneren in een kwalitatieve maat. De eisen hebben betrekking op het inzamelen, transporteren en verwerken ten behoeve van de volksgezondheid, woonbaarheid en het milieu. De bijbehoren maatstaven (kwalitatieve indicatoren) zijn gericht op de effecten, wat ervaart de burger en / of omgeving. De resultaten worden afgeleid uit geregistreerde meldingen, waarbij onderstaande prestatie wordt gerealiseerd. Over de resultaten van deze meer op bedrijfsvoering gerichte indicatoren wordt niet jaarlijks in de planning en control cyclus gerapporteerd. De resultaten worden meegenomen bij actualisatie van beleid.

Maatstaven afvalwater	
Maximum aantal meldingen van het niet kunnen lozen van afvalwater door het niet functioneren van het gemeentelijke riool.	5
Maximum aantal meldingen van gezondheid gerelateerde klachten door contact met afvalwater in de openbare ruimte.	2
Maximum aantal meldingen van stank gerelateerde klachten vanuit de gemeentelijke riolering.	5
Maatstaven grondwater	
Maximum aantal meldingen van grondwateroverlast veroorzaakt door gemeentelijke voorzieningen.	10

Maatstaven hemelwater	
Maximum aantal meldingen van het niet kunnen lozen van hemelwater door het niet functioneren van het gemeentelijke riool.	10
Maximum aantal meldingen van wateroverlast per jaar.	5
Maximum schadebedrag in euro's door wateroverlast per jaar.	5.000
Maatstaven algemeen	
Maximum aantal meldingen van persoonlijk letsel als gevolg van ernstige gebreken.	1
Maximum schadebedrag in euro's door ernstige gebreken van objecten in de openbare ruimte.	5.000

Financiële consequenties

In het gemeentelijke rioleringsplan, vastgesteld november 2021, is de huidige situatie omschreven, is de ambitie met het gewenste onderhoudsniveau vastgesteld en zijn de bijbehorende maatregelen en middelen bepaald. Het totaalpakket vormt de grondslag voor het 100% kostendekkende tarief van de rioolheffing. Voor toekomstige (riool)vervangingen en verbeteringen wordt gespaard in de voorziening riolering.

Lasten exploitatie exclusief toegerekende overhead en toegerekende btw

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Riolering	645	678

Mutatie voorziening (riool)vervanging

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Bruto Dotatie	570	513

Om invulling te geven aan de gestelde doelen zijn voor de maatregelen de volgende bedragen opgenomen. De bedragen worden onttrokken aan de voorziening (riool)vervanging.

In standhouden (Groot onderhoud - vervanging)

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Maatregelen uitvoering GRP	275	155

Bedrag is exclusief de onttrekking aan de voorziening.

Ontwikkelingen

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Nieuwe ontwikkelingen GRP	50	23

Een verklaring van de verschillen is te lezen in hoofdstuk 5. Baten en lasten inclusief toelichting, programma duurzaamheid en milieu, beleidsveld 8.5 rioleringen.

Naast de spaarvoorziening riolering is bij de vaststelling van GRP 2022-2026 de voorziening exploitatie riolering ingesteld. Deze voorziening is bedoeld voor het beheer van, van derden ontvangen gelden, (rioolheffing) ter dekking van jaarlijks fluctuerende exploitatielasten en zo volledige kostendekkendheid te bereiken. Deze indeling wordt in de Jaarstukken 2023 geëffectueerd.

Water

Het beleidskader

Het gaat hier met name om het beheer van watergangen met een door het waterschap opgelegde schouwplicht. Andere watergangen zijn functioneel onderdeel van wegen of openbaar groen en worden vanuit de betreffende budgetten gedekt. De beheerkosten worden gemaakt voor het maaien en onderhouden van watergangen (met name in het buitengebied) en het afvoeren of verwerken van het maaisel.

Het beleidskader wordt gevormd door;

- de Waterwet;
- de Keur van het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- de Legger van het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- de Wet natuurbescherming;
- de Wet milieubeheer.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Door middel van het IBOR is het gewenste onderhoudsniveau en zijn de benodigde financiële middelen vastgelegd.

Jaarlijks vindt onderhoud plaats aan de watergangen met een schouwplicht (Secundaire watergangen) en wordt het schouwafval opgeruimd waarvoor een ontvangstplicht bestaat (Primaire watergangen).

De omvang van de Secundaire watergang waarvoor een opdracht ligt om die in samenwerking met aanliggende eigenaren te onderhouden, omvatten 84 km aan lengte. Voor 149 km aan watergangen geldt een schouwplicht en wordt het schouwafval opgeruimd.

Financiële consequenties

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De totale lasten van de watergangen:

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Regulier budget	62	69

Openbaar groen

Beleidskader Groen

Het onderhoud en de inrichting van het openbaar groen vindt plaats conform de kwaliteitsniveaus van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte en volgens het Groenstructuurplan gemeente Dalfsen (GSP) 2013-2017 en de kadernota groen en biodiversiteit.

De kwaliteitsniveaus die gehanteerd worden zijn onderhoudsniveau A in winkelgebieden, begraafplaatsen en hoofdinfrastructuur en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden binnen en buiten de bebouwde kom.

De mondiale biodiversiteit neemt af en staat ook in Dalfsen onder druk. We vinden biodiversiteit belangrijk en daarom gaan we onverminderd door met het ontwikkelen en stimuleren hiervan. In het GSP worden de kwaliteiten van de groene openbare ruimte in de vijf kernen beschreven. De identiteit van de gemeente Dalfsen wordt voor een belangrijk deel bepaald door aanwezigheid van bomen, beplanting en ander groen. Het zorgt er onder andere voor dat het prettig leven is. Afgelopen jaren is gewerkt aan het verbeteren van de huidige groenstructuur in Dalfsen zowel bij nieuwbouw als in de bestaande delen, de belangrijkste beheer en verbetervoorstellen zijn gerealiseerd of zijn in voorbereiding. De opgaven van de komende jaren op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie, circulair en biodiversiteit vragen een bepaalde invulling van groen (landschappelijke inpassing, bomen wijken niet voor aanleg zonnepanelen, waterberging, circulair terreinbeheer, natuur inclusieve landbouw, insect-vriendelijk beheer). In 2021 is daarom de kadernota groen en biodiversiteit vastgesteld, welke in 2022 tot nieuw groen en biodiversiteitsplan leidt. De volgende hoofdlijnen zijn vastgesteld:

- Eén visie voor groen- en biodiversiteitsbeleid voor de gehele gemeente;

- Drie sporen: meer samenhang in beheer, inrichting en gebruik openbare ruimte;
- Behouden en versterken van de groene identiteit van de kernen en het buitengebied ter bevordering van de biodiversiteit;
- Groen en biodiversiteit is meer dan de som der delen.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Het openbaar groen in de gemeente Dalfsen omvat in totaal ± 142 ha. Het totale bomenbestand binnen de kom beslaat ruim 17.100 stuks en buiten de bebouwde kom circa 38.000 stuks.

Financiële consequenties

Er wordt onderscheid gemaakt in twee kostensoorten:

1. Onderhoud en beheer aan de groene buitenruimte (bomen, bosplantsoen, heesters, gras), hondentoiletten.
2. Uitvoeringsprojecten -worden structureel bekostigd uit budget van €50.000 voor Openbaar groen Groot Onderhoud.

De kosten voor de aanleg van openbaar groen in nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen zijn opgenomen en verantwoord in de grondexploitaties.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De kosten voor openbaar groen zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Openbaar Groen	273	278

Groot onderhoud openbaar groen (GSP)

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Groot onderhoud budget	127	69

Speelplaatsen

Het beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van speelplaatsen vindt plaats conform het beheerplan Spelen 2019-2023. In dit beheerplan wordt weergegeven wat het reguliere beheer aan speeltoestellen en ondergronden inhoudt en welke kosten hieraan zijn verbonden. Daarnaast wordt in dit beheerplan weergegeven welke speelplekken worden gerenoveerd.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Er zijn in totaal 758 speeltoestellen en spel-aanleidingen met bijbehorende ondergronden in onderhoud bij de gemeente Dalfsen op 131 speelplekken. Daarnaast verzorgt de gemeente Dalfsen voor 62 speeltoestellen op 16 speelplekken alleen de inspecties.

In het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte is het gewenste kwaliteitsniveau beschreven voor het onderhoud. De speeltoestellen en ondergronden worden onderhouden op beheerkwaliteitsniveau B.

Het onderhoud bestaat uit klein onderhoud, groot onderhoud en cyclische vervangingen.

Financiële consequenties

De kosten voor onderhoud speelplekken bestaan uit kosten voor onderhoud, beheer en vervangingen van speeltoestellen en ondergronden. Deze onderhoudskosten zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

x € 1.000	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Rekening 2022
Speelplekken	49	56

Deze kosten komen ten laste van de begrotingspost Speelvoorzieningen.

Gebouwen

Het beleidskader

De wijze waarop de gemeentelijke gebouwen worden onderhouden en in stand worden gehouden, is vastgelegd in het beheerplan Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2019 - 2023. Dit beheerplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 18 juni 2018.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De gemeente heeft 25 gebouwen in eigendom. Gezamenlijke deler is dat de meeste gebouwen worden gebruikt voor maatschappelijke doeleinden. Alle gebouwen bij elkaar hebben een bruto vloeroppervlakte van ruim 25.000 m² en vertegenwoordigen een WOZ-waarde van in totaal ruim 25 miljoen euro.

Financiële consequenties

De benodigde middelen voor de uitvoering van werkzaamheden worden ten laste gebracht van de jaarbegroting (contracten, abonnementen, klachtenonderhoud) of worden onttrokken aan de voorziening groot onderhoud gebouwen (meerjarenonderhoud en eenmalige uitgaven).

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen wordt gevoed vanuit de jaarlijkse dotaties voor diverse gebouwen. Deze jaarlijkse dotatie is gebaseerd op een onderhoudsplanning van tien jaar.

4 Financiering

Algemeen

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het BBV een paragraaf "financiering" voorgeschreven, in zowel de begroting als het jaarverslag van de gemeente.

De financieringsfunctie is als volgt te omschrijven:

Het sturen en beheersen van, het verantwoord over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van vooral rente- en kredietrisico's.

De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van afschrijving ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten ten opzichte van uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten, worden rekening courant kredieten en interne financieringsmiddelen in de vorm van reserves en voorzieningen gebruikt. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Fido: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Procedures en bevoegdheden zijn uitgewerkt in de Uitvoeringsregels treasury 2020.

Kasgeldlimiet

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). Dit is geregeld in de Wet Fido.

De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2022 bedraagt dit, bij ministeriële regeling vastgestelde, percentage 8,5.

De omvang van de begroting op 1 januari 2022 bedraagt € 71.442.000. De kasgeldlimiet bedraagt dan € 6.073.000. Overschrijding van de kasgeldlimiet heeft zich niet voorgedaan.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm is bij ministeriële regeling bepaald en houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat we ruim binnen de renterisiconorm blijven.

	Variabelen renterisico(norm)	2022	2023	2024	2025
1	Renteherziening	0	0	0	0
2	Aflossingen	1.396	1.396	1.396	1.396
3	Renterisico (1+2)	1.396	1.396	1.396	1.396
4	Renterisiconorm	14.288	14.073	14.177	14.053
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	12.892	12.677	12.781	12.657
5b=(4<3)	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
	Begrotingstotaal	71.442	70.363	70.887	70.265
	Bij ministeriële regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	14.288	14.073	14.177	14.053
	(bedragen x € 1.000)				

Langlopende geldleningen

Op 31 december 2022 bedraagt de restantschuld van de langlopende geldleningen € 13,6 miljoen.

NAAM GELDGEVER	LAATSTE AFL.	RENTE %	LENING	AFLOSSING T/M 2021	SCHULDRES- TANT OP 01-01-22	RENTE 2022	AFLOSSING 2022	AFLOSSING T/M 2022	SCHULDRES- TANT OP 31-12-22
B.N.G.	2042	1,225	10.000.000	1.600.000	8.400.000	102.900	400.000	2.000.000	8.000.000
B.N.G.	2042	1,275	5.000.000	800.000	4.200.000	53.550	200.000	1.000.000	4.000.000
B.N.G.	2024	1,84	7.500.000	5.250.000	2.250.000	41.355	750.000	6.000.000	1.500.000
B.N.G.	2023	5,29	1.134.451	1.043.695	90.756	4.801	45.378	1.089.073	45.378
TOTAAL			23.634.451	8.693.695	14.940.756	202.606	1.395.378	10.089.073	13.545.378

Rentebeleid in de gemeente Dalfsen

Het rentebeleid ziet er als volgt uit:

- over het eigen vermogen wordt geen rente berekend
- daardoor vindt geen rentebijdrage op de reserves meer plaats
- de rentekosten bestaan derhalve alleen nog uit externe rentekosten
- bepalend hierbij zijn de te verwachten rentekosten (begroting) of werkelijke rentekosten (jaarrekening)
- deze rentekosten worden omgeslagen over de activa; daarbij is het toegestaan het rentepercentage te corrigeren met plus of min 0,5%
- Dalfsen kiest voor een afronding naar boven, zodat er ruimte is voor het opvangen van een kleine rentestijging.

Hieronder volgt een berekening van de rentekosten volgens het format dat is voorgeschreven.

Rentetoerekening jaarrekening 2022	(- is nadeel)
De externe rentelasten over korte en lange financiering	-183.079
De externe rentebaten	164.769
Saldo 1: totaal van rentelasten en rentebaten	-18.310
De rente die aan de grex moet worden doorberekend (opbrengst)	38.207
Saldo 2: aan taakvelden toe te rekenen externe rente	19.897
Interne rente over eigen vermogen	0
Interne rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
Saldo 3: aan taakvelden toe te rekenen externe en interne rente	19.897
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (deze is nihil bij een positief saldo van externe en interne rente)	0
Renteresultaat op taakveld treasury	19.897

5 Bedrijfsvoering

Algemeen

Bedrijfsvoering is ondersteunend en adviserend aan de organisatieonderdelen, het gemeentebestuur, de directie en het management.

In deze paragraaf gaan wij in op organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, samenwerking, informatievoorziening, Geo-informatie en documentbeheer, juridische kwaliteitszorg en rechtmatigheid.

Nieuw Financieel Systeem

Met ingang van 2021 wordt gebruik gemaakt van het nieuwe Financieel systeem I-financiën. De doorontwikkeling van het nieuwe financiële pakket is onvoldoende geweest vanwege onvoorziene omstandigheden zoals personeelsmutaties en extra inzet ten behoeve van maatschappelijke ontwikkelingen. In de loop van 2022 zijn maatregelen getroffen zodat in 2023 de ontwikkeling een nieuwe impuls gegeven kan worden.

Organisatieontwikkeling

Ambtelijke organisatie

In 2022 is besloten tijdelijk een organisatie adviseur aan te trekken om een heldere koers voor de organisatie ontwikkeling op te zetten. Het is de bedoeling in dit traject de samenhang en synergie tussen de thema's en veranderopgaves in beeld te brengen.

Hiertoe is in het najaar door de organisatie adviseur een Quick Scan van de organisatie gemaakt. Dit heeft geleid om door middel van programma management 4 projectgroepen te formeren met de onderwerpen; Basis op orde, wendbare organisatie, leiderschap, verantwoordelijkheden en structuur. Daarmee is het organisatie ontwikkelingstraject Samen verder Reizen afgesloten.

Personeelsbeleid

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim over heel 2022 was 6,93% en daarmee hoger dan de norm van 5%. Daarmee valt het verzuim hoger uit dan het jaar ervoor. De hoogte van het verzuim cijfer wordt negatief beïnvloed door een aantal langdurig ziekteverzuimdossiers en verzuim mogelijk als gevolg van werkdrukbeleving. De arbodienst Zorg van de ZaaK heeft naar aanleiding van het werkdrukonderzoek een plan van aanpak opgesteld. De aanbevelingen uit het onderzoek worden door het management samen met de organisatie verder uitgewerkt en geïmplementeerd.

Cao ontwikkelingen

In 2022 is overeenstemming bereikt over het toekennen van een thuiswerkvergoeding, de harmonisatie van verlof en de invoering van het betaald ouderschapsverlof met recht op een Wet Arbeid en Zorg (Wazo) uitkering.

Medewerkers ontvangen met terugwerkende kracht en naar rato van hun arbeidsduur een thuiswerkvergoeding.

Met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 is het verlofsparen toegestaan. Alle bovenwettelijke vakantie uren en aangekochte verlofuren kunnen gespaard worden voor een toekomstig verlof met een maximum duur van 3.600 uur.

Op 2 augustus 2022 is de Wet Arbeid en Zorg uitgebreid met het betaald ouderschapsverlof.

Medewerkers hebben in het eerste levensjaar van het kind recht op negen weken ouderschapsverlof, waarbij een Wazo-uitkering toegekend wordt van 70% van hun dagloon.

Arbeidsmarkt

Het werven van geschikt personeel wordt door de huidige krapte op de arbeidsmarkt bemoeilijkt. Het verloop van medewerkers is hoog, ook bij onze gemeente. Werknemers hebben veel aanbod in het zoeken naar mogelijkheden die beter bij hen past. Het is een dynamische markt wat voorlopig zal aanhouden. Extra wervingscampagne, inhuur van personeel en het inzetten van een recruiter moet bijdragen aan het snel vervullen van vacatures. Om effectiever en gericht te gaan werven wordt in 2023 een arbeidsmarktstrategie beschreven om sneller de juiste kandidaten aan te trekken en te behouden.

Samenwerking

We hechten belang aan strategisch partnerschap. De governancestructuur en de democratische legitimiteit (controleerende taak van de gemeenteraad) zijn aspecten die onlosmakelijk verbonden zijn aan samenwerken.

Voor taakgebieden waarin we als Dalfsen een te kleine schaal hebben om effectief en kostenefficiënt te zijn, gaan we de samenwerking aan. In de bedrijfsvoering hebben we een partnership met het SSC Ons in Zwolle, samen met de provincie Overijssel en de gemeenten Zwolle, Kampen, Westerveld en Zwartewaterland. Het SSC Ons verricht voor ons de taken op het gebied van ICT, inkoop en contractmanagement en personeels- en salarisadministratie.

Maatschappelijke vraagstukken pakken we qua ontwikkeling en uitvoering steeds vaker regionaal op in samenwerking met een veelheid aan partners. Vanuit thematiek en op grond van de ligging van de gemeente Dalfsen wordt gekeken naar logische allianties. Voorbeelden zijn de samenwerking op preventie met lokale partners of de nauwe samenwerking en afstemming in Vechtdalverband op het gebied van toerisme en Ruimte voor de Vecht. In Regio Zwolle-verband werken we met andere overheden, ondernemers en onderwijs samen aan de economische ontwikkeling van de regio met oog voor de brede welvaart. Dat betekent dat belangrijke stappen in de regio samen worden gezet als het gaat om leefomgeving, bereikbaarheid, economie, menselijk kapitaal en energie.

Informatievoorziening

Informatiebeveiliging en Privacy

Team Privacy en Informatiebeveiliging

In 2022 hebben we personele wijzigingen gehad in het team Privacy en Informatiebeveiliging. Het team wordt gevormd door de functionaris gegevensbescherming (FG), privacy officer (PO) en de coördinator informatiebeveiliging (CISO). De samenwerking tussen deze verschillende rollen is relevant, omdat privacy en informatiebeveiliging in elkaars verlengde liggen.

Informatiebeveiliging

BIO

We volgen de voor informatie beveiliging geldende richtlijnen zoals vastgelegd in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Hierin staan de normen op het gebied van informatiebeveiliging waaraan we moeten voldoen. Nadat we over zijn gegaan naar het SSC Ons zijn diverse zaken overgedragen op het gebied van Security. Dat was een reden om in gezamenlijkheid met alle partners dit deel van de BIO te updaten. We zijn voornemens om ook het beleid samen op te pakken.

ENSIA

De gemeente brede zelfevaluatie Eenduidige Normatief Single Information Audit (ENSIA) over informatiebeveiliging hebben we ook in 2022 weer uitgevoerd. De gemeente brede zelfevaluatie vormt de basis van de horizontale verantwoording van informatiebeveiliging binnen de gemeente. Voor het jaar 2021 is de audit goed verlopen en hebben we een geen opmerkingen meegekregen.

Samenwerking Ons en partners

Nadat we als gemeente de ICT-omgeving hebben ondergebracht bij Ons, zijn we onder meer gaan samenwerken met de andere partners van Ons op het gebied van informatiebeveiliging. Eén van de projecten binnen deze samenwerking is het programma Verhogen Digitale Weerbaarheid (VDW). Dit programma is gestart als reactie op alle toenemende digitale dreigingen bij gemeentelijke instellingen en bedrijven, zoals ransomware en phishing. Gezien het belang van het project hebben we besloten dit ook de komende periode te continueren.

Privacy

Privacybeleid en –reglement

Het privacybeleid en –reglement is in 2021 geactualiseerd en loopt door tot en met 2024. In het privacybeleid staan de relevante bepalingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Het reglement bevat de praktische taken en verantwoordelijkheden van de verschillende bestuursorganen en medewerkers binnen de gemeente. Daarnaast is een nieuwe privacyverklaring opgesteld. Deze wordt begin 2023 op de internetpagina van de gemeente Dalfsen gepubliceerd.

Procedures

In 2022 hebben we procedures op het gebied van Wet politiegegevens (WPG) opgesteld. Dit betreft datalekken en rechten van betrokkenen. Ook is er een start gemaakt met procedures omtrent het delen van gegevens binnen het sociaal domein.

Samenwerking Ons en partners

Ook op het gebied van privacy werken we samen met Ons en andere partners. Zij hebben een gemeenschappelijk privacybeleid op het gebied van personeelsvolgsystemen opgesteld. Deze is voorgelegd aan de ondernemingsraden van de partners van het SSC Ons.

Informatievoorziening

Op het gebied van Informatievoorziening zijn we in 2022 verder gegaan met de uitvoering van de Informatievisie. De optimalisering van de digitale dienstverlening heeft onze blijvende aandacht.

We hebben kansen benut op het gebied van samenwerking met de SSC Ons partners. Op het gebied van, bijvoorbeeld Datagedreven Werken spelen binnen omliggende gemeenten soortgelijke vraagstukken als in Dalfsen en kunnen we elkaar versterken met expertise. Daarnaast werken we aan een programma Digitale Dienstverlening, hebben we een projectleider Digitalisering aangenomen en is team Informatievoorziening op sterkte gebracht.

GEO-informatie en documentbeheer

GEO-informatie

Ontwikkeling Samenhangende Objectregistratie (SOR)

De komst van de Samenhangende Objectenregistratie is reeds benoemd in de vorige jaarrekening. Deze samenhangende objectregistratie heeft impact op de huidige basisregistraties die Dalfsen in eigen beheer uitvoert, de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Basisregistratie Ondergrond (BRO). We volgen de ontwikkelingen op de voet en participeren in de ontwikkelingen waar mogelijk en noodzakelijk.

De basisregistraties maken een steeds belangrijker deel uit van de gegevens- en informatiehuishouding van de gemeente Dalfsen. De hoge kwaliteit, verantwoordingsrapportage 2021, zorgt ervoor dat de data een goede basis vormt voor datagedreven werken.

Doorontwikkeling Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

In 2021 is er geïnvesteerd in een nieuwe BAG applicatie. Afgelopen jaar heeft dit ertoe geleid dat de werkzaamheden efficiënter uitgevoerd zijn.

Documentbeheer

Documentair informatiebeheer 2022

Het statische archief van de voormalige gemeente Nieuwleusen periode 1990-2000 en het statische archief van de voormalige gemeente Dalfsen periode 1984-2000 zijn vanwege ontwikkelingen bij Collectie Overijssel nog niet overgebracht naar Collectie Overijssel. De archiefinspectie is hiervan op de hoogte gesteld en heeft dit akkoord bevonden. Na 20 jaar zijn al deze stukken openbaar. Ze moeten opgeslagen worden in een archiefbewaarpplaats. De gemeente Dalfsen heeft geen eigen archiefbewaarpplaats, slechts een archiefruimte, daarom moeten deze stukken worden overgebracht. Ook het bouw- en milieuarchief van beide voormalige gemeenten over de periode 1900-2000 zal worden overgebracht.

Het jaarverslag en de KPI-rapportage (Kritische Prestatie Indicatoren) over het informatiebeheer 2021 zijn opgemaakt en opnieuw, in het kader van interbestuurlijk toezicht, door de archiefinspectie beoordeeld met de score groen.

Juridische kwaliteitszorg

Legal Quick Scan

Als uitwerking van de organisatieontwikkeling is in het verleden een organisatiebrede legal audit in de vorm van een quick scan gehouden. Een aantal van de hierin opgenomen aanbevelingen zijn verwerkt in een actieplan waarvan in 2022 diverse punten verder zijn uitgewerkt en opgepakt. Zo is er (onder andere) verder uitvoering gegeven aan de juridische check op college- en raadsvoorstellen. Voor de juridische control, als onderdeel van juridische kwaliteitszorg, is aansluiting gezocht bij het team Concern Control.

Herijking subsidiebeleid

Uw raad heeft vanuit de Rekenkamercommissie een aantal aanbevelingen gedaan op het gebied van het Subsidiebeleid. De herijking/actualisatie van het gemeentelijk subsidiebeleid was een belangrijk aandachtspunt voor het afgelopen jaar. Ten behoeve van dit project is een Kadernota subsidiebeleid en een nieuwe Algemene subsidieverordening opgesteld, die de basis vormen voor de subsidieverlening voor de komende jaren. Vanaf het subsidieseizoen 2023 wordt met de nieuwe verordening gewerkt.

Wet elektronische publicatie algemene bekendmakingen en mededelingen

Met ingang van 1 juli 2021 is de Wet elektronische publicaties (Wep) van kracht. Voor sommige bepalingen geldt een overgangstermijn van een en/of twee jaar. De Wep introduceert een verplichting voor gemeenten om alle wettelijk voorgeschreven bekendmakingen, mededelingen en kennisgevingen van (voorgenomen) besluiten die niet tot één of meer belanghebbenden zijn gericht, in een officieel elektronisch publicatieblad te doen. Het wordt verplicht om de officiële publicaties via de applicatie Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (DROP) op Officielebekendmakingen.nl te publiceren. Verordeningen worden door gemeenten al langer op deze wijze bekendgemaakt. De Wep schrijft voor dat per 1 juli 2021 ook nieuwe beleidsregels en kennisgevingen worden bekendgemaakt moeten worden via DROP. Vanaf 1 juli 2022 moeten ook alle bestaande beleidsregels beschikbaar zijn via overheid.nl en vanaf 1 juli 2023 moet er ook een (landelijke) voorziening beschikbaar zijn om stukken digitaal ter inzage te kunnen leggen. In 2022 is de uitvoering van dit wetsvoorstel verder opgepakt.

Wet open overheid

Het wetsvoorstel voor de Wet open overheid (Woo) was al eerder (april 2016) door de Tweede Kamer aangenomen en lag voor behandeling bij de Eerste Kamer. Begin 2019 is een wijzigingsvoorstel voor de Woo bij de Tweede Kamer ingediend, met verduidelijkingen en wijzigingen die eraan bijdragen dat het doel (een open overheid) bereikt wordt zonder hoge kosten. In juni 2020 is dit wijzigingsvoorstel aangepast aan het advies van de Afdeling Advisering van de Raad van State. De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel op 5 oktober 2021 aangenomen. De Woo is per 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt sinds die datum de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Voor de tijdsplanning met betrekking tot de actieve openbaarmaking van een 11-tal informatiecategorieën wordt door de Minister van BZK een actieplan opgesteld, wat in de komende jaren verder zal worden uitgewerkt.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

Met ingang van boekjaar 2023 gaat een belangrijke wijziging van de gemeentewet (artikel 212/213) in. Waar de accountant bij de jaarrekening 2022 nog een verklaring afgeeft over zowel de getrouwheid (juistheid en volledigheid) van de geboekte baten, lasten en balansmutaties, als over de rechtmatigheid daarvan, vervalt dat laatste. De verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheidsverantwoording komt bij het college te liggen. Met deze wetswijziging toetst de accountant alleen nog op de getrouwheid van de jaarcijfers. In de Kadernota rechtmatigheid 2023 vanuit het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) is nadere invulling hieraan gegeven.

Met ingang van boekjaar 2022 is proef gedraaid met deze verantwoording om tijdig klaar te zijn voor jaarrekeningcontrole 2023. Via een addendum stelt het college een rechtmatigheidsverantwoording 2022 op die voldoet aan de wetswijziging. De verbijzonderde interne controles die in 2022 zijn verricht

zijn vastgelegd in een - met de accountant afgestemd - intern controleplan 2022-2023. Dit plan is reeds gedeeld met u via de commissie P&C.

Frauderisicoanalyse

Net als elk jaar is over 2022 een frauderisicoanalyse opgesteld. Naar aanleiding van de aanbeveling in de boardletter van de accountant is deze analyse uitgebreid. In deze analyse staat vermeld welke onderzoeken hebben plaatsgevonden naar aanleiding van preventie of signalen op het gebied van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik van gemeentelijke middelen. Tot nu toe zijn er geen constatering geweest die materieel een risico vormen voor de controle op de jaarrekening. Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze de aandacht krijgen.

In de risicomodule is het risico op Fraude, Misbruik en Oneigenlijk gebruik beoordeeld gekwantificeerd en gekwalificeerd op een plek buiten de top 10 en daarom niet zichtbaar opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. In het algemeen is het risico op onderdelen zoals managementoverride en fraude gemitigeerd via ingerichte functiescheiding, afgedwongen autorisatieprocedures en een onafhankelijke gepositioneerde VIC functie die periodiek diverse preventieve en repressieve controles uitvoert.

Doelmatigheid/doeltreffendheid

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet en de onderzoeksverordening wordt er eens per vier jaar, aan de hand van een onderzoeksplan, een onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. In 2023 zal het nieuwe onderzoeksplan worden opgesteld. In de perspectiefnota van 2022-2025 zijn middelen aangevraagd voor een onderzoek in 2025.

6 Verbonden partijen

Algemeen

Op grond van artikel 26 van het BBV moet het jaarverslag dezelfde paragrafen bevatten die ook in de programmabegroting zijn opgenomen. Daarom bevat het jaarverslag de paragraaf Verbonden Partijen.

Volgens artikel 15 van het BBV bevat deze paragraaf ten minste:

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
  1. gemeenschappelijke regelingen;
  2. vennootschappen en coöperaties;
  3. stichtingen en verenigingen, en,
  4. overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het BBV en is als volgt gedefinieerd:

"Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarbij de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft".

Van een financieel belang is sprake als aan de verbonden partij een bedrag ter beschikking is gesteld dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van een bestuurlijk belang is sprake bij zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Onder "Overige verbonden partijen" zijn organisaties opgenomen waarbij formeel wel sprake is van een "bestuurlijk belang", maar niet van een formeel "financieel belang". Wel is sprake van een "structurele bekostiging in overwegende mate".

Gelet op het feit dat uw Raad op 23 november 2020 de [Kadernota Verbonden Partijen 2021](#) heeft vastgesteld, beperkt deze paragraaf zich tot het geven van een totaalbeeld van de verbonden partijen en de financiële aspecten daarvan.

Deelnemingen in Gemeenschappelijke Regelingen	Cijfers op basis van:
GBLT	Voorlopige Jaarrekening 2022
GGD IJsselland	Jaarrekening 2022 n.n.b.
Veiligheidsregio IJsselland	Voorlopige Jaarrekening 2022
Omgevingsdienst IJsselland	Voorlopige Jaarrekening 2022
Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek	Geen jaarcijfers
Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland	Geen jaarcijfers
Shared Service Center ONS (SSC Ons)	Jaarrekening 2022

Deelnemingen in vennootschappen	Cijfers op basis van:
Enexis Holding N.V.	Jaarverslag 2022
N.V. ROVA Gemeenten	Jaarverslag 2022 n.n.b.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Jaarverslag 2022
Vitens N.V.	Jaarrekening 2022
Wadinko N.V.	Jaarrekening 2022 n.n.b.
CSV Amsterdam B.V.	Jaarrekening 2022
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	Jaarrekening 2022

Deelnemingen in stichtingen	Cijfers op basis van:
Stichting Dalfsen Werkt	n.v.t.

Overige verbonden partijen	Cijfers op basis van:
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	Jaarrekening 2022 n.n.b.
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord Nederland (VEGANN)	Jaarrekening 2022

Gemeenschappelijke regeling openbaar lichaam

Naam		GBLT		
Website		GBLT		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen		€ 4.648.000	€ 5.598.000	€ 5.450.000
Resultaat		€ 4.338.000	€ 2.035.000	€ 2.244.000
Gemeentelijke bijdrage		€ 450.340	€ 418.061	€ 393.363
Bron	voorlopige jaarrekening GBLT			
Beleidsvoornemens	<p>GBLT kent geen bevoegdheid om beleid vast te stellen. Beleidsvorming is een taak voor alle individuele deelnemers.</p> <p>De Missie en Visie van GBLT is in 2022 aangepast.</p> <p>Missie - We verzorgen het hele lokale belastingproces voor onze deelnemende waterschappen en gemeenten. Dat doen we met aandacht voor de maatschappelijke vraagstukken en met een zo hoog mogelijke service voor onze klanten.</p> <p>Visie - GBLT maakt zich sterk voor goede uitvoering van lokale belastingen: eenvoudig als het kan, persoonlijk als het nodig is.</p>			
Ontwikkelingen	<p>De Wet gemeenschappelijke regelingen is per 1 juli 2022 aangepast en eind 2022 is een ambtelijke werkgroep gestart om met voorstellen te komen hoe hier mee om te gaan. De planning is om dit traject in de eerste helft van 2023 af te ronden.</p> <p>Verder is het project sociaal incasseren in 2022 verder opgepakt en is veel aandacht besteed aan begrijpelijke communicatie met de belastingbetalers.</p> <p>Intern is continue aandacht voor de verbetering van de interne processen en zijn nieuwe ontwikkelingen opgepakt om de kwaliteit van de aanwezige en benodigde data op een zo hoog mogelijk niveau te krijgen en te houden.</p> <p>Vanaf 2022 voert GBLT diverse belastingwerkzaamheden uit voor de gemeente Ommen. Dit gebeurt op basis van een Dienstverleningsovereenkomst. De intentie is dat de gemeente Ommen vanaf 2024 formeel toetreedt tot de GR GBLT.</p>			
Risico's	<p>Het grootste risico betreft geen tijdige en volledige oplegging en afdracht aan de gemeente van de diverse gemeentelijke belastingen door GBLT. In de dienstverlening overeenkomst zijn afspraken gemaakt over tijdstip van oplegging en afdracht van de belastingen. In de tussentijdse rapportages wordt de voortgang gemonitord en zo nodig actie ondernomen.</p> <p>GBLT werkt in opdracht van en voor rekening en risico van de deelnemende overheden. Dat betekent dat de begrotingsresultaten worden verrekend met de deelnemers. Het betekent ook dat GBLT geen weerstandsvermogen heeft om tegenvallende resultaten op te vangen. De keerzijde is dat de gemeente zelf weerstandsvermogen dient aan te houden voor de risico's van GBLT. Gelet op de huidige situatie wordt dit risico als laag ingeschat.</p>			

Naam		Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland		
Website		GGD IJsselland		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 2.916.000	€ 2.545.247	€ 1.500.000
Vreemd vermogen		€ 5.047.000	€ 4.802.000	€ 7.669.000
Resultaat		€ 293.000	-/- € 368.000	€ 0
Gemeentelijke bijdrage		€ 1.097.244	€ 1.151.575	€ 1.077.000
Bron	Begroting 2022			
Beleidsvoornemens	<p>“GGD IJsselland, voor een gezonde samenleving”. Zo luidt de missie van GGD IJsselland. Voor de lopende bestuursperiode (2018 tot 2023) is door het bestuur van de GGD een strategische beleidsagenda opgesteld: “Beweging vanuit regie” Deze bevat de beleidsvoornemens en beoogde effecten in vijf programmalijnen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1: Versterken publieke gezondheid 2: Jeugd en kansrijke start 3: Psychische gezondheid 4: Gezonde leefomgeving 5: Gezond ouder worden 			
Ontwikkelingen	<p>Zie beleidsvoornemens. De hier genoemde programmalijnen worden opgepakt.</p> <p>Voor 2023 is het onduidelijk of de corona pandemie nog steeds invloed heeft op de werkzaamheden van de GGD. Ook zijn er verschillende ontwikkelingen waarvan de (financiële) gevolgen nog niet duidelijk zijn.</p>			
Risico's	<p>De gemeente betaalt een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonersbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. De beschikbare weerstandscapaciteit is op basis van het risicoprofiel van de GGD voldoende en binnen de afgesproken norm. Indien de weerstandscapaciteit niet te voldoet, dan kan de gemeente worden aangesproken naar rato van het inwonertal op een eventueel exploitatietekort (Dalfsen 5,4%). Additionele producten worden gefinancierd door de gemeenten die deze taken afnemen. Sinds 2013 is in de tarieven van de GGD een opslag verwerkt voor de dekking van de risico's. De risicocomponent in het tarief wordt gereserveerd voor dekking van eventuele frictiekosten die uit additionele taken kunnen voortvloeien. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de gemeenschappelijke regeling.</p> <p>De (financiële) onzekerheden met betrekking tot de corona pandemie vormen nog steeds een risico voor wat betreft de werkzaamheden en financiën van de GGD.</p>			

Naam		Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland		
	Website	Veiligheidsregio IJsselland		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 7.324.428	€ 8.957.764	€ 5.344.966
Vreemd vermogen		€ 32.544.539	€ 34.691.805	€ 33.604.230
Resultaat		1.864.079	€ 3.070.559	-/- € 33.939
Gemeentelijke bijdrage		€ 1.827.414	€ 1.865.438	€ 1.894.127
Bron	Voorlopige Jrk 2022			
Beleidsvoornemens	<p>Na een periode van interne focus richt Veiligheidsregio IJsselland zich de komende jaren meer op de buitenwereld en levert daarbij maatwerk in verbinding met de samenleving en onze partners. Doel is de continuïteit van de samenleving binnen de elf gemeenten uit onze regio te waarborgen, niet alleen door rampen te bestrijden, maar ook door ze te voorkomen. Burgers en partners mogen daarbij op haar rekenen als expert, strategische netwerkpartner en adviseur. Maar gelijktijdig worden ze uitgedaagd om zelf een actieve bijdrage te leveren aan een veilig IJsselland.</p> <p>Hoe ze dat gaan doen is beschreven in de Strategische Beleidsagenda 2019-2023 (inclusief Risicoprofiel). Hierin zijn de missie en visie van de Veiligheidsregio IJsselland als volgt verwoord:</p> <p>Missie: (Waarom bestaan wij?) Versterken van veiligheid in de fysieke leefomgeving: risico's beperken waar het kan en incidenten bestrijden waar het moet.</p> <p>Visie: (Hoe realiseren wij onze missie?) Wij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kennen de risico's en communiceren hierover naar de inwoners van IJsselland; • maken gebruik van het vakmanschap van integrale medewerkers; • verbinden ons in het netwerk door samenwerking met burgers en partners; • adviseren over en denken mee in de veiligheidsvraagstukken door de inbreng van onze kennis en kunde en wij stimuleren zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven; • bereiden ons voor op mogelijke incidenten, ook samen met onze partners; • bestrijden incidenten wanneer ze zich voordoen en coördineren de inzet <p>In 2022 is een nieuwe strategische beleidsagenda, samen met de gemeenten en partners, voor de periode 2023 t/m 2026 opgesteld. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de inhoud van deze beleidsagenda is en welke onderwerpen voor Dalfsen van belang zijn. Indien nodig komen deze onderwerpen bij de eerste bestuursrapportage van 2023 aan de orde.</p>			

Ontwikkelingen	<p>Nieuw voor oud Financieel uitgangspunt is dat we voor nieuw beleid geen extra middelen vragen. Hier hanteren wij het principe 'nieuw voor oud'. Een aantal ontwikkelingen leidt echter mogelijk tot kosten die niet uit de begroting gefinancierd kunnen worden. Mocht dit het geval zijn, dan zullen keuzes hierover aan het bestuur worden voorgelegd.</p> <p>Taakstellingen Veiligheidsregio IJsselland heeft nog een resterend bedrag van € 65.000 (van in totaal € 1.100.000) aan structurele taakstellingen (bestuurlijke afspraak 2014) te verwerken in de begroting. Dit vanwege een nog oplopend btw-nadeel op de vervangingsinvesteringen. Dit restant is in 2024 structureel verwerkt in de begroting.</p> <p>Vorming nieuwe Meldkamer Oost Nederland De vorming staat gepland in het eerste kwartaal van 2023. De definitieve personeels- en bedrijfsvoeringsbegroting wordt in de loop van 2022 vastgesteld. In het AB van 8 december 2021 is besloten de verwachte meerkosten van € 150.000 structureel te verwerken in de begroting 2023 en deze te verrekenen met de structureel in de begroting te verwerken bijdrage aan het financieel perspectief gemeenten van € 516.000.</p> <p>Bijdrage financieel perspectief gemeenten Conform AB-besluit van 8 december 2021 wordt de € 516.000 incidentele bijdrage financieel perspectief gemeenten van 2021 en 2022 structureel verwerkt in de begroting 2023. Onder de verrekening van de verwachte € 150.000 meerkosten vorming meldkamer Oost Nederland komt de structurele korting uit op € 366.000. Het structureel maken van deze bijdrage is gebaseerd op het uitgangspunt dat het rijk de meerkosten financiert van de taakdifferentiatie bouwsteen 1 bij de brandweer.</p> <p>Herijking gemeentelijke bijdragen Conform AB-besluit van 8 december 2021 wordt de gemeentelijke bijdrage berekend op basis van 50 procent historische bijdrage en 50 procent op basis uitkering gemeentefonds voor brandweer en rampenbestrijding. De nadeel gemeentes worden van 2023 tot en met 2025 aflopend gecompenseerd om in te groeien naar de aangepaste jaarlijkse bijdrage.</p>
----------------	--

Risico's	<p>Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen.</p> <p>Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Met behulp van een zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Uit de rapportage van risicomangement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren.</p> <p>Veiligheidsregio IJsselland heeft op 31-12-2021 een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Dit betekent dat de veiligheidsregio bij een dergelijke weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te behouden.</p> <p>Op basis van het huidige risicoprofiel is de beschikbare weerstandscapaciteit als onvoldoende te beschouwen. Het is echter wel raadzaam definitieve uitspraken pas te doen wanneer enige ervaring is opgedaan met de gevolgde werkwijze in het benoemen en inschatten van risico's.</p> <p>De benoemde risico's kunnen langdurige financiële gevolgen hebben. De eventuele financiële gevolgen kunnen voor een beperkte periode worden gedekt. In die periode moet een structurele oplossing worden gevonden. De gemeente kan worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort, zie bovenstaand percentage. De kosten worden vanaf 2017 voor 75% verdeeld op basis van de historische kosten en voor 25% op basis van een meer geobjectiverde methodiek, te weten het gemeentefonds.</p>
----------	--

Naam		Omgevingsdienst IJsselland		
Website		Omgevingsdienst IJsselland		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 639.855	€ 424.122	€ 516.536
Vreemd vermogen		€ 1.409.109	€ 3.075.649	€ 2.885.937
Resultaat		€ 312.837	€ 108.433	€ 171.154
Gemeentelijke bijdrage		€ 477.913	€ 483.617	€ 624.000
Bron	Voorlopige jaarcijfers 2022			
Beleidsvoornemens	De Omgevingsdienst verstrekt milieuvergunningen aan bedrijven, houdt toezicht op de naleving van milieuregels en handhaaft als milieuregels worden overtreden. Daarnaast adviseert de OD over energiebesparing, bodembescherming, geur- en geluidhinder, luchtkwaliteit, asbest, afvalverwerking en veiligheid. Een klant- en oplossingsgerichte werkwijze is wat de eenduidige aanpak van de Omgevingsdienst kenmerkt. Onafhankelijke experts wegen maatschappelijke belangen zorgvuldig af en vervullen een verbindende rol in het krachtenveld. Doel is om een optimale balans aan te brengen tussen een duurzame leefomgeving en nieuwe initiatieven. De missie van de Omgevingsdienst is daarom: <i>Waarborgt de leefomgeving, versterkt bedrijven.</i>			
Ontwikkelingen	<p>In het najaar van 2020 is aan Seinstra en partners gevraagd te reflecteren op de stand van zaken van de dienst. Daaruit is de conclusie getrokken dat de dienst zich moet ontwikkelen van pionieren naar professionaliseren. Om die slag samen met dienst en partners te maken en de knelpunten op te heffen, zijn 5 sporen gedefinieerd en ondergebracht in het Programma 'Samen Toekomstbestendig'. Hieraan is in 2022 volop uitvoering gegeven. Zo is er een efficiëncyslag gemaakt, de formatie meer passend gemaakt bij het werk wat er ligt, en ligt er ook een duurzame begroting 2023 op basis van nieuwe uitgangspunten. Tot en met de begroting 2022 was de bijdrage van de deelnemers gebaseerd op de ingebrachte uren. Die uren zijn uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal ingebrachte uren. Het berekende percentage vormde het aandeel de kosten van de begroting. Dit leverde echter scheefgroei op tussen de deelnemers. In 2022 is daarom afgesproken dat de uren in 2022 al worden verrekend op basis van werkelijke afname.</p> <p>Naast interne ontwikkelingen zijn er diverse externe factoren geweest die bepalend zijn voor het werk van de Omgevingsdienst. Denk aan de invoering Omgevingswet per 1-1-2024, en thema's als toekomstbestendige veehouderij (stikstofproblematiek), circulaire economie, ondermijning, energie/duurzaamheid, etc.</p>			
Risico's	<p>Er is een toenemende druk op de organisatie van de Omgevingsdienst vanwege de groei van de economie. Deze brengt meer bedrijvigheid met zich mee, met als gevolg dat er significant meer inzet nodig is vanuit het werkveld vergunningverlening, toezicht/handhaving en advies. Er zijn bovendien op het werkveld van de Omgevingsdienst veel nieuwe ontwikkelingen, zoals hierboven geschetst. Datakwaliteit en daaromheen het hele ICT-thema blijft een kwetsbaar gegeven.</p> <p>In juni 2018 stelde het Algemeen Bestuur de documenten nota 'Kaders weerstandsvermogen' en nota 'Weerstandsvermogen' vast. De laatstgenoemde nota gaat vooral in op de capaciteit van het weerstandsvermogen, het risicomanagement en de risico-inventarisatie. De risico's zijn samengevat in de risico-inventarisatie en worden via de risicoklasse financieel gekwantificeerd. Deze financiële vertaling vormt de basis voor de hoogte van de algemene reserve. De risicoinventarisatie zoals is vastgesteld, resulteert in een benodigd weerstandsvermogen van 311.000 euro en bedraagt hiermee ongeveer 3% van de begroting.</p>			

Gemeenschappelijke regeling centrumregeling

Naam		Gemeenschappelijke regeling sociale recherche IJssel - Vechtstreek		
Website				
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Resultaat				
Gemeentelijke bijdrage		€ 32.400	€ 17.628	€ 35.450
Bron		Prognose gem. Dalfsen		
Beleidsvoornemens	De Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek zal meer aandacht geven aan de ontwikkelingen op het gebied van internetonderzoeken. Om de samenwerking met partners te bevorderen wordt een samenwerkingsovereenkomst met de politie gesloten om uitkeringsfraude te bestrijden.			
Ontwikkelingen	In de praktijk wordt de Sociale Recherche ingezet in het kader van de Participatiewet en voor het rechtmatigheidstoezicht voor de Wmo.			
Risico's	De inschatting is dat er van risico's zowel bestuurlijk als financieel geen sprake is.			

Gem. regeling bedrijfsvoeringsorganisatie

Naam		Bedrijfsvoeringsorganisatie regionaal serviceteam jeugd IJsselland (BVO RSJ IJsselland)		
Website		Jeugdzorg regio IJsselland		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Resultaat				
Gemeentelijke bijdrage		€ 71.811	€ 72.931	€ 65.008
Bron		Begroting RSJ 2022		
Beleidsvoornemens	De uitvoeringsorganisatie fungeert met name als inkooporganisatie, contractbeheer en regionale beleidsondersteuning van de gemeenten en kent geen bevoegdheid om beleid vast te stellen.			
Ontwikkelingen	Het inkoopmodel jeugd is doorontwikkeld en met ingang van 2023 van kracht (invoering 2023). RSJ ondersteunt implementatie. Tevens wordt zorggedragen voor doorontwikkeling van het monitoring systeem (RIJM) en vindt coördinatieplaats op de regionale transformatie jeugdhulp. Het RSJ is de centrale inkooporganisatie jeugdhulp voor de elf regiogemeenten.			
Risico's	De gemeenschappelijke regeling heeft geen weerstandsvermogen. Een nadelig of voordelig exploitatieresultaat komt voor rekening van, respectievelijk ten goede aan, de deelnemende gemeenten. Dit is een risico voor de gemeente. Het hier bedoelde risico heeft uitsluitend betrekking op de kosten van de RSJ, niet op kosten voor de daadwerkelijke zorg.			

Naam		Shared Service Centrum Bedrijfsvoering ONS (SSC ONS)		
Website		https://www.ssc-ons.nl/		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		-/- € 36.716	€ 495.225	€ 3.013.318
Vreemd vermogen		€ 17.795.165	€ 13.022.508	€ 9.058.607
Resultaat		-/- € 259.716	€ 257.225	€ 2.544.505
Gemeentelijke bijdrage		€ 1.221.820	€ 1.296.913	€ 1.622.549
Bron	Jaarcijfers 2022			
Beleidsvoornemens	Uitgangspunten voor de komende jaren zijn continuering en verbetering van de huidige dienstverlening en klanttevredenheid.			
Ontwikkelingen	<p>In 2023 staan, na afstemming met de partners van ONS, enkele investeringen gepland. De hoogte van de investeringen hangt samen met de vraag van de partners. Voortgaande digitaliseringsontwikkelingen, zoals doorontwikkelingen werkplekbeheer, housing en hoosting, vergen nieuwe investeringen en kunnen leiden tot extra benodigd budget. De omvang hiervan is vooralsnog niet te kwantificeren.</p> <p>Door de introductie van de meerjarenbandbreedte systematiek is er geen sprake van incidentele bijdrages in 2023. Bij de standaard dienstverlening is de bijdrage gelijk aan de begroting. Bij maatwerk geldt dat de werkelijk kosten de uiteindelijke bijdrage bepaalt.</p>			
Risico's	<p>ONS voert cruciale basistaken voor de bedrijfsvoering van de gemeente uit. Te weten, ICT, Personeels- en salarisadministratie en Inkoop en Contractmanagement. De zes deelnemende partners sturen hierop, inclusief de beheersing van risico's.</p> <p>SSC ONS mag een weerstandsvermogen van maximaal 5% van de jaaromzet opbouwen. Als de gekwantificeerde risico's hoger zijn dan 5% van de jaaromzet, dient het weerstandsvermogen daarop te worden aangepast.</p>			

Naamloze Vennootschap

Naam		Enexis Holding N. V.		
Website		Enexis Holding		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 4.116 mln.	€ 4.241 mln.	€ 5.441 mln.
Vreemd vermogen		€ 4.635 mln.	€ 5.154 mln.	€ 4.907 mln.
Resultaat		€ 108 mln.	€ 199 mln.	€ 1.300 mln.
Gemeentelijke bijdrage		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	Jaarrekening 2022			

Beleidsvoornemens	<p>Doelstelling: Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.</p> <p>In 2022 is door de aandeelhouders van Enexis een nieuw strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes <i>Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe.</i> 2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie <i>Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten.</i> 3. Klanten weten wat ze aan ons hebben <i>Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen.</i>
Ontwikkelingen	<p>Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving) en digitale transformaties</p> <p>De missie en opgave hebben grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Verkenningen van netbeheer NL en de individuele netbeheerders geven aan dat de energietransitie een enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg heeft. Uitgangspunt is dat Enexis financieel solide blijft, geen financiële risico's neemt en tenminste een A credit-rating behoudt.</p> <p>In 2022 heeft Enexis de commerciële dochter Fudura verkocht, met een opbrengst van € 1,3 miljard (boekwinst € 1,1 miljard)</p> <p>Eind 2022 hebben de 3 regionale netbeheerders (Enexis, Alliander en Stedin) en hun aandeelhouders een onderhandelaarsakkoord bereikt met het Rijk over de voorwaarden en het proces voor een toekomstige participatie door het Rijk als de kapitaalbehoefte de mogelijkheden van het bedrijf en de huidige aandeelhouders overstijgt.</p>
Risico's	<p>Voor de gemeente Dalfsen bestaat formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerd kapitaal. Het risico is echter gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment de lagere dividenduitkeringen dan voorzien. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend. De gemeente Dalfsen heeft met 64.662 aandelen een belang van 0,0433% belang in Enexis.</p>

Naam		N. V. ROVA Gemeenten		
Website		ROVA		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 38.966.000	€ 40.320.000	€ 43.665.00
Vreemd vermogen		€ 53.383.000	€ 58.840.000	n.n.b.
Resultaat		€ 5.057.000	€ 5.133.000	€3.522.000
Gemeentelijke bijdrage		€ 2.023.633	€ 2.003.300	€ 2.000.000
Bron	Begroting 2022			
Beleidsvoornemens	ROVA heeft een nieuw strategiedocument vastgesteld voor de periode 2020 tot 2025. Missie: "ROVA werkt als maatschappelijke onderneming samen met gemeenten en inwoners aan een mooie en schone leefomgeving, nu en in de toekomst."			
Ontwikkelingen	<p>Strategische doelen 2025</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Minder verspilling van natuurlijke grondstoffen 2. Betere verwaarding van ingezamelde afvalstoffen 3. Optimalisatie van inzamelsystemen 4. Hogere klanttevredenheid 5. Duurzamere bedrijfsvoering <p>Het hergebruik van grondstoffen bevinden zich op een kantelpunt. Natuurlijke bronnen raken op en hergebruik van grondstoffen is nog in ontwikkeling. Hierdoor ontstaat onrust op de markt met bijvoorbeeld discussies over PMD, GFT, textiel en oud papier. Deze ontwikkelingen zijn ook actueel in onze regio.</p>			
Risico's	<p>De gemeente loopt de volgende risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dienstverleningsovereenkomst: stijging van de tarieven voor de diensten van ROVA. - Aandelenbezit: Bij een tegenvallende exploitatie lagere dividenduitkering dan begroot. - Achtergestelde lening: De geldlening betreft een achtergestelde lening ten opzichte van bancaire financiers, zodat ROVA in geval van ontbinding, surséance van betaling of faillissement pas verplicht is aflossing te voldoen nadat de op dat moment bestaande schulden van ROVA aan haar bancaire financiers zijn betaald. <p>De gemeente heeft met 360 aandelen 3,28% van het aandelenbezit van ROVA in haar bezit.</p>			

Naam		N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Website		Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 5.097 mln	€ 5.062 mln	€ 4.615 mln
Vreemd vermogen		€ 155.262 mln	€ 143.995 mln	€ 107.459 mln
Resultaat		€ 221 mln	€ 236 mln	€ 300 mln
Gemeentelijke bijdrage				n.v.t.
Bron	Jaarverslag 2022			

Beleidsvoornemens	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Ontwikkelingen	<p>BNG Bank stuurt actief op het continu vergroten van de maatschappelijke impact. Hiervoor worden de Sustainable Development Goals (SDG's) gebruikt. Is is gekozen voor vijf SDG's waar samen met hun klanten het verschil gemaakt wordt.</p> <p>Het gaat om de volgende SDG's:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11) 2. Goede gezondheid en welzijn (SDG 3) 3. Kwaliteitsonderwijs (SDG 4) 4. Betaalbare en duurzame energie (SDG 7) 5. Klimaatactie (SDG 13) <p>BNG kiest voor het vergroten van het klantpartnerschap. Ze willen voor hun klanten meer zijn dan de verstekker van krediet tegen scherpe condities.</p>
Risico's	Voor de gemeente bestaat net als bij deelname in andere vennootschappen formeel het risico van het verliezen van geïnvesteerd kapitaal. Dit risico wordt als verwaarloosbaar gekwantificeerd. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen dan voorzien. De gemeente Dalfsen heeft met 33.735 aandelen 0,0606% aandelen BNG.

Naam Vitens N. V.				
Website Vitens				
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 559,2 mln.	€ 600,3 mln.	€ 649,5 mln.
Vreemd vermogen		€ 1.340,1 mln.	€ 1.387,8 mln.	€ 1.446,6 mln.
Resultaat		€ 23,9 mln.	€ 19,4 mln.	€ 8,2 mln.
Gemeentelijke bijdrage				n.v.t.
Bron	Jaarverslag 2022			
Beleidsvoornemens	<p>Vitens wil een bijdrage leveren aan het verlagen van de maatschappelijke kosten en dit is verankerd in de continuïteitsdoelstelling en strategie van Vitens. Het beleid is gebaseerd op een drietal lijnen: zo laag en stabiel mogelijke tarieven, continuïteit van de onderneming (solvabiliteit > 30%) en dividend (maximaal 50% van het netto resultaat). De doelstelling, die in de AvA van 14 juni 2012 is vastgesteld om de solvabiliteit op een minimumniveau van 30% te laten uitkomen geldt nog steeds. In het financiële beleid is het versterken van de solvabiliteit als eerste prioriteit opgenomen.</p>			
Ontwikkelingen	<p>FINANCIERINGSSTRATEGIE</p> <p>Om investeringsopgave te kunnen financieren is een financieringsstrategie gemaakt. Deze isvertaald is een roadmap voor de komende jaren, waarbij van belang is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2022 opstellen Groen financieringsraamwerk • Vanaf 2023 financiering aantrekken via private placements (zonder rating); • Vanaf 2024 rating voorbereiden; • Vanaf 2025 financiering aantrekken via private placements, commercial paper en obligaties (met rating). • Vanaf 2025 starten met onderzoeken mogelijke financiering via de aandeelhouders (versterken eigen vermogen); 			

Risico's	<p>Voor de gemeente Dalfsen bestaat formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerd kapitaal. Dit risico kan als verwaarloosbaar worden gekwantificeerd.</p> <p>Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen. Het dividend wordt gerelateerd aan het netto resultaat. Het bedrag aan dividend dat wordt uitgekeerd bedraagt op basis van het huidige beleid maximaal 50% van het netto resultaat.</p> <p>De gemeente Dalfsen heeft 0,55% van de aandelen Vitens.</p>
----------	--

		Naam	Wadinko N. V.		
		Website	Wadinko		
Financiële gegevens			2020	2021	2022
Eigen vermogen			€ 65,5 mln.	€ 74,1 mln.	n.n.b.
Vreemd vermogen			€ 5,4 mln.	€ 6,9 mln.	n.n.b.
Resultaat			- € 3,4 mln.	€ 8,6 mln.	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage			n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron					
Beleidsvoornemens	<p>Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest-Drenthe. Wadinko neemt langdurig deel in nieuwe of bestaande, kansrijke ondernemingen. De deelname bestaat uit inbreng van risicodragend kapitaal, kennis managementondersteuning. Bedrijven die willen groeien of innoveren, zich willen verzelfstandigen of opvolgingsvraagstukken hebben, zijn bij Wadinko aan het juiste adres.</p> <p>De bedrijven waar Wadinko bij voorkeur in participeert, behoren tot de maakindustrie, zakelijke dienstverlening en logistiek. Omdat deze bedrijven veel aandacht besteden aan diverse vormen van innovatie hebben zij ontwikkelingsmogelijkheden en groeipotentie. Daarmee dragen ze in belangrijke mate bij aan de bevordering van de regionale economische structuur.</p>				
Ontwikkelingen	<p>Wadinko onderscheidt zich van andere verschaffers van risicodragend vermogen door haar specifieke opdracht en haar regionale betrokkenheid. Als participant geeft Wadinko zowel de medeaandeelhouders als de ondernemer een grote mate van zekerheid over het handhaven van het bedrijf in de regio. Eventuele strategische allianties worden niet gezocht met het oog op rendementsdoelstellingen van de aandeelhouders van Wadinko, maar juist in het belang van groei en bloei van de bedrijvigheid in het werkgebied.</p>				
Risico's	<p>Het aandeel van de gemeente Dalfsen is beperkt. Dalfsen bezit 75 van de totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%). Gelet op het financiële belang dat de gemeente heeft (€ 7.500) in combinatie met de zeggenschap (3,14%) is het risico van deze deelname verwaarloosbaar.</p>				

Besloten Vennootschap

Naam		CSV Amsterdam B. V.		
Website				
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 392.593	€ 312.379	€ 210.079
Vreemd vermogen		€ 27.162	€ 22.664	€ 13.351
Resultaat		€ 172.219	-/- € 42.665	-/- € 102.300
Gemeentelijke bijdrage				n.v.t.
Bron	Jaarrekening 2022			
Beleidsvoornemens	<p>CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V., in overleg met de aandeelhouderscommissie het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenheffing.</p> <p>Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of voortijdige beëindiging hiervan (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>			
Ontwikkelingen	<p>Bij de verkoop van de aandelen Essent in 2014 is overeengekomen, om een deel van de verkoopprijs niet direct uit te betalen aan de verkopende aandeelhouders, maar te reserveren voor mogelijke claims. CSV Amsterdam B.V. is hiermee belast.</p> <p>Op 20 april 2020 heeft CSV Amsterdam B.V. een vaststellingsovereenkomst ondertekend waarin een minnelijke schikking is getroffen voor de afwikkeling van alle geschillen.</p> <p>In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met de aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.</p>			
Risico's	<p>Het aandeel van de gemeente Dalfsen is zeer beperkt. Dalfsen bezit slechts 0,0432% van de aandelen wat neerkomt op een bedrag van € 23,76. Het risico is dus verwaarloosbaar.</p>			

Naam		Publiek Belang Elektriciteitsproductie B. V.		
Website				
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 1.569.395	€ 1.532.074	€ 1.480.014
Vreemd vermogen		€ 19.533	€ 6.925	€ 9.914
Resultaat		-/- € 20.148	-/- € 37.321	-/- € 52.060
Gemeentelijke bijdrage				n.v.t.
Bron	Jaarrekening 2022			
Beleidsvoornemens	n.v.t.			
Ontwikkelingen	<p>Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.</p> <p>Het doel is dat de vennootschap zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>			
Risico's	Het aandelenbelang voor Dalfsen is 0,0432% en daarmee is het financiële risico zeer gering en beperkt tot de hoogte van dit aandelenbelang.			

Stichting

Naam		Stichting Dalfsen Werkt		
Website				
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€		
Vreemd vermogen				
Resultaat				
Gemeentelijke bijdrage		€ 3.369.367	€ 3.180.647	€ 3.455.799
Bron				
Beleidsvoornemens	De stichting stelt geen beleid vast.			
Ontwikkelingen	<p>De stichting fungeert enkel als werkgever van de SW-ers en –voor maximaal 2 jaar- voor inwoners die vanuit de Participatiewet via SDW worden gedetacheerd bij reguliere werkgevers. De financiële afhandeling van de stichting vindt plaats door de gemeente. De stichting wordt in het kader van de vennootschapsbelasting gevolgd.</p> <p>Vanaf 1 juli 2015 zijn de salariskosten toegerekend aan Stichting Dalfsen Werkt.</p>			

Risico's	Op moment dat de begrote inleenvergoeding van de diverse werkgevers achterblijft bij de begroting, ontstaat een financieel risico. Dit komt ten laste van het budget Arbeidsparticipatie van de gemeente. Voor de SW-ers die bij SW bedrijf Larcom gedetacheerd zijn geldt dat dit inleenrisico is afgedekt middels de eind 2020 afgesloten concessieovereenkomst. Een dergelijke constructie is juridisch bij Tiem niet mogelijk gezien de organisatiestructuur en verwevenheid met de gemeente Zwolle.
----------	--

Vereniging

	Naam	Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord Nederland (VEGANN)		
	Website			
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 28.563	€ 29.438	€ 42.131
Vreemd vermogen		n.v.t.	€ 30.000	€ 5.000
Resultaat		€ 9.561	n.n.b.	€ 12.693
Gemeentelijke bijdrage		€ 686		
Bron	Jaarrekening 2022			
Beleidsvoornemens	Naast het behartigen van de gemeentelijke financiële belangen van de Noordelijke gemeenten voor zover die voortvloeien uit hun aandeelhouderschap in de te 's Hertogenbosch gevestigde naamloze vennootschap "Enexis Holding N.V zoals dividend beleid, het behartigen van de gemeentelijke belangen bij energietransitie en vraag van Enexis voor versterken eigen vermogen.			
Ontwikkelingen	Zie beleidsvoornemens.			
Risico's	Beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.			

	Naam	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)		
	Website	https://vng.nl/		
Financiële gegevens		2020	2021	2022
Eigen vermogen		€ 62.377.000	€ 63.912.000	n.n.b
Vreemd vermogen		€ 90.080.000	€ 112.974.000	n.n.b
Resultaat		- € 16.000	€ 1.177.000	n.n.b
Gemeentelijke bijdrage		€ 43.497	€ 45.487	€ 46.461
Bron	Besluitvorming ALV 2021			
Beleidsvoornemens	Samen werken aan een krachtige lokale overheid en het vormen van een sterk netwerk voor kennisontwikkeling en onderlinge kennisdeling, waarin met elkaar én met andere partijen wordt samengewerkt aan verbetering van de gemeentelijke uitvoering en dienstverlening en de grote maatschappelijke en bestuurlijke opgaven die op de gemeenten afkomen.			
Ontwikkelingen	Het jaarlijks opstellen van een uitvoeringsagenda met daarin de aandachtspunten voor het komende kalenderjaar.			
Risico's	Beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.			

7 Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar grondbeleid. In 2015 is de Nota Grondbeleid (2015-2020) vastgesteld. In de nota grondbeleid is opgenomen dat de gemeente een actief grondbeleid voert. Het grondbeleid is opnieuw vastgesteld in de Omgevingsvisie. De Nota Grondbeleid wordt geactualiseerd nadat de Omgevingswet is ingevoerd.

Actief grondbeleid houdt in dat actief gestuurd wordt op de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente. Op deze wijze wordt grip gehouden op planvorming, realisatie en uitgifte van gronden. Het gemeentelijk aankoopbeleid is gericht op het zelf verwerven van grond voor de realisatie van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. De huidige grondexploitaties worden hoofdzakelijk in eigen beheer uitgevoerd.

Als daar aanleiding toe is, kan op basis van de Wet Voorkeursrecht gemeenten, het voorkeursrecht gevestigd worden op percelen welke voor toekomstige ontwikkelingen in aanmerking komen. Dit betekent dat de eigenaren bij voorgenomen verkoop eerst de grond aan de gemeente moeten aanbieden.

De financiële vertaling van de grondexploitaties is opgenomen in de MPG 2023. In de MPG zijn de financiële doorrekeningen verwerkt van alle lopende grondexploitaties. Dit geeft inzicht in het verwachte resultaat en het weerstandsvermogen.

Belangrijke beleidsdocumenten:

[Nota Grondbeleid 2015-2020 \(2015\)](#)

[Nota Kostenverhaal gemeente Dalfsen \(2013\)](#)

Omgevingsvisie 2022

Plaats van de grondexploitatie binnen de organisatie/bedrijfsvoering

De taakgebieden grondbeleid en grondexploitatie vallen onder de eenheid Ruimtelijke Ontwikkeling. De eenheidsmanager is verantwoordelijk voor deze taakgebieden en is ook budgethouder.

Planning en control cyclus en grondexploitaties/informatievoorziening gemeenteraad

In de planning en control cyclus wordt de gemeenteraad jaarlijks vier keer op verschillende wijze en niveaus geïnformeerd over de exploitatie van grond in de gemeente Dalfsen. Dat is op de volgende momenten:

- in november via de paragraaf grondbeleid in de programma begroting (begrotingstechnisch)
- In december via de nota van uitgangspunten (grondprijzen en parameters)
- In april via de MPG (inhoudelijk en financieel)
- in juni via de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening (op hoofdlijnen)

Bij belangrijke ontwikkelingen of wijzigingen binnen een grondexploitatie, programmatisch, ruimtelijk of financieel, wordt de raad ook tussentijds worden geïnformeerd of geconsulteerd. Dit kan onder andere bij de reguliere bestuursrapportages en via het vaststellen van nieuwe of herziene grondexploitaties.

Ontwikkelingen

Krapte woningmarkt

De woningmarkt kent ook in Oost Nederland nog steeds een grote krapte, wat we natuurlijk ook in de gemeente Dalfsen zien. Ook hier is weinig ruimte voor starters op de woningmarkt. In de woonvisie van de gemeente wordt hier aandacht aan geschonken en worden maatregelen getroffen om alle inwoners een eerlijke kans te geven op de woningmarkt. Zo is er bij de uitgifte van kavels specifieke aandacht voor starters en wordt gekeken naar het versterken van doorstroom in de woningmarkt. In 2021 is een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) project gestart voor starters, deze is zeer succesvol geweest. Dit is een vorm van sociale projectontwikkeling waarbij toekomstige bewoners gezamenlijk opdrachtgever zijn voor hun eigen nieuwbouwproject. Ook in de

grondexploitatie de Wieken is veel aandacht voor sociale woningbouw waarmee een bijdrage wordt geleverd in de doelstellingen. De afgelopen jaren is het toepassingsbereik van de starterslening uitgebreid. Met ingang van 1 januari 2023 is de maximum koopsom € 405.000 (NHG grens 2023). Inmiddels is er voor nieuwe locaties planvorming in gang gezet in de kernen Dalfsen Hoonhorst en Lemelerveld. Dit zijn allemaal maatregelen die er aan bijdragen de woningmarkt in beweging te houden. In 2022 is een woningbehoefteonderzoek uitgevoerd voor de periode 2022-2026. Hieruit blijkt dat de vraag naar woningen het aanbod overstijgt en dat de krapte groter is dan bij het vorige onderzoek.

Wereldwijde instabiliteit

Begin 2022 zag het ernaar uit dat de COVID pandemie controleerbaar werd en daarmee de economie weer aantrok. De inval van Rusland in Oekraïne is echter van grote invloed en heeft meer instabiliteit gebracht in de wereldeconomie en daarbij een grote vluchtelingenstroom veroorzaakt. Hierdoor is de druk op huisvesting nog groter geworden.

Op macro-economisch niveau is er door schaarste sprake van grote kostenstijgingen voor energie, grondstoffen en voedsel. De economische effecten zijn groot in de vorm van een hoge inflatie, een stijgende (hypotheek)rente en de beperkte beschikbaarheid van bouwmaterialen. De kosten nemen hierdoor toe en de opbrengsten staan onder druk.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied

In het dossier stikstof is de provincie Overijssel leidend. Hardenberg, Ommen en Dalfsen nemen deel aan het team Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof (GGA), gebied Vechtdal. Dit dossier is na de zomer van 2022 onderdeel geworden van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De eerste versie van dit plan is begin 2023 door de provincie opgeleverd. Van het gebiedsteam wordt nu gevraagd om in het eerste halfjaar van 2023 een gebiedsprogramma te maken dat onderdeel wordt van het definitieve provinciale plan dat op 1 juli 2023 gereed moet zijn. Dit plan is de basis voor het maken van afspraken met het Rijk over de inzet van Rijksmiddelen en middelen van het Transitiefonds voor de realisatie van het PPLG.

De provincie Overijssel werkt met een 3x3 aanpak:

- drie doelen
  - goede omgevingskwaliteit,
  - een sterk sociaal en economisch platteland en
  - een toekomstbestendige agrarische sector,
- drie randvoorwaarden
  - samenwerken,
  - alle sectoren dragen bij en
  - alles hangt samen
- drie keer maatwerk voor boeren
  - blijvers,
  - wijkers en
  - stoppers.

Het stikstofdossier is sterk in beweging binnen een ingewikkeld politiek krachtenspel in alle bestuurslagen. De jurisprudentie ontwikkelt zich regelmatig sneller dan het beleid ontwikkeld kan worden. Binnen dit krachtenspel neemt de provincie Overijssel meer dan haar verantwoordelijkheid maar kan het niet alleen oplossen. De provincie kijkt ook nadrukkelijk naar het Rijk, dat het voortouw moet nemen in het oplossen van deze crisis. De gemeente Dalfsen krijgt ook steeds meer te maken met de effecten van de stikstofcrisis en de onderwerpen die hier mee samenhangen.

Bijkomend aspect in deze is de uitspraak van de Raad van State op 2 november 2022 over de zogenoemde bouwvrijstelling. De Raad van State heeft geoordeeld dat de bouwvrijstelling niet gebruikt mag worden bij bouwprojecten. Deze was bedoeld om urgente maatschappelijke opgaven mogelijk te maken, zoals warmtenetten en woningbouw. De uitspraak heeft mogelijk effect op de prijzen en het tempo waarin gebouwd kan worden en of woningbouwprojecten hierdoor vertraagd worden bijvoorbeeld door de nabijheid van Natura 2000 gebieden bij ontwikkellocaties.

Actualisaties

De hiervoor genoemde aspecten zijn verwerkt in de grondexploitatie per 1 januari 2023 en zijn hierna op hoofdlijnen uitgewerkt. De gedetailleerde uitwerking en financiële vertaling van de grondexploitatie is opgenomen in de MPG 2023.

Samenvatting van de resultaten grondexploitaties 2022:

Stand algemene reserve grondexploitaties per 1-1-2022	1.500.000
Resultaat grondexploitaties 2022	-598.000
Algemene reserve grondexploitatie na verrekening resultaat 2022	902.000
Benodigde risicobuffer op basis van risicoanalyse	1.734.000
Tekort Reserve grondexploitatie aan te vullen vanuit Algemene reserve vrij besteedbaar	-832.000

Het resultaat van de lopende grondexploitatie over 2022 is nadelig. De berekening en onderbouwing hiervan zijn opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2023 (MPG 2023). Deze is separaat door de gemeenteraad vastgesteld.

De volgende posten maken onderdeel uit van het resultaat 2022 en worden verrekend met de algemene reserve grondexploitaties:

Tussentijdse winst- en verliesnemingen	Nadelig	-3.000
Mutaties verliesvoorzieningen	Nadelig	-118.000
Verrekening voorbereidingskredieten en betalingen Vennootschapsbelasting	Nadelig	-372.000
Saldo reserve grondexploitaties		902.000
Benodigde risicobuffer op basis van risicoanalyse	Nadelig	1.734.000
Tekort Reserve grondexploitatie aan te vullen vanuit Algemene reserve vrij besteedbaar		-832.000

Onderstaand een tekstuele toelichting op de bovenstaande posten. In de MPG 2023 is e.e.a. nader gespecificeerd.

Tussentijdse winst- en verliesnemingen

Jaarlijks wordt op basis van het percentage van de voortgang van de grondexploitaties beoordeeld of op de grondexploitaties een tussentijdse winst gerealiseerd moet worden. Bij het bepalen van deze winst worden specifieke projectrisico's in mindering gebracht.

Als uit de berekening van de tussentijdse winst blijkt dat in eerdere jaren teveel winst is genomen, dan wordt die winstname teruggedraaid. Dat geldt ook bij een complex met een verwacht positief resultaat. In 2022 moet op een aantal complexen winst worden teruggedraaid. De oorzaak hiervan ligt onder andere in het feit dat de nog te realiseren kosten door de prijsstijgingen van de afgelopen periode hoger uitvallen dan begin 2022 was ingeschat.

Het totaal gerealiseerd tussentijds resultaat tot en met 2022 van de grondexploitaties in Dalfsen bedraagt €11,9 miljoen euro.

Verliesvoorzieningen

In het geval dat een project verliesgevend wordt geldt dat bij constatering een voorziening ter hoogte van dit tekort getroffen moet worden. Bij de actualisatie wordt deze verliesvoorziening opnieuw berekend. In geval van een verbetering van de eindprognose valt een bedrag vrij ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie en vice versa bij een verslechtering.

Bij de jaarrekening 2022 (MPG 2023) presenteren de projecten Muldersweg en De Wieken een verlies van totaal € 0,9 miljoen euro.

Risicomangement

Risico's en reserveringen grondexploitaties

Een actief grondbeleid brengt risico's met zich mee. Bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt een analyse gemaakt van de risico's. Uitgangspunt is dat de algemene reserve grondexploitaties minimaal van die omvang moet zijn dat de risico's en reserveringen hieruit voldaan kunnen worden. Bij de inschatting van de risico's is er rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich gelijktijdig zullen voordoen. De gemeente moet voor het totale risico voldoende buffers hebben om deze op te vangen. Dit wordt bij het weerstandsvermogen nader toegelicht. Op basis van de risicoafwegingen is per 1-1-2023 een algemene reserve grondexploitaties benodigd van ruim € 1,73 miljoen.

Projectrisico's

Per project wordt er geïnventariseerd of er sprake is van risico's. Deze worden zoveel mogelijk gekwantificeerd. Hierbij kan het gaan om tegenvallers in de geraamde kosten en uit te voeren werken, maar ook het ontstaan van specifieke projectrisico's. Bijvoorbeeld verplichtingen in contracten met ontwikkelaars of grondeigenaren, locatienmerken, vervuiling en planschade. Dergelijke risico's zoals het hoger uitvallen van de ramingen voor het bouw- en woonrijp maken, worden zoveel mogelijk opgevangen binnen de grondexploitatie. Bij het bepalen van de risico's wordt rekening gehouden dat bij winstgevendende exploitaties de eerste 25% van de winst kan worden ingezet om de projectrisico's van deze exploitatie op te vangen.

Generieke risico's

Er zijn ook onvoorzienbare risico's die samenhangen met de zogenaamde marktrisico's. Bijvoorbeeld renterisico's, verwervingsrisico's en afzetrisico's. Deze worden gezien als generieke risico's, die op alle grondexploitaties van toepassing zijn en invloed op elkaar hebben. Deze eventuele tegenvallers die niet uit de grondexploitatie kunnen worden gedekt, moeten worden opgevangen door de algemene reserve grondexploitaties.

Het grootste risico heeft betrekking op het risico van prijsstijgingen en opbrengstendalingen. In de actualisaties is gerekend met de huidige grondprijzen (Nota van Uitgangspunten NvU dec. 2022). Door de sterk stijgende kosten en dalende VON prijzen in het afgelopen jaar blijft het risico bestaan dat toekomstige ontwikkelingen misschien niet volledig aansluiten bij de uitgangspunten in de berekeningen. De verwachting is dat de geprognosticeerde stijging van grondprijzen vanaf 2024 wel kan worden doorgevoerd

In de afgelopen periode zijn we geconfronteerd met hoge inflatiecijfers en stijgende rente. Onder andere veroorzaakt door schaarste op de markt en de oorlog in Oekraïne. Voor de komende tijd is het niet duidelijk hoe één en ander zich zal ontwikkelen. Het is daarom lastig in te schatten hoe groot de impact hiervan is op de grondexploitaties. Dit heeft betrekking op de stijging in kosten, maar ook de mogelijkheid om dit door te vertalen in de grondprijzen en uiteindelijke VON prijzen. De effecten zijn niet expliciet meegenomen in de risico analyse, maar worden gedekt worden uit het risico voor de algemene kosten en opbrengsten stijging.

In het risico profiel is rekening gehouden met het risico dat op basis van de vastgestelde methode voor winstnemingen het reeds genomen resultaat terug geboekt moet worden. In 2022 is door aanpassingen in de exploitaties zichtbaar dat circa € 0,5 mln. aan reeds genomen winst teruggedraaid moet worden. In het risicoprofiel is rekening gehouden met de situatie dat dit nogmaals in deze omvang kan voorkomen.

Risico's projecten in voorbereiding

In 2023 worden naar verwachting een aantal grondexploitaties ter vaststelling aangeboden. Deze projecten brengen in de huidige conjunctuur en woningmarktontwikkelingen al in de voorbereidingsfase risico's met zich mee. Denk aan de programmering en daarmee grondopbrengsten en onvoorzienbare kosten als bijvoorbeeld archeologie, bijgesteld en gewijzigd beleid (landelijk, provinciaal, gemeentelijk), waterberging en stikstof. Op basis van een eerste inventarisatie wordt dit risico berekend op ca. € 0,3 miljoen

Reserveringen

Onder reserveringen zijn kosten opgenomen die niet zijn of mogen worden opgenomen in de grondexploitaties maar die wel een hoge mate van zekerheid hebben dat deze kosten door de gemeente gedragen moeten worden. In Dalfsen betreft dit de vennootschapsbelasting die de gemeente verschuldigd is over de grondexploitaties. Op basis van voorlopige heffingen is dit bedrag bepaald op € 0,3 miljoen.

Grondexploitatiecomplex (bedrag x € 1)	MPG 2023 Risicoprofiel	
Subtotaal bedrijventerreinen		-
Subtotaal woningbouwlocaties		7.000
Ontwikkeling rente +1%	103.000	
Ontwikkeling kosten +1%	166.000	
Ontwikkeling opbrengsten -/-1%	383.000	
Voorbereiding	275.000	
POC methode	500.000	
Vpb	300.000	
Subtotaal generieke risico's		1.727.000
Totaal benodigde reserve		1.734.000

Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen)

In de vorige paragraaf is weergegeven dat grondexploitaties risico's met zich meebrengen. Deze mogelijke risico's worden gedekt door een buffer; de algemene reserve grondexploitaties. De hoogte van de reserve is bepaald op basis van de risico's die gelopen worden of kosten die nog geclaimd kunnen worden uit de reserve (vennootschapsbelasting). In de nota reserves en voorzieningen is vastgelegd dat de reserve een ondergrens kent van € 1 miljoen.

Op basis van risicoafweging is een algemene reserve grondexploitaties van € 1,73 miljoen genoeg voor het afdekken van de risico's. Volgens deze gegevens kan het volgende verloop worden weergegeven voor de benodigde bijdrage vanuit/aan de Algemene reserve vrij besteedbaar (ARVB).

Ontwikkeling Reserve Grondexploitaties	2019	2020	2021	2022
Netto berekende risico/benodigde stand reserve	2.400.000	2.300.000	1.500.000	1.734.000
Stand algemene reserve grondexploitaties	4.787.000	2.679.000	2.433.000	902.000
Van Reserve grondexploitaties aan Algemene reserve vrij besteedbaar	2.387.000	379.000	933.000	-832.000

In 2022 is het noodzakelijk de algemene reserve grondexploitaties aan te vullen vanuit algemene reserve vrij besteedbaar tot € 1,73 miljoen. Deze benodigde dotatie wordt met name veroorzaakt door minder tussentijdse winstnemingen en hogere kosten (voorheffingen) voor de vennootschapsbelasting in 2022 en de aanzienlijke reservering voor eventuele terugstortingen naar de grondexploitaties en vennootschapsbelasting.

Parameters

Alle grondexploitaties zijn per 1-1-2023 geactualiseerd en worden in de gemeenteraad vastgesteld via het vaststellen van de MPG 2023. Jaarlijks worden de actualisaties verricht naar de stand van 1 januari van het betreffende jaar. Daarop worden geactualiseerde grondexploitaties verwerkt in de MPG. Bij deze actualisatie zijn de volgende parameters gebruikt zoals deze zijn vastgesteld in de Nota van Uitgangspunten MPG 2023 ([NvU MPG 2023](#)).

Actualiteit grondexploitaties

Alle grondexploitaties zijn per 1-1-2023 geactualiseerd en worden in de gemeenteraad vastgesteld via het vaststellen van de MPG 2023. Jaarlijks worden de actualisaties verricht naar de stand van 1 januari van het betreffende jaar. Daarop worden geactualiseerde grondexploitaties verwerkt in de MPG.

In onderstaand overzicht is de prognose weergegeven van de balansposten en de verwachte resultaten zoals deze zijn opgenomen de MPG 2023.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Rente *
	A	B	C	D
Bedrijventerreinen	1.469.659	1.449.431	-	-22.897
Woningbouw	5.781.562	8.649.188	18.399.632	189.671
Restcomplexen incl. afgesloten complexen	-132.000	132.000	-	-
Totaal	4.179.903	10.230.620	18.399.632	166.774
Bepaling van de verwachte eindwaarde (A + B - C - D = E).				
De verwachte startwaarde betreft de verwachte eindwaarde contant gemaakt naar 1-1-2023 tegen 2% rente.				
* - bedrag is betaalde rente, + bedrag is ontvangen rente				

Omschrijving	Verwacht resultaat op eindwaarde	Verwacht resultaat op startwaarde	Gerealiseerd resultaat	Getroffen voorziening
	E	F	I	J
Bedrijventerreinen	43.125	40.637	921.000	-
Woningbouw	3.826.924	3.295.667	11.067.554	-900.000
Restcomplexen incl. afgesloten	-	-	3.551.078	
Totaal	3.870.049	3.336.304	15.539.632	-900.000

8 Duurzaamheid

Algemeen

Op basis van het landelijke klimaatakkoord is iedere gemeente aan de slag met de energietransitie om op die manier een reductie van CO₂ te bewerkstelligen. De gemeente Dalfsen is al vele jaren actief op dit gebied en we zijn toonaangevend in de regio.

Duurzaamheid zit verweven in verschillende beleidsvelden binnen de gemeentelijke organisatie. Voorbeelden zijn klimaat en water, groenbeheer, gemeentelijke gebouwen en voertuigen en duurzaam inkopen en aanbesteden, maar ook civieltechnische projecten.

Naast het reguliere gemeentelijke budget ontvangt de gemeente jaarlijks diverse incidentele subsidies en uitkeringen voor het uitvoeren van specifieke taken zoals energiearmoede of energiebesparing.

Beleidskader

In 2017 heeft de raad het nieuwe duurzaamheidsbeleid tot en met 2025 vastgesteld. De missie uit het duurzaamheidsbeleid, 'Dalfsen nu en in de toekomst leefbaar' heeft vier pijlers: minder energiegebruik, meer duurzame energie, meer lokale kracht, meer circulair. Binnen deze vier pijlers zijn in maart 2019 tijdens de herijking van het duurzaamheidsbeleid de volgende drie thema's toegevoegd: Regionale energiestrategie (RES), Warmteplannen en de Energiemix.

Het beleid is grotendeels gericht op het faciliteren van lokale initiatieven, die één of meer van de vier pijlers in de praktijk gestalte geven. Samen met de inwoners werkt de gemeente op deze manier aan een duurzaam leefbare omgeving. Naast deze strategische insteek kent het duurzaamheidsbeleid ook concrete (energie)doelstellingen over bijvoorbeeld de hoeveelheid te produceren duurzame energie en het verduurzamen van de eigen gemeentelijke organisatie. Daarnaast is Dalfsen actief in regio verband zoals bij het opstellen en uitvoeren van de RES.

Voor de uitvoering van het beleid wordt twee- a driejaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld. Eind 2022 is door het College het uitvoeringsplan 2023-2025 vastgesteld.

Vanuit de landelijke en provinciale overheid ontvangen gemeenten incidenteel subsidies en uitkeringen voor de uitvoering van specifieke duurzame acties. In 2022 waren dit de acties:

1. energiebesparing (Regeling Reductie Energie Wonen (RREW));
2. energie neutraal verbouwen (ENV);
3. uitvoering klimaatakkoord
4. uitvoering warmteplannen

Stand van zaken

In het uitvoeringsplan zijn per beleidsdoel diverse concrete acties c.q. projecten beschreven inclusief de doelstelling voor 2022. Deze zijn allemaal opgestart of afgerond. De doelstellingen zijn gehaald of liggen in de lijn dat ze in 2023 worden gehaald .

Een aantal specifieke acties en projecten worden hieronder kort toegelicht.

Regionale Energie Strategie (RES)

In juni 2021 is de RES West Overijssel 1.0 vastgesteld door alle deelnemende gemeenten. In dit samenwerkingsverband vinden alle regionale afstemmingen plaats rondom de productie van duurzame elektriciteit en duurzame warmte. Er is sprake van veel kennisdeling en samenwerking. Gemeente Dalfsen heeft een doel van 100 Gwh in 2030 vastgesteld. De RES 2.0 wordt in 2023 aan de gemeenteraden aangeboden met daarin een voortgang van de plannen.

Actie Regeling Reductie Energie Woningen (RREW)

Samen met de Dorpen van Morgen is de vervolgactie op de eerdere RRE-waardebon uitgevoerd. 2585 inwoners hebben een waardebon aangevraagd voor energiebesparende maatregelen (85%). Het grootste deel hiervan is besteed bij lokale ondernemers. Een succesvolle actie met veel positieve reacties van de inwoners en ondernemers.

Transitievisie Warmte

In 2021 is met de input van vele inwoners, de Dorpen van Morgen en de woonstichtingen de transitievisie warmte gemaakt. In deze visie staat hoe de bebouwde omgeving stapsgewijs van het aardgas afgaat. Daarbij wordt een collectief en individueel programma uitgevoerd. De vervolprojecten zijn opgestart zoals onderzoek naar de mogelijkheden voor warmtenetten en warmtepompen in woningen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een eenmalige Rijksuitkering. In 2022 is gestart met de uitvoering. In de wijken Polhaar en Centrum in het dorp Dalfsen zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd over een collectief warmtesysteem. Dit proces wordt in 2023 voortgezet. Daarnaast is een uitgebreide campagne gestart voor het individueel aardgasvrij verwarmen van woningen.

Energie neutraal verbouwen

Via deze actie krijgen inwoners hulp met het energieneutraal maken van hun woning. Vele webinars zijn georganiseerd en druk bezocht. De energiecoach heeft veel individuele adviesgesprekken gevoerd. Het resultaat is dat diverse woningen energieneutraal zijn en lokale ondernemers ervaring hebben opgedaan met de bijbehorende technieken en werkmethodes.

Energieproductie

Het aantal woningen met zonnepanelen blijft onverminderd stijgen. Helaas stagneert de realisatie van grote duurzame energieprojecten vooral door netcongestie. Samen met de gemeente Zwolle is succesvol gelobbyd voor netuitbreiding. Ook in Lemelerveld en Nieuwleusen wordt het netwerk gemoderniseerd en uitgebreid. De uitbreidingsplannen zijn inmiddels opgestart maar nemen vele jaren in beslag. Totdat de noodzakelijke en gewenste uitbreiding is gerealiseerd, gebruiken we de tijd om plannen voor de opwekking van grootschalige energieproductie uit te werken.

In 2022 is het participatieproces gestart voor het maken van een energieplan voor windmolens en zonneparken. Vele zorgen en frustraties zijn gedeeld maar ook goede ideeën. In 2023 wordt het proces voortgezet. De vastgestelde ruimtelijke kaders voor grootschalige energieproductie helpen hierbij. Deze kaders bieden ook duidelijkheid voor de mogelijkheden elders in onze gemeente. Tevens is een project gestart voor een regionale gebiedsvisie Samen met de gemeenten Zwolle, Staphorst en Zwartewaterland worden naast alle energieprojecten ook andere grote ruimtelijke opgaven in beeld gebracht en afgestemd.

Tot slot zijn nadere onderzoeken afgerond rondom het energiebedrijf. Op basis van deze onderzoeken worden eventuele vervolgstappen in 2023 uitgevoerd.

Gemeentelijke panden

In 2021 is een integraal duurzaamheidsplan vastgesteld voor de gemeentelijke panden. De bijbehorende acties voor 2022 zijn opgestart of gerealiseerd. De eenmalige middelen voor het uitvoeren van het klimaatakkoord worden ingezet voor het versnellen van de uitvoering.

LED-verlinden sportparken

Dankzij de hulp van een bijdrage van de gemeente en een collectieve inkoop is nagenoeg alle veldverlichting in de gemeente Dalfsen voorzien van duurzame LED-lampen. Dit levert een flinke energie- en kostenbesparing op voor de verenigingen.

Energiearmoede

Vanwege de energiecrisis is bij vele inwoners sprake van energiearmoede. Team duurzaamheid maakt onderdeel uit van de Taskforce Energiearmoede. Een intensief begeleidingsprogramma is gestart om slecht geïsoleerde woningen van hulpbehoevende inwoners door lokale ondernemers te isoleren. De kosten worden betaald vanuit een landelijke eenmalige uitkering.

Hoofdstuk 4 Balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld conform het BBV. Nadere bepalingen die zijn opgenomen in de financiële verordening, als nadere invulling van BBV-voorschriften, zijn eveneens van toepassing.

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening zijn gebaseerd op het BBV en vastgelegd in de Financiële Verordening. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Voor de jaarrekening is het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Hierbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Er wordt gebruik gemaakt van overhead om rente door te belasten aan de investeringen en grondexploitaties.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal in 5 jaar afgeschreven. Op voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties wordt niet afgeschreven. Deze kosten worden in toekomstige grondexploitaties ingebracht. De maximale termijn waarbij deze kosten als voorbereidingskosten verantwoord mogen worden op basis van het BBV is gesteld op 5 jaar.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Onder de immateriële vaste activa worden ook de bijdragen aan activa in eigendom van derden verantwoord. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële Vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

De activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Voor de afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de afschrijvingstabel behorende bij de Financiële Verordening. In principe worden activa lineair afgeschreven.

Investerings tot een bedrag van € 25.000 worden niet geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Dit betreft investeringen in riolering, inzameling van huishoudelijk afval en investeringen voor activiteiten waarop rechten kunnen worden geheven.

Deze investeringen worden op de balans opgenomen onder de aparte categorie "investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven".

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven.

De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Tot en met het boekjaar 2016 kon op dergelijke activa (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven worden. Met ingang van 2017 worden alle investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd waarbij over de verwachte levensduur afgeschreven moet worden. Vanaf 2017 is er dus geen versnelde afschrijving meer mogelijk.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde.

vlottende activa

Voorradsen

Onderhanden werk

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Hiervoor wordt conform de BBV de Percentage of Completion (PoC) methode gehanteerd. Dit houdt in dat op basis van de voortgang van de grondexploitatie tussentijdse winsten genomen moeten worden.

Gereed product en handelsgoederen

Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gevormd in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen", onderdeel van het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Hier zijn ook de verplichtingen met betrekking tot verlofsparen opgenomen. Dit betreft zowel het wettelijk, bovenwettelijk en spaarverlof. Onder de overlopende passiva zijn ook de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor een specifiek bestedingsdoel opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Aangegane verplichtingen en vorderingen

Onder deze categorie worden de meerjarige inkoopcontracten opgenomen tegen de resterende contractwaarde.

Balans per 31 december 2022

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2022	1-1-2022
Vaste activa	61.038	61.298
Immateriële vaste activa	1.421	784
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	1.354	714
• Bijdrage aan activa van derden	67	70
Materiële vaste activa	55.014	55.728
• Investerings met economisch nut	48.175	48.858
• Investerings met economisch nut, waarvan ter bestrijding v/d kosten een heffing kan worden opgelegd	258	268
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.581	6.602
Financiële vaste activa	4.603	4.786
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen		
- overige	142	142
• Leningen aan:		
- openbare lichamen als bedoeld in art. 1 onderdeel a van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
- woningbouwcorporaties	799	1.198
- deelnemingen	845	845
- overige verbonden partijen	2.629	2.601
- betaalde waarborgsom	188	0
• Overige langlopende leningen	0	0
• Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	0	0

Vlottende activa	22.382	19.042
Vorraden	3.295	5.344
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.295	5.344
- bedrijventerreinen	-1.470	-1.300
- woningbouw	4.765	6.644
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	15.645	10.719
• Vorderingen op openbare lichamen	4.882	3.632
• Rekening-courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren)	8.974	4.654
• Overige vorderingen	1.790	2.433
Liquide Middelen	73	472
• Kas-, bank- en girosaldi	73	472
Overlopende activa	3.369	2.507
• de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	0	0
• Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.369	2.507
Totaal generaal	83.420	80.342

Niet in de balans opgenomen rechten	Recht per 31-12-2022	Recht per 31-12-2021
Recht op verliescompensatie krachtens de wet op de vennootschapsbelasting 1969	-	-
Overige rechten verworven van natuurlijke personen en rechtspersonen	-	-
	-	-

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2022	1-1-2022
Vaste passiva	72.213	69.575
Eigen vermogen	47.814	43.711
• Algemene reserve	12.734	14.857
• Bestemmingsreserves	28.575	24.925
• Gerealiseerd resultaat (nog te bestemmen)	6.505	3.929
Vorzieningen	10.854	10.923
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	10.854	10.923
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	13.545	14.941
• Onderhandse leningen van: - binnenlandse banken en overige financiële instellingen	13.545	14.941
• Waarborgsommen	-	-
Vlottende passiva	11.206	10.767
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	3.539	5.197
• overige kasgeldleningen	-	2.000
• overige schulden (crediteuren)	3.539	3.197
• Debetsaldi banken	-	-
Overlopende Passiva	7.667	5.570
• verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en uitzondering van jaarlijkse terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbare volume	5.348	3.857
• de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2.319	1.713
Totaal generaal	83.420	80.342

Bedragen x € 1.000

Niet uit de balans blijvende verplichtingen		
	Verplichting 31-12-2022	Verplichting 1-1-2022
Waarborgen en garanties	57.193	58.215
	57.193	58.215

Toelichting op de balans

Vaste activa

Bedragen x €
1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Bijdragen derden	Des- investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	714	660	-	21	-	1.354
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	70	-	-	-	3	67
Totaal:	784	660	-	21	3	1.420

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling hebben betrekking op de voorbereidingskosten voor de grondexploitaties.

Materiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Bijdragen derden	Des- investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings met een economisch nut						
Gronden en terreinen	19.749	351	-	-	74	20.026
Gronden en terreinen (warme gronden)	178	68	-	-	-	246
Bedrijfsgebouwen	25.668	48	-	54	1.041	24.622
Vervoermiddelen	632	365	-	-	164	833
Mach. App. & install.	2.965	238	-	-	571	2.633
Overige mat. Vaste activa	114	154	-	-	4	264
Verliesvoorz. MVA grond	-448	-	-	-	-	-448
Totaal:	48.858	1.223	-	54	1.853	48.175
Investerings met een economisch nut waarvoor heffing kan worden opgelegd						
Bedrijfsgebouwen	180	-	-	-	4	175
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	49	-	-	-	4	46
Gronden en terreinen	39	-	-	-	2	37
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-
Totaal:	268	-	-	-	10	258

Investerings met uitsluitend maatschappelijk nut						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.707	594	297	-	115	4.889
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.894	-	-	-	202	1.693
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	-	-	-	-	-	-
Ov. Mat. Vaste act. MN	-	-	-	-	-	-
Totaal:	6.601	594	297	-	316	6.581

De investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut (vanaf 2017) hebben betrekking op de volgende projecten:

Aanleg fietsroute Dalfsen-Zwolle, Jagtclusteralee, Kanaalpark, Beatrixlaan/Julianalaan en de Buitenruimte de Spil, Herontwikkeling Kroonplein, Hybride veld Hoonhorst

Op de meeste van deze projecten is ook een bijdrage van de provincie, rijk of waterschap ontvangen. Deze zijn als bijdragen van derden in mindering gebracht.

In de bijlagen wordt inzicht gegeven in de realisatie van de investeringsbudgetten.

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Desinvestering	Aflossing	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Kapverstr.deeln.	-	-	-	-	-	-
Effecten	142	-	-	-	-	142
Leningen aan woningcorporaties	1.198	-	-	399	-	799
Leningen aan deelnemingen	845	-	-	-	-	845
Leningen aan openbare lichamen	-	-	-	-	-	-
Betaalde WBS	-	188	-	-	-	188
Overige langlopende leningen	2.601	28	-	-	-	2.629
Totaal:	4.786	217	-	399	-	4.603

Specificatie Financiële vaste activa

Specificatie Effecten	2022	2021
Vitens N.V.	9	9
Enexis Holding NV	8	8
Rova BV	41	41
BNG NV	84	84
	142	142

Specificatie Leningen aan woningcorporaties	2022	2021
Woonstichting Vechthorst	799	1.198
	799	1.198

Specificatie Leningen aan deelnemingen	2022	2021
Lening Enexis Tranche B	216	216
Achtergestelde 8% Rova-lening	628	628
Staatslening 1959	1	1
	845	845

Specificatie Leningen aan overige langlopende leningen	2022	2021
Duurzaamheidslening	142	141
VROM starterslening	2.067	2.039
Bruggenplein	121	124
Verzilverlening	300	300
	2.629	2.604

Vlottende activa

Vorraden	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvestering /opbrengsten	Afwaardering Waardevermind.	Boekwaarde 31-12-2022
GREX woningbouw	7.425	1.771	3.415	-	5.790
af: verliesvoorziening	-781	-	118	-	-899
Nog te maken kosten afgesloten complexen	-	-	123	-	-123
GREX bedrijventerr.	-1.300	105	274	-	-1.470
Winstnames woningbouw	-	-	-	-	-3
af: verliesvoorziening	-	-	-	-	-
Totaal:	5.344	1.875	3.931	-	3.296

Bedrijventerreinen

Complex	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021	Investeringsen	Inkomsten	Interne boekingen	Balans waarde 31-12-2022
De Grift III	-1.267	-1.267	-	203	-	-1.470
Stappenbelt	-6	-6	11	6	-	-
t Fabriek Zuid	-35	-35	37	-	-	-
t Fabriek Zuid II	8	8	56	64	-	-
Parallelweg	-	-	-	-	-	-
De Grift IV	-	-	-	-	-	1
Overige percelen	-	-	-	-	-	-
Totaal	-1.300	-1.300	104	272	-	-1.470

Woningbouw

Complex	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021	Investeringsen	Inkomsten	Interne boekingen	Balans waarde 31-12-2022
De Gerner Marke	-20	-20	110	-	-	90
Waterfront	-450	-450	451	-	-	-
Oosterdalfsen	-865	-865	164	-	-	-701
Kleine veer	-10	-10	10	-	-	-
Westerbouwlanden Noord	7.340	7.340	624	-	-	7.965
De Nieuwe Landen	81	81	-	609	-	-529
De Nieuwe Landen II	528	528	-	1.503	-	-975
De Koppeling	-22	-22	29	8	-	-
De Koele Hoonhorst	-85	-85	85	-	-	-
De Wieken	1.054	1.054	-	734	-	320
Agnieten College	-327	-327	-	294	-	-620
Muldersveld II	-10	-10	3	-	-	-7
Muldersweg	210	210	-	247	-	-37
Muldersweg II	-	-	285	-	-	285
Overig	-	-	-	-	-	-
Totaal	7.425	7.425	1.761	3.395	-	5.790

Voorziening

	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021	Investerings	Inkomsten	Mutatie	Balans waarde 31-12-2022
Voorziening	-781	-781	-	-	-118	-899
Totaal	-781	-781	-	-	-118	-899
Totaal voorraden	5.344	5.344	1.865	3.667	-118	3.422

Bij de MPG 2023 zijn alle grondexploitaties herzien en ter goedkeuring aan de raad voorgelegd. Zie voor een verdere uitwerking en toelichting de paragraaf grondbeleid.

Voor verdere informatie over de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op de programma's 4 en 9.(Economische zaken en Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting).

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	3.632	4.882
Schatkistbankieren	4.654	8.974
Vorderingen Sociaal Domein	731	617
Debiteuren algemeen	1.695	1.166
Debiteuren belastingen	7	7
	10.720	15.646

Vorderingen op openbare lichamen	2021	2022
Rijksoverheid	283	457
Belastingdienst	3.271	3.642
Provincie	32	9
Overige openbare lichamen	46	773
Totaal	3.632	4.882

Liquide middelen	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Kassaldi	7	9
Banksaldi	465	63
Totaal:	472	73

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1429		0,000	
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	171	317	224	186
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.258	1.112	1.204	1.243
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	71.442			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	71.442			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	Drempelbedrag	1429			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.357	28.850	20.645	17.123
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	171	317	224	186

Overlopende activa	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Tussenrekeningen		
Vooruitbetaalde bedragen	857	729
Overige overlopende activa	24	23
Nog te ontvangen bedragen	1.626	2.617
Totaal:	2.507	3.369

Vaste passiva

Bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Saldo 1-1-2022	Stortingen	Resultaat- bestemming	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve	-14.857	-2.586	-3.929	8.638	-12.734
Bestemmingsreserves, bestaande uit:					
<i>Geblokkeerde bestemmingsreserves</i>	-20.212	-	-	994	-19.218
<i>Bestemmingsreserves</i>	-4.713	-5.640	-	996	-9.357
Nog te bestemmen resultaat	-3.929	-	3.929	-	-6.505
Totaal:	-43.711	-8.226	-	10.627	-47.814

Specificatie Voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Toevoeging	Aanwending/ vrijval	Saldo 31-12-2022
Riolering	-4.730	-513	168	-5.074
Afval	-501	-160	-	-661
Groot Onderhoud	-1.107	-162	155	-1.114
Wethouderspensioen	-1.899	-	455	-1.444
Pensioen gewezen wethouders	-1.289	-	125	-1.164
Bovenwijks aansluiting N348	-1.375	-	-	-1.375
Mobiliteit	-23	-194	194	-23
	-	-	-	-
Totaal:	-10.923	-1.028	1.097	-10.854

Voorziening riolering

Op basis van de GRP 2022-2026 is de voorziening riolering gesplitst naar:

- Spaarvoorziening riolering. Deze voorziening heeft als doel de toekomstige (vervangings)investeringen te kunnen dekken (en is gebaseerd op art 44 lid1, sub d BBV).
- Voorziening exploitatie riolering. Dit betreft een voorziening door derden beklemde middelen (conform art 44 lid 2, BBV). Doel is over voldoende middelen te kunnen beschikken ter dekking van jaarlijks fluctuerende exploitatielasten van de riolering te kunnen opvangen (zodat volledige kostendekking wordt bereikt).

Deze indeling wordt in de Jaarstukken 2023 in bovenstaande tabel geëffectueerd.

Voorziening afval

Via de afvalstoffenheffing worden heffingen ontvangen. De voorziening moet specifiek worden ingezet voor afval. Overschotten en tekorten op de afval worden toegevoegd of onttrokken aan de voorziening.

Onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen

De voorziening is gevormd ter egalisatie van onderhoudskosten. Aan alle voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag, ter onderbouwing van de omvang van de voorziening. De toevoegingen aan de voorzieningen zijn verricht op basis van de berekening in het Beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen periode 2019-2023. De aanwending gebeurt op basis van werkelijke kosten.

Voorziening voor verplichtingen pensioen(gewezen) wethouders

De voorziening wordt gevormd op basis van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Toevoegingen zijn verricht op basis van actuariële berekeningen, de aanwendingen hebben betrekking op werkelijke uitbetalingen.

Bovenwijkse voorzieningen

De voorziening is gevormd op basis van het raadsbesluit bij de jaarrekening 2012. De voorziening is gevormd voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen met betrekking tot de N348. Aan alle nog te realiseren voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag. Vanaf 2017 wordt voor de realisatie gelden onttrokken.

Voorziening mobiliteit

De voorziening bestaat uit bevorderende maatregelen voor mobiliteit en ter voorkoming van wachtgeld.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer *	Saldo 1-1-2022	Opnamen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	-14.941	-	1.395	-13.545
Totaal:	-14.941	-	1.395	-13.545

De totale rentelast voor het jaar 2022 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 203.000.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	Saldo 1-1-2022	Saldo 31-12-2022
Kasgeldlening	-	-
Overige kasgeldleningen	-2.000	-
Overige schulden	-3.197	-3.540
Totaal:	-5.197	-3.540

Crediteuren	2022	2021
Rijksoverheid	1	3
Belastingdienst	119	481
Provincie	-	-
Overige openbare lichamen	503	898
Overige crediteuren	2.917	1.815
Totaal	3.540	3.197

Overlopende passiva	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Verpl. tlv begr.jr en te bet.in vlg. jr	-3.857	-5.348
Vooruitontv. Bedragen	-1.713	-2.319
-	-	-
Totaal:	-5.570	-7.668

Verloop vooruitontvangen bedragen	Boekwaarde 1-1-2022	Ontvangsten	Bestedingen	Boekwaarde 31-12-2022
Europese overheidslichamen	-	-	-	-
Rijk	392	442	594	-544
BDU	447	-	-	-447
Overige Nederlandse overheidslichamen	874	598	1.013	-1.328
Overige vooruitontvangen bedragen	-	-	-	-
Totaal	1.713	1.040	1.607	-2.319

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt, naar de aard van de geldlening, gespecificeerd worden:

Aangegane verplichtingen en vorderingen

Wij vermelden de volgende meerjarige verplichtingen en vorderingen die hun oorzaak voor de balansdatum hebben, maar daarna zullen worden geëffectueerd:

Totale huurverplichting vanuit de gemeente Dalfsen	191
ICT verplichting	664
	855

Hiervan is € 108.700 als contractwaarde 2023 betrokken in de oordeelsvorming.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Reserves en voorzieningen (inclusief algemene reserve vrij besteedbaar)

Hieronder volgt eerst het totaalbeeld van de Reserves en Voorzieningen over het jaar 2022 ten opzichte van 2021. Daarna worden in deze de paragraaf de Reserves (A) en de Voorzieningen (B) nader toegelicht. Uiteindelijk volgt er een voorstel tot vrijval en opheffing van reserves.

	Stand per 31 december	
	2022	2021
Algemene reserves	12.734.340	14.857.286
Geblokkeerde bestemmingsreserves	19.217.750	20.211.660
Overige bestemmingsreserves	9.357.081	4.713.202
Totaal Reserves	41.309.171	39.782.148
Totaal Voorzieningen	10.854.032	10.922.846
Totaal Reserves en Voorzieningen	52.163.203	50.704.994

Algemeen

In de onderstaande tabel ziet u het verloop van de reserves over het jaar 2022.

A. Reserves

In de onderstaande tabel treft u een overzicht aan van de reserves en de mutaties daarop in het jaar 2022.

Nummer	Naam reserve	REKENING					
		Stand per 01-01-2022	Mutatie binnen reserves	Bij	Af	Rek.saldo voorgaand jaar	Stand per 31-12-2022
	Algemene reserves						
9100001	Algemene reserve vaste buffer	3.500.000	0	0	500.000	0	3.000.000
9100002	Algemene reserve vrij besteedbaar	8.923.947	0	1.510.483	6.363.063	3.928.633	8.000.000
9100003	Algemene reserve grondexploitatie	2.433.339	0	1.075.652	1.774.651	0	1.734.340
	Totaal algemene reserves	14.857.286	0	2.586.135	8.637.714	3.928.633	12.734.340
	Geblokkeerde bestemmingsreserves						
9110001	Reserve KL gemeentehuis bouw	7.650.450	0	0	283.350	0	7.367.100
9110002	Reserve KL kunstgrasvelden	323.620	0	0	85.473	0	238.147
9110003	Reserve KL Cichoreifabriek gebouw	1.000.688	0	0	28.591	0	972.097
9110004	Reserve KL Cichoreifabriek installaties	261.875	0	0	52.375	0	209.500
9110005	Reserve KL brandweerkazerne Nieuwleusen	903.500	0	0	34.750	0	868.750
9110006	Reserve KL de Spil installaties	1.750.000	0	0	250.000	0	1.500.000
9110007	Reserve KL de Spil gebouw	7.132.970	0	0	192.783	0	6.940.187
9110008	Reserve KL verbouw werf Dalfsen	1.067.644	0	0	55.596	0	1.012.048
9110009	Reserve KL wandelpromenade	120.913	0	0	10.992	0	109.921
	Totaal geblokkeerde bestemmingsreserves	20.211.660	0	0	993.910	0	19.217.750
	Bestemmingsreserves						
9120001	Reserve reeds bestemd	345.061	0	0	53.929	0	291.132
9120003	Reserve herstructurering openbaar groen	465.275	0	31.375	20.364	0	476.286
9120004	Reserve volkshuisv. overdracht woningbedrijf	1.029.558	-199.663	0	199.663	0	630.232
9120005	Reserve volkshuisvesting (VHV)	1.921.541	199.663	0	4.343	0	2.116.861
9120006	Reserve corona noodfonds	381.526	0	0	119.077	0	262.449
9120007	Reserve budgetoverheveling	570.241	0	841.975	598.494	0	813.722
9120008	Reserve Beheer Openbare Ruimte	0	0	204.000	0	0	204.000
9120009	Reserve noodfonds energiecrisis	0	0	250.000	0	0	250.000
9120010	Reserve grote projecten	0	0	4.312.399	0	0	4.312.399
	Totaal bestemmingsreserves	4.713.202	0	5.639.749	995.870	0	9.357.081
	TOTAAL RESERVES	39.782.148	0	8.225.884	10.627.494	3.928.633	41.309.171

Algemene reserves

Deze bestaan uit 3 reserves, namelijk met vaste buffer, vrij besteedbaar en de grondexploitatie.

1. De algemene reserve vaste buffer heeft als doel het afdekken van risico's, uitsluitend in te zetten als daarvoor geen andere (reserve) middelen meer beschikbaar zijn.

Stortingen: geen, tenzij de reserve onder het afgesproken minimum terecht komt.

Beschikkingen: overeenkomstig de doelstelling.

In oktober 2019 is de nota Reserves en Voorzieningen 2019-2022 vastgesteld. Daarin is bepaald dat jaarlijks bij de programmabegroting de hoogte van de algemene reserve vaste buffer wordt bepaald op basis van de risico inventarisatie. Bij de begroting 2022(-2025) is de hoogte van deze reserve bepaald op € 3.000.000.

2. De algemene reserve vrij besteedbaar is bestemd voor het doen van onvoorziene of incidentele uitgaven, alsmede voor saldi van de jaarrekening.

Stortingen: rekeningssaldi en bedragen die vrijvallen uit de 'algemene reserve reeds bestemd' of bestemmingsreserves worden toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.

Beschikkingen: overeenkomstig de doelstelling, alsmede het afdekken van eventuele tekorten bij de jaarrekening.

De reserve is in 2022 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2022		8.923.947
Vrijval res grondexpl tgv ARVB (jaarrek 2021)	933.000	
Overheveling vanuit vaste buffer	500.000	
Vrijval claims van Res Reeds Bestemd (jaarrek 2021)	35.179	
Vrijval claims van Res Budgetoverheveling (jaarrek 2021)	42.304	
Totaal bij		1.510.483
Resultaat jaarrekening 2021 (raad juni 2022)		3.928.633
<i>Bestedingen 2022:</i>		
Jaarrek 2021 overhev.naar res Budgetovh (raad juni 2022)	-78.250	
Jaarrek 2021 budgetovh A naar 2021 (raad juni 2022)	-763.725	
Jaarrek 2021 budgetovh B naar 2021 (raad juni 2022)	0	
Jaarrek 2021 res bestemming tbv Verlichting en Beschoeiing	-204.000	
Jaarrek 2021 res bestemming tbv arbeidspart (begr € 150.000)	-28.000	
Onttrekking kosten IBOR 2022, BW 19/2021, begr € 28.250	-1.827	
Project LED verlichting sportparken (BW 005/2022)	-106.000	
Amendement begr 2022-2025 Energiefonds (begr € 40.000)	-2.911	
Extra personele capaciteit IHP, begr € 70.000 BW 006/2022	-34.260	
Toevoeging aan res grondexploitatie	-831.691	
Totaal af		-2.050.664
Voorlopige stand per 31 december 2022		12.312.399
af: overhevelen naar Bestemmingsreserve Grote Projecten		-4.312.399
Stand per 31 december 2022		8.000.000

Bij de vaststelling van de begroting 2023-2026 heeft u besloten tot het afkomen van de Algemene reserve Vrij Besteedbaar. Indien deze reserve boven de € 8 mln komt, dient het meerdere te worden toegevoegd aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve grote projecten. Dit betekent, dat een bedrag van afgerond € 4,3 miljoen is overgeheveld naar de bestemmingsreserve grote projecten.

Handhaven claims op Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	
Budget IBOR jaarschijf 2023/2024 (raad 29-11-2021)	56.500
IHP 2022-2038 tbv jaren 2023/2024 (raad 20-12-2021)	160.000
Totaal	216.500

Vrijval claims binnen Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	
Budget IBOR jaarschijf 2022 (begr € 28.250)	26.423
Totaal vrijval claims in 2022	26.423

Vrijval claims binnen Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	
Amendement energie armoede (raad 4-11-2021). Begroot € 40k	37.089
Totaal --> overhevelen naar Res.noodfonds energiecrisis	37.089
Vrijval claims vanuit Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	
IHP 2022-2038 jaarschijf 2022, raad 20-12-2021. Begroot € 70k	35.740
JR 2021 res bestemm.tbv arbeidspart.€ 150k, raad 20-6-2022)	122.000
Totaal --> overhevelen naar Reserve Budgetoverheveling	157.740

3. De algemene reserve grondexploitatie heeft als doel het opvangen van risico's welke gelopen worden binnen de grondexploitaties.

Stortingen: de (tussentijdse) winstnames van de complexen. Daarnaast stortingen vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' om de reserve op het gewenste niveau te houden.

Beschikkingen: afdekken van verliezen in het kader van de grondexploitatie.

De reserve is in 2022 gewijzigd conform de bedragen genoemd in de paragraaf grondbeleid, onderdeel algemene reserve grondbedrijf (weerstandvermogen).

De stand per 31 december 2022 bedraagt € 1.734.340.

Geblokkeerde bestemmingsreserves

Doel : dekking van kapitaallasten (KL)

Stortingen : geen stortingen (alleen wanneer nieuwe reserves gevormd worden), omdat de rente toevoeging m.i.v. 2017 is beëindigd.

Beschikkingen : overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten.

De mutaties in 2022 zijn conform de begroting en de bijstellingen in de bestuursrapportages.

Bestemmingsreserves

Reserve reeds bestemd (voorheen Algemene Reserve Reeds Bestemd)

Doel : reserve voor het afwikkelen van diverse claims (beslagleggingen).

Stortingen : overheveling vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' of vanuit bestemmingsreserves.

Beschikkingen : overeenkomstig de doelstelling. Bedragen die vrijvallen uit deze reserve, worden toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.

De reserve is in 2022 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2022		345.061
Besteding in 2022:		
Compensatie wegvallen dividend WMO (t/m 2025)	-18.750	
Jaarrek 2021 Vrijval claims van Res Reeds Bestemd	-35.179	
		-53.929
Stand per 31 december 2022		291.132

Reserve herstructurering openbaar groen

Doel : renovatie en herstructurering openbaar groen
Stortingen : opbrengsten van snippergroen
Beschikkingen : uit te voeren projecten in het kader van het groenstructuurplan. Door de gemeenteraad vastgesteld bij het jaarlijkse investeringsplan.

De reserve is in 2022 verlaagd met € 20.364. Dit betreft kosten van uitvoering van het groenstructuurplan. Er is een bedrag van € 31.375 toegevoegd als gevolg van opbrengsten verkoop openbaar groen.

Reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf

Doel : 'papieren reserve'. Tegenover deze reserve staat het restant van de geldlening aan de Woonstichting Vechthorst.
Stortingen : geen.
Beschikkingen : bij de jaarlijkse aflossing van de geldlening (afgerond € 400.000) door de Woonstichting wordt dit bedrag overgeheveld naar de 'reserve volkshuisvesting' (50%) en de exploitatie (50%). De door de Woonstichting betaalde rente komt ook ten gunste van de exploitatie.

De reserve is in 2022 gewijzigd conform bovenstaande beschikking.

Reserve volkshuisvesting

Doel : bestemd voor zaken die nauw verband houden met volkshuisvestingsvesting in brede zin.
Stortingen : bij de jaarlijkse aflossing van de geldleningen door de Woonstichting vindt overboeking plaats vanuit de 'reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf'. Dit is conform de oude reserve volkshuisvesting.
Beschikkingen : door de raad aan te wijzen investeringen overeenkomstig de doelstelling van de reserve.

De reserve is in 2022 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2022		1.921.541
Aflossing geldlening Woonstichting	199.663	
Bestemmingsplan kernen 50%	-4.343	
Openbare verlichting groot onderhoud	0	
Totale mutaties in 2022		195.320
Stand per 31 december 2022		2.116.861

Reserve Corona Noodfonds

Doel:

- maatregelen te kunnen treffen gericht op het in stand houden van cruciale voorzieningen in de gemeente;
- de financiële gevolgen af te dekken van gemeentelijke inkomsten die als gevolg van de coronacrisis gedeeltelijk of geheel niet meer worden gerealiseerd;
- financiële compensatie te leveren voor de gevallen waarin de gemeente diensten als gevolg van de coronacrisis niet kan leveren, die op grond van bestaande afspraken al wel in rekening zijn gebracht;
- extra gemeentelijke kosten te dekken die niet uit bestaande budgetten kunnen worden gedekt en die in verband staan met de coronacrisis.

Stortingen: € 1 mln éénmalig in 2020 ten laste van de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar (raad mei 2020).

Beschikkingen: Aanvragen die voldoen aan criteria.

De reserve is in 2022 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2022		381.526
Vierde tranche	-87.892	
Vierde tranche nagekomen aanvraag	-16.185	
Bevorderen aantrekkelijk winkelgebied (motie apr 2021)	-15.000	
Totale aanwending		-119.077
Stand per 31 december 2022		262.449

Voorstel:

Reserve opheffen per 31 december 2022 en het saldo van € 262.449 toevoegen aan de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar.

Reserve Budgetoverheveling

Doel : reserve voor het afwikkelen van diverse uitgaven in een volgend jaar.

Stortingen : overheveling vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' of vanuit bestemmingsreserves.

Beschikkingen : overeenkomstig de doelstelling.

De reserve is in 2022 als volgt gevoed en ingezet:

Stand per 1 januari 2022		570.241
Jaarrek 2021 vrijv claim Duurz Dorpen 21 (raad juni 2022)	50.000	
Jaarrek 2021 vrijval claim Impl IBOR 21 (raad juni 2022)	28.250	
Jaarrek 2021: Budgetoverheveling A (raad juni 2022)	763.725	
Jaarrek 2021: Budgetoverheveling B (raad juni 2022)	0	
<i>Totaal bij</i>		841.975
<i>Bestedingen 2022:</i>		
Vrijval claims naar ARVB obv jaarrek 2021	-42.304	
Organisatie ontwikkeling 2022	-40.000	
Pilot Integrale beveiligingsplannen 2022	-19.301	
Risico analyse VTH	-10.000	
Software VTH applicatie 6830925	-13.700	
DNA van Dalfsen (restant valt vrij)	-61.800	
Actieplan MO	-15.000	
Besteding experiment Beschermd Thuis	-54.740	
Optimalisatie iFinanciën	-36.017	
Inhuur a.g.v. vacatures optimalisatie iFinanciën	-7.752	
Kosten implementatie IBOR	-28.250	
Subsidie duurzame dorpen	-50.000	
Kosten Westerhof	-23.484	
Toiletgroep de Driehoek (restant valt vrij)	-5.718	
NPO Middelen 2021	-69.000	
Energieneutraal verbouwen	-18.000	
Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW)	-35.000	
Warmteplannen	-23.128	
Omgevingswet	-45.300	
Totaal bestedingen		-598.494
Stand per 31 december 2022		813.722

De stand van de reserve is per 31 december 2022 € 813.722.
Hiervan kan een bedrag van € 88.482 vrijvallen ten gunste van de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar, volgens onderstaande specificatie:

Vrijval claims vanuit Reserve Budgetoverheveling	
Ombouw toiletgroep (begroot € 10.000)	4.282
DNA van Dalfsen (begroot € 68.000)	6.200
Bijdrage Shared Service Centrum Ons, security roadmap	41.000
Actieplan Corona SD (geen uitgaven)	37.000
Totaal --> overhevelen naar Algemene Reserve Vrij Besteedbaar	88.482

Hierdoor resteert er een bedrag van € 725.240 in de reserve. Deze is benodigd voor:

Handhaven claims	
Pilot Integrale Beveiligingsplannen	75.461
Implementatie iFinanciën	85.231
Implementatie Meldingen Openbare Ruimte (MOR)	10.000
Herinrichting Westerhof	115.716
Expiriment Beschermd Thuis (begroot € 147.000)	92.260
Warmteplannen (begroot € 166.000)	142.872
Omgevingswet (begroot € 249.000)	203.700
Totaal	725.240

Voorstel:

Bedrag van € 88.482 vrij laten vallen en toevoegen aan de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar.

Reserve Beheer Openbare Ruimte

Doel: het reserveren van middelen voor toekomstige vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte, vooruitlopend op de uitwerking van het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP).

Storting: bij de vaststelling van de jaarrekening 2021 (resultaatbestemming) is besloten om 2 budgetten toe te voegen aan deze reserve, volgens onderstaande specificatie.

Beschikkingen: toekomstige vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte o.b.v. het MJOP.

Stand per 1 januari 2022		0
Jaarrek 2021 Res.bestemming Verlichting (raad juni 2022)	110.000	
Jaarrek 2021 Res.bestemming Beschoeiing (raad juni 2022)	94.000	
<i>Totaal bij</i>		204.000
Bestedingen 2022: geen		0
Stand per 31 december 2022		204.000

Reserve Noodfonds energiecrisis

Doel: bestrijden van energiearmoede voor inwoners, organisaties en verenigingen daar waar landelijke regelingen onvoldoende blijken te zijn.

Storting: op basis van amendement bij de vaststelling van de begroting 2022-2025 is besloten om een bedrag van € 250.000 te storten in deze reserve vanuit de stelpost ambities raad, jaarschijf 2022.

Beschikkingen: toekenningen o.b.v. nog uit te werken kaders door de Taskforce (energie)armoede.

Er zijn in 2022 geen bestedingen / onttrekkingen geweest.

Reserve grote projecten

Doel: het reserveren van middelen voor het uitvoeren van toekomstige grote projecten in de gemeente Dalfsen.

Stortingen: jaarlijks bij de jaarrekening de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar af te romen (indien van toepassing) naar € 8 mln. Dit is op basis van raadsbesluit dd. 3 november 2022, bij vaststelling van de begroting 2023-2026.

Beschikkingen: ten behoeve van het uitvoeren van grote projecten / investeringen.

De stand van de ARVB is per 31 december 2022 € 12,3 miljoen. Dit betekent dat in 2022 een bedrag van € 4,3 mln toegevoegd is aan deze reserve.

Er zijn in 2022 geen bestedingen / onttrekkingen geweest.

VOORSTEL TOT VRIJVAL RESERVES, OVERHEVELING EN OPHEFFEN RESERVES

Zie hiervoor de tekst in hoofdstuk 1, Bestuurlijke Samenvatting.

B. Voorzieningen

Nummer	Naam voorziening	REKENING				Stand per 31-12-2022
		Stand per 01-01-2022	Bij	Aan-wending	Vrijval	
9200001	Voorziening riolering	4.729.912	512.680	168.185	0	5.074.407
9200002	Voorziening afval	501.323	159.669	0	0	660.992
9200003	Voorziening groot onderhoud gem.gebouwen	1.106.792	162.100	154.707	0	1.114.185
9200004	Voorziening wethouderspensioen	1.898.632	0	0	455.039	1.443.593
9200005	Voorziening pensioen gewezen wethouders	1.288.899	0	95.336	29.996	1.163.567
9200006	Voorziening bovenwijken aansluiting N348	1.374.693	0	0	0	1.374.693
9200007	Voorziening mobiliteit	22.595	193.744	193.744	0	22.595
	TOTAAL VOORZIENINGEN	10.922.846	1.028.193	611.972	485.035	10.854.032

De toelichting op het verloop van de voorzieningen kunt u vinden onder Toelichting op de balans.

Hoofdstuk 5 Baten en lasten inclusief toelichting

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur, ondersteuning & alg. dekkingsm.												
Exclusief overhead	-6.278	50.283	44.006	-4.724	57.017	52.293	-4.686	58.277	53.591	37	1.260	1.297
Overhead	-9.023	260	-8.763	-10.459	204	-10.254	-10.521	278	-10.243	-62	74	12
Openbare orde en veiligheid	-2.594	112	-2.482	-2.693	234	-2.459	-2.705	257	-2.448	-12	23	11
Beheer openbare ruimte	-5.469	301	-5.168	-5.937	301	-5.637	-6.422	396	-6.026	-485	96	-389
Economische zaken	-221	9	-213	-217	17	-200	-585	430	-155	-368	412	45
Onderwijs en vrije tijd	-5.868	790	-5.079	-7.025	810	-6.215	-7.055	887	-6.168	-30	77	47
Inkomensondersteuning	-6.457	4.398	-2.059	-7.694	4.642	-3.052	-9.120	6.195	-2.925	-1.426	1.553	127
Sociaal domein	-22.549	819	-21.730	-26.217	3.833	-22.383	-24.870	4.651	-20.219	1.347	818	2.165
Duurzaamheid en milieu	-5.848	5.560	-288	-7.206	5.998	-1.208	-6.140	5.628	-513	1.065	-370	695
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-6.750	5.692	-1.058	-7.335	5.922	-1.413	-10.409	9.617	-792	-3.074	3.695	621
Saldo van baten en lasten	-71.059	68.225	-2.834	-79.505	78.978	-527	-82.513	86.616	4.103	-3.007	7.638	4.631
Stortingen in reserves	-520	0	-520	-2.826	0	-2.826	-8.226	0	-8.226	-5.399	0	-5.399
Onttrekkingen aan reserves	0	1.973	1.973	0	6.364	6.364	0	10.627	10.627	0	4.264	4.264
Resultaat	-71.579	70.198	-1.381	-82.332	85.342	3.010	-90.739	97.243	6.505	-8.407	11.902	3.495

*De gerealiseerde lasten van overhead zijn apart verantwoord in het overzicht van baten en lasten in programma Bestuur/ondersteuning/algemene dekkingsmiddelen conform de richtlijnen van de Commissie BBV.

Leeswijzer van de analyses

Bij het rapporteren over de financiële afwijkingen binnen de jaarrekening hebben wij een aantal keuzes gemaakt die de leesbaarheid van deze analyses bevorderen. Deze keuzes zijn:

- Personele lasten (betreffende vast en tijdelijk personeel, inhuur derden en detachingsvergoedingen) worden centraal geanalyseerd. Door dit centraal te positioneren laten wij in één analyse zien hoe wij met de inzet van ons personeel uitgekomen zijn. De analyse vindt u verderop in dit hoofdstuk, onder het kopje "Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen" en vervolgens onder "Toelichting afwijking op totale personeelslasten".
- Een programma bestaat uit meerdere beleidsvelden. Als deze beleidsvelden een afwijking van meer dan € 50.000 laten zien, wordt deze toegelicht. Nu de binnen deze beleidsvelden voorkomende personele lasten (salarissen) centraal worden geanalyseerd en toegelicht, kunt u cijfermatig geen directe aansluiting vinden tussen de toelichting van de analyses binnen het beleidsveld en de totale afwijking binnen het beleidsveld.

Voordat ingegaan wordt op de analyses, gaan we eerst in op de administratieve verwerking van budgetten die ten laste van een reserve worden gebracht. Hier wordt soms twee maal een zelfde uitleg gegeven.

Met behulp van onderstaande tabel leggen we uit waarom.

	begroot 2022	werkelijk 2022	verschil 2022
Programmaonderdeel	100	40	60
Onttrekking /storting reserve	-100	-40	-60
Resultaat	0	0	0

Wij hebben hierbij begroot € 100 uit te geven en dit te dekken door een onttrekking uit de reserve. Er is in werkelijkheid echter maar € 40 uitgegeven (minder dus is een voordeel). De onttrekking uit de reserve is dus ook maar € 40 en geen € 100. Dit is ook minder (dus hier een nadeel) per saldo is het neutraal.

In de tabel staat bij het verschil 2022 één keer 60 als voordeel en één keer 60 als nadeel. In de analyses ziet u dit terug.

Verder worden de afwijkingen toegelicht op basis van de grootste afwijkingen. De totale afwijking komt niet altijd exact overeen met de toegelichte afwijking. Het verschil tussen de toegelichte- en totale afwijking is niet groot en kan worden uitgelegd als overige afwijking.

Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene baten en lasten	-2.350	466	-1.884	-862	518	-345	-912	560	-352	-50	43	-7
Algemene uitkering		41.972	41.972		48.578	48.578		49.206	49.206		628	628
Belastingen en heffingen	-404	7.337	6.933	-388	7.329	6.941	-380	7.373	6.992	8	43	51
Bestuur	-1.871	19	-1.851	-1.729	19	-1.710	-1.575	505	-1.071	154	485	639
Burgerzaken	-1.286	324	-962	-1.353	392	-961	-1.438	433	-1.005	-84	41	-44
Overhead	-9.023	260	-8.763	-10.459	204	-10.254	-10.521	278	-10.243	-62	74	12
Overige gebouwen en gronden	-367	165	-202	-391	180	-211	-381	201	-180	10	20	30
Saldo van baten en lasten	-15.301	50.544	35.243	-15.182	57.221	42.039	-15.207	58.555	43.348	-25	1.334	1.309
Stortingen in reserves	-500	0	-500	-1.591	0	-1.591	-5.904	0	-5.904	-4.312	0	-4.312
Onttrekkingen aan reserves	0	1.083	1.083	0	2.743	2.743	0	7.879	7.879	0	5.136	5.136
Resultaat	-15.801	51.627	35.826	-16.773	59.965	43.191	-21.111	66.434	45.323	-4.338	6.470	2.132

Toelichting afwijking op totale personeelslasten

Algemeen: Totale personeelslasten	299.000 V
--	------------------

Hier analyseren wij de afwijking op de totale personeelslasten van het vaste- en tijdelijke personeel en de gedetacheerden ten opzichte van de gewijzigde begroting.

De totale personeelslasten bestaan uit salariskosten vast personeel, kosten personeel van derden (inhuur), variabele salarisvergoedingen, reiskosten, overwerk, vacaturegelden en detacheringsgelden. Het totaal van de loonkosten van het personeel is begroot op afgerond € 19,9 miljoen. Er is sprake van een voordeel op de personeelslasten van € 299.000 (dit is 1,5% van de loonsom).

Het budget uitvoering personele knelpunten ad € 1,1 mln, dat miv 2022 beschikbaar is gesteld, is niet volledig besteed agv krapte op de arbeidsmarkt.

Met betrekking tot de budgetten inhuur voor Gemeentelijke Opvang Oekraïne (GOO) en Crisis Nood Opvang (CNO) treft u de analyse aan in de programma's 6 en 7. De personeelskosten hiervan zijn in deze analyse buiten beschouwing gelaten vanwege het specifieke karakter van dit onderwerp. Deze kosten worden door het rijk vergoed.

Ook het jaar 2022 kenmerkt zich door veel personele wisselingen. Vrijgevallen posities konden niet altijd direct worden ingevuld. Vacatures waren moeilijk (vast) in te vullen en zelfs tijdelijke krachten waren niet altijd direct aan de organisatie te binden. Tijdelijke invulling was daardoor vaak korter en op een later moment beschikbaar dan de positie vrij viel. Hierdoor is er, net als in 2021, ook in 2022 sprake geweest van extra werkdruk.

In de verschillenanalyse 2022, verderop in dit hoofdstuk, worden in elk programma, per beleidsveld, de verschillen benoemd, die hoger zijn dan € 50.000. Voor zover deze betrekking hebben op de salaris(gerelateerde) kosten, wordt daarbij aangegeven, dat deze verschillen centraal verklaard worden en daarom wordt daar verwezen naar deze algemene toelichting.

In de tabel hierna laten we de afwijkingen per programma zien die leiden tot de totale afwijking van € 299.000 op de personeelslasten, waarbij (-) is een nadeel.

Progr	Omschrijving	Saldo
1	Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	-183.000
2	Openbare Orde en Veiligheid	-3.000
3	Beheer openbare ruimte	-58.000
4	Economische zaken	-32.000
5	Onderwijs en vrije tijd	10.000
6	Inkomensondersteuning	168.000
7	Sociaal domein	340.000
8	Duurzaamheid en milieu	58.000
9	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-1.000
Totaal		299.000

Algemene baten en lasten	7.000 N
---------------------------------	----------------

Salariskosten, voordeel € 109.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Post onvoorzien, voordeel € 56.000

De stelpost is dit jaar niet ingezet en levert daardoor een voordeel op in de jaarrekening.

Vennootschapsbelasting, nadeel € 208.000

Door de hoge inkomsten van de grondexploitatie werd er in 2022 hogere aanslagen opgelegd met betrekking tot de vennootschapsbelasting over de jaren 2020, 2021 en 2022. De overschrijding van het beschikbare budget voor 2022 met een bedrag van € 208.000 komt door het late opleggen van de voorlopige aanslag over 2022. Het bedrag van € 208.000 wordt gedekt uit de reserve grondexploitatie.

Algemene uitkering	628.000 V
---------------------------	------------------

Algemene uitkering, voordeel € 628.000

Het verschil binnen de Algemene Uitkering wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de effecten uit de Decembercirculaire. Het moment van beschikbaar komen van deze circulaire maakt dat deze niet meer middels een begrotingswijziging verwerkt kan worden. Zoals gebruikelijk worden die uitkomsten in relatie tot overige mutaties betrokken bij het resultaat van de jaarrekening. Op een totaal van € 49,2 miljoen komt de algemene uitkering 2022 uiteindelijk € 628.000 hoger uit dan begroot na wijziging (effecten mei- en septembercirculaire 2022) € 48,6 miljoen.

In hoofdstuk 6, bijlage 5, is een specificatie opgenomen van de verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie 2022.

Als onderdeel van de bestemming van het resultaat van de jaarrekening, wordt voorgesteld het in december 2022 ontvangen bedrag van € 484.000 voor het versneld uitkeren van de energietoeslag lage inkomens 2023 (1e tranche) beschikbaar te stellen in 2023.

Belastingen en heffingen	51.000 V
---------------------------------	-----------------

Belastingen, voordeel € 51.000

De afwijking wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de hogere opbrengsten Onroerende zaakbelastingen. Dit is voornamelijk het gevolg van minder leegstand en geconstateerde onterechte leegstand. Daarnaast is er sprake van hogere opbrengsten toeristenbelasting vanuit eerdere jaren, waarbij de ontvangsten hoger waren dan de opgenomen vordering. Tenslotte werd er over het jaar 2022

meer hondenbelasting geheven dan dat er was begroot. Met ingang van het belastingjaar 2023 is de hondenbelasting afgeschaft.

Bestuur	639.000 V
----------------	------------------

Rekenkamercommissie, voordeel € 10.000

In 2022 heeft de gemeenteraad een nieuwe voorzitter en leden voor de rekenkamercommissie benoemd. De commissie heeft eind 2022 een onderzoeksprogramma aan de gemeenteraad aangeboden en er is een start gemaakt met het eerste onderzoek. Het budget is in 2022 daarom niet geheel besteed, er is incidenteel € 10.000 over.

Bestuursondersteuning raad / griffie, voordeel € 25.000

Het voordeel van € 25.000 incidenteel is ontstaan omdat bij het personeelsbudget van de raad ten onrechte een verhoging van € 13.640 vanwege de cao Gemeenten is opgenomen, terwijl de cao niet op raadsleden van toepassing is. Daarnaast heeft de raad in september vooruitlopend op de vaststelling van het beleidsplan raadscommunicatie € 18.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van activiteiten. Hiervan is een deel ingezet bij de gemeenteraadsverkiezingen, maar verder is er alleen (beperkt) ambtelijke capaciteit in gestoken. Een bedrag van € 10.000 resteert.

Vrijval voorziening pensioenen (gewezen) wethouders, voordeel € 585.000

Jaarlijks berekent Visma Raet de pensioenen van de gewezen en huidige wethouders. Dit pensioenrecht is geregeld in de Algemene Pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De hoogte van de voorziening schommelt jaarlijks vanwege mutaties in de rekenrente en het sterftcijfer.

De rekenrente is gewijzigd van 0,528% in 2021 naar 2,47% in 2022, waardoor de voorziening deels vrijvalt en er een voordeel van € 585.000 ontstaat.

Bestuurlijke samenwerking (regio Zwolle), voordeel € 27.000

Er is sprake van een hogere bijdrage aan de VNG (€ 23.000).

Voor aanvullende inzet op regionale samenwerking is in de begroting 2022-2025 structureel € 50.000 beschikbaar voor extra formatie. Deze middelen zijn toegevoegd aan het uitvoeringsbudget regionale samenwerking in plaats van de salarisbegroting. De afwijking is ontstaan omdat de salariskosten voor de strategisch adviseur wel ten laste zijn gebracht van de salarisbegroting. Met ingang van 2023 zijn de middelen toegevoegd aan de salarisbegroting.

Burgerzaken	-44.000 N
--------------------	------------------

Salariskosten, nadeel € 51.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Overhead	12.000 V
-----------------	-----------------

Salariskosten, nadeel € 267.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Pilot inwonerbetrokkenheid, voordeel € 35.000

Voor de implementatie van het inwonerbetrokkenheidsbeleid 'Met Elkaar – Samen Dalfsen mooier maken' is voor zowel 2022 als voor 2023 € 35.000 beschikbaar gesteld. In 2022 is het door hoge werkdruk (onder meer door corona-, vluchtelingen- en asielcrises) niet gelukt om met de pilots aan de slag te gaan. Nu in de begroting van 2023-2026 ruimte is gecreëerd voor het aanstellen van een participatie-expert is er in 2023 wél capaciteit om met de pilots en implementatie aan de slag te gaan. Daarom stellen we voor om het budget van 35.000 van 2022 over te hevelen naar 2023.

Pilot integrale beveiligingsplannen, voordeel € 75.000

In 2019 is een subsidie door BZK verstrekt voor het versterken van integrale beveiliging.

Wij stellen voor het restant van de subsidie in 2023 te besteden aan:

- Het borgen van integrale beveiliging met een traject geleid door een externe (december 2022 gestart).
- Het vernieuwen van het druppel- en alarmsysteem. Door leveringsproblemen zijn de werkzaamheden nog niet gestart in 2022. In 2023 wordt dit opgepakt in het kader van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

Bijdrage Shared Service Centrum Ons, voordeel € 218.000

Het voordeel betreft het onderwerp Security Roadmap (€ 41.000).

Het project is nagenoeg afgerond in 2022. Rest werkzaamheden en kosten komen ten laste van 2023. Het overige voordeel (€ 177.000) is als gevolg van moeilijk te vervullen vacatures, verdere uitloop van het programma Verhogen Digitale Weerbaarheid (VDW), lagere licentie en onderhoudskosten en lagere security kosten door uittel van activiteiten.

Algemene personeelskosten, nadeel € 160.000

De advieskosten zijn € 30.000 hoger geweest vanwege juridisch advies op (oude) personeelsdossiers. Als gevolg van de corona-uitbraak in de jaren 2020 en 2021 hebben uitgestelde opleidingen trainingen, team- en afdelingsuitje plaatsgevonden. De inhaalslag geldt ook voor personeelsbijeenkomsten, jubileumfeestjes, maaltijdvergoeding bij openstelling gemeentehuis en in verband met het bijwonen raadsvergaderingen. Daarnaast werd de Dalfsen Academie beschikbaar gesteld en vielen de kosten hoger uit door o.a. advies en implementatiekosten, nadeel € 14.000.

Organisatieontwikkeling, voordeel € 72.000

(voordeel salariskosten € 85.000 / nadeel overige kosten € 13.000)

In 2022 is een organisatieadviseur aangetrokken om een heldere koers voor de organisatieontwikkeling op te zetten. Het proces is in volle gang. Om acties die hieruit voortvloeien mede te kunnen bekostigen stellen we voor om € 72.000 over te hevelen naar 2023.

Implementatie / optimalisatie iFinancien, voordeel € 85.000

We hadden gepland om verder te optimaliseren, maar door het grote verloop in 2022 hebben we ons moeten richten op de dagelijkse gang van zaken en willen deze optimalisering vanaf het 2e kwartaal 2023 oppakken. Daarom stellen we voor om € 85.000 van 2022 over te hevelen naar 2023.

Automatisering, voordeel € 38.000

In verband met de samenwerking op het gebied van de applicatie Suite voor Sociaal domein zijn de kosten doorberekend naar de gemeente Staphorst en Zwartewaterland. Dit levert een voordeel op van € 38.000. Het betreft de kosten van de upgrade van de applicatie en de hosting is ook een onderdeel van de kosten.

Actualisatie Visie op Dienstverlening, voordeel € 20.000

In november 2022 is een technische sessie met de raad geweest over het thema dienstverlening. Volgens afspraak is het actualiseren van de Visie op Dienstverlening voor 2023 op de LTA Raad opgenomen. Daarom stellen wij voor om € 20.000 over te hevelen naar 2023.

Overige gebouwen en gronden	30.000 V
------------------------------------	-----------------

Diverse afwijkingen, € 30.000 voordeel

Mutatie reserves	823.000 V
-------------------------	------------------

Er heeft geen onttrekking aan de reserve Budgetoverheveling plaatsgevonden voor de volgende bedragen:

- Pilot Integrale Beveiligingsplannen	€ 75.000
- Implementatie iFinanciën	€ 85.000
- Bijdrage Shared Service Centrum Ons	€ 41.000
- Implementatie Meldingen Openbare Ruimte	€ 10.000
Totaal nadeel	€ 211.000

De werkzaamheden zijn niet uitgevoerd in 2022 en het budget wordt overgeheveld naar 2023. Een inhoudelijke toelichting op de onderdelen wordt gegeven in beleidsveld 1.6 Overhead.

Met betrekking tot de kosten voor de ombouw toiletgroep is € 4.000 minder onttrokken aan de reserve (nadeel) omdat de kosten lager zijn uitgevallen. Dit bedrag valt vrij ten gunste van het rekeningresultaat 2022.

Met betrekking tot de Vennootschapsbelasting is er voor de aanslag 2022 een bedrag van € 208.000 onttrokken aan de reserve grondexploitatie. Deze onttrekking was niet begroot en leidt in dit beleidsveld tot een voordeel. Zie toelichting in beleidsveld 1.1 Algemene baten en lasten.

Er is een bedrag van € 832.000 toegevoegd vanuit de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar aan de Algemene Reserve Grondexploitatie. Dit bedrag was niet begroot en leidt in dit beleidsveld tot een voordeel. Zie toelichting in de paragraaf Grondbeleid (aanvulling weerstandsvermogen).

Openbare orde en veiligheid

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openbare orde en veiligheid	-2.594	112	-2.482	-2.693	234	-2.459	-2.705	257	-2.448	-12	23	11
Saldo van baten en lasten	-2.594	112	-2.482	-2.693	234	-2.459	-2.705	257	-2.448	-12	23	11
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	35	35	0	35	35	0	35	35	0		
Resultaat	-2.594	147	-2.447	-2.693	269	-2.424	-2.705	292	-2.413	-12	23	11

Beheer openbare ruimte

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openbaar groen	-2.391	132	-2.259	-2.458	132	-2.326	-2.727	175	-2.552	-269	43	-226
Verkeer en vervoer	-3.078	169	-2.909	-3.479	169	-3.311	-3.695	222	-3.473	-216	53	-163
Saldo van baten en lasten	-5.469	301	-5.168	-5.937	301	-5.637	-6.422	396	-6.026	-485	96	-389
Stortingen in reserves	-20	0	-20	-252	0	-252	-264	0	-264	-11	0	-11
Onttrekkingen aan reserves	0	250	250	0	650	650	0	368	368	0	-282	-282
Resultaat	-5.489	551	-4.938	-6.189	951	-5.239	-6.685	764	-5.921	-496	-186	-682

Openbaar groen	-226.000 N
-----------------------	-------------------

Salariskosten, nadeel € 85.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Openbaar groen, nadeel € 26.000

Deze kosten zijn gemaakt voor de bestrijding van de Japanse Duizendknoop. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar gesteld, maar uitvoering was nodig om onnodige verspreiding en kosten in de toekomst te voorkomen.

Inruil materieel, nadeel € 18.000

Door langer levertijden blijft materieel langer doorlopen en wordt de inruil uitgesteld

Tractie, nadeel € 58.000

Door gestegen prijzen is het onderhoud duurder. Door leveringsproblemen loopt het bestaande materieel langer door dit zorgt voor hogere onderhoudskosten. Verzekeringspremies zijn aanzienlijk gestegen.

Diverse kleine afwijkingen, nadeel € 14.000

Verkeer en vervoer	-163.000 N
---------------------------	-------------------

Salariskosten, voordeel € 27.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Westerhof, voordeel € 115.000

De herinrichting van de Westerhof is in 2021 gestart en vindt gefaseerd plaats. De werkzaamheden lopen door in 2023. Daarom wordt voorgesteld het restant budget over te hevelen naar 2023. Voor 2022 geeft dit een voordeel van (€ 115.000).

Civiele kunstwerken, nadeel € 26.000

Vanwege extra en nadere inspecties die moesten worden uitgevoerd aan enkele specifieke bruggen heeft er een overschrijding plaats gevonden op dit budget.(€ 26.000).

Onderhoud wegen, nadeel € 296.000

Het uitvoeren van groot onderhoud aan wegen gaat via het uitzetten van deelopdrachten waarbij het totaal van de opdrachten past binnen het jaarbudget. Maatregelen en budget aan de Middeldijk was gepland in 2022 en 2023. Door (weers-) omstandigheden was het mogelijk het werk in 2022 uit te voeren. Door personele wisselingen is teveel gefocust op voortgang en voorkomen van overlast voor aanwonenden. Dit heeft geleid tot hogere lasten (€ 296.000).

Gladheidsbestrijding, nadeel € 38.000

Als gevolg van de winter is gladheidsbestrijding nodig geweest. Inkoop van zout en onderhoud van materieel heeft geleid tot hoger lasten (€ 38.000).

Beplanting wegen bubeko, nadeel € 18.000

Als gevolg van de storm(en) begin 2022 is er extra inzet geweest van hoogwerkers om stormschade weg te werken (€ 10.000). Ook is er een spoedklus aan bomen aan de Dalmsholterweg uitgevoerd (€ 6.000).

Openbare verlichting Energie, voordeel € 32.000

Bij de 2de berap is er gelet op de ontwikkelingen op de energiemarkt extra budget gevraagd voor de te verwachten energiekosten. De werkelijke kosten over 2022 vallen mee t.o.v. de toen gemaakte inschatting.

Openbare verlichting aankoop, voordeel € 68.000

De ontwikkeling van dynamische verlichting is dit jaar nog niet uitgevoerd in verband met participatie.

Mutatie reserves	-293.000 N
-------------------------	-------------------

Het verschil wordt veroorzaakt door één hogere last en vier lagere baten:

-storting vanuit verkopen openbaar groen	€ 11.000
-lagere kosten uitvoering groen structuur plan	€ 30.000
-latere uitvoering/oppakken renovatie verlichting	€ 110.000
-gedeeltelijke inzet budget IBOR	€ 26.000
-uitloop werkzaamheden herinrichting Westerhof	<u>€ 115.000</u>
Totaal	€ 292.000

In 2022 is er binnen beleidsveld 3.1 sprake geweest van meer verkopen openbaar groen, waardoor er een hoger bedrag van € 11.375 in de reserve is gestort.

Door lagere kosten dan begroot is er op vier onderdelen sprake van een lagere onttrekking uit de beschikbare reserves. Het voorstel is om het budget van herinrichting Westerhof van beleidsveld 3.2 over te hevelen naar 2023.

Economische zaken

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Economie	-221	9	-213	-228	17	-211	-253	25	-228	-25	8	-17
Grondexploitatie bedrijven				10		10	-332	404	73	-342	404	62
Saldo van baten en lasten	-221	9	-213	-217	17	-200	-585	430	-155	-368	412	45
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	40	40	0	40	40	0	23	23	0	-17	-17
Resultaat	-221	49	-173	-217	57	-160	-585	453	-132	-368	396	28

Grondexploitatie bedrijven	62.000 V
-----------------------------------	-----------------

Dit voordeel komt grotendeels door het verschil tussen de begroting en werkelijke toerekening van uren aan de grondexploitaties bedrijventerreinen (€ 47.000). De werkelijke lasten zijn meegenomen in de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties (MPG 2023). De financiële effecten hiervan zijn in totaliteit toegelicht bij beleidsveld 9.1 (grondexploitatie woningbouw).

Onderwijs en vrije tijd

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Cultuur	-1.057	18	-1.039	-1.485	18	-1.467	-1.413	41	-1.371	72	23	95
Kultuurhuizen	-1.361	119	-1.242	-1.606	119	-1.487	-1.645	134	-1.512	-40	15	-25
Onderwijs	-2.204	362	-1.842	-2.442	362	-2.080	-2.382	342	-2.039	60	-19	41
Recreatie en toerisme	-170	16	-154	-190	16	-174	-198	25	-173	-9	10	1
Sport	-1.078	275	-802	-1.303	295	-1.008	-1.416	344	-1.073	-113	48	-65
Saldo van baten en lasten	-5.868	790	-5.079	-7.025	810	-6.215	-7.055	887	-6.168	-30	77	47
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	533	533	0	950	950	0	908	908	0	-42	-42
Resultaat	-5.868	1.322	-4.546	-7.025	1.759	-5.265	-7.055	1.795	-5.260	-30	35	5

Cultuur	95.000 V
----------------	-----------------

Salariskosten, voordeel € 82.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Diverse kleine afwijkingen, voordeel € 13.000

Onder meer DNA van Dalfsen.

Onderwijs	41.000 V
------------------	-----------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, nadeel € 13.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Onderwijsachterstanden, voordeel € 28.000

De bijdrage van het Rijk viel hoger uit. Daarnaast fluctueert de deelname aan VVE en gesubsidieerde peuteropvang. Er wordt begroot voor een gemiddelde verwachte deelname en de laagst mogelijke eigen bijdragen van ouders. In 2022 lag de deelname iets lager dan verwacht en de eigen bijdrage van ouders hoger.

Haalbaarheidsonderzoek basisonderwijs Nieuwleusen, voordeel € 36.000

Ten behoeve van externe ondersteuning en personele vervanging voor de IHP-projecten Dalfsen-west, Nieuwleusen in de periode 2022-2024 is een totaal budget beschikbaar van € 230.000. Dit is in ongeveer gelijke jaarbudgetten verdeeld in de begroting, in 2022 was € 70.000 beschikbaar. Inzet vindt plaats indien en wanneer de werkzaamheden dat vereisen. Behoeft aan ondersteuning en vervanging zijn variabel gedurende looptijd van project. Verzocht wordt het voordeel over te hevelen naar 2023. De reservemutatie is 36.000 nadelig, per saldo is het resultaat voor de jaarrekening nihil.

Leerlingenvervoer, nadeel € 10.000

De kostprijs voor vervoer is iets hoger dan waarmee bij de begroting rekening is gehouden.

Sport	-65.000 N
--------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, nadeel € 49.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Onderhoud sportvelden, nadeel € 30.000

Dit heeft te maken met sterk gestegen grondstoffen, bemesting is bijvoorbeeld 40% duurder geworden. Daarnaast is zijn er extra kosten gemaakt in verband met bestrijding van plaagdieren (engerlingen).

Jeugdsportsubsidies, voordeel € 14.000

De kosten voor externe ondersteuning en advisering bij het onderzoek zwembaden zijn lager uitgevallen dan begroot. Daarnaast zijn als gevolg beperkte personele capaciteit enkele geplande activiteiten niet uitgevoerd.

Mutatie reserves	-42.000 N
-------------------------	------------------

Haalbaarheidsonderzoek BO Nieuwleusen, nadeel € 36.000

Ten behoeve van externe ondersteuning en personele vervanging voor de IHP-projecten Dalfsen-west, Nieuwleusen in de periode 2022-2024 is een totaal budget beschikbaar van € 230.000. Verzocht wordt het voordeel over te hevelen naar 2023. De reservemutatie is 36.000 nadelig, per saldo is het resultaat voor de jaarrekening nihil.

DNA van Dalfsen, nadeel € 6.000

Voor dit project was € 34.000 beschikbaar. De uitgaven waren lager en daardoor was een lagere onttrekking aan de reserve nodig. Dit leidt tot een nadeel van € 6.000.

Inkomensondersteuning

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Inkomen	-6.158	4.261	-1.897	-7.156	4.280	-2.876	-8.215	5.306	-2.910	-1.060	1.026	-34
Integratie vergunninghouders	-299	137	-162	-538	362	-176	-904	890	-15	-367	528	161
Saldo van baten en lasten	-6.457	4.398	-2.059	-7.694	4.642	-3.052	-9.120	6.195	-2.925	-1.426	1.553	127
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0			0	40	40	0	3	3	0	-37	-37
Resultaat	-6.457	4.398	-2.059	-7.694	4.682	-3.012	-9.120	6.198	-2.922	-1.426	1.516	90

Inkomen	-34.000 N
----------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, voordeel € 155.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Participatiewet, voordeel € 165.000

Het voordeel wordt door een aantal factoren veroorzaakt. Een groot voordeel ontstaat door een verschil in begrote en daadwerkelijk verschuldigde loonheffing. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 244.000. Daarnaast is er een bedrag van € 73.000 toegevoegd aan de reservepost dubieuze debiteuren. Door hogere verstrekkingen is het nodig deze voorziening op te hogen.

Het definitieve BUIG budget, het rijksbudget voor de betaling van bijstandsuitkeringen, is iets lager dan het eerder bekend gemaakte voorlopige BUIG, hetgeen een nadeel van € 25.000 oplevert. Tot slot zijn er hogere verhaalsbaten dan verwacht (€ 35.000) en is er een klein verschil in het betaalde bedrag aan bijstandsuitkeringen. In totaal komt het netto voordeel hiermee uit op € 165.000.

Het aantal uitkeringen is in 2022 verder gedaald van 228 naar 212. Over 2022 was het toegekende BUIG voldoende om de uitkeringslasten te voldoen. Dit betekent dat voor het tweede jaar op rij geen vangnetuitkering hoeft te worden aangevraagd.

BBZ, nadeel € 137.000

Het nadeel is incidenteel en betreft een aan het rijk terug te betalen bedrag aan verstrekte bedrijfskredieten. Het Rijk financiert 100% voor, gemeenten dienen 75% terug te betalen. Abusievelijk is het te betalen bedrag voor 2021 niet opgenomen in de exploitatie, dit resulteert nu in een nadeel.

IOAW, voordeel € 23.000

Er zijn minder IOAW uitkeringen verstrekt dan begroot, hetgeen een voordeel van € 23.000 oplevert. Het aantal IOAW uitkeringen daalt al jaren gestaag, conform de trend.

Energietoeslag, nadeel € 306.000

De tegemoetkoming energielasten is aan meer inwoners uitbetaald dan verwacht bij de tweede bestuursrapportage. In de begroting is rekening gehouden met 750 verstrekkingen, uiteindelijk is de tegemoetkoming in 2022 aan 964 inwoners toegekend. Dit resulteert in een nadeel van € 343.000. Bij het vaststellen van de begroting 2022 heeft u € 40.000 beschikbaar gesteld voor het instellen van een energiefonds. Hiervan werd in 2022 € 3.000 uitgegeven, hetgeen een incidenteel voordeel van € 37.000 oplevert. Het netto nadeel op dit thema in programma 6 is daarmee € 306.000.

De rijksbijdrage voor de tegemoetkoming energielasten bedraagt € 1.231.000 is opgenomen in de algemene uitkering en opgenomen in programma 1. Voor Dalfsen betekent het op dit thema, een totaal netto nadeel van € 21.000, inclusief de uitvoeringskosten. Meer gemeenten hebben te maken met een

verschil tussen de rijksbijdrage en de daadwerkelijk bestede middelen. Landelijk is een lobby gaande om het verschil ook vergoed te krijgen. Op dit moment is daarover nog geen duidelijkheid.

Voorgesteld wordt om het restantbudget van het energiefonds ad € 37.000 toe te voegen aan het budget voor de Taskforce energiearmoede.

Bijzondere bijstand, voordeel € 12.000

Dit betreft de vergoeding aan chronisch zieken en gehandicapten. Er is in 2022 iets minder aan uitgegeven dan begroot.

Schuldhelpverlening, nadeel € 8.000

Het verschil wordt veroorzaakt door de kosten van externe inhuur, noodzakelijk door (tijdelijke) onderbezetting. Inmiddels is de vacature ingevuld en is op dit moment sprake van voldoende, vaste formatie.

Kindregeling, voordeel € 28.000

Het aantal verstrekkingen is in 2022 iets lager geweest dan vooraf begroot. Dit levert een eenmalig voordeel op van € 28.000.

Digitalisering MO, voordeel € 18.000

De digitalisering bij MO heeft vertraging opgelopen. Dit komt doordat er eerste extra stappen moesten worden gezet om de data geanonimiseerd te kunnen verwerken. Daarnaast is er sprake van personeelstekorten bij de dienstverlener. Voorgesteld wordt dit budget over te hevelen naar 2023.

Integratie vergunninghouders	161.000 V
-------------------------------------	------------------

Salariskosten, voordeel € 13.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Statushouders, voordeel € 71.000

In 2022 hadden wij te maken met de instroom van statushouders vallend onder de oude Wet Inburgering, en statushouders die onder de nieuwe wet moeten inburgeren. Voor deze laatste doelgroep ontvangen wij een specifieke uitkering per inburgeraar (SPUK).

In 2022 hebben wij meer mensen (onder de oude wet) gehuisvest en begeleid dan wij op voorhand verwachtten. Hierdoor waren de kosten voor maatschappelijke begeleiding hoger. Nadeel € 14.000. In 2022 hebben wij echter ook subsidie voor maatschappelijke begeleiding terug ontvangen naar aanleiding van de vaststelling van de subsidie van 2021. Voordeel € 33.000.

Door latere instroom van inburgeraars onder de nieuwe wet Inburgering is de StarterZ-klas (taalles voor nieuwe inburgeraars en inburgeraars vallend onder de Z-route) later van start gegaan en zijn er nog geen kosten gemaakt voor de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) en participatietrajecten onder de Z-route. Ook zijn er daardoor minder kosten voor tolken gemaakt. Voordeel € 43.000.

Daarnaast hebben we door de extra werkzaamheden door de oorlog in Oekraïne en de hoge instroom van statushouders minder activiteiten kunnen oppakken op het gebied van preventie. Voordeel 9.000.

CNO de Spil en CNO Hof van Dalen, voordeel € 78.000

De kosten van (extra) ambtelijke inzet zijn verantwoord onder de salariskosten op de diverse beleidsvelden en in rekening gebracht bij het COA. Dit resulteert op dit beleidsveld in een voordeel van respectievelijk € 47.000 en € 52.000.

Ook zijn er in 2022 9 statushouders gehuisvest in het Hof van Dalen. Voor de bekostiging hiervan is een beroep gedaan op de Hotel- en Accommodatie-regeling (HAR) van het COA. De kosten van deze opvang worden niet volledig gedekt door de HAR-regeling. Dit resulteert in een nadeel van € 21.000

Mutatie reserves	-37.000 N
-------------------------	------------------

Energiefonds, nadeel € 37.000

Bij het vaststellen van de begroting 2022 heeft u € 40.000 beschikbaar gesteld voor het instellen van een energiefonds. De uitgaven in 2022 waren lager en daardoor was een lagere onttrekking aan de reserve nodig. Dit leidt tot een nadeel van € 37.000.

Sociaal domein

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Jeugdzorg	-7.714		-7.714	-7.675	7	-7.668	-7.404	7	-7.397	271		271
Lokale toegang	-1.555		-1.555	-1.533		-1.533	-1.433	-6	-1.439	100	-6	94
Participatie	-4.482	371	-4.111	-7.746	3.279	-4.467	-6.948	3.434	-3.514	798	155	953
Preventie	-1.702		-1.702	-1.994	67	-1.928	-1.900	42	-1.858	95	-25	70
Publieke gezondheid	-1.264		-1.264	-1.327	32	-1.295	-1.320	43	-1.277	7	11	18
WMO	-5.832	448	-5.383	-5.942	448	-5.493	-5.865	1.132	-4.733	77	684	760
Saldo van baten en lasten	-22.549	819	-21.730	-26.217	3.833	-22.383	-24.870	4.651	-20.219	1.347	818	2.165
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0			0	349	349	0	98	98	0	-251	-251
Resultaat	-22.549	819	-21.730	-26.217	4.182	-22.034	-24.870	4.749	-20.121	1.347	567	1.914

Jeugdzorg	271.000 V
------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, voordeel € 235.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Pgb-jeugd, nadeel € 48.000

In de voorgaande jaren is sprake geweest van een dalende uitgave Pgb, Deze daling lijkt zich te stabiliseren in een gelijkblijvend aantal jeugdigen met PGB en uitgaven. Het vermeldde nadeel wordt vrijwel geheel veroorzaakt door een (éénmalige) nabetaling PGB jeugd.

Landelijk Transitie Arrangement (LTA), voordeel € 75.000

Dit betreft een (zeer) specialistisch aanbod van jeugdhulp, waarvan slechts een klein aantal jeugdigen gebruik maakt. Daarom wordt deze jeugdhulp landelijk ingekocht in plaats van regionaal. Wanneer zich een situatie voordoet, zijn de kosten hoog. Inzet van jeugdhulp uit het LTA is moeilijk voorspelbaar. De uitgaven voor dit budget zijn lager dan begroot, omdat trajecten eerder dan verwacht zijn afgerond.

Jeugdzorg - zorg in natura (ZIN), nadeel € 31.000

Onder zorg in natura vallen onder andere Licht verstandelijke beperking (LVB), Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) en Jeugd&Opvoedhulp (J&O).

Op een begroot budget van € 6.173.000 voor deze genoemde producten bedraagt de afwijking 0.5%. Gezien het open einde karakter en het niet vooraf te voorspellen beroep dat op de geïndiceerde jeugdhulp wordt gedaan, beschouwen we dit als een minimale afwijking op de begroting.

Vervoerskosten Jeugd, voordeel € 34.000

De uitgaven voor dit budget waren lager dan begroot, omdat een aantal vervoerstrajecten korter liep dan verwacht.

Lokale toegang	94.000 V
-----------------------	-----------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, voordeel € 7.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Wijkteam, voordeel € 46.000

Het voordeel van € 46.000 is opgebouwd uit diverse voordelen (€ 80.000) en nadelen (€ 34.000):

- Onderdelen van het actieplan corona zijn uitgevoerd binnen andere, reguliere, posten. (Voordeel € 37.000)
- Diverse kleinere budgetoverschotten en ontvangen bedragen: zoals lagere kosten voor bijeenkomsten, minder gebruik externe expertise, terugbetaling van Veilig thuis, voordeel data gedreven werken, (Voordeel van € 43.000)
- Diverse bedragen, waaronder extra kosten vanwege indexatie en terugbetaling van een niet besteed subsidiebedrag. (Nadeel € 34.000),

POH-Jeugd, voordeel € 27.000

In juli 2022 is een pilot POH-Jeugd GGZ bij de huisartsenpraktijk in Lemelerveld gestart. De pilot loopt één jaar, van juli 2022 tot juli 2023. Het resterende bedrag van dit budget voor 2022 ad € 27.000, wordt overgeheveld naar 2023.

Diverse kleine afwijkingen, voordeel 14.000

Participatie	953.000 V
---------------------	------------------

Salariskosten, voordeel € 6.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Gemeentelijke en particuliere opvang noodhulp Oekraïne, voordeel € 1.089.000

Voor de dekking van lasten als gevolg van de gemeentelijk en particuliere opvang noodhulp Oekraïne heeft het Rijk een specifieke uitkering vastgesteld. Daarnaast worden de lasten van de verstrekking van leefgeld aan ontvreemden in de particuliere opvang volledig vergoed door het Rijk. In 2022 is de totale uitkering afkomstig van het Rijk € 2.913.000, bestaande uit:

- Normvergoeding GOO € 2.275.000
- Normvergoeding POO € 235.000
- Dekking leefgeld POO € 403.000

Door de efficiënte wijze van uitvoering van de opvang noodhulp Oekraïne is de rijksvergoeding ruimschoots voldoende gebleken ter dekking van de lasten. Het totaal aan lasten in 2022 is € 1.785.000. Dit resulteert in een voordeel van € 1.128.000. Voor de kosten voor inzet van de GGD, een bedrag van € 41.000, is een rijksvergoeding ontvangen welke is verantwoord in programma 1. Dit resulteert op dit beleidsveld in een nadeel, per saldo is dit budgetneutraal.

De kosten van (extra) ambtelijke inzet, een bedrag van € 341.000 zijn verantwoord onder de salariskosten op de diverse beleidsvelden en onderdeel van de analyse van de salariskosten in programma 1. Per saldo is het totale voordeel in verband met de opvang noodhulp Oekraïne € 787.000.

Naar verwachting blijft de opvang de komende tijd nodig, voor zowel Oekraïense vluchtelingen als voor asielzoekers. Ook de huisvesting van statushouders blijft een grote opgave. Wij stellen daarom voor een reserve in te stellen van € 774.000. Deze is als volgt opgebouwd:

- Voordeel GOO en POO € 787.000
- Voordeel huisvesting Onderwijs Oekraïne € 8.000
- Nadeel opvang statushouders - € 21.000 (Beleidsveld 6.2)

Huisvesting Onderwijs Oekraïne Vilsteren, voordeel € 8.000

De kosten voor de huisvesting Onderwijs Oekraïne worden gedekt door vanuit een specifieke uitkering. Ook de kosten van (extra) ambtelijke inzet worden hieruit vergoed. Deze salariskosten zijn verantwoord op andere beleidsvelden. Dit resulteert op dit beleidsveld in een voordeel van respectievelijk € 8.000.

Leerlingenvervoer Oekraïne, nadeel € 95.000

De kosten van leerlingenvervoer van Oekraïense leerlingen bedragen voor 2022 € 95.000,-. Voor de dekking van deze kosten is een rijksvergoeding ontvangen in zowel de mei- als decembercirculaire. Deze inkomsten zijn verantwoord in programma 1. Per saldo is de regeling uitgevoerd binnen het beschikbare budget.

Sociale werkvoorziening SDW nadeel 43.000

Door hogere opbrengsten loonkostensubsidie ontstaat een voordeel van € 21.000. Daarnaast zijn de kosten voor Larcom € 15.000 lager dan werd aangenomen in de tweede bestuursrapportage. Doordat de verschuldigde loonheffing € 78.000 hoger is dan begroot, is er per saldo sprake van een nadeel van € 43.000.

Arbeidsparticipatie Re-integratie, nadeel € 35.000

Het budget voor arbeidsparticipatie Re-integratie kan worden gesplitst in twee onderdelen. Ten eerste het reguliere re-integratiebudget. Abusievelijk is een deel van de regulier geraamde uitgaven niet meegenomen in de begroting. Hierdoor ontstaat een tekort van € 35.000.

In 2022 is een incidenteel budget van € 150.000 toegevoegd, om een impuls te geven aan de doorstroom van cliënten uit de Participatiewet. Hiervan is in 2022 € 28.000 ingezet de activiteiten worden in 2023 en mogelijk 2024 voortgezet. Voorgesteld wordt om het restant budget, zoals gepland, over te hevelen naar 2023.

SDW detachering WWB, nadeel 103.000

Er zijn in 2022 meer bijstandsgerechtigden (tijdelijk) gedetacheerd. Dit veroorzaakt hogere lasten (€ 37.000). Daar naast is er een nieuwe groep bij beschermt werk, met een (veel) lagere loonwaarde, wat leidt tot lagere opbrengsten dan geraamd. (€ 65.000) Per saldo een nadeel van € 103.000.

Preventie	70.000 V
------------------	-----------------

Salariskosten, voordeel € 93.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Subsidies Saam en de Kern, nadeel € 17.000

Als gevolg van tussentijdse indexering loonkosten conform de CAO welzijn zijn de subsidies 2022 voor deze instellingen herzien. Hiertegenover staat een extra uitkering van het rijk aan de gemeenten.

Diverse kleine posten, nadeel € 6.000

WMO	760.000 V
------------	------------------

Hieronder wordt per kostensoort een toelichting gegeven op het verschil.

Salariskosten, geen afwijkingen

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Maatwerkvoorziening vervoer, nadeel € 38.000

We zien een toename in de aanvragen voor bijzondere fietsen en een daling in het aantal aanvragen voor scootmobielen. Aanschafkosten voor fietsen liggen beduidend hoger dan de aanschafkosten voor scootmobielen.

Maatwerkvoorziening vervoer/taxi, voordeel € 11.000

Conform verwachting bij de 2e bestuursrapportage wordt er sinds Corona nog altijd minder gebruik gemaakt van deze vervoersdienst. Daarnaast wordt ook getracht het vervoer meer binnen het eigen netwerk te organiseren of gebruik te maken van voorliggende voorzieningen, zoals: ANWB Automaatje.

Maatwerkvoorziening rolstoelen, voordeel € 30.000

Het aantal ingezette rolstoelen is stabiel gebleven. Tijdens de 2e bestuursrapportage is de begroting naar beneden bijgesteld. Hierbij is budgetruimte gehouden voor de inzet van een gespecialiseerde maatwerkvoorziening, welke uiteindelijk niet is ingezet.

Maatwerkvoorziening woning, voordeel € 109.000

We zien het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen en woningaanpassingen dalen. De verwachte aanschaf voor een woonhuislift, waar rekening mee was gehouden in de begroting, bleek bij nader onderzoek niet noodzakelijk. Daarnaast staan de leveringen in de hulpmiddelenmarkt onder druk door verminderde beschikbaarheid van grondstoffen en door oorlog in Oekraïne.

Maatwerkvoorziening dienstverlening 18+ HH, nadeel € 100.000

Bij het opstellen van de begroting is het op dat moment bekende gebruiksvolume als basis gebruik. In de loop van 2021 sterk gestegen. In verband met het afschaffen van de algemene voorziening zijn in 2022 alle inwoners die gebruik maakten van Hulp bij het Huishouden opnieuw gescreend door de gemeente. Als gevolg hiervan is het aantal indicaties in de loop van 2022 met 70 afgenomen. Ondanks het voordeel dat dit heeft oplevert is er als gevolg van de eerder vermelde stijging van indicaties per saldo sprake van een nadeel.

Eigen bijdrage maatwerk 18+, voordeel € 12.000

Uitkering vanuit CAK viel hoger uit dan verwacht.

Maatwerkvoorziening dienstverlening 18+ Beschermd Wonen / Beschermd Thuis, voordeel € 746.000

Voordeel bestaat voor een groot gedeelte (€523.000) uit vrijval financiële middelen beschermd wonen en maatschappelijke opvang vanuit jaren 2021 (definitieve afrekening) en 2022 welke niet was voorzien in de begroting. Daarnaast bestaat het voordeel voor een gedeelte (€130.000) uit vrijval financiële middelen beschermd thuis 2022.

Daarnaast is er minder geld uitgegeven aan de experimenten beschermd thuis. Hiervoor is vanuit 2021 € 147.000 overgeheveld naar 2022. Er zijn minder cliënten ingestroomd dan verwacht. Dit heeft met name te maken met de onvoldoende beschikbare passende woningen of onvoldoende doorstroommogelijkheden beschermd wonen. Er is voorgesteld om het resterende budget (€ 93.000) nog éénmalig over te hevelen naar 2023 zodat inzet hierop in 2023 alsnog plaats kan vinden.

Diverse kleine verschillen, nadeel € 10.000

Mutatie reserves	-251.000 N
------------------	------------

Beschermd thuis, nadeel € 93.000

In 2022 zijn minder cliënten ingestroomd dan verwacht. Dit resulteert in een lagere onttrekking aan de reserve van € 93.000. Omdat de decentralisatie is uitgesteld naar 2024 en de zorg voor de bestaande cliënten moet worden gecontinueerd in 2023 is voorgesteld het budget over te hevelen naar 2023.

Actieplan corona SD, nadeel € 37.000

De onderdelen van het actieplan corona zijn uitgevoerd vanuit reguliere budgetten. Er heeft geen onttrekking plaatsgevonden aan de reserve. Dit resulteert in een nadeel van € 37.000.

Re-integratie budget, nadeel € 122.000

In 2022 is eenmalig een bedrag van € 150.000 toegevoegd aan het re-integratiebudget. Doel is deze middelen in 2022, 2023 en mogelijk 2024 in te zetten voor extra re-integratieactiviteiten en inzet op het uitkeringsbestand. In 2022 is € 28.000 uitgegeven, dit resulteert in een lagere onttrekking van € 122.000. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2023.

Duurzaamheid en milieu

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Afval	-2.708	3.195	487	-2.713	3.195	482	-2.627	3.277	650	86	82	168
Begraafplaatsen	-248	296	48	-255	296	41	-265	296	31	-10	1	-9
Klimaat en duurzaamheid	-661	280	-380	-1.679	710	-970	-771	310	-461	908	-399	509
Milieu	-702		-702	-1.019	8	-1.011	-1.109	9	-1.099	-90	1	-89
Riolering	-1.529	1.790	261	-1.539	1.790	250	-1.368	1.735	367	171	-55	116
Saldo van baten en lasten	-5.848	5.560	-288	-7.206	5.998	-1.208	-6.140	5.628	-513	1.065	-370	695
Stortingen in reserves	0	0	0	-50	0	-50	-50	0	-50	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0			0	329	329	0	186	186	0	-143	-143
Resultaat	-5.848	5.560	-288	-7.256	6.327	-929	-6.190	5.814	-376	1.065	-513	552

Afval	168.000 V
--------------	------------------

Afval, voordeel € 168.000

Het totaalvoordeel op dit beleidsveld ontstaat op verschillende deelposten. Dit zijn:

Kosten ROVA, € 204.000 nadeel

Dit nadeel wordt veroorzaakt door diverse onverwachte prijsstijgingen bij de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Naast hogere kosten aan brandstof, materialen en personeel zijn er extra kosten voor het opschonen van PMD en GFT. In 2023 worden acties uitgevoerd om de mate van vervuiling te verlagen.

Hogere leges, € 58.000 voordeel

Dit voordeel wordt veroorzaakt door meer nieuwe aansluitingen en meer ledigingen van restafval.

Overige baten, € 24.000 voordeel

Dit voordeel wordt verklaard door een extra uitbetaling van het Afvalfonds voor de inzameling van PMD in 2020. Jarenlang is hierover onderhandeld en eind 2022 is de onderhandeling met dit resultaat afgesloten.

Lagere storting voorziening, € 291.000 voordeel

De mutatie van de afvalstoffenvoorziening is een sluitpost voor de financiële balans van de afval. Ondanks de eerder genoemde voor- en nadelen is de balans positief en wordt het overschot conform de afspraken gestort in de voorziening. Gestreefd wordt naar een kleine jaarmutatie en een voorziening met een minimale gezonde omvang.

Klimaat en duurzaamheid	509.000 V
--------------------------------	------------------

Salariskosten, voordeel € 70.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Klimaat en duurzaamheid, voordeel € 432.000

Het totaalvoordeel op klimaat en duurzaamheid ontstaat op verschillende deelposten. Dit zijn:

Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW), voordeel € 35.000

Dit voordeel wordt veroorzaakt doordat niet de gehele subsidie is uitgegeven. Inwoners konden 1,5 jaar een beroep doen op een waardebon van de Dorpen van Morgen voor kleinschalige energiebesparing. Ondanks alle inspanningen is niet het gehele subsidie aangevraagd door de inwoners. Het restbedrag (circa 25%) gaat terug naar het betreffende ministerie.

Energiearmoede, nadeel € 7.000

Dit wordt veroorzaakt doordat de voorbereidingen van het project veel tijd en inspanning heeft gekost. De uitvoering is inmiddels gestart en de piek van de uitgaven is in 2023. De ontvangen subsidie blijft beschikbaar voor de realisatie. Een overhevelverzoek van € 422.393 is ingediend.

Warmteactie, voordeel € 135.000

Dit voordeel wordt veroorzaakt doordat gestart is met een uitgebreide inwonerproces in plaats van nadere onderzoeken naar bijvoorbeeld warmtenetten. In 2023 wordt het participatietraject afgerond en worden eventuele onderzoeken opgestart. Een overhevel verzoek van € 142.870 is ingediend.

Duurzaamheid, voordeel € 177.000

In 2022 is er sprake geweest van hogere reguliere kosten van duurzaamheid van zo'n € 33.000. Daarnaast zijn er incidentele middelen van € 210.000 beschikbaar gesteld voor verduurzamingsmogelijkheden. Hierdoor is er sprake van een voordeel doordat de bouwwerkzaamheden aan de werf in Dalfsen en Nieuwleusen (duurzame warmtebron) nog niet gestart zijn vanwege uitloop van een vergunningprocedure en een tekort aan bouwmaterialen. De werkzaamheden worden in 2023 afgerond. Een overhevelverzoek is ingediend voor € 210.000.

Energieneutraal renoveren, voordeel € 92.000

Dit voordeel wordt veroorzaakt doordat het project net niet in 2022 kon worden afgerond en een subsidiebedrag van € 70.000. Een aantal afrondings- en advieswerkzaamheden worden begin 2023 uitgevoerd waarna het project eindigt. Een overhevelverzoek is ingediend voor € 23.500.

Milieu	-89.000 N
---------------	------------------

Salariskosten, nadeel € 5.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Omgevingsdienst IJsselland, nadeel € 70.000

In Q4 2022 zijn wij overgegaan naar een nieuwe applicatie voor vergunningen en toezicht voor APV, bouwen etc. Omdat deze applicatie regionaal wordt gebruikt en de Omgevingsdienst eigenaar en beheerder is, vindt de verrekening plaats door de Omgevingsdienst. De implementatie leverde incidentele lasten op van € 50.000. Dit kon niet eerder in één van de bestuursrapportages in 2022 worden meegenomen en gaat daarom nu via deze jaarrekening.

Daarnaast levert de jaarafsluiting van de Omgevingsdienst voor Dalfsen een negatief resultaat op van € 20.000.

Riolering	116.000 V
------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, nadeel € 5.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Rioleringen, voordeel € 121.000

Lasten, voordeel € 46.000

Er is een voordeel ten opzichte van de geraamde lasten. Dit voordeel ontstaat naast een aantal kleinere aanpassingen voor het overgrote deel door een lagere toevoeging aan de spaarvoorziening riolering van € 57.000. In het in 2021 vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan is de benodigde ontwikkeling van de spaarvoorziening riolering berekend. De daadwerkelijke toevoeging over 2022 aan de spaarvoorziening is afgestemd op het in het gemeentelijk rioleringsplan opgenomen bedrag.

Baten, voordeel € 75.000

Er is een voordeel ten opzichte van de geraamde baten. Dit voordeel bestaat uit hoger inkomsten van de rioolheffing € 75.000.

Mutatie reserves	-143.000 N
-------------------------	-------------------

Het verschil heeft betrekking op beleidsveld 8.3 Klimaat en Duurzaamheid en betreft de uitvoering van de Warmteplannen. In 2022 is gestart met participatie en uitvoering volgt in 2023. Bij de jaarrekening wordt voorgesteld om het bedrag van € 143.000 over te hevelen naar 2023.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022			Begroting 2022			Realisatie 2022			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Grondexploitatie woningbouw	-4.294	4.294		-4.244	4.294	51	-7.702	7.868	166	-3.458	3.574	116
Monumenten en archeologie	-21	17	-4	-21	17	-4	-22	18	-4		1	
Ruimtelijke ordening	-1.409	239	-1.170	-1.960	284	-1.676	-1.391	268	-1.123	569	-16	552
Wonen en bouwen	-1.026	1.142	116	-1.110	1.326	217	-1.294	1.463	169	-185	137	-48
Saldo van baten en lasten	-6.750	5.692	-1.058	-7.335	5.922	-1.413	-10.409	9.617	-792	-3.074	3.695	621
Stortingen in reserves	0	0	0	-933	0	-933	-2.009	0	-2.009	-1.076	0	-1.076
Onttrekkingen aan reserves	0	33	33	0	1.228	1.228	0	1.128	1.128	0	-101	-101
Resultaat	-6.750	5.725	-1.026	-8.268	7.150	-1.118	-12.417	10.745	-1.673	-4.150	3.594	-555

Grondexploitatie woningbouw	116.000 V
------------------------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, nadeel € 12.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Grondexploitatie woningbouw, voordeel € 113.000

winst- en verliesnemingen

Jaarlijks wordt op basis van het percentage van de voortgang van de grondexploitaties beoordeeld of op de grondexploitaties een tussentijdse winst gerealiseerd moet worden. Als uit de berekening van de tussentijdse winst blijkt dat in eerdere jaren teveel winst is genomen, dan wordt die winstname teruggedraaid. Dat geldt ook bij een complex met een verwacht positief resultaat. In 2022 moet op een aantal complexen winst worden teruggedraaid. De oorzaak hiervan ligt onder andere in het feit dat de nog te realiseren kosten door de prijsstijgingen van de afgelopen periode hoger uitvallen dan begin 2022 was ingeschat.

Per saldo is dit € 3.000 nadelig resultaat.

Verliesvoorzieningen

In het geval dat een project verliesgevend wordt, geldt dat bij constatering een voorziening ter hoogte van dit tekort getroffen moet worden. Bij de actualisatie wordt deze verliesvoorziening opnieuw berekend. In geval van een verbetering van de eindprognose valt een bedrag vrij ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie en vice versa bij een verslechtering. Per saldo geeft dit een nadeel van € 118.000.

Overig

Bij de voorbereiding van een grondexploitatie is het toegestaan om voorbereidingskosten te activeren voor maximaal vijf jaar. Wanneer er dan nog geen sprake is van een vastgestelde grondexploitatie moeten deze kosten ten laste van de exploitatie gebracht worden. Daarnaast zijn er een aantal complexen afgesloten waarvoor nog een aantal werkzaamheden worden uitgevoerd. De kosten voor deze werkzaamheden zijn opgenomen in restcomplexen. Per saldo geeft dit een voordeel van € 234.000.

Dit voordeel is budgetneutraal omdat deze mutaties worden verrekend met de reserve grondexploitatie. Zie ook toelichting beleidsveld 9.5.

Ruimtelijke ordening**552.000 V****Salariskosten, voordeel € 172.000**

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Bestemmingsplannen leges, voordeel € 58.000

De eerder genoemde datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet (OW) was 1 januari 2023. Om aan de wettelijke termijnen van terinzage leggen van een bestemmingsplan te kunnen voldoen is er in 2022 geen nieuw Verzamelplan Buitengebied opgestart, waarvoor diverse initiatiefnemers zich konden aanmelden. Daarvoor in de plaats zijn diverse plannen met losse herzieningen of met een omgevingsvergunning met de uitgebreide procedure gerealiseerd. Omdat de leges voor losse plannen hoger ligt dan bij een verzamelplan hebben we meer inkomsten ontvangen. De nieuwe datum van inwerkingtreding van de OW is op dit moment 1 januari 2024. Omdat alle huidige bestemmingsplannen straks samen het tijdelijk deel van het Omgevingsplan gaan vormen is het van belang om zo actueel mogelijk bestemmingsplannen te hebben. Eind 2022 zijn we zodoende al gestart met het 9e verzamelplan waarin alleen ambtelijke wijzigingen worden opgenomen. De kosten van benodigde externe ondersteuning komen pas in 2023. Daardoor zijn de advieskosten/diensten die in de begroting van 2022 waren opgenomen niet helemaal benut. Dit maakt dat er in totaal op het budget van ruimtelijke ordening een plus staat van ongeveer € 58.000.

Gebiedsbeleid, voordeel € 100.000

De plattelandvisie is eind 2022 opgepakt, waardoor slechts een beperkt deel van het beschikbare budget van € 17.000 aangewend. Er resteert € 16.663.

Vanwege onvoldoende interne en externe capaciteit is het opstellen van de stedenbouwkundige visie voor de Burg. Backlaan begin 2023 opgestart. Per januari 2023 is er een interne projectleider. Er resteert € 50.000. Wij stellen daarom voor om binnen het beleidsveld Gebiedsbeleid € 66.663 over te hevelen naar 2023.

Startbudget Omgevingswet, voordeel € 237.000

Het Rijk heeft de landelijke invoering van de Omgevingswet opnieuw opgeschoven, nu naar 1 januari 2024. Dit is het gevolg van vertraging in de ontwikkeling en gebruiksname van het DSO.

Door de situatie rondom het DSO en de verplaatsing van de invoeringsdatum Omgevingswet hebben we het budget in 2022 niet kunnen inzetten en is het budget in 2023 nodig.

Dit betekent concreet dat er in 2022 een voordeel van € 237.000 is. Wel met de opmerking dat er bedrag van € 203.700 wordt overgeheveld naar 2023.

Diverse afwijkingen, nadeel € 15.000**Wonen en bouwen****-48.000 N**

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Salariskosten, nadeel € 189.000

De analyse vindt u in dit hoofdstuk, in programma 1, onder de titel Toelichting afwijking op totale personeelslasten.

Omgevingsvergunning bouwen, voordeel € 131.000

De leges van omgevingsvergunningen bouwen worden berekend op basis van de vastgestelde bouwkosten van het bouwproject. Er is sprake van hogere legesinkomsten dan begroot.

Dit wordt veroorzaakt door een toename van de categorie 2 en 3 bouwwerken. Hier hebben wij het over o.a. nieuwbouw van woningen en kleine tot middelgrote bedrijfspanden en grote projecten zoals nieuwbouw van appartementencomplexen en seriematige woningbouw.

De aantallen aanvragen van categorie 2 en 3 bouwwerken zijn ten opzichte van de prognose fors hoger. De hogere kosten voor bouwleges in 2022 in combinatie de hogere aantallen dan begroot, de hogere bouwkosten door stijging van de materiaalprijzen zijn reden geweest voor een toename van de baten. De categorie 2 en 3 bouwwerken en de daaraan gekoppelde leges beïnvloeden in belangrijke mate de hoogte van de baten.

	Bouwkosten omgevingsvergunning	Aantallen begr.2022	Bedrag begr.2022	Aantallen rek.2022	Bedrag rek.2022	Verschil
Cat.1	Tot € 100.000	175		97		
Cat.2	Vanaf € 100.000 tot € 1 mln	55		72		
Cat.3	Vanaf € 1.000.000	5		14		
	Overige bouwwerken	160		104		
	Afronding					
	Totaal	395	1.303.991	287	1.435.314	131.323

Toezicht & handhaving bouwen, nadeel € 24.000

In 2022 hebben een aantal langlopende en complexe handhavingszaken gespeeld (Slagerij van Broekhuizen, zonnepark Marshoekersteeg/Hooiweg) waarbij naast ambtelijke inzet ook juridisch is opgeschaald en advies is ingewonnen bij Nysingh Advocaten. Daarnaast zijn er als gevolg van woningontuimingen kosten gemaakt voor afvoer en opslag van inboedel in zeecontainers.

Software en licentiekosten, voordeel € 32.000

Er is een voordeel op software en licentiekosten van € 32.000. Dit voordeel ontstaat door een korting die ontvangen is voor het gebruik van het systeem. De leverancier heeft in de loop van 2022 onderdelen niet of minder ondersteund in verband met de ontwikkelingen van de nieuwe VTH applicatie in het kader van de Omgevingswet. Daarnaast hebben wij in Q3-2022 de overstap gemaakt naar de regionaal gebruikte software, waarvan de dekking komt uit het budget bijdrage OD.

Diverse afwijkingen, nadeel € 10.000

Mutatie reserves	-1.176.000 N
-------------------------	---------------------

Het verschil van € 1.176.000 wordt veroorzaakt door:

Lagere beschikking kosten bestemmingsplan kernen	€ 28.000
Niet gemaakte kosten i.v.m. invoering omgevingswet	€ 204.000
Effect grondexploitatie 2022 (beleidsveld 9.1)	<u>€ 944.000</u>
Totaal	€ 1.176.000

Door lagere kosten voor opstellen bestemmingsplan kernen is er binnen beleidsveld 9.3 sprake van een lagere beschikking over de beschikbare reserve.

Bij de jaarrekening wordt voorgesteld om het niet gebruikte budget binnen beleidsveld 9.3 voor de invoering van de omgevingswet over te hevelen naar 2023. Dit vanwege de uitstel van invoering van de wet naar 1 januari 2024.

Het bedrag van € 944.000 is het saldo van effect van de grondexploitatie over 2022 en is als volgt opgebouwd:

• tussentijdse winst- en verliesnemingen	€ 3.000 -/-
• aanvulling verliesvoorzieningen	€ 118.000 -/-
• afboekingen kosten van voor 2017	€ 10.000 -/-
• resultaat afgesloten complexen	€ 243.000
• aanvulling weerstandsvermogen grondexploitatie	<u>€ 832.000</u>
Totaal	€ 944.000

Incidentele baten en lasten

In onderstaande tabellen zijn de incidentele lasten en baten opgenomen.

Onderdelen kleiner dan € 25.000 zijn per programma samengevoegd. Onder de tabellen volgt een toelichting op de posten dan € 50.000 in volgorde van nummering, te starten met de incidentele lasten.

De opgenomen incidentele baten hebben merendeels een directe relatie met genoemde incidentele lasten. In dat geval is de nummering bij zowel de lasten als de baten hetzelfde. Waar mogelijk is de toelichting op baten en lasten gecombineerd.

Lasten

Nr.	Omschrijving	Begroot (na wijzigingen)	Werkelijk	Saldo
1	Invoering werkplek van de toekomst	56.000	56.000	0
2	Ons Security - eenmalig	128.000	87.000	41.000
3	Organisatie ontwikkeling	191.000	119.000	72.000
4	Vennootschapsbelasting ten laste van algemene reserve GREX	494.000	701.965	-207.965
5	Pilot Integrale Beveiligingsplannen	94.762	19.300	75.462
6	Optimalisatie iFinancien	129.000	43.769	85.231
7	Pilot Inwonerbetrokkenheid	35.000	0	35.000
8	Implementatie digitaliseringswetten (WOO en WMEBV)	25.000	0	25.000
	Overige incidentele lasten	45.000	5.716	39.284
	Totaal programma 1	1.197.762	1.032.750	165.012
9	Aanpassingen tbv lease auto BOA's	10.000	0	10.000
	Totaal programma 2	10.000	0	10.000
10	Implementatiebudget IBOR	56.500	30.077	26.423
11	Westerhof	139.200	24.616	114.584
12	Kosten groen structuurplan	50.000	20.364	29.636
	Overige incidentele lasten	38.000	40.470	-2.470
	Totaal programma 3	283.700	115.527	168.173
13	Opstellen nieuwe nota economisch beleid	25.000	8.445	16.555
14	Voorzieningen en winstnemingen grondexploitaties	0	79.000	-79.000
	Overige incidentele lasten	15.000	15.000	0
	Totaal programma 4	40.000	102.445	-62.445
15	Onderwijs NPO oplossen onderwijsvertraging ivm Corona	234.028	155.000	79.028
16	Corona noodfonds, 4e tranche tlv res Cor.noodfonds	104.000	104.000	0
17	Energiecompensatie Kulturhusen	222.000	221.937	63
18	Personele capaciteit begeleiding IHP	70.000	34.261	35.739
19	Project LED verlichting	106.000	106.168	-168
	Overige incidentele lasten	59.000	79.359	-20.359
	Totaal programma 5	795.028	700.725	94.303
20	Energietoeslag (vergoeding via Alg Uitkering 1.2)	946.000	1.253.099	-307.099
21	Implementatie kosten digitalisering	28.000	1.600	26.400
22	Crisis Noodopvang asielzoekers (De Spil)	250.000	289.422	-39.422
23	Crisis Noodopvang asielzoekers (Hof van Dalssen)	0	447.279	-447.279
24	DNA van Dalssen	68.000	61.800	6.200
25	Energiearmoede (amendement begroting 21)	40.000	2.911	37.089

	Totaal programma 6	1.332.000	2.056.111	-724.111
26	Preventiebeleid incl gezondheidsbeleid	25.000	0	25.000
27	Toegang in het kader van grip op Soc. Domein	150.000	0	150.000
28	Pilot POH-jeugd	40.000	13.062	26.938
29	Project verbreden client ondersteuning	50.000	29.837	20.163
30	Preventie voorveld	50.000	0	50.000
31	Project zinvolle dagbesteding dementie, verg AU	50.000	68.052	-18.052
32	Kosten omzetting alg. voorziening HH	127.000	126.536	464
33	Gemeentelijke Noodopvang Oekraïne	1.865.000	1.418.116	446.884
34	Particuliere Noodopvang Oekraïne	575.000	407.675	167.325
35	Leerlingenvervoer mbt Oekraïne	175.000	94.517	80.483
36	Huur locatie basisonderwijs Vilsteren (Oekraïne)	15.000	67.862	-52.862
37	Actieplan corona	154.000	87.500	66.500
38	Experiment Beschermd Thuis	147.000	54.739	92.261
39	Extra reïntegratiebudget JR21	150.000	28.000	122.000
	Overige incidentele lasten	20.000	7.873	12.127
	Totaal programma 7	3.593.000	2.403.769	1.189.231
40	RREW reductie energieverbruik woningen	300.000	241.612	58.388
41	Energie neutraal verbouwen	93.000	70.631	22.369
42	Energiearmoede	429.000	7.039	421.961
43	Gebiedsproces Dalfserveld West	50.000	50.000	0
44	Verduurzaming gem gebouwen/installaties	210.000	0	210.000
45	Warmteactie	166.000	23.130	142.870
46	Duurzame dorpen	50.000	50.000	0
	Overige incidentele lasten	10.000	12.165	-2.165
	Totaal programma 8	1.308.000	454.577	853.423
47	Omgevingswet	319.000	115.300	203.700
48	Uitwerking Omgevingsvisie 1.0 Burg Backxlaan	50.000	0	50.000
49	Poort van Vechtdal	25.000	16.731	8.269
	Overige incidentele lasten	45.700	22.122	23.578
	Totaal programma 9	439.700	154.153	285.547
	Totaal	8.999.190	7.020.057	1.979.133

1. Werkplek van de toekomst

Samen met Ons zijn laptops aangeschaft waarmee de vaste werkplekcomputers (thin clients) worden vervangen en werknemers volledig plaats- en tijdsafhankelijk kunnen werken.

2. Ons Security

Samen met Ons en zijn partners volgen we de ontwikkelingen op het gebied van de cyber security en spelen we daar waar nodig op in.

3. Organisatieontwikkeling

Dit betreft middelen voor organisatie ontwikkeling. De samenleving verandert en daarom veranderen wij als gemeentelijke organisatie mee. We brengen diverse ontwikkelingen samen onder één paraplu. En geven hiermee deze ontwikkelingen in samenhang met elkaar een impuls. In 2022 is een organisatieadviseur gestart om een heldere koers op te zetten. Uitvoering loopt door in 2023.

4. Vennootschapsbelasting

In 2022 zijn aanslagen vennootschapsbelasting opgelegd over de jaren 2020, 2021 en 2022. De voorlopig aanslag over 2022 is op een laat moment binnen 2022 opgelegd.

5. Pilot integrale beveiligingsplannen

Door het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) is in 2019 een subsidie beschikbaar gesteld voor deelname aan de Pilot Integrale Beveiligingsplannen. De vervolg acties voor deze pilot lopen door in 2023.

6. Implementatie financieel pakket

Na implementatie in 2021 is in 2022 de verplichtingenadministratie in gebruik genomen. Doel is in verdere optimalisatie door te voeren in 2023.

10. Implementatie Ibor

In 2021 is het beleidsplan Ibor vastgesteld. Voor verdere implementatie van dit plan is voor de jaren 2021 t/m 2024 een jaarlijks budget van € 28.250 beschikbaar. In 2022 was via budgetoverheveling ook het budget over 2021 beschikbaar gesteld. Dit is met name ingezet voor de uitwerking van het MJOP.

11. Westerhof

De herinrichting van de Westerhof is in 2021 gestart en vindt gefaseerd plaats. De werkzaamheden lopen door in 2023.

12. Groen structuurplan

In het groenstructuurplan zijn de kwaliteiten van de groene openbare ruimte in de vijf kernen beschreven. Op basis hiervan worden jaarlijks een aantal projecten gestart om deze niveaus te handhaven cq. te realiseren.

14. Voorzieningen en winstnemingen grondexploitaties

De resultaten op de grondexploitaties worden aangemerkt als incidenteel. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondexploitaties.

15. Nationaal Programma Onderwijs (NPO) oplossen onderwijsvertraging

Om opgelopen onderwijsvertraging in te halen die leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs opliepen als gevolg van de coronapandemie ontvangen gemeenten gedurende de periode augustus 2021 tot en met juli 2023 extra middelen van het Rijk in de vorm van een specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Voor de gehele periode ontvangen wij € 330.055.

16. Corona noodfonds 4e tranche

In 2022 kon tot en met 15 april 2022 voor de 4e en laatste tranche een beroep op het corona noodfonds worden gedaan. Daarom wordt bij de vaststelling van de jaarstukken voorgesteld de bestemmingsreserve corona noodfonds op te heffen.

17. Energiecompensatie Kulturhusen

Om de Kulturhusen zoveel mogelijk open en toegankelijk te houden voor alle inwoners kunnen en willen we de stijgende energieprijzen niet (volledig) doorschuiven naar de gebruikers. Voor 2022 is er daarom een budget beschikbaar gesteld.

18. Projectleiding en advieskosten IHP

In 2022 is gestart met de projectvoorbereiding conform fase 1 van het routeplan IHP. Voor de projectleiding en advieskosten is een totaalbedrag van € 230.000 beschikbaar gesteld, waarvan € 70.000 in 2022. In 2022 is € 34.000 uitgegeven van dit budget, het restant wordt overgeheveld naar 2023.

19. Ledverlichting sportvelden

Door het overschakelen op ledverlichting van de sportvelden dragen we bij aan de verduurzaming doelstellingen. Daarnaast verbetert hierdoor de verlichting van de velden en is beperking lichtverstrooiing binnen de bebouwde kom beter mogelijk.

20. Energietoeslag

De energietoeslag is een tegemoetkoming voor de extra energiekosten in 2022 en bedraagt maximaal € 1.300 per huishouden. Voor de uitvoering van de energietoeslag zijn in de meicirculaire en septembercirculaire middelen toegekend.

22. Crisis noodopvang asielzoekers (De Spil)

De aanhoudende instroom van asielzoekers en gebrek aan opvangcapaciteit leiden er toe dat de verschillende veiligheidsregio's de opdracht hebben gekregen om crisisnoodopvangplekken te realiseren. Met ingang van 3 augustus 2022 werden in de sporthal van Kulturhus De Spil in Nieuwleusen vier weken lang maximaal 100 asielzoekers opgevangen. De kosten werden volledig gedekt door het Rijk.

23. Crisis noodopvang asielzoekers (Hof van Dalen)

De aanhoudende instroom van asielzoekers en gebrek aan opvangcapaciteit leiden er toe dat de verschillende veiligheidsregio's de opdracht hebben gekregen om crisisnoodopvangplekken te realiseren. Met ingang van 3 oktober 2022 worden in het Hof van Dalen maximaal 25 asielzoekers opgevangen. De kosten worden volledig gedekt door het Rijk.

24. DNA van Dalen

Voor het project DNA van Dalen is een meerjarig budget beschikbaar gesteld. Het project is, mede als gevolg van corona, uitgelopen tot en met 2022. Het project is dit jaar afgerond en uitgevoerd binnen het beschikbare budget.

27. Toegang in het kader van grip op sociaal domein

De versterking van de toegang is onderdeel van het programma grip op sociaal domein. Hiervoor is bij de begroting 2022 € 150.000 beschikbaar gesteld. Het budget is in 2022 nog niet ingezet, maar blijft noodzakelijk voor de uitvoering in 2023.

29. Project verbreden client ondersteuning

In 2022 is gestart met de uitvoering van het project verbreden client ondersteuning. Voor de uitvoering van dit project is een specifieke uitkering ontvangen van het Rijk. We verwachten dit project in 2023 af te ronden.

30. Preventie voorveld

Het budget van € 50.000 is onderdeel van het strategisch beleidsplan preventie. Doordat het traject toegang voorveld en implementatie preventiebeleid vertraging heeft opgelopen is voorgesteld dit budget over te hevelen naar 2023. We verwachten dit project in 2023 uit te voeren.

31. Project zinvolle dagbesteding dementie

In 2021 is € 50.000 ontvangen voor zinvolle dagbesteding dementie. Dit project heeft als doel het lokaal versterken van het aanbod voor thuiswonende mensen met dementie.. In 2022 is gestart met de uitvoering van dit project.

32. Kosten omzetting algemene voorziening HH

In het voorjaar van 2021 is besloten de algemene voorziening Hulp bij het Huishouden (HH) op te heffen. Begin 2022 is dit project gestart. Voor de uitvoering van dit project was in 2022 € 127.000 beschikbaar.

33 en 34. Gemeentelijke en Particuliere noodopvang Oekraïne

Met de opvang en verstrekkingen aan vluchtelingen afkomstig uit Oekraïne leveren wij een bijdrage aan de taakstelling vanuit de Veiligheidsregio IJsselland. De kosten voor onder meer de gemeentelijk opvang en de verstrekkingen worden gedekt door het Rijk.

35. Leerlingenvervoer Oekraïense leerlingen

Bij het onderwijs aan vluchtelingen uit Oekraïne zijn gemeenten onder meer verantwoordelijke voor het leerlingenvervoer. Hiervoor hebben wij een tegemoetkoming ontvangen van het Rijk in de vorm van een decentralisatie-uitkering. De kosten van het leerlingenvervoer bedroegen in 2022 € 95.000.

37. Actieplan corona

Als gevolg van corona werden vanuit de maatschappelijke ondersteuning een aantal gevolgen in de samenleving gesignaleerd. Dit was de aanleiding een actieprogramma op te stellen met als doel het beperken van de effecten op de langere termijn voor zorg- en ondersteuning. Voor de uitvoering zijn middelen beschikbaar gesteld van 2021 tot en met 2023. Voor 2022 was € 154.000 beschikbaar, waarvan € 87.500 daadwerkelijk is uitgegeven.

38. Experiment beschermd thuis

Vooruitlopend op de doorontwikkeling van beschermd wonen naar beschermd thuis zijn wij in 2021 gestart met experimenten beschermd thuis. Omdat de decentralisatie beschermd wonen is uitgesteld naar 2024 en de zorg aan bestaande cliënten wel gecontinueerd moet kunnen worden is voorgesteld het resterende budget over te hevelen naar 2023.

39. Extra reïntegratiebudget JR21

Om een impuls te geven aan de door- en uitstroom van cliënten in de Participatiewet is in 2022 eenmalig een bedrag van € 150.000 toegevoegd aan het reïntegratiebudget. Doel is dit bedrag in 2022, 2023 en

waar mogelijk 2024 in te zetten voor extra re-integratie activiteiten en inzet op het uitkeringenbestand. In 2022 is € 28.000 ingezet, voorgesteld wordt de resterende middelen over te hevelen naar 2023.

40. RREW reductie energieverbruik woningen

Er is een landelijke RREW subsidie ontvangen voor 2021 en 2022 om kleinschalige energiebesparingen op woningen door te voeren. Ondanks grote inspanningen is niet het volledige bedrag aangevraagd door inwoners.

41. Energie neutraal verbouwen

De provincie heeft een 100% dekkende subsidie voor het regionale meerjarenproject energieneutraal verbouwen afgegeven. Als gevolg van coronamaatregelen en drukte in de bouwwereld hebben we het project niet kunnen afronden. We verwachten dit wel in 2023 te realiseren.

43. Gebiedsproces Dalfserveld West

In december 2021 is Dalfserveld West aangewezen als zoekgebied voor grootschalige duurzame energieproductie en het bijbehorende gebiedsproces. Dit budget is bedoeld voor de eerste fase van het gebiedsproces.

44. Verduurzaming gemeentelijke gebouwen

Als verduurzamingsmaatregel was het in 2022 en duurzame warmtebron voor de gemeentewerven in Dalfsen en Nieuwleusen te realiseren. Dit is niet gelukt door langere vergunningsprocedure en tekort aan bouwmaterialen. Realisatie is nu voorzien in 2023.

45. Warmteactie

Er is gestart met een participatieproces. Dit wordt afgerond in 2023 waarna eventuele nadere onderzoeken worden opgestart naar bijvoorbeeld warmtenetten.

46. Duurzame dorpen

Jaarlijks is € 50.000 beschikbaar voor verduurzaming bedoeld ter ondersteuning van initiatieven op verschillende onderwerpen, bijvoorbeeld het meedenken voor uitvoering van de RREW -regeling en de transitievisie warmte.

47. Omgevingswet

Het Rijk heeft in 2022 wederom de landelijke invoering van de omgevingswet opgeschoven. als gevolg vertraging in ontwikkeling en ingebruikname van het DSO. Invoeringsdatum is nu verplaatst naar 1 januari 2024. Voorgesteld wordt het resterende budget voor de implementatie van de omgevingswet over te hevelen naar 2023.

48. Uitwerking omgevingsvisie Burg. Backxlaan

Dit budget was bedoeld voor het opstellen van de stedenbouwkundige visie op de Burg. Backxlaan. Door capaciteitsproblemen zijn de werkzaamheden hiervoor pas begin 2023 opgestart.

Baten

Nr.	Omschrijving	Begroot (na wijzigingen)	Werkelijk	Saldo
50	Specifieke Uitkering Sport (SPUK) overhead	15.000	31.622	-16.622
4	Vennootschapsbelasting ten laste van algemene reserve GREX	494.000	701.965	-207.965
	Totaal programma 1	509.000	733.587	-224.587
51	Veiligheidsregio IJsselland, afrekening 2021	139.000	138.983	17
10	Implementatiebudget IBOR	28.250	1.827	26.423
12	Kosten groen structuurplan	50.000	20.364	29.636
	Overige incidentele baten	20.000	31.375	-11.375
	Totaal programma 3	237.250	192.549	44.701
13	Opstellen nieuwe nota economisch beleid	25.000	8.445	16.555
	Overige incidentele baten	15.000	15.000	0
	Totaal programma 4	40.000	23.445	16.555

15	Onderwijs NPO oplossen onderwijsvertraging ivm Corona	165.028	86.221	78.807
16	Corona noodfonds, 4e tranche tlv res Cor.noodfonds	104.077	104.077	0
18	Personele capaciteit begeleiding IHP	70.000	34.260	35.740
19	Project LED verlichting	106.000	106.000	0
	Uitvoeringsbudget lokaal sportakkoord	20.000	30.759	-10.759
	Totaal programma 5	465.105	361.317	103.788
22	Crisis noodopvang asielzoekers (De Spil)	250.000	335.953	-85.953
23	Crisis noodopvang asielzoekers (Hof van Dalen)	0	477.911	-477.911
25	Energiearmoede (amendement begroting 21)	40.000	2.911	37.089
	Totaal programma 6	290.000	816.775	-526.775
29	Project verbreden client ondersteuning	50.000	29.836	20.164
33	Gemeentelijke Noodopvang Oekraïne	1.865.000	2.274.458	-409.458
34	Particuliere Noodopvang Oekraïne	575.000	636.684	-61.684
35	Leerlingenvervoer mbt Oekraïne	175.000	0	175.000
36	Huur locatie basisonderwijs Vilsteren (Oekraïne)	15.000	76.237	-61.237
52	WMO vrijval beschermd wonen	302.400	825.379	-522.979
	Overige incidentele baten	20.000	22.447	-2.447
	Totaal programma 7	3.002.400	3.865.041	-862.641
40	RREW reductie energieverbruik woningen	265.000	241.613	23.387
41	Subsidie energieneutraal renoveren	0	69.715	-69.715
42	Energiearmoede	429.432	241.613	187.819
	Overige incidentele baten	8.000	8.307	-307
	Totaal programma 8	702.432	561.248	141.184
14	Voorzieningen en winstnemingen grondexploitatie	0	191.720	-191.720
	Overige incidentele baten	13.700	13.700	0
	Totaal programma 9	13.700	205.420	-191.720
	Totaal	5.398.887	6.898.365	-1.499.478

51. Veiligheidsregio IJsselland, afrekening 2021

Op 22 juni 2022 heeft het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio IJsselland de jaarrekening 2021 vastgesteld. Deze jaarrekening sloot af met een positief saldo van € 3 mln. Besloten is hiervan € 2,7 mln te laten vrijvallen aan de deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Dalen betekende dit een incidenteel voordeel van € 139.000.

52. WMO vrijval beschermd wonen

Er is € 523.000 meer ontvangen vanuit de centrumgemeente dan begroot als gevolg van vrijval van middelen beschermd wonen en maatschappelijke opvang over (definitieve afrekening) 2021 en 2022.

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Totaal overzicht reserve mutaties

Totaal overzicht reservemutaties	2021	2022	2022	2022
LASTEN (x € 1.000)	werkelijk	begroot	werkelijk	verschil
Totaal Structurele reserve mutaties	0	20	31	-11
Totaal Incidentele bedragen investeringen	0	0	0	0
Totaal incidentele bedragen grondexploitatie	625	933	2.009	-1.076
Totaal Incidentele bedragen exploitatie	1.879	1.873	6.186	-4.313
Totaal Structureel en incidenteel	2.504	2.826	8.226	-5.400
Stortingen in de reserves zie hoofdstuk 5	2.504	2.826	8.226	-5.400
Verschil	0	0	0	0
BATEN (x € 1.000)				
Totaal Structurele reserve mutaties	1.403	1.405	1.237	168
Totaal Incidentele bedragen investeringen	0	0	0	0
Totaal incidentele bedragen grex	198	1.221	1.131	90
Totaal Incidentele bedragen exploitatie	3.373	3.738	8.259	-4.521
Totaal Structureel en incidenteel	4.974	6.364	10.627	-4.263
Onttrekkingen aan reserves zie hoofdstuk 5	4.974	6.364	10.627	-4.263
Verschil	0	0	0	0

Overzicht structurele reserve mutaties

Structurele reserve mutaties x € 1	2021	2022	2022	2022
	werkelijk	begroot	werkelijk	verschil
LASTEN				
Opbrengsten snippergroen (progr 3)	0	20.000	31.375	-11.375
Totaal lasten	-	20.000	31.375	-11.375
BATEN				
Programma 1				
Kapitaallasten Gemeentehuis Bouw	283.350	283.350	283.350	-
Vervallen dividend WMO	23.750	18.750	18.750	-
Aflossing geldlening Vitens	152.224	0	0	-
Vechthorst geldlening	199.663	200.000	199.663	337
Kapitaallasten Cichorei	80.966	80.966	80.966	

Programma 2				
Kapitaallasten brandweerkazerne/werf	34.750	34.750	34.750	-
Programma 3				
Renovatie verlichting	0	110.000	0	110.000
Uitvoering groenstructuurplan	18.840	50.000	20.364	29.636
Kapitaallasten Wandelpromenade	6.534	6.534	6.534	-
Kapitaallasten extra zonnepanelen gem werf	13.204	13.204	13.204	-
Kapitaallasten verbouw gemeentewerf	42.392	42.400	42.392	8
Programma 5				
Kunstgras Heidepark	22.140	22.140	22.140	-
Kunstgras Middengebied	29.733	29.733	29.733	-
Kunstgras Gerner	33.600	33.600	33.600	-
Kapitaallasten Fontein	4.458	4.458	4.458	-
Kapitaallasten De Spil (gebouw en install)	442.783	442.783	442.783	-
Programma 9				
Bestemmingsplannen kernen 50% volkshuisv.	14.961	32.500	4.343	28.157
Totaal baten	1.403.348	1.405.168	1.237.030	168.138

Onvoorzien

Post onvoorzien	Begroting 2022 primair	Wijziging 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022
Primaire begroting	56.000	0	56.000	0

In de begroting 2022 is een stelpost van € 2 per inwoner opgenomen op de post Onvoorzien. Het budget is niet ingezet in 2022 en leidt daardoor tot een incidenteel voordeel.

Algemene dekkingsmiddelen

	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2022 Primitief	Begroting 2022 Na wijzigingen	Rekening 2022	Saldo 2022
Algemene baten en lasten	-1.884	-345	-352	-7
Algemene uitkering	41.972	48.578	49.206	628
Belastingen en heffingen	6.933	6.941	6.992	51
Saldo van lasten en baten	47.021	55.175	55.846	672
Resultaat	47.021	55.175	55.846	672

Wet normering topinkomens

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Dalfsen. Het voor de gemeente Dalfsen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degene die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.*

Gegevens 2022			
bedragen x € 1	J. Leegwater	H.J. van der Woude	H.J. van der Woude
Functiegegevens	Griffier	Adjunct directeur*	(Wvd.) Gemeentesecretaris/ algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 2/2	3/2 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	91.500	9.136	102.154
Beloningen betaalbaar op termijn	14.843	1.656	15.809
<i>Subtotaal</i>	<i>106.343</i>	<i>10.792</i>	<i>117.963</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	19.529	196.471
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	106.343	10.792	117.963
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021			
bedragen x € 1	J. Leegwater	H.J. van der Woude	H.J. van der Woude
Functiegegevens	Griffier	Wvd. Gemeentesecretaris- directeur	Adjunct directeur*
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 28/2	1/3 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	80.886	15.579	89.074
Beloningen betaalbaar op termijn	14.942	3.595	17.976
<i>Subtotaal</i>	<i>95.828</i>	<i>19.174</i>	<i>107.050</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	33.784	175.216
Bezoldiging	95.828	19.174	107.050

* Functionaris wordt aangemerkt als topfunctionaris in verband met de functie van waarnemend gemeentesecretaris/algemeen directeur die hij heeft uitgeoefend tot en met 28 februari 2021, zie ook fouterstel in tabel 1a.

Foutherstel

Na uitoefening van zijn functie als waarnemend gemeentesecretaris/algemeen directeur tot en met 28 februari 2021 is de heer Van der Woude werkzaam gebleven bij de gemeente Dalfsen in de functie van adjunct directeur. In dergelijke gevallen is artikel 1.1, onderdeel b, onder 6 WNT van toepassing. Hierin is vermeld dat sinds 1 januari 2018 een topfunctionaris na het neerleggen van zijn/haar functie nog voor een periode van vier jaar als leidinggevende topfunctionaris is genormeerd.

Nu de heer Van der Woude in 2021 zowel een topfunctie als een niet-topfunctie vervulde, had in de WNT-verantwoording 2021 ook de bezoldiging moeten worden opgenomen die de heer Van der Woude heeft ontvangen voor zijn functie als adjunct directeur voor de periode 1 maart tot en met 31 december 2021.

Dit is abusievelijk over het hoofd gezien bij het opmaken van de WNT verantwoording over 2021. Als gevolg hiervan is in de jaarrekening van 2021 de bezoldiging van topfunctionaris Van der Woude € 107.050 te laag verantwoord. De bezoldiging bedraagt € 126.224.

In de jaarrekening 2021 is een bezoldiging van € 19.174 opgenomen. Door het corrigeren van de bezoldigingsgegevens over 2021 van topfunctionaris Van der Woude in tabel 1a past de instelling foutherstel toe conform artikel 5d Uitvoeringsregeling WNT.

De fout in de bezoldiging leidt niet tot (wijzigingen van) onverschuldigde betalingen in enig boekjaar.

De heer Van der Woude is op 3 februari 2022 benoemd tot gemeentesecretaris van de gemeente Dalfsen en kwalificeert vanaf dat moment uit hoofde van zijn functie als topfunctionaris voor de WNT.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	S. van Geffen	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ algemeen directeur	
Kalenderjaar	2022	2021
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1/1 t/m 2/2	1/3 t/m 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	2	10
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	127	1182
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 206	€ 199
Maxima op basis van de normbedragen per maand	43.400	250.200
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	261.380	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	12.234	112.709
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	124.943	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	124.943	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. / N.v.t	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	S. van Geffen
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Gemeentesecretaris/ algemeen directeur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2022
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	33.439
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	33.439
Waarvan betaald in 2022	33.439
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

EMU saldo

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 jl. is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Het rijk en de decentrale overheden hebben de macro EMU-norm op -0,4% van het BBP per jaar gezet voor de periode 2019 tot 2022. Voor gemeenten is de norm op -0,27 gezet.

Het saldo is positief is dat betekent dat er sprake is van een vorderingenoverschot.

Nr.	Omschrijving	bedragen x € 1.000		
		Werkelijk 2021	Begroot 2022	Werkelijk 2022
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.458	-2.806	4.103
2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	2.197	2.222	2.237
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	1.111	1.282	1.028
4	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-6.176	-2.919	-2.466
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs) voorzover niet op exploitatie verantwoord	10	0	0
7	Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-2.359	-1.754	-3.000
8	Baten bouwgrondexploitatie voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	9.131	5.608	4.871
9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-846	-765	-612
10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaande posten	0	0	0
11b	Boekwinst bij verkoop van effecten	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	4.526	868	6.161

Specifieke uitkeringen (SISA)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 20-1-2023								
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>
			€ 1.459.200	€ 815.558	€ 0	€ 0	€ 0	€ 401.149
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11</i>				
€ 0	€ 235.200	€ 2.911.107	€ 2.911.107	Nee				

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
	Gemeenten		<i>Aard controle R Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i>
			32	32	0	€ 0	Ja	Ja
		Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1			
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09</i>			
		Nee						
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
		Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	
		Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
		<i>Aard controle R Indicator: B2/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
		Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	
		Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
		<i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
			1 SUVIS21-0-02668970	€ 0	€ 0		De planning van de werkzaamheden is wel gewijzigd. 29-12-2022 is wijzigingsverzoek ingediend, welke is aangevuld op 19-01-2023. RVO besluit 10 maart op dit verzoek. Dit besluit is vervolgens op 10 maart uitgesteld tot uiterlijk 5 mei 2023.	
			2			Ja		Nee
			50					
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09			
			1 SUVIS21-0-02668970	Nee				
			2					
			50					

BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Beschikingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C43/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06</i>
			RREW2020-00450197	€ 241.613	€ 241.613	2.560	Actie was een succes. Voor 3000 woningen aangevraagd en 2560 hebben hier gebruik van gemaakt.	Ja
		Totaal aantal bereikte huurwoningen	<i>Aard controle D1 Indicator: C43/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/08</i>				
			1.010	Ja				
		Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?						
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06</i>
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
		Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>			
			8	€ 636	€ 636			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, voerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>
			0	0	0	0	2	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslage naffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C62/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C62/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04</i>		
			1	€ 150	€ 47	Nee		
BZK	C75B	Regiodeals 3e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikingsnummer	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/05</i>	
		1	030004 Provincie Overijssel	2021/0027773 project 22	Klimaatwinkelstraat	€ 90.044	€ 87.014	
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/09</i>		
			1 030004 Provincie Overijssel	€ 476.595	€ 132.592			
			2					
			100					
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/12</i>			
			€ 476.595	€ 11.525	Nee			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>	
			€ 74.759	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>	
			1 060148 Gemeente Dalfsen					
			2					
			100					

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	
			€ 155.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 68.779	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>		
	1 060148 Gemeente Dalsen							
	2							
	10							
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: D19/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03</i>			
			€ 67.863	€ 67.863	Nee			

lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E27B/05</i>	
			1	2012/0024902	€ 0	€ 0		
			2					
			100					
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/10</i>	
			1	2012/0024902	€ 160.122	€ 286.605		Nee
			2					
			100					
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
			1 319 Aanleg plateau kruispunt GOW/ETW aantal in Stuks	Nee	0			
			2 337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg aantal in Meters	Nee	0			
			50					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 3.073.858	€ 133.497	€ 98.910	€ 2.117	€ 28.429	€ 17
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaf faire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 28.100	€ 990	€ 0	€ 526.981	€ 3.373	

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeent edeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 12.000	€ 0	€ 17.127	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50.270	€ 3.203	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 433	€ 644	€ 136		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 54	€ 0	€ 0		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 50	€ 0	€ 0		
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 537	€ 50.914	€ 3.339		
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0					
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0					
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0					
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0					
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0					
6	Totaal	0	0					

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	0	0	0	

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G10/03</i>				
			€ 42.932	€ 179.089	Ja				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/04</i>			
			€ 0	€ 0	0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_ deel gemeente Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>		
			€ 0	€ 24.807	€ 0	€ 0	Ja		

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 109.711	€ 146.923				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
			1 1.3 Onroerende zaken - onderhoud	€ 34.723	€ 34.723			
			2 2.1 Roerende zaken - Aankoop	€ 8.010		€ 8.010		
			3 2.2 Roerende zaken - dienstverlening door derden	€ 52.301		€ 52.301		
			4 2.3 Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 25.459		€ 25.459		
			5 3.1 Overige kosten - Mengpercentage	€ 26.430			€ 26.430	
100								
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06</i>
			1 1042439	€ 37.717	€ 0	€ 14.759	€ 0	€ 57.959
			2					
			3					
			4					
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>				
			1 1042439	Nee				
2								
3								
4								

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>				
			€ 10.320	Ja	Nee				
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H21/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H21/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05</i>		
			Ja		€ 29.837	€ 29.837	Nee		

Taakvelden

Op grond van de BBV is het verplicht om een zogeheten 'Taakvelden' overzicht op te nemen. In deze taakvelden is te zien hoe de baten en lasten verdeeld zijn over de door het Rijk voorgeschreven taakvelden. Deze taakvelden lopen grotendeels gelijk op met de programma's maar een één op één aansluiting is niet te maken. Onderstaand het overzicht van de baten en lasten verdeeld over de voorgeschreven taakvelden.

	Bedragen x € 1.000											
	Begroting 2022 Primitief			Begroting 2022 (Na wijzigingen)			Realisatie 2022			Verschil Begroting (Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
TV1001 Bestuur	-1.871	19	-1.851	-1.729	19	-1.710	-1.575	505	-1.071	154	485	639
TV1002 Burgerzaken	-1.286	324	-962	-1.353	392	-961	-1.438	433	-1.005	-84	41	-44
TV1003 Beheer overige gebouwen en gronden	-367	165	-202	-391	180	-211	-381	201	-180	10	20	30
TV1004 Overhead	-9.023	260	-8.763	-10.459	204	-10.254	-10.521	278	-10.243	-62	74	12
TV1005 Treasury	-170	466	295	-170	518	347	-145	527	382	26	9	35
TV1007 Algemene uitkering gemeentefonds		41.972	41.972		48.578	48.578		49.206	49.206		628	628
TV1008 Overige baten en lasten	-2.179		-2.179	-198		-198	-65	33	-32	133	33	166
TV1009 Vennootschapsbelasting (VPB)				-494		-494	-702		-702	-208		-208
TV1010 Mutaties reserves	-500	1.083	583	-1.591	2.743	1.152	-5.904	7.879	1.975	-4.312	5.136	823
TV1061 OZB woningen	-252	4.462	4.210	-242	4.467	4.225	-239	4.472	4.233	3	4	7
TV1062 OZB niet - woningen	-143	2.504	2.361	-137	2.522	2.385	-132	2.533	2.402	5	11	16
TV1064 Belastingen overig	-9	170	161	-9	148	139	-10	159	150	-1	11	10
TV1304 Economische promotie		200	200		191	191		208	208		17	17
TV2010 Mutaties reserves		35	35		35	35		35	35			
TV2101 Crisisbeheersing en brandweer	-2.013	90	-1.924	-1.995	229	-1.767	-2.001	219	-1.781	-5	-9	-15
TV2102 Openbare orde en veiligheid	-581	23	-558	-698	6	-692	-704	38	-666	-6	32	26
TV3010 Mutaties reserves	-20	250	230	-252	650	398	-264	368	105	-11	-282	-293
TV3201 Verkeer en vervoer	-3.069	169	-2.900	-3.470	169	-3.302	-3.686	220	-3.466	-216	52	-164
TV3205 Openbaar vervoer	-9		-9	-9		-9	-9	1	-8		1	1
TV3507 Openbaar groen & openluchtrecreatie	-2.391	132	-2.259	-2.458	132	-2.326	-2.727	175	-2.552	-269	43	-226
TV4010 Mutaties reserves		40	40		40	40		23	23		-17	-17
TV4301 Economische ontwikkeling	-213		-213	-219		-219	-246	10	-236	-26	10	-16
TV4302 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				10		10	-332	404	73	-342	404	62
TV4303 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-9	9		-9	17	9	-7	15	8	1	-2	-1
TV5010 Mutaties reserves		533	533		950	950		908	908		-42	-42
TV5203 Recreatieve havens	-47	14	-33	-47	14	-33	-58	24	-34	-12	10	-1
TV5304 Economische promotie	-90		-90	-90		-90	-89		-89	1		1

TV5401 Openbaar basisonderwijs	-96		-96	-96		-96	-98		-98	-1		-1
TV5402 Onderwijshuisvesting	-657		-657	-756	15	-741	-837	119	-717	-80	104	24
TV5403 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.450	362	-1.089	-1.779	537	-1.243	-1.610	299	-1.311	169	-237	-68
TV5501 Sportbeleid en activering	-205		-205	-304	20	-284	-290	34	-256	14	14	28
TV5502 Sportaccommodaties	-2.090	275	-1.815	-2.424	275	-2.149	-2.577	316	-2.261	-153	41	-112
TV5503 Cultuurpresentatie etcetera	-243	18	-225	-311	18	-293	-313	41	-272	-2	23	21
TV5506 Media	-814		-814	-1.174		-1.174	-1.100		-1.100	74		74
TV5507 Openbaar groen en openluchtrecreatie	-33	2	-31	-53	2	-51	-51	1	-50	2	-1	1
TV5601 Samenkracht en burgerparticipatie	-143	119	-24	-181	119	-62	-195	128	-67	-14	9	-6
TV6010 Mutaties reserves					40	40		3	3		-37	-37
TV6601 Samenkracht en burgerparticipatie	-299	137	-162	-538	362	-176	-904	890	-15	-367	528	161
TV6603 Inkomensregelingen	-5.851	4.261	-1.590	-6.841	4.280	-2.561	-7.959	5.304	-2.655	-1.118	1.024	-94
TV6671 Maatwerkdienstverlening 18+	-307		-307	-315		-315	-256	2	-255	58	2	60
TV7010 Mutaties reserves					349	349		98	98		-251	-251
TV7601 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.821		-1.821	-4.742	2.692	-2.050	-3.841	2.957	-884	900	265	1.166
TV7602 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.555		-1.555	-1.533		-1.533	-1.433	-6	-1.439	100	-6	94
TV7604 WSW en beschut werk	-3.803	287	-3.516	-4.066	380	-3.686	-4.145	417	-3.728	-79	37	-42
TV7605 Arbeidsparticipatie	-560	84	-476	-743	84	-659	-699	26	-674	44	-58	-14
TV7606 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.216	34	-1.182	-939	34	-905	-839	51	-788	100	17	117
TV7671 Maatwerkdienstverlening 18+	-4.615	414	-4.201	-5.002	414	-4.588	-5.026	1.081	-3.945	-24	667	643
TV7672 Maatwerkdienstverlening 18-	-7.714		-7.714	-7.675	7	-7.668	-7.404	7	-7.397	271		271
TV7681 Geëscaleerde zorg 18+	-37		-37	-37		-37	-37		-37			
TV7701 Volksgezondheid	-1.227		-1.227	-1.290	32	-1.258	-1.283	43	-1.240	7	11	18
TV8010 Mutaties reserves				-50	329	279	-50	186	136		-143	-143
TV8702 Riolering	-1.529	1.790	261	-1.539	1.790	250	-1.368	1.735	367	171	-55	116
TV8703 Afval	-2.708	3.195	487	-2.713	3.195	482	-2.627	3.277	650	86	82	168
TV8704 Milieubeheer	-1.363	280	-1.083	-2.698	718	-1.981	-1.880	319	-1.560	818	-398	420
TV8705 Begraafplaatsen en crematoria	-248	296	48	-255	296	41	-265	296	31	-10	1	-9
TV9010 Mutaties reserves		33	33	-933	1.228	295	-2.009	1.128	-881	-1.076	-101	-1.176
TV9505 Cultureel erfgoed	-21	17	-4	-21	17	-4	-22	18	-4		1	
TV9507 Openbaar groen en openluchtrecreatie	-28		-28	-28		-28	-29		-29			
TV9801 Ruimtelijke ordening	-1.381	239	-1.142	-1.932	284	-1.647	-1.362	268	-1.095	569	-16	553
TV9802 GREX (niet bedrijventerreinen)	-4.294	4.294		-4.244	4.294	51	-7.702	7.868	166	-3.458	3.574	116
TV9803 Wonen en bouwen	-1.026	1.142	116	-1.110	1.326	217	-1.294	1.463	169	-185	137	-48
Saldo van baten en lasten	-71.579	70.198	-1.381	-82.332	85.342	3.010	-90.739	97.243	6.505	-8.407	11.902	3.495

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Dalfsen

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Dalfsen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Dalfsen op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 26 september 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2022;
- 2 de balans per 31 december 2022;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- 5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door de gemeenteraad op ... (datum vaststelling) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Dalfsen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 906.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 75.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin het college van burgemeester en wethouders uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem van de gemeente Dalfsen geëvalueerd. Zo hebben wij vastgesteld dat de gemeente een integriteitsbeleid voor het college en raad heeft, een regeling melden vermoeden misstand en inbreuk op Unierecht waarin de klokkenluidersregeling en incidentenregistratie in is opgenomen. De gemeente Dalfsen heeft tevens een overkoepelende frauderisicoanalyse opgesteld. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management</i> Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management en het college van burgemeester en wethouders. Hierdoor ontstaat het risico om verslaggevingsfraude te plegen. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders bij deze posten

<p>college van burgemeester en wethouders met name in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; - Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. 	<p>en daarbij tevens aandacht besteed aan de risico's die voortkomen uit nevenfuncties</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders.</p>
<p><i>Frauderisico in de general IT controls</i></p> <p>Het risico bestaat dat er ongeautoriseerde handelingen in het hetgeautomatiseerde gegevensverwerkende financieel systeem plaatsvinden, waardoor de betrouwbaarheid van de aangeleverde gegevens niet is gewaarborgd.</p>	<p>Als gevolg van de tekortkomingen in de interne beheersing rondom de general IT controls, konden wij niet op de interne beheersing steunen. Onze bevindingen rondom de administratieve organisatie en interne beheersing hebben wij schriftelijk aan het management gerapporteerd.</p> <p>Om het risico op onrechtmatige onttrekkingen te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op basis van logging in de financiële administratie hebben wij geïdentificeerd welke facturen door betreffende functionarissen zijn geautoriseerd ten behoeve van inkoopfacturen. Van deze selectie van facturen hebben wij op basis van een steekproef de prestatielevering en in rekening gebrachte prijzen geverifieerd met onderbouwende documenten; • Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. • Bij ontvangen documenten gegenereerd uit het financiële systeem zijn specifiek werkzaamheden verricht op de betrouwbaarheid van het verkregen lijstwerk.

	Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor frauduleuze onttrekkingen of vermoedens daarvan.
--	---

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een gemeente laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk algemene en specifieke uitkeringen en gemeentelijke heffingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het college, het management en de gemeenteraad.

Uit de uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van het onderkende frauderisico op het niet voldoen aan de EU-aanbestedingswetgeving volgen enkele onrechtmatige bestedingen in 2022. Hierbij is per onrechtmatige besteding geëvalueerd in hoeverre sprake is van fraude dan wel corruptie. Uit onze werkzaamheden en deze evaluatie volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gereede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het college over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.

- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- ▶ Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het college inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader d.d. 29 september 2022.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 26 september 2022, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
  - ▷ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - ▷ dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstelling aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 1 juni 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. drs. R.H. Bouman RA

Bijlagen

1 Kerngegevens

Inwoners	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Totaal	29.161	29.200	29.628
< 20 jaar	6.793	6.850	6.825
> 64 jaar	6.386	6.450	6.553
waarvan 75 - 85 jaar	2.205	3.250	3.018

Uitkeringsgerechtigden bijstand	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
IOAW	13	23	5
IOAZ	2	2	2
PW (participatiewet)	230	240	214
TOZO	0	15	0

Fysieke structuur	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
oppervlakte land in hectaren	16.510	16.510	16.510
oppervlakte binnenwater in hectaren	140	140	140
aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	12.167	12.350	12.341
km gemeentelijke wegen	513	513	513
km provinciale wegen	34	34	34

Personele gegevens	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
aantal fte's	203	212	215

Financiële structuur per inwoner	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
algemene uitkering gemeentefonds	1.472	1.437	1.660

2 Voortgang investeringen

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de niet afgesloten investeringen van voorgaande jaren en nieuwe investeringen 2021. Per investering wordt de voortgang beschreven na 12 maanden van dit jaar.

		Begroot tm 2021	Realisatie tm 2021	Restant tm 2021	Begroot 2022	Lasten 2022	Baten 2022	Uren 2022	Restant tm 2022
1	Tablets raad	0	0	0	33	45	0	4	-16
2	Strategische aankopen	0	0	0	1.000	416	0	0	584
3	Witte Villa magazijn	70	24	46	0	0	0	0	46
4	ICT Vervanging autocad/laptop	50	7	43	0	0	0	2	41
5	Vervanging meubilair	0	0	0	125	0	0	0	125
6	Kantoor/werkplek concept	0	0	0	250	24	0	5	221
7	Investering in de kazerne en werf L'veld	0	0	0	55	0	0	3	52
8	Investering in de kazerne en werf Nieuwl	0	0	0	300	7	0	15	278
9	Regiodeal project Klimaatwinkelstraat	1.061	341	720	-100	90	87		617
10	Centrum arrangement Dalfsen	0	0	0	100	8	8	0	100
11	Licht en donkerte aanschaf masten	4	11	-6	15	5	0	4	0
12	Licht en donkerte armaturen	219	82	137	3	95	0	22	23
13	Meldsysteem gladheidsbestrijding	0	0	0	35	19	0	4	12
14	Aansluiting N348 L'veld	0	8	-8	0	0	0	0	-8
15	Fietspad Oude Oever	144	122	22	0	55	0	0	-33
16	Fietsroute Zwolle - Dalfsen	395	408	-13	0	0	0	0	-13
17	Kanaalpark fase 1	620	523	97	0	78	0	0	19
18	Herinrichting voorplein gemeentehuis	350	330	20	0	10	0	0	10
19	GVVP 2021	160	110	50	0	39	0	8	3
20	GVVP 2022	0	0	0	160	145	103	0	118
21	Uitvoeringsprogramma fiets 2021	200	59	141	0	79	59	20	101
22	Uitvoeringsprogramma fiets 2022	0	0	0	200	27	41	0	214
23	Ford Transit connect 3-VHB-99	47	3	44	0	26	0	0	18
24	Beschoeiing passantenhaven	52	44	8	0	0	0	1	7
25	Uitbr inrichting meubilair Polhaar 2022	0	0	0	26	23	0	0	3
26	Aanschaf materieel kunstgrasvelden	63	10	53	0	45	0	3	5
27	Vervanging sportvelden 2023 Nieuwleusen	0	0	0	0	16	0	0	-16
28	Revisie fiets- en wandelnetwerken	85	77	8	0	17	0	0	-9
29	John Deere 6140 tractor vervanging	0	0	0	89	91	0	9	-11
30	Ahlman shovel	100	0	100	65	168	0	17	-19

31	Grasmaaimachine Toro 404 (vervanging)	70	0	70	0	55	0	0	15
32	Onkruidbranders Stiga's	0	0	0	110	104	0	11	-5
33	Rioolspuit wijkteam Dalfsen	0	0	0	42	0	0	0	42
34	Voorbereidingskrediet uitbr begraaf NLSN	0	0	0	25	0	0	3	23
35	Herinrichting Westerhof (Riool)	50	0	50	0	0	0	3	47
36	Voorbereidingskrediet Oosterdalfsen II	250	224	26	100	262	0	0	-136
37	Voorbereidingskrediet locatie bibliotheek	60	57	3	0	10	0	0	-7
38	Voorbereidingskrediet locatie Vitens	50	9	41	0	0	0	0	41
39	Voorbereidingskrediet fabriek Zuid II	100	114	-14	50	63	0	0	-27
40	Voorbereidingskrediet locatie Kiezebrink	150	118	32	0	20	0	0	12
41	Voorbereidingskrediet Achter de Molen Hoonhorst	20	42	-22	0	12	0	0	-34
42	Voorbereidingskrediet De Koele 2 Hoonhorst	100	6	94	50	108	0	0	36
43	Voorbereidingskrediet Waterinkweg Lemelerveld	100	15	85	50	148	0	0	-13
44	Voorbereidingskrediet Muldersweg II Oudleusen	100	1	99	0	259	0	0	-160
45	Voorbereidingskrediet Oosterbouwlanden	0	41	-41	50	20	0	0	-11
46	Voorbereidingskrediet 't Gruthuuske	0	87	-87	0	-8	0	0	-79
47	Opzetstrooiers	0	0	0	100	0	0	0	100
48	Vrachtauto Scania BZ-FL-42	0	0	0	292	0	0	0	292
		4.670	2.872	1.798	3.225	2.582	298	133	2.607

1. ICT voorzieningen voor raads- en commissieleden

De nieuwe gemeenteraad en commissieleden hebben allen de beschikking gekregen over een iPad in bruikleen. Zowel de kosten van de apparatuur als het aantal uitgegeven iPads (meer commissieleden) zijn hoger dan aanvankelijk verwacht.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Ja

2. Strategische grondaankopen (2022)

Het budget is bestemd voor strategische aankopen. Er is jaarlijks € 1 mln beschikbaar. In totaal is in 2022 € 417.500 aangewend van het budget voor Strategische aankopen. Verder zijn er geen onttrekkingen aan dit budget meer geweest.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Ja

3. Witte villa magazijn

In 2022 is een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een nieuwe aanbouw aan het horecapand Sukerieje (Witte villa) ter vervanging van de container die tijdelijk naast dit pand staat. Het was de bedoeling van de aannemer om al eerder te beginnen met de verbouwingswerkzaamheden. Dit is echter niet gelukt, omdat het op dit moment een probleem is om alle noodzakelijk bouwmaterialen tijdig geleverd te krijgen. Het bouwbedrijf is druk bezig met de voorbereidingen om de aanbouw in maart 2023 te gaan realiseren. Begin februari 2023 ontvangen alle omwonenden van de Sukerieje een brief met informatie over onder andere de planning en bouwplaatsinrichting en contactpersonen.

Voor het realiseren van de nieuwe aanbouw is een bedrag gereserveerd van € 70.000. Gebleken is dat dit bedrag niet toereikend is. Daarvoor zal een aanvullend krediet worden gevraagd.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

4. ICT vervangingen (autocad/laptop)

Eind 2022 hebben we alle laptops vervangen en in gebruik genomen. Ook de Vgpu (virtuele autocad omgeving) is naar alle tevredenheid in gebruik genomen. De IPads, die als gevolg van de uitbreiding Meldingen Openbare Ruimte, nodig waren zijn inmiddels ook allemaal binnen. De kosten zijn door Shared Service Centrum Ons verwerkt in de reguliere bijdrage en zijn daarmee in onze exploitatie geboekt (in programma 1, beleidsveld 1.6). Dit betekent dat dit krediet met een voordeel afgesloten kan worden.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

5. Vervanging meubilair gemeentehuis (2022)

Er is een bedrag van € 125.000 beschikbaar gesteld voor reguliere vervanging meubilair. Er zijn in 2022 geen uitgaven gedaan. Van deze investering hebben we u al eerder geïnformeerd dat we deze uitgaven parallel laten lopen met het nieuwe kantoor/werkplek concept (zie hieronder nummer 6). We investeren dus pas in nieuw meubilair bij de daadwerkelijke invulling van het kantoor/werkplek concept.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

6. Kantoor/werkplek concept

In 2022 is gestart met het uitdenken van de manier waarop we meer plaats- en tijdonafhankelijk kunnen werken en ook flexibeler samen werken met onze inwoners, ondernemers en overige partners. Daarom willen we het gemeentehuis anders gaan gebruiken dan nu het geval is. Hiertoe zijn interactieve workshops georganiseerd, waaraan 110 collega's hebben deelgenomen. De opbrengst wordt gebundeld in een plan van aanpak dat voor besluitvorming wordt voorgelegd aan het MT. In het plan van aanpak worden de scenario's uitgewerkt waarbij realiseerbaarheid en passend bij de gemeente Dalfsen belangrijke uitgangspunten zijn. In 2022 is nog maar een gering bedrag besteed.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

7. Investerings in de kazerne en werf in Lemelerveld

De voorbereidingen voor de uitvoering van de geplande verduurzaming zijn opgestart in 2022 en vergen een wat langere doorlooptijd om alle aspecten goed uit te zoeken. De inzet is om de werkzaamheden in 2023 uit te gaan voeren.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

8. Investerings in de kazerne en werf Nieuwleusen

De voorbereidingen voor de uitvoering van de geplande verduurzaming zijn opgestart in 2022 en vergen een langere doorlooptijd om alle aspecten goed uit te zoeken. De inzet is om de werkzaamheden in 2023 te gaan uitvoeren.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

9. Regiodeal project klimaatwinkelstraat

In 2021 is voor dit project door uw raad een krediet beschikbaar gesteld en is de Regio-deal subsidie toegekend. In april 2022 heeft u de kaders voor de uitwerking van de Klimaatwinkelstraat vastgesteld. Hierna is de aanbesteding gestart en afgerond, is het bouwteam gestart en eind oktober 2022 was er een startmoment. De voorbereidingskosten worden vanuit het bestaande voorbereidingskrediet betaald. In april 2023 vragen wij bij u het definitieve krediet aan op basis van het uitvoeringsontwerp voor de Klimaatwinkelstraat. Dan zal naar verwachting ook duidelijk zijn of de subsidieverlener ermee instemt dat de einddatum voor de uitvoering met een jaar wordt opgeschoven en wat betekent (voor planning, subsidie en financiële bijdrage van de gemeente).

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

10. Centrum Arrangement Dalfsen

Voor het Centrumplan, deelproject 'Centrum arrangement Dalfsen', heeft de provincie in 2022 een subsidie van € 100.000 beschikbaar gesteld. Vanuit het investeringskrediet voor de Regio-deal Klimaatwinkelstraat is bij de PPN 2023-2026 € 100.000 overgeheveld naar het nieuwe investeringskrediet en is er € 200.000 voor het Centrum Arrangement beschikbaar. Het op te starten haalbaarheidsonderzoek naar mogelijkheden voor ondergronds parkeren valt o.a. onder het Centrum Arrangement.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

11. Licht en donkerte in de openbare ruimte (masten en armaturen)

In 2021 is het beleidsplan 'Licht en donkerte' vastgesteld. In dit plan zijn ook de vervangingen meegenomen. In combinatie met de reguliere vervanging en de grote aantallen zijn deze werkzaamheden nog niet afgerond.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

12. Licht en donkerte in de openbare ruimte (armaturen)

In 2021 is het beleidsplan 'Licht en donkerte' vastgesteld. In dit plan zijn ook de vervangingen meegenomen. In combinatie met de reguliere vervanging en de grote aantallen zijn deze werkzaamheden nog niet afgerond.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

13. Meldsysteem gladheidsbestrijding

Gladheid meldsysteem is in 2022 aangeschaft en geplaatst. Het systeem wordt dit seizoen getest en beoordeelt of het werkt. Aan het eind van het winterseizoen wordt er geëvalueerd en als het nodig is aangepast. Het resterende krediet €12.140,- nog laten staan tot alles is afgerond.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

14. Aansluiting N348 Lemelerveld

De werkzaamheden rondom Lemelerveld aan de N348 zijn door de provincie uitgevoerd. Met de provincie is een afspraak gemaakt dat de gemeente 1/3 deel meebetaalt, met een maximum van € 1,5 miljoen. Het werk is inmiddels uitgevoerd, maar nog niet met de provincie verrekend. Naar verwachting wordt in 2023 alles verrekend en kan dit project worden afgerond.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

15. Fietspad Oude Oever

Het fietspad langs de Oude Oever is een paar jaar geleden aangelegd. Vervolgens is hier het deelproject, aanleg van een speelvoorziening bij de uitkijktoren aan gekoppeld en gerealiseerd in najaar 2021. Het volledige project is in het eerste kwartaal van 2022 opgeleverd.

Naar aanleiding daarvan is de subsidie vastgesteld. Het blijkt dat de subsidiabele kosten in 2018 hoger zijn ingeschat dan dat ze daadwerkelijk waren. Hierdoor is een hoger voorschot aan subsidie ontvangen dan waar recht op was. Er is daarom € 38.670 terugbetaald.

Voor het totale project bedragen de hogere lasten: € 19.810,66 en lagere baten € 13.670,00.

Op het totale project Oude Oever met fietspad en speelvoorziening bedraagt ten opzichte van de oorspronkelijke begroting; netto kosten € 144.000,-, de saldo overschrijding daarmee € 33.480,66.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

16. Fietsroute Zwolle - Dalfsen

De 1e fase van de fietsroute Zwolle – Dalfsen is uitgevoerd en is de verdere aankleding van de route uitgevoerd, waaronder het aanbrengen van een leunhek bij de fietsopstelplaats en fietsreparatiepunten. De provincie is op dit moment bezig om voor de bewegwijzering van snelfietsroutes standaarden te ontwikkelen inclusief fietslogo's. Zodra de standaarden klaar zijn,

worden ze op de route toegepast en wordt de fietsroute helemaal afgemaakt (binnen het bestaande budget).

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

17. Kanaalpark Lemelerveld fase 1

De provincie is in 2022 akkoord gegaan met het wijzigen van de subsidievoorwaarden voor de toegekende subsidie "leefbare kernen". In 2022 is het vlonderterras bij Het Anker geplaatst en in gebruik genomen. In 2022 is ook een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het realiseren van een taludtrap aan de kant van Kanaalpark. Als dit is gerealiseerd kan aan de provincie worden gevraagd om het resterende bedrag van € 37.500 over te maken en kan dit krediet worden afgesloten.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

18. Herinrichting voorplein gemeentehuis

De realisatie van de herinrichting van het voorplein zat in de nazorgfase. Het voorplein is in mei 2021 geopend en er is ca. € 10.000 minder uitgegeven. Het krediet kan bij de jaarrekening 2022 worden afgesloten.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Ja

19. GVVP 2021

Binnen het GVVP 2021 zijn er maatregelen genomen in de Schoolstraat in Lemelerveld en verschillende verkeersveiligheidsmaatregelen genomen aan het Oosteinde te Nieuwleusen.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Ja

20. GVVP 2022

In 2022 zijn diverse verkeersveiligheidsprojecten uit het GVVP uitgevoerd. Zo zijn op de kruispunten met de Ruitenborghstraat-Kastanjelaan en Leemculeweg-Van Lenthestraat snelheidsremmende plateaus aangelegd. Voor deze projecten is subsidie aangevraagd en toegekend. De uiteindelijke afrekening volgt in 2023.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

21. Uitvoeringsprogramma Fiets 2021

In het uitvoeringsprogramma fiets worden projecten uitgevoerd uit de fietsvisie die in 2020 door uw raad is vastgesteld. Voor 2021 zijn twee onderdelen van de (snel)fietsroute tussen Dalfsen en Ommen uitgevoerd. De Mennistensteeg is als fietsstraat uitgevoerd en er is een nieuw fietspad aangelegd tussen de Stokte en de nieuwe fietstunnel onder de Hessenweg (N340) bij Oudleusen aansluiting Dennenkamp aangelegd. Voor het laatste onderdeel wordt nog grond aangekocht van de provincie, over de verkoop is overeenstemming, alleen is de grond in 2022 nog niet overgedragen en betaald. Beide onderdelen zijn bij de provincie aangemeld voor subsidie en dit hebben we ook gekregen (75%). Naar verwachting wordt het geheel in 2023 financieel afgehandeld.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

22. Uitvoeringsprogramma Fiets 2022

Binnen het uitvoeringsprogramma 2022 zitten de snelfietsroutes door Dalfsen en de route over de Parallelstraat in Oudleusen. De projecten zitten nu nog in de voorbereidingsfase, uitvoering volgt in 2023. Voor beide projecten is subsidie aangevraagd en verkregen (75%).

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

23. Ford transit connect 3-VHB-99

De auto, Ford Connect, is vervangen in 2022. De aanschafkosten zijn lager dan verwacht omdat er niet gekozen is voor een elektrische variant omdat deze niet pas bij de werkzaamheden waar deze auto voor wordt ingezet.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

24. Beschoeiing passantenhaven

De realisatie is afgerond.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Ja

25. Uitbreiding inrichting meubilair Polhaar 2022

Voor uitbreiding inrichting meubilair Polhaar is een bedrag van € 26.000 beschikbaar gesteld. Realisatie door schoolbestuur en financiële afwikkeling heeft inmiddels plaatsvonden.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Ja

26. Aanschaf materieel kunstgrasvelden

Het materieel voor het onderhoud van het kunstgras is in 2022 vervangen. Er is € 5.121 over van het beschikbaar gestelde krediet.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

27. Vervanging sportvelden 2023 Nieuwleusen

Om te zorgen voor vervanging kunstgrasvelden en aanleg extra kunstgrasveld medio 2023 is reeds eind 2022 gestart met benodigde milieukundige en sporttechnische onderzoeken.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

28. Revisie fiets- en wandelnetwerk

Het college heeft in de eerste helft van 2021 ingestemd met de voorgestelde wijzigingen in het fiets- en wandelnetwerk. De meest in het oog springende wijziging betreft het meer betrekken van de kernen in de routenetwerken. De uitvoering is tweede helft 2021 gestart (plaatsen van borden, actualiseren van de digitale informatie en aanpassen foldermateriaal e.d.). De revisie is in het voorjaar van 2022 afgerond binnen het bestaande budget.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

29. John Deere 6140 tractor vervanging

De Trekker, John Deere 6140, is vervangen voor een gebruikte trekker, John Deere 6155R, bouwjaar 2019. Hiervoor is gekozen omdat de bestaande trekker een defecte transmissie heeft en het niet meer rendabel is om deze te vervangen. Ook was het beschikbare krediet te laag om een nieuwe trekker aan te schaffen. Krediet wordt € 11.080 negatief afgesloten.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

30. Alhman shovel

Shovel is in 2022 vervangen voor Mecalac shovelkraan met aanbouw materiaal. Door gestegen grondstof prijzen is de aanschaf prijs hoger geworden als het beschikbaar krediet. Het krediet wordt daardoor met € 19.068 negatief afgesloten.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

31. Grasmaaimachine toro 404

Toro grasmaaimachine is in 2022 vervangen. De aanschafprijs is lager dan verwacht. Er is € 14.719 over gebleven van het beschikbare krediet.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

32. Onkruidbranders Stiga's

De twee werktuigdragers, die gebruikt worden voor de onkruidbestrijding op verharding, zijn vervangen in 2022. Door de stijgende grondstof prijzen is het krediet met € 5.432 overstegen.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

33. Riolspuit wijkteam Dalfsen

De riolspuit van wijkteam Dalfsen is gereviseerd waardoor de levensduur vijf jaar is verlengt. De riolspuit van wijkteam Dalfsen is niet vervangen en komt in 2027 op de investeringsbegroting.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Ja

34. Voorbereidingskrediet uitbreiding begraafplaats Nieuwleusen

Er is een voorbereidingskrediet van € 25.000 beschikbaar gesteld voor de onderzoeken voor uitbreiding van de begraafplaats in Nieuwleusen. In 2022 zijn we gestart met de aanbestedingsprocedure en in november is deze afgerond. In december hebben we een aanzet gemaakt en in 2023 ronden we dit af.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

35. Herinrichting Westerhof (Riool)

De realisatie van de herinrichting van de Westerhof is gestart en vindt gefaseerd plaats. De uitvoeringsfase, het realiseren van het project, is in de derde kwartaal 2022 gestart en eindigt in de tweede kwartaal van 2023. Reden van uitloop is dat nutspartijen in 2022 hun kabels en leidingen hebben vervangen. De verwachting is dat het beschikbare gestelde krediet in 2023 wordt besteed en dat een overschrijding qua budget van ca. € 30.000 is. De reden van overschrijding heeft te maken met stijgende kosten en marktomstandigheden in de uitvoeringsfase.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

36. Voorbereidingskrediet Oosterdalfsen II (Oosterdalfsen Noord)

In 2022 is het stedenbouwkundig plan Oosterdalfsen Noord opgesteld. Het plan biedt ruimte voor minimaal 300 woningen. Bij de uitwerking is zo veel mogelijk rekening gehouden met hetgeen tijdens de diverse participatierondes naar voren is gebracht. Voor de zomervakantie is een inloopbijeenkomst georganiseerd voor de omwonenden van het plangebied. Op 26 september 2022 heeft u het stedenbouwkundig plan Oosterdalfsen Noord vastgesteld. Op basis hiervan wordt het bestemmingplan Oosterdalfsen Noord opgesteld. Naar verwachting krijgt u dit bestemmingsplan in de loop van 2023 ter vaststelling aangeboden. Na de vaststelling kan een deel van het plangebied bouwrijp worden gemaakt (2024), zodat in 2024 gestart kan worden met de uitgifte van bouw kavels. Wij verwachten nog diverse advies en onderzoekskosten voor 2023. Daarom komen we bij de PPN 2024-2027 met een aanvullende kredietaanvraag.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

37. Voorbereidingskrediet locatie bibliotheek

Woonstichting VechtHorst gaat deze locatie ontwikkelen. Op verzoek van deze woonstichting is de planvorming in 2022 tijdelijk stilgelegd door de sterk gestegen bouwrijzen en de wijziging van drie naar twee woonlagen. De woonstichting had ernstige twijfels over de financiële (economische) haalbaarheid van dit plan. Inmiddels heeft in december 2022 een gesprek met woonstichting Vechthorst plaatsgevonden en wordt het plan weer opgepakt. Het ontwerp van het bestemmingsplan voor de invulling van deze locatie wordt beoordeeld. Streven is het bestemmingsplan in 2023 in procedure te brengen.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

38. Voorbereidingskrediet locatie Vitens

De locatie is in 2022 niet in ontwikkeling genomen. Op de lijst met projecten die de komende jaren moeten worden uitgevoerd, staat de ontwikkeling van deze locatie nu gepland voor de periode tweede halfjaar 2023 tot en met eerste halfjaar 2024. Het restant bedraagt € 41.000.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

39. Voorbereidingskrediet fabriek Zuid II

Er is in totaal een voorbereidingskrediet van € 150.000 aangevraagd voor de locatie 't Fabriek Zuid II. Dit budget is al grotendeels ingezet voor noodzakelijke onderzoeken en de interne uren voor het opstellen van bestemmings- en inrichtingsplannen. Het restant bedraagt € 13.000 en is nog nodig voor

de afronding. Het bestemmingsplan 't Fabriek Zuid II wordt in Q1 2023 aan uw raad voorgelegd ter vaststelling.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

40. Voorbereidingskrediet locatie Kiezebrink

In 2022 is opnieuw gesproken met de provincie over de invulling van deze locatie met woningbouw. De conclusie is dat het noordelijke deel van de locatie onbebouwd moet blijven vanwege de ligging op een es. Hiermee komt de mogelijkheid voor het realiseren van tiny houses op deze plek te vervallen. In 2022 zijn er eveneens diverse onderzoeken uitgevoerd. De conclusie hiervan is dat de naastgelegen bedrijvigheid niet belemmerd wordt door de ontwikkeling. Het participatieproces wordt momenteel voorbereid. Het streven is het participatieproces op te starten in het eerste kwartaal van 2023. In vervolg kan naar verwachting in derde/vierde kwartaal van 2023 een stedenbouwkundig plan voorgelegd worden. Het restant zal voor benoemde werkzaamheden worden aangewend.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

41. Voorbereidingskrediet Achter de Molen Hoonhorst

Een projectontwikkelaar is bezig met het invullen van deze locatie. De gemeentelijke grondposities van de voormalige bibliotheek en de sportzaal worden hierbij ingebracht. Wij hadden de verwachting om u medio 2022 meer duidelijkheid te kunnen geven over de status van dit project. Dat was echter niet het geval. Wij hopen deze duidelijkheid in 2023 wel te kunnen geven. Op dit moment is er sprake van een overschrijding van € 34.000.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

42. Voorbereidingskrediet De Koele 2 Hoonhorst

In 2022 is een vervolg gegeven aan het opstellen van een stedenbouwkundig plan voor dit woonuitbreidingsgebied dat als onderlegger gaat fungeren voor het opstellen van het bestemmingsplan De Koele II. Er is een uitgebreid participatietraject doorlopen. O.a. zijn er drie informatiebijeenkomsten gehouden voor de inwoners uit Hoonhorst om zo veel mogelijk input op te halen voor het opstellen van het stedenbouwkundig plan. Op 19 december 2022 heeft u het stedenbouwkundig plan De Koele II vastgesteld. In 2023 wordt het opgestelde bestemmingsplan De Koele II in procedure gebracht.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

43. Voorbereidingskrediet Waterinkweg Lemelerveld

In 2022 is een vervolg gegeven aan het opstellen van een stedenbouwkundig plan voor dit woonuitbreidingsgebied dat als onderlegger gaat fungeren voor het opstellen van het bestemmingsplan Waterinkweg. Er is een uitgebreid participatietraject doorlopen. O.a. zijn er drie informatiebijeenkomsten gehouden voor de inwoners uit Lemelerveld om zo veel mogelijk input op te halen voor het opstellen van het stedenbouwkundig plan. In de loop van 2023 zal aan u worden gevraagd om het stedenbouwkundig plan voor dit woonuitbreidingsgebied vast te stellen. Vervolgens wordt het opgestelde bestemmingsplan Waterinkweg in procedure gebracht.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

44. Voorbereidingskrediet Muldersweg II Oudleusen

In 2022 is het stedenbouwkundig plan Muldersweg II opgesteld dat op 25 april 2022 door u is vastgesteld. Op basis van dit vastgestelde stedenbouwkundig plan is het bestemmingsplan Muldersweg II opgesteld dat door u op 28 november 2022 is vastgesteld waarmee dit voorbereidingskrediet wordt ingebracht in de grondexploitatie. Inmiddels is dit bestemmingsplan onherroepelijk. Vervolgens zal het woonuitbreidingsgebied in 2023 bouwrijp worden gemaakt. In 2023 wordt ook begonnen met de uitgifte van bouw kavels in dit woonuitbreidingsgebied.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Ja

45. Voorbereidingskrediet Oosterboulanden

Woonstichting Vechthorst heeft in 2022 in dit woonuitbreidingsgebied 42 huurwoningen en - appartementen gerealiseerd (grondexploitatie De Wieken). Verder zijn er in 2022 meerdere gesprekken gevoerd met een ontwikkelaar over het invullen van dit gebied. Op dit moment is er echter onvoldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar om hieraan een vervolg te geven. Verder wordt onderzocht of het mogelijk is in een gedeelte van het gebied "flexwonen" te realiseren.

Krediet afsluiten per 31 december 2022 : Nee

46. Voorbereidingskrediet 't Gruthuuske

Woonstichting Vechthorst gaat op deze locatie een appartementengebouw met maximaal 25 (zorg-) woningen realiseren nadat de woonstichting het perceel van de gemeente en de kantoorlocatie van Rosengaerde heeft aangekocht. De gemeente heeft in de voorbereiding naar het nog vast te stellen verzamelplan Kernen 2022 kosten gemaakt. Omdat de planvoorbereiding meer tijd vergt dan verwacht is het noodzakelijk de dekking van de gerealiseerde en nog te maken voorbereidingskosten vast te leggen. Bij de PPN 2024-2027 wordt daarom een krediet van € 100.000 gevraagd. Uitgangspunt is dat verkoop van de grond conform gemeentelijk grondprijnsbeleid toereikend is om de voorbereidingskosten en boekwaarde van de grond te dekken.

47. Opzetstrooiers

De opzetstrooiers zijn voor de nieuwe vrachtwagens. De verwachte levering van de vrachtwagen is 3e kwartaal 2024. De opzetstrooiers wordt gelijk geleverd met de vrachtwagen. Voorbereiding voor de aanbesteding vindt plaats in 2023.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

48. Vrachtauto Scania BZ-FL-42

Vervanging van de vrachtwagen, Scania BZ-FL-42, is een jaar doorgeschoven met als reden dat deze tegelijk wordt aanbesteed met de vrachtwagen, Scania BZ-VS-17. De voorbereiding gaat plaatsvinden in 2e kwartaal 2023. Levering van de nieuwe vrachtwagen is waarschijnlijk 3e kwartaal 2024.

Krediet afsluiten per 31 december 2022: Nee

3 Ontwikkeling van de begroting 2022

	Baten	Lasten	Baten Reserve	Lasten Reserve	Begroot
primaire begroting 2022	50.544	13.920	-1.083	500	37.207
202 besluiten t/m 30 juni 2022		-420			-420
204 DT besluiten		9			9
205 verwerken CAO ontwikkelingen		-370			-370
206A DT besluiten		-64			-64
207: DT besluiten		29			29
208: Herschikking opleidingskosten 2022		-28			-28
BW 1: Septembercirculaire	-1.350	1.350			0
BW 13: 2e berap 2022 Meicirculaire	-2.693	2.693			0
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022	-2.921	2.260	-404	250	-815
BW 13a: correctie meicirculaire 2e berap	2.693	-2.693			0
BW 14: septembercirculaire 2022	-1.657	1.657			0
BW 1A: Amendementen begroting 2022 - 2025		-25			-25
BW 3: MO Actieplan Corona 2022		-102			-102
BW 5: Project LED verlichting		11			11
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	-740	215	-76		-601

BW 9: Jaarrekening 2021		338	-1.180	841	0	
W201 DT besluiten tm 29-4	-9	-612			-621	
W201b corr op w201		24			24	
Totaal P1		57.221	18.192	-2.743	1.591	-40.181
primaire begroting 2022	-112	2.594	-35		2.447	
205 verwerken CAO ontwikkelingen		17			17	
206A DT besluiten		30			30	
208: Herschikking opleidingskosten 2022		9			9	
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022	-131	10			-121	
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	8	-6			2	
W201 DT besluiten tm 29-4		39			39	
Totaal P2	-234	2.693	-35		2.424	
primaire begroting 2022	-301	5.469	-250	20	4.938	
202 besluiten t/m 30 juni 2022		79			79	
203 DT besluiten		36			36	
204 DT besluiten		-6			-6	
205 verwerken CAO ontwikkelingen		78			78	
208: Herschikking opleidingskosten 2022		11			11	
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022		-84			-84	
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022		160			160	
BW 9: Jaarrekening 2021		167	-400	232	0	
W201 DT besluiten tm 29-4		27			27	
Totaal P3	-301	5.937	-650	252	5.239	
primaire begroting 2022	-9	221	-40		173	
205 verwerken CAO ontwikkelingen		7			7	
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022		-10			-10	
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	-9				-9	
Totaal P4	-17	217	-40		160	
primaire begroting 2022	-790	5.869	-533	0	4.546	
202 besluiten t/m 30 juni 2022		271			271	
204 DT besluiten		1			1	
205 verwerken CAO ontwikkelingen		33			33	
207: DT besluiten		12			12	
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022		314	-104		210	
BW 5: Project LED verlichting		95	-106		-11	
BW 6: IHP budget advisering inhuur		70	-70		0	
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	-20	107			87	
BW 9: Jaarrekening 2021		137	-137		0	
W201 DT besluiten tm 29-4		141			141	
W201b corr op w201		-24			-24	

Totaal P5	-810	7.025	-950	0	5.265
primaire begroting 2022	-4.398	6.457			2.059
205 verwerken CAO ontwikkelingen		39			39
206A DT besluiten		31			31
207: DT besluiten		-40			-40
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022	-300	1.148			848
BW 1A: Amendementen begroting 2022 - 2025		65	-40		25
BW 3: MO Actieplan Corona 2022		6			6
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	80	-53			27
W201 DT besluiten tm 29-4	-24	40			16
Totaal P6	-4.642	7.694	-40		3.012
primaire begroting 2022	-819	22.549			21.730
202 besluiten t/m 30 juni 2022	-153	264			111
203 DT besluiten	-32	32			0
205 verwerken CAO ontwikkelingen		76			76
207: DT besluiten		66			66
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022	-2.771	2.663			-108
BW 3: MO Actieplan Corona 2022		96			96
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	-58	38			-20
BW 9: Jaarrekening 2021		349	-349		0
W201 DT besluiten tm 29-4		84			84
Totaal P7	-3.833	26.217	-349	0	22.034
primaire begroting 2022	-5.560	5.849	0		288
203 DT besluiten		-36			-36
205 verwerken CAO ontwikkelingen		37			37
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022	-267	469			202
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	-170	520			350
BW 9: Jaarrekening 2021		279	-329	50	0
W201 DT besluiten tm 29-4		88			88
Totaal P8	-5.998	7.206	-329	50	929

primaire begroting 2022	-5.692	6.750	-33		1.026
202 besluiten t/m 30 juni 2022		-40			-40
203 DT besluiten	-45	45			0
204 DT besluiten		-4			-4
205 verwerken CAO ontwikkelingen		83			83
206A DT besluiten	-6	8			3
207: DT besluiten		-66			-66
208: Herschikking opleidingskosten 2022		8			8
BW 13: 2e bestuursrapportage 2022	-100	-8	-14		-122
BW 8: 1e bestuursrapportage 2022	-75	79			4
BW 9: Jaarrekening 2021		249	-1.182	933	0
W201 DT besluiten tm 29-4	-4	231			227
Totaal P9	-5.922	7.335	-1.228	933	1.118
		-			
Eindtotaal	78.978	82.515	-6.364	2.826	0

4 Gemeentefonds

Jaarrekening 2022	Begroting 2022 na wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijking 2022
Verdeelmaatstaven			
Inkomstenmaatstaven (WOZ-waarden)	-4.056.000	-4.064.568	-8.568
Uitgavenmaatstaven	26.033.000	26.372.515	339.515
Effect uitkeringsfactor	21.425.000	21.704.580	279.580
Suppletie uitkering	0	2.699	2.699
Subtotaal 2022	43.402.000	44.015.226	613.226
Afrekeningen voorgaande jaren 2020 en 2021	0	27.950	27.950
Subtotaal	43.402.000	44.043.176	641.176
Decentralisatie- en integratieuitkeringen			
Brede impuls combinatiefuncties	54.000	53.823	-177
Gezond in de stad	15.000	28.658	13.658
Voorschoolse voorziening peuters	47.000	46.950	-50
Armoedebestrijding kinderen	59.000	58.837	-163
Decentralisatie provinciale VTH-taken	49.000	48.643	-357
Maatschappelijke begeleiding	36.000	35.550	-450
Versterking omgevingsveiligheidsdienst	0	5.000	5.000
Handhaving quarantaine	0	496	496
Einde lening inburgeringsplicht	0	6.213	6.213
Inkomstenderving gemeenten (Covid-19)	57.000	43.000	-14.000
Gemeenteraadsverkiezingen	58.000	57.982	-18
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	220.000	220.603	603
Extra capaciteit BOA's	34.000	33.718	-282
Invoeringskosten omgevingswet	401.000	401.091	91
Wet kwaliteitsborging bouw	66.000	65.782	-218
Leerlingenvervoer Oekraïne	56.000	100.585	44.585
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	0	73.467	73.467
Inkomstenderving gemeenten (Covid-19) 2021	0	11.000	11.000
Energietoeslag	779.000	0	-779.000
Versterken sociale basis	0	19.922	19.922
Participatie	2.612.000	3.112.254	500.254
Voogdij/18+	633.000	632.269	-731
Inburgering	0	106.654	106.654
Subtotaal	5.176.000	5.162.497	-13.503
Totaal Algemene Uitkering Gemeentefonds 2022	48.578.000	49.205.673	627.673

5 Verantwoording fractieondersteuning 2022

Fractie: Gemeentebelangen

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
13-09-22	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2022	€ 5.522,50	
01-01-23	Regiobode	Advertentie Dalfser Courant: Kerstwens		€ 83,49
01-01-23	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	Advertentie Marskramer: Kerstwens		€ 205,70
01-01-23	Coolblue BV	Aanschaf laptop fractieondersteuning		€ 653,89
01-02-23	HW Pessink	Vergoeding steunfractie 2022		€ 250,00
div	Rabobank	Bankkosten		€ 119,71
	Totaal		€ 5.522,50	€ 1.312,79

Fractie: CDA

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
13-09-22	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2022	€ 4.297,50	
03-02-22	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	Advertentie Dalfser Marskramer (Kerstbericht)		€ 199,65
06-05-22	Moccaffè	Attenties ihkv lintjesregen 2022 (10 stuks)		€ 100,00
15-08-22	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	Advertentie Dalfser Marskramer (Zomerbericht)		€ 211,75
12-12-22	M. Valk	Vergoeding steunfractie 2022		€ 600,00
12-12-22	A.F. Erich	Vergoeding steunfractie 2022		€ 250,00
12-12-22	F.A.H.M. Bekius-ten Dam	Vergoeding steunfractie 2022		€ 400,00
12-12-22	J.W. Eilander	Secretariële ondersteuning		€ 150,00
23-12-22	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	Advertentie Dalfser Marskramer (Kerstbericht)		€ 205,70
23-12-22	Regiobode	Advertentie Dalfser Courant (Kerstbericht)		€ 325,49
div	Rabobank	Kosten Rabo BasisPakket		€ 213,45
	Totaal		€ 4.297,50	€ 2.656,04

Fractie: ChristenUnie

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
13-09-22	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2022	€ 3.160,00	
27-09-22	Kuiterman Designs	kosten Social Media		€ 72,60
01-11-22	Kuiterman Designs	kosten Social Media		€ 72,60
16-12-22	Kuiterman Designs	kosten Social Media		€ 72,80
31-12-22	Kuiterman Designs	kosten Social Media		€ 72,60
16-01-23	M. Zielman	Vrijwilligersvergoeding steunfractie 2022		€ 125,00
16-01-23	M. Kuiterman	Vrijwilligersvergoeding steunfractie 2022		€ 120,00
16-01-23	R. Holtrust	Vrijwilligersvergoeding steunfractie 2022		€ 140,00
16-01-23	M. Kloppenburg	Vrijwilligersvergoeding steunfractie 2022		€ 500,00
div	Rabobank	Bankkosten		€ 25,95
	Totaal		€ 3.160,00	€ 1.201,55

Fractie: PvdA

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
13-09-23	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2022	€ 2.710,00	
19-10-23	J.S. Bloeming	Attenties		€ 55,20
24-10-23	Moorivier	Startconferentie, teambuidingsdag fractie		€ 808,50
30-12-22	Regiobode	Nieuwjaarsgroet		€ 145,20
30-12-22	J.S. Bloeming	Vergoeding steunfractie 2022		€ 300,00
30-12-22	S. Mellis	Vergoeding steunfractie 2022		€ 300,00
30-12-22	J.Eilert	Vergoeding steunfractie 2022		€ 300,00
30-12-22	J.J.J. van Driessen	Vergoeding steunfractie 2022		€ 300,00
div	P. Weerstra	Vergoeding steunfractie 2022		€ 450,00
div	Rabobank	Bankkosten		€ 119,40
	Totaal		€ 2.710,00	€ 2.778,30

Fractie: D66

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
20-09-22	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2022	€ 2.260,00	
18-11-22	H. Prins	Declaratie catering begrotingsbijeenkoms		€ 91,30
21-12-22	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	Advertentie Begrotingsbijeenkoms		€ 223,85
30-12-22	J.T.P.M. Rooijackers	Vergoeding steunfractie 2022		€ 200,00
30-12-22	H. van Nes	Vergoeding steunfractie 2022		€ 90,00
30-12-22	M.M. van den Berg	Vergoeding steunfractie 2022		€ 100,00
30-12-22	A.T.P. Bouwman	Vergoeding steunfractie 2022		€ 200,00
30-12-22	H.Prins	Vergoeding steunfractie 2022		€ 315,00
30-12-22	G. van Hofwegen	Vergoeding steunfractie 2022		€ 200,00
30-12-22	J.J. de Boer	Vergoeding steunfractie 2022		€ 300,00
30-12-22	B.H.M. Schrijver	Vergoeding steunfractie 2022		€ 299,00
div	Rabobank	Bankkosten		€ 220,79
	Totaal		€ 2.260,00	€ 2.239,94

Fractie: VVD

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
13-09-22	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2022	€ 2.260,00	
26-01-23	R Frijling	Vergoeding steunfractie 2022		€ 250,00
26-01-23	H. Kok	Vergoeding steunfractie 2022		€ 250,00
26-01-23	H. Endeman	Vergoeding steunfractie 2022		€ 750,00
26-01-23	V. Brandsema	Vergoeding steunfractie 2022		€ 250,00
div	Rabobank	Bankkosten		€ 25,95
	Totaal		€ 2.260,00	€ 1.525,95

6 Beleidsindicatoren meerjarig

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Formatie	Verplichte Beleidsindicator	Het gaat om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat. Het betreft de formatie van de gemeente Dalfsen, dus exclusief Stichting Dalfsen Werkt. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.	Fte per 1.000 inwoners	Bron: Eigen gegevens	x	7,5 (2019)	7,2 (2020)	7,2 (2021)	7,3 (2021)	7,9 (2022)

Bezetting	Verplichte Beleidsindicator	Het gaat om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Ook boventallige medewerkers worden hierin meegeteld. Het betreft de bezetting van de gemeente Dalfsen exclusief Stichting Dalfsen Werkt.	Fte per 1.000 inwoners	Bron: Eigen gegevens	x	7,3 (2019)	7,1 (2020)	7,0 (2021)	6,9 (2022)	7,3 (2022)
------------------	-----------------------------	---	------------------------	----------------------	---	------------	------------	------------	------------	------------

Apparaatskosten	Verplichte Beleidsindicator	De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Het betreft dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.	Kosten per inwoner (in euro's)	bron: eigen begroting	x	624 (2019)	648 (2020)	676 (2021)	707 (2022)	725 (2022)
Externe inhuur	Verplichte Beleidsindicator	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Onder externe inhuur valt niet:	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen	bron: eigen begroting	x	15,53% (2019)	12% (2020)	16% (2021)	6%	14% (2022)

		alle vormen waarin een product of opdracht compleet in de markt wordt gezet of inhuur van deskundigheid voor de uitoefening van wettelijke taken, zoals bijvoorbeeld tolken.								
Overhead	Verplichte Beleidsindicator	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Het percentage overhead betreft de overheadkosten zoals begroot op taakveld 0.4 gedeeld door het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves).	% van totale lasten	bron: eigen begroting	x	9,97% (2019)	14% (2020)	13% (2021)	15%	11% (2022)
Waardering communicatie van de gemeente	Indicator			bron: burgerpanel	x	x	x	x	7 (2022)	x

Beoordeling participatie bij totstandkoming beleid	Indicator			bron: burgerpanel	x	6,4 (dec. 2019)	x	x	7 (2022)	x
Betrokkenheid inwoners bij gemeenteraad	Indicator	Vraagstelling aan burgerpanel was: Ik voel mij momenteel betrokken bij de gemeenteraad.		bron: burgerpanel	x	2% helemaal mee eens 10% mee eens 39% neutraal 33% oneens 10% helemaal oneens 6% geen mening (dec. 2019)	x	x	> 50% matig (betrokkenheid vergroten met 20%)	x
Burgerpeiling: waardering alle inspanningen van de gemeente	Indicator			bron: waarstaatje gemeente.nl	x	7,22 (dec. 2019)	x	x	x	x
Dekking uit reserves voor exploitatie	Indicator		%	bron: begroting	x	0,2% (dec. 2019)	0,3%	0,05%	0,3%	0,03%

Programma 2 Openbare orde en veiligheid										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Verwijzingen Halt	Verplichte	Beleidsindicator	Aantal per	Bron: Bureau Halt	8 (2021)	132 (2018)	38 (2019)	6 (2020)	6 (2020)	9 (2021)

			10.000 jongeren (12-17 jaar)							
Winkeldiefstallen	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	1,8 (2021)	0,5 (2018)	0,4 (2019)	0,3 (2020)	x	0,5 (2021)
Geweldsmisdrijven	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	4,3 (2021)	1,4 (2018)	1,9 (2019)	1,2 (2020)	1,2 (2020)	1,2 (2021)
Diefstallen uit woning	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	1,3 (2021)	0,9 (2018)	1,4 (2019)	1 (2020)	x	0,5 (2021)
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	6 (2021)	1,6 (2018)	1,9 (2019)	1,2 (2020)	1,2 (2020)	3,4 (2021)
Te hard rijden (percentage veel overlast)	Indicator	1 x in de 4 jaar wordt de veiligheidsmonitor uitgevoerd	%	bron:*Veiligheidsmonitor	x	x	x	x	55%	59%
Aanpak woonoverlast (percentage veel overlast)	Indicator	1 x in de 4 jaar wordt de veiligheidsmonitor uitgevoerd	%	bron:*Veiligheidsmonitor	x	x	x	x	20%	30%
Aantal woninginbraken	Indicator			bron: politiecijfers	x	44 (dec. 2019)	29 (2020)	11 (2021)	25	31

Programma 3 Beheer Openbare Ruimte										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Uitvoering project uit uitvoeringsprogramma, jaarlijks 1 project	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	x	1 (2020)	1 (2021)	1 (2022)	1 (2022)
Uitvoering project uit Uitvoeringsprogramma Fiets	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	x	x	1 (2021)	x	x
Toegroeien naar 24 centrale buurtplekken	Indicator	Een centrale plek is een goed bereikbare speelplek per buurt of cluster van buurten die geschikt is voor een brede doelgroep van 0 t/m 18 jaar.		bron: eigen gegevens	x	19 (dec. 2019)	19 (2020)	19 (2021)	x	x
Omvormen speelplekken naar 33 informele speelplekken	Indicator			bron: eigen gegevens	x	11 (dec. 2019)	11 (2020)	11 (2021)	x	x
Toegroeien naar 61 steunplekken	Indicator			bron: eigen gegevens	x	52 (dec. 2019)	52 (2020)	52 (2021)	x	x
Aanpak onveilige situaties, jaarlijks één project	Indicator			bron: eigen gegevens	x	1 (dec. 2019)	1 (2020)	1 (2021)	1 (2022)	1 (2022)

Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm B/C	Indicator	Behoud van een duurzame, veilige en nette omgeving als kernkwaliteit van de kernen en het buitengebied van de gemeente. 100% voldaan wordt als per discipline 90% van de metingen voldoet aan of hoger is dan de gestelde norm.	%	Schouw	x	100% (dec. 2019)	100% (2020)	100% (2021)	100% (2022)	100% (2022)
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm	Indicator	De onderhoudsnorm is A voor dorpscentra, de hoofdstructuren en begraafplaatsen. 100% voldaan wordt als per discipline 90% van de metingen voldoet aan of hoger is dan de gestelde norm.	%	Bron: Schouw	x	100% (dec. 2019)	100% (2020)	100% (2021)	100% (2022)	100% (2022)

Programma 4 Economische zaken										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddeld	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022

					e					
Functiemenging	Verplichte Beleidsindicator	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	%	Bron: CBS BAG/LISA	53,3% (periode 2021)	51,8% (2018)	53 (2019)	52,7 (2020)	53,2 (2019)	52,8 (2021)
Vestigingen (van bedrijven)	Verplichte Beleidsindicator	Aantal per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jaar)		Bron: LISA	165,1 (periode 2021)	159,2 (2018)	160,2 (2019)	163,1 (2020)	163,1 (2020)	168,1 (2021)

Programma 5 Onderwijs en vrije tijd										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Voortijdige schoolverlaters (VO + MBO onderwijs)	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig,	% deelnemers	bron: DUO/Ingrado	1,9% (2021)	1% (2018)	1,2% (2019)	1% (2020)	1,2% (2019)	1,1% (2021)

		dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.								
% Niet-sporters	Verplichte Beleidsindicator		%	bron: Gezondheidsmonitor (CBS, RIVM, GGD'en)	49,3% (periode 2020)	49,3% (2016)	49,3% (2016)	48,8% (2020)	49,3% (2016)	48,8% (2020)
Absoluut verzuim	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jr	bron: DUO/Ingrado	2,7 (2021)	1,8 (periode 2018)	1,7 (2019)	2,2 (2020)	1,7 (2019)	2,6 (2021)
Relatief verzuim	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is.	Aantal per 1.000 Inwoners 5-18 jr	bron: DUO/Ingrado	20 (2021)	15 (periode 2018)	13 (2019)	13 (2019)	13 (2019)	13 (2021)
Aantal werkzame personen in de sector Recreatie en Toerisme (vrijtijdseconomie)	Indicator			bron: LISA/Biro	x	882 (2018)	x	1060 (2020)	860 (2022)	900 (2021)

Aantal doorverwijzingen vanuit keukentafelgesprekken en naar beweeg en sportactiviteiten in het voorliggend veld neemt jaarlijks toe	Indicator			x	x	x	0 (2020)	5 (2021)	10 (2022)	15 (2022)
Het aantal statushouders dat deelneemt aan het reguliere beweeg- en sportaanbod neemt jaarlijks toe.	Indicator			x	x	x	3 (2020)	6 (2021)	10 (2022)	10 (2022)
Het aantal deelnemers dat een stap vooruitgaat op de participatieladders als gevolg van de trainingen neemt jaarlijks toe.	Indicator			x	x	x	0 (2020)	0 (2021)	6 (2022)	0 (2022)
Er vindt uitstroom plaats van het aantal jeugdigen dat na projecten gericht op motorische ontwikkeling doorstroomt naar het reguliere beweeg- en sportaanbod.	Indicator			x	x	x	3 (2020)	3 (2021)	3 (2022)	3 (2022)

Het aandeel volwassenen (21-45) dat deelneemt aan georganiseerde sport bij een vereniging neemt in vier jaar tijd toe met 5%.	Indicator			x	x	x	x	2.769 (2021)	2.648 (2021)	x
Het aantal ouderen dat deelneemt aan het kennismakingsaanbod neemt jaarlijks toe.	Indicator			x	x	x	0 (2020)	0 (2021)	40 (2022)	x
Aantal overnachtingen (dagrecreatie niet meetbaar) Recreatie en toerisme (vrijtijdseconomie)	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	191.700 (dec. 2019)	199.021 (2019)	186.529 (2020)	199.000 (2022)	206.586 (2021)
VVE Voorzieningen voldoen aan alle gemeentelijke kwaliteitseisen	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	x	x	100% (2021)	100% (2022)	100% (2022)
Bereik van doelgroepeuters	Indicator			Bron: registratie GGD	x	x	x	90% (2021)	95% (2022)	90% (2022)

Programma 6 Inkomensondersteuning										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Personen met een bijstandsuitkeringen	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 10.000 inwoners 18jr eo	bron: CBS	431,2 (2021)	15,22 (1e hj 2019)	208,3 (2020)	134,9 (2021)	208,3 (2020)	170,4 (2022)
Taakstelling en realisatie te huisvesten statushouders	Indicator		%	bron: eigen gegevens	x	69% (dec. 2019)	103 % (2020)	54% (2021)	95 - 100% (2022)	100% (2022)
Percentage statushouders dat na zes maanden participeert	Indicator	*Met participeren bedoelen we in dit kader dat iemand een baan heeft, in een traject bij een werkgever zit (taal/werkstage, proefplaatsing, etc.) of vrijwilligerswerk doet.	%	bron: eigen gegevens	x	60% (dec. 2019)	12,5% (2020)	29% (2021)	70% (2022)	x
Aantal huishouden met bewindvoering	Indicator			bron: eigen administratie	x	95 (dec. 2019)	110 (2020)	92 (2021)	102 (2022)	78 (2022)
Aantal kinderen dat een bestelling heeft gedaan via de webshop	Indicator			bron: eigen administratie	x	220 (dec. 2019)	255 (2020)	272 (2021)	230 (2022)	234 (2022)

Programma 7 Sociaal Domein										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Verplichte Beleidsindicator	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.	Aantal per 10.000 inwoners	bron: CBS	640 (2022)	45 (1e hj 2019)	55 (2020)	540 (2021)	590 (2020)	520 (2022)
Netto arbeidsparticipatie	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	%	bron: CBS	70,4% (2021)	71,4% (2018)	72,4% (2019)	71,6% (2020)	71,6% (2020)	74,3% (2021)
Werkloze jongeren	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	%	bron: CBS	2% (2021)	2% (2018)	1% (2019)	1% (2020)	1% (2019)	1% (2021)
Lopende re-integratie voorzieningen	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal re-integratievoorzieningen. (15 - 64 jaar)	Aantal per 10.000 inwoners	bron: CBS	202 (2020)	85,6 (1e hj 2018)	73,4 (2020)	73,4 (2020)	73,4 (2020)	73,4 (2020)
Jongeren met jeugdhulp	Verplichte Beleidsindicator	% van alle jongeren tot 18 jaar	%	bron: CBS	10,7% (2022)	8,9% (1e hj 2019)	10,2% (2019)	10% (2020)	10% (2020)	9,5% (2022)

Jongeren met jeugdbescherming	Verplichte Beleidsindicator	% van alle jongeren tot 18 jaar	%	bron: CBS	1,1% (2022)	0,6% (1e hj 2019)	0,7% (2019)	0,9% (2020)	0,9% (2020)	0,8% (2022)
Jongeren met jeugdreclassering	Verplichte Beleidsindicator	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	%	bron: CBS	0,3% (2022)	x	x	x	x	x
Banen	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	per 1.000 inwoners	bron: CBS/LISA	805,5 (2022)	704,7 (2018)	745,8 (2019)	747,1 (2020)	747,1 (2020)	755,4 (2021)
Jongeren met delict voor rechter	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. bron: Verwey Jonker Instituut (jaarrekening 2018 en begroting 2020) ; CBS (jaarrekening 2019)	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut / CBS	1% (2019)	0% (2018)	0% (2019)	0% (2019)	0% (2019)	0% (2019)
Kinderen in uitkeringsgezin	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	%	bron: CBS	6% (2021)	2% (2018)	3% (2019)	2% (2020)	3% (2019)	2% (2021)
Cliëntervaring met betrekking tot kwaliteit van geleverde ondersteuning	Indicator	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	%	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo	x	87% (dec. 2019)	92% (2020)	93% (dec 2021)	93% (2022)	87% (2022)
Cliëntervaring of ondersteuning voldoet aan de	Indicator	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de	%	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo	x	86% (dec. 2019)	91% (2020)	89% (dec 2021)	89% (2022)	86% (2022)

hulpvraag		ondersteuning als goed ervaart)								
Doel 2: maximale participatie personen met participatiewet uitkering.	Indicator	Het aantal mensen met een traject.		Bron: GWS4all	x	x	214 (2020)	256 (dec 2021)	220 (2022)	212 (2022)
Doel 3: 30% van de instroom is binnen 12 maanden weer uitgestroomd naar betaald werk	Indicator	Bron: Eigen gegevens	%	Bron: Eigen gegevens	x	x	25% (2020)	20% (dec 2021)	> 30% (2022)	33% (2022)
Doel 4: niet meer dan 25% zit langer dan 4 jaar in de uitkering	Indicator		%	bron: GWS4all	x	x	40% (2020)	19% (dec 2021)	25% (2022)	17% (dec 2022)
Doel 5: aantal personen met Beschut Werk	Indicator			GWS4all	x	x	4 (2020)	5 (dec 2021)	6 (2022)	8 (2022)
Ervaren gezondheid	Indicator	4 jaarlijks	%	Bron: GGD gezondheidsm onitor	x	x	x	x	85% (2022)	x

Programma 8 Duurzaamheid en Milieu										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Omvang huishoudelijk afval	Verplichte Beleidsindicator		kg per inwoner	bron: CBS	169 (2021)	56 (2018)	54 (2019)	54 (2019)	54 (2019)	57 (2021)
Hernieuwbare elektriciteit	Verplichte Beleidsindicator		%	bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat	26,9% (2020)	35,2% (2018)	32,1 % (2018)	28,7% (2019)	28,7% (2019)	37,6% (2020)

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting										
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Gemeentelijke Woonlasten éénpersoons-huishoudens	Verplichte Beleidsindicator	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons huishouden betaalt aan woonlasten.	In Euro's	bron: COELO	733 (2021)	823 (2022)	668 (2020)	714 (2021)	714 (2021)	793 (2022)
Gemeentelijke Woonlasten meerpersoons-huishoudens	Verplichte Beleidsindicator	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	In Euro's	bron: COELO	810 (2021)	905 (2022)	694 (2020)	741 (2021)	741 (2021)	822 (2022)

Gemiddelde WOZ-waarde	Verplichte Beleidsindicator		Duizend euro	bron: CBS	317 (2022)	283 (2019)	304 (2020)	330 (2021)	304 (2020)	356 (2022)
Nieuw gebouwde woningen	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	8,9 (2021)	16,2 (2018)	15,5 (2019)	15,2 (2020)	15,2 (2020)	8,9 (2021)
Demografische druk	Verplichte Beleidsindicator	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.	%	bron: CBS	70,3% (2022)	81,3% (2019)	82,1% (2020)	82,2%(2021)	82,2%(2021)	82,5% (2022)
Percentage van het grondgebied belegd met actuele bestemmingsplannen	Indicator	*Per 2021 zijn alle bestemming splannen van rechtswege het omgevingsplan.	%	bron: eigen gegevens	x	100% (dec. 2019)	100% (2020)	100% (2021)	100% (2022)	100% (2022)
Twee actuele Structuurvisies voor het totale grondgebied van de gemeente (1 voor de kernen en 1 voor het buitengebied)	Indicator			bron: eigen gegevens	x	2 (dec. 2019)	2 (2020)	2 (2021)	1 (2022)	1 (2022)

Voortgang implementatie Omgevingswet	Indicator		%	bron: eigen gegevens	x	50% (dec. 2019)	65% (2020)	65% (2021)	75% (2022)	75% (2022)
Aantal nieuwe verblijfsobjecten met woonfunctie	Indicator			bron: CBS / eigen gegevens	x	167 (dec. 2019)	167 (2020)	102 (2021)	75 (2022)	174 (2022)
Onderhoud van bestaande en nieuw af te sluiten contracten streekeigen waardevolle landschapselementen	Indicator		ha	SBBDO	x	x	x	70 ha (2021)	72 ha (2022)	x
Aantal nieuwe startersleningen	Indicator			bron: eigen gegevens	x	6 (dec 2019)	7 (2020)	3 (2021)	7 (2022)	15 (2022)

7 Subsidies

Vooruitlopend op de gemaakte afspraken treft u hierbij een overzicht van de verstrekte subsidies in 2022.

Product	Verleende subsidie
Cultuur en amateur-kunstbeoefening	200.543
APV/Politiezaken	13.801
Arbeidsparticipatie Re-integratie	4.830
Bestuurlijke communicatie en voorlichting	1.675
Buurtbus	10.500
Duurzaamheid - afkoppelen hemelwater	9.364
Fractie-ondersteuning gemeente Dalfsen	20.210
Initiatieven uit de samenleving 2022	34.565
Jeugdsportsubsidies	89.372
Kulturhusgebouwen	770.563
Noodhulp Oekraïne	70.449
Onderwijs	169.796
Openbare bibliotheek	775.578
Overige recreatieve voorzieningen	20.001
Peuteropvang en VVE	233.421
Recreatie en toerisme	42.700
Samenkracht en burgerparticipatie	1.659.673
Schuldhelpverlening	42.251
Speelvoorzieningen	1.331
Statushouders	111.925
Volksgesondheid	14.208
Volwasseneneducatie	32.354
Lokale toegang	152.217
WMO Begeleiding	132.206
WMO Hulp in de Huishouding	3.000
Eindtotaal	4.616.533

8 Afkortingenlijst

ARVB	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
AVOI	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIG	Baseline Informatiehuishouding Gemeenten
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Chw	Crisis en herstelwet
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CROW	Oorspronkelijk Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, water- en Wegenbouw, nu eigenaam
DDI	Dalfser Duurzaamheids Index
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
GBD	Groene en Blauwe Diensten
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GMSD	Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein
GOAB	Gemeentelijk Onderwijs en Achterstanden Beleid
GOTIK	Geld, Organisatie, Tijd, Informatie, Kwaliteit
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GSP	Groenstructuurplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan
HHT	Huishoudelijke Hulp Toelage
IBOR	Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte
IKB	Individueel Keuze Budget
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
KING	Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten
KLPD	Korps landelijke politiediensten
LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LOP	Landschapontwikkelingsplan

MDT	Multidisciplinaire teams
MPG	Meerjaren Prognose Grondexploitaties
nb	Niet bekend (tabel beleidsindicatoren)
Niegg	Niet in exploitatie genomen gronden
NSVV	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
NvU	Nota van uitgangspunten
ONS	Overheid en Service
OZB	Onroerend Zaakbelasting
P&C	Planning en Control
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld en Coördinatiepunt
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SDW	Stichting Dalfsen Werkt
SMON	Stichting Maatschappelijke Opbouw Nieuwleusen
SPUK	Specifieke uitkering
SSC	Shared Service Centre
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UVP	Uitvoeringsprogramma
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing
VIC	Verbijzonderde Interne Controle
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
VSV	Voortijdig School Verlaten
VVE	Voor- en vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
wet VTH	Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WKR	Werkkostenregeling
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNRA	Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren
WOO	Wet Open Overheid
wet WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WOC	Welzijn Onderwijs Cultuur
WWB	Wet Werk en Bijstand
2b diensten	Diensten waarbij een beperkt deel van de Europese aanbestedingsrichtlijnen van toepassing zijn